

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

חמשה חומשי תורה

מתורגמים איטלקית ומפורשים עברית
עם הקדמה איטלקית

מלאכת

שד"ל זצ"ל

ספר במדבר

פארוכה

בבית דפוס פראנציסקו סאקיטו

שנת התר"ל

IL PENTATEUCO

VOLGARIZZATO E COMMENTATO

DA

SAMUEL DAVIDE LUZZATTO

CON

INTRODUZIONE CRITICA ED ERMENEUTICA

OPERA POSTUMA

Vol. IV. — NUMERI

PADOVA

Premiata Tipografia edit. F. Sacchetto

1873

1728.76
~~Feb 2058.76~~
HARVARD COLLEGE LIBRARY
GIFT OF
LUCIUS N. LITTAUER
1930

Proprietà letteraria dei figli dell'Autore.

ספר במדבר

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחֲרֵי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לִיצְאתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: (ב) שָׂאוּ
אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר
לְגִלְגָּלְתָּם: (ג) מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־
יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אֹתָהּ וְאֶהְרֹן: (ד) וְאַתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לַמִּטָּה
אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא: (ה) וְאַלֶּה שְׁמוֹת
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרֹאוֹבֵן אֶל־יִצְחָר
בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (ו) לְשִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צוּרִישִׁדִי:

(א) במדבר סיני: כל מקום שכאמר זהו קודם שהוקם המשכן, אבל
משכנכה זהל מועד לא כאמר אלא צמדבר סיני (רש"ם), כי אז לא היה ה' מדבר

(*) יניח ד' שיעין ככויות ויתחיל מתחלת שיטה ה'.

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nel padiglione di congregazione, nel primo (giorno) del mese secondo, nell'anno secondo della loro uscita dalla terra d'Egitto, con dire: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli di Israel, (distinti) secondo le loro famiglie e i loro casati, numerandone i nomi, tutt' i maschi, individualmente. (3) Dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito, li registrerete, tu ed Aronne, (distribuiti) nelle loro schiere. (4) E con voi siavi un uomo per ciascheduna tribù, dei quali ognuno sia il capo del proprio casato. (5) E questi sono i nomi degli uomini che v'assisteranno: di Ruben, Elissur figlio di Scedeur. (6) Di Simeone, Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (7) Di Giuda, Nahhscion figlio di Amminadav. (8) D'Issachar,

עם משה צהר, אלא במשכן, בכל מקום מן המדבר שהיו חונים בו ומקימים בו המשכן. (ג) לצבאותם: אחר שהוקם המשכן וזאו לכבוש ולכבוש הארץ וה' צראשם במשכן אחר עמם, רצה שיתחלקו לדגלים ולצבאות, שידע איש איש את מקומו, ויהיה התחנה מסודר כהוגן, שלא יהיו נראין כעבדים הנורחים, אלא כעם ערוך מלחמה, ולפיכך נמנו ג"כ, להשלמת הסדר; ולדקו דברי רז"ל כשצא להשחרות שכינתו עליהם מנחם. (ד) ואתכם ידעו איש איש למטה: אמר אדוני אבי ז"ל כי כאן היה מן הצורך שיהיו ראשי המטות משגיחים על המכין, מפני שיהיה רצון האל שתתחלק האומה לשבטים ולמשפחות, ואולי יצא אחד וירלה להכניס עמו צבט שאינו שלו או במשפחה שאינה שלו, או היה אדם מסופק בייחוסו והנשיאים יבררו הדברים ויעמידו איש איש בצבטו ובמשפחתו; אבל בערבות מואב (במדבר כ"ו) לא קרא משה לראשי המטות, כי כבר היו ישראל נחלקים למטות ולמשפחות, ולא היו צריכין אלא למכין. איש ראש לבית אבותיו הוא: מי שהוא כבר ראש לבית אבותיו, כי כבר היו להם הנשיאים, וכן משמע אלה קראי העדה כשיאי מטות אבותם, וטעם ראש לבית אבותיו ראש לבתי אבות שנצטו, כלי

לַיהוָה נִחְשׁוֹן בֶּן־זְבֻלֹן אֶל־יָאֵב בֶּן־חֶלֶן;
 נִתְנַאֵל בֶּן־צוּעַר; לִזְבוּלָן אֶל־יָאֵב בֶּן־חֶלֶן;
 לְבִנֵי יוֹסֵף לְאַפְרַיִם אֶל־יִשְׁמָע בֶּן־עַמִּיהוּד
 לְמִנְשֶׁה גַמְלִיאֵל בֶּן־פֶּרֶה־צוּר; לְבִנְיָמִן
 אֲבִיהֶן בֶּן־גִּדְעָנִי; לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי;
 לְאַשֵּׁר פַּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרָן; לְגָד אֶל־יִסָּף
 בֶּן־דְּעוּאֵל; לְנַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן;
 אֶלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם
 רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם; וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI I

Nethanèl figlio di Ssuàr. (9) Di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn.
 (10) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: di Efraimo,
 Elisciamà figlio d'Ammihùd; di Manasse, Gamlièl figlio di Pe-
 dassùr. (11) Di Binjamin, Avidàn figlio di Ghideonì. (12) Di
 Dan, Ahhièzer figlio d'Ammisciaddài. (13) Di Ascèr, Paghièl
 figlio di Ochran. (14) Di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (15) Di
 Naftali, Ahhirà figlio di Enàn. (16) Questi sono quelli che ven-
 gono chiamati al consesso, i principi delle loro paterne tribù,
 i capi cioè delle migliaja d'Israel. (17) E Mosè ed Aronne

כָּשִׂא כָל הַשָּׂבֵט. (יד) דְּעוּאֵל: דָּל"ת גַּם לֵהֶן י' כ', לֹא כֵן ב' י"ד שֶׁהוּא דְּרִי"ש,
 וּבְמִשְׁמַח שׁוֹמְרוֹכֵי כָל דָּל"ת, וּבְתַרְגּוּם יוֹנִי כָל דְּרִי"ש, וּלְדַעַתִּי עֵיקַר שְׂמוֹ הִיא דְּרִי"ש,
 כְּלוּ זֶרַע הָאֵל, וּלְפַעֲמִים הַשְׁמִיעוּ מִמֶּנּוּ הַדָּל"ת וְאָמְרוּ דְּעוּאֵל, וּלְפַעֲמִים הַשְׁמִיעוּ הַרִי"ש
 וְאָמְרוּ דְּעוּאֵל; וְכֵן עָשָׂה בְּשֵׁם הָעִיר מֶמְפִּיס (Memphis) שֶׁאָמְרוּ לְפַעֲמִים מֶמְפִּיס, וּלְפַעֲמִים

(*) קְרִיאֵי קְרִי.

אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמוֹתַי: (יח) וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגִלְגָּלָתָם: (יט) כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדוּם בְּמִדְבַּר סִינַי: ס שְׁנֵי (כ) וַיְהִיו בְּנֵי־רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגִלְגָּלָתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֶזְעָא צָבָא: (כא) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה רְאוּבֵן שֵׁשָׁה וְאַרְבָּעִים

NUMERI I

presero questi uomini, che furono [da Dio] additati per nome. (18) E fecero adunare tutta la congrega nel primo del mese secondo, e ne vennero fatti i registri genealogici per famiglie e casati, col numero dei nomi, dall'età di vent'anni in su, individualmente. (19) Come il Signore comandò a Mosè, questi li numerò nel deserto di Sinai. (20) E risultarono i figli di Ruben, primogenito d'Israel, i loro discendenti (cioè), distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, individualmente, tutt'i maschi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (21) I registrati (dico) della tribù di Ruben (fu-

נף, וכן מן דרדנים אמרו לפעמים דדנים ולפעמים דדנים. (יח) נקבו: מי הגזירה, כמו אשר פי ה' יקבנו, ואין ענינו האנשים הזכרים למעלה, כי זה טעם האלה.

אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ (כב) לִבְנֵי שִׁמְעוֹן
 תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם פְּקָדָיו
 בְּמִסְפַּר שְׁמוֹרֹת לְגִלְגָּלָתָם כָּל־זָכָר מִבֶּן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (כג)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה שִׁמְעוֹן תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף
 וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: פ (כד) לִבְנֵי גָד תּוֹלְדֹתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה גָד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים (כה)

NUMERI I

rono) quarantasei mila e cinquecento. (22) Dei figli di Simeone, i discendenti, distinti per famiglie e casati, i suoi registrati, numerati i nomi individualmente, tutt'i maschi dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (23) I registrati (dico) della tribù di Simeone (furono) cinquantanove mila e trecento. (24) Dei figli di Gad, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (25) I registrati (dico) della tribù di Gad (furono) quarantacinque mila, sei-

(כב) בשבע ראובן להיותו הראשון בא הלשון שלם, ויהיו בני ראובן, ואח"כ לא רצה לכפול הכוונת חמיד, לפיכך הוסיף בשמעון מלת פקדיו, כל' לבני שמעון היו פקדיו כך וכך, וכשאר השבטים השמיט מלת פקדיו, וסמך על הכתוב בשמעון, כמו שלא ככתבה מלת לגלגלותם אחרי ראובן ושמעון, אבל מלת פקדיהם היא כפל כוונת כשיאריך

אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: פ (כו) לְבָנֵי
 יְהוּדָה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 יֶזְעָא צָבָא: (כז) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה יְהוּדָה אַרְבַּעַה
 וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: פ (כח) לְבָנֵי
 יִשָּׁשְׁכָר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם
 בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 יֶזְעָא צָבָא: (כט) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה יִשָּׁשְׁכָר
 אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
 לְבָנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
 אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה

NUMERI I

cento e cinquanta. (26) Dei figli di Giuda, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (27) I registrati (dico) della tribù di Giuda (furono) settantaquattro mila e seicento. (28) Dei figli d'Issachàr, i discendenti distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (29) I registrati (dico) della tribù di Issachàr (furono) cinquantaquattro mila e quattrocento. (30) Dei figli di Zevulùn, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su,

וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לא) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה
 וּבֹלֶן שְׂבָעָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת:
 פ (לב) לְבָנֵי יוֹסֵף לְבָנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לג)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה אֶפְרַיִם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ
 מֵאוֹת: פ (לד) לְבָנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לה)
 פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וּמֵאֲתַיִם: פ (לו) לְבָנֵי בִנְיָמִן תּוֹלְדָתָם

NUMERI I

tutti quelli ch'escono nell'esercito; (31) I registrati (dico) della tribù di Zevulùn (furono) cinquantasette mila e quattrocento. (32) Dei figli di Giuseppe [divisi in due tribù]: dei figli d'Efraim, i discendenti, divisi per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (33) I registrati (dico) della tribù d'Efraim (furono) quarantamila e cinquecento. (34) Dei figli di Manasse, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su; tutti quelli ch'escono nell'esercito; (35) I registrati (dico) della tribù di Manasse (furono) trentadue mila e dugento. (36) Dei figli di Binjamin, i discendenti,

לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן
 עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: (לז)
 פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה בְּנִימָן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (לח) לְבִנֵי דָן תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 (לט) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֶלֶף
 וּשְׁבַע מֵאוֹת: פ (מ) לְבִנֵי אֲשֵׁר תּוֹלְדָתָם
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא:
 (מא) פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה אֲשֵׁר אַחֵר וָאַרְבָּעִים

NUMERI I

distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (37) I registrati (dico) della tribù di Benjamin (furono) trentacinque mila e quattrocento. (38) Dei figli di Dan, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (39) I registrati (dico) della tribù di Dan (furono) sessantadue mila e settecento. (40) Dei figli d'Ascèr, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (41) I registrati (dico) della tribù d'Ascèr (fu-

אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ (מב) בְּנֵי נִפְתָּלִי
 תוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
 שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל יֶצֶא
 צָבָא: (מג) פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה נִפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה
 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: פ (מד) אֶלֶף
 הַפְּקָדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנָשִׂאִי
 יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עָשָׂר אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־
 אֲבֹתָיו הָיוּ: (מה) וַיְהִיו כָּל־פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְיָמָעְלָה כָּל־
 יֶצֶא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: (מו) וַיְהִיו כָּל־הַפְּקָדִים

הדבור. (מב) בני נפתלי וגו': מדוע הגאון הפולוני המוצא בתולדות חיים לא יתכן, כי לא היה אפשר שלא ימנו גם בני כפתלי בעבור המתיים בין מנין למנין, ומי יאמין שלא מת מכל העם אחד, מלבד כי לדעתנו במנין הראשון כמנו הלויס ולא הנכורות, ובמנין שני בהפקד, ומה שהסכים המעבדן מקרה הוא. (מו) ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף וגו': הסך הזה מסכים במלואו עם הסך היוצא מכסף פקודי העדה בשנה ראשונה קודם שהוקם המעבדן (שמות ל"ח כ"ו ועיין שם בכת"ש שהאריך), והנה אי אפשר לומר ששני המנינים מנין אחד הם, כי כאן לא כמנו הלויס, ושם אין שום טעם לומר שלא כמנו, כי עדיין לא כנצרו ולא כנדלו ולא כזכרו הלויס כלל בכל התורה, ועוד כי המנין הזה הוא למשפחותם לבית אבותם, לדעת מזה כמה שכל שנת, לעשות הדגלים ושם לא היה הדבר כן, רק נתן איש איש בקע כסף וכמנו השקלים בלא השקפה לפרטי כל שנת ושנת, כי זה היה המבוקש במנין השני הזה. אם כן ששני מנינים הם, ובראשון כמנה שנת לוי ובשני לא כמנה, איך הסבירו שני הסכים האלה זה עם זה? אומר איש כי כשם שלא כמנו הלויס במנין השני הזה מפני שנצטוו לשירות המשכן תחת כל כבוד בבני ישראל, כן במנין הראשון לא כמנו הנכורות כי

rono) quarantaun mila e cinquecento. (42) Dei figli di Naftali, i discendenti, distinti per famiglie e casati, numerati i nomi, dall'età di vent'anni in su, tutti quelli ch'escono nell'esercito; (43) I registrati (dico) della tribù di Naftali (furono) cinquantatrè mila e quattrocento. (44) Quest'è l'enumerazione fatta da Mosè ed Aronne, insieme coi principi d'Israel, dodici uomini, un uomo per ogni casato. (45) E furono tutt'i registrati dei figli d'Israel, distinti per casati, dall'età di vent'anni in su, chiunque in Israel esce nell'esercito; (46) Furono (dico)

עדיין היו כגשים אל ה' לשרת בקדש. והנה מספר הבכורות היה קרוב למספר הלויים ויותר עליהם רע"ג (למטה ג' ח"ו), ובכן איננו רחוק שקרה מקרה שהמחטים בין מחין למחין היו ג"כ רע"ג, והנה כאשר המחין השני שזה לראשון, כי המחין הראשון היה העם בזולת הבכורות, והמחין השני היה העם בזולת הלויים וזולת המחטים. ומספר הלויים עם המחטים הוא (לפי ההכמה) שזה למספר הבכורות. וכל זה בשטת רש"י ומדבר רבה (עיין כת"ה שם) שלמחין שנות בני אדם מוכין מתשרי, ובכן לא נוספו במחין שני הכערים אשר השלימו שנת עשרים, אבל לשטת רמ"בן שלמחין שנות בני אדם איש איש ראש השנה שלו ביום הולדו, ואם כן-בהכרח הרבה נוספו במחין השני, שלא היו בני עשרים במחין הראשון, יש לומר שאע"פ שהבכורות כשנמנו מנן חדש ומעלה היו יתרים על הלויים, מ"מ בהמכותם מנן עשרים היה מספרם פחות מהם, כמו שהיה הענין במשפחות הלויים, שכשנמנו מנן חדש היו בני גרשון 7800 ובני קהת 8600 ובני מררי 6200, בני מררי פחות מכלם, וכשנמנו מנן שלשים עד חמשים שנה היו בני גרשון 2630 ובני קהת 2780 ובני מררי 3200, בני מררי מרובים מכלם; אף כאן אולי הבכורות שהיו מרובים מן הלויים מנן חדש, היו פחות מהם מנן עשרים, וכשנכנסו במחין שני במוקם הלויים, ילא שכן המשלימים שנת עשרים בהפסד מה שהיו הבכורות פחות מן הלויים ובהפסד המחטים בין ספירה לספירה, וכאשר המספר כשהיה, בלא תוספת ובלא מורעת, כזה:

מחין ראשון	מחין שני
ישראל	ישראל
לויים	בכורות
x אותם שנתו בין מחין למחין	z אותם שהשלימו שנת עשרים
y יתרון הלויים על הבכורות	בין מחין למחין
	$(z = x + y)$.

ואם תראה אמור שהבכורות כשנמנו מנן עשרים היה מספרם שזה למספר הלויים מנן עשרים, והמחטים בין מחין למחין היה מספרם שזה למספר הכערים המשלימים שנת

יִשְׁמְאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִישׁ מֵאוֹת
וַחֲמִשִּׁים: (מז) וְהָלוּם לְמִטָּה אֲבֹתָם לֹא
הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹכָם: פ (מח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (מט) אַךְ אֶת־מִטָּה לֹא תִפְקֹד

NUMERI I

tutt' i registrati: seicentotré mila, cinquecento e cinquanta. (47) I Leviti poi, tutta cioè la loro tribù paterna, non furono registrati in mezzo agli altri. (48) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (49) Però i figli di Levi non devi registrare, nè farne l'enumerazione, cogli altri figli d' Israel [poichè non de-

עשרים בין מנין למנין. זה אומנם במקרה לא נכנס, כי יהיה גם ללא דבר וללא תועלת כלל. ואל תחמה איד לא כמו הנכורות במנין ראשון מבלי שתזכיר התורה דבר מזה, כי הלא כן תלמדך למור בלויים במנין שני, שהיו בהם ש' נכורות שלא היו מן המנין (ענין למטה ג' ל"ט צפי' רש"י). ואומנם הטעם האמתי למה לא נמנו הנכורות במנין הקדוש הוא כי גם לא הייתה הכוונה למנות את העם, אלא שיתן איש תרומת כסף לזורך המשכן, והנה הנכורות שהיו עובדים עבודת ה' לא היה ראוי שיתנו מכספם להקמת המשכן, כי כבר הם וגופם נמנים כמובנים אל המשכן ולכל עבודתו. (מז) הַתְּפַקְדוּ: וכן ובני ישראל התפקדו וכלכלו, בנין זר בעבור ההכרח, שאם היה אומר כִּפְקְדוּ היה משמע חסרו, ואם היה אומר פִּקְדוּ היה נראה כאילו מדבר בדברים שאין בהם רוח חיים או בנהמות שהם נמנים מאחריים, בלא שום פעולה מזלם, כמו פקדי המשכן אשר פקד, ואם היה אומר הַפְּקְדוּ היה משמע שהפקידום על פקודה מה, ואם היה אומר הַתְּפַקְדוּ היה נראה שהם מלכס רנו למנות את עמם, לפיכך נכתב בנין צפני עמו, זה אומנם בלי שתייה כאן באמת הרכבה משני בנינים, כי אין כאן כלל כח ההפעל כמו של הפעיל, כי אין כאן שום נמיכת דבר בפיקדון ולא שום מכו על ענין מה. והנה הקוץ שחתה הה"א מורה שקבלו פעולה מאחריים, כי כן כל הפעולות רומזים עליה בהצרת O או בהצרת U (כדברי ר"י חיוג) ומי"ו ההפעל מורה שגם הם סייעו במיכנס. וע' פירושי נשעיה ל"ד ו'.

וְאֶת־רֹאשֵׁם לֹא תִשָּׂא בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל;
 (ב) וְאַתָּה הַפֶּקֶד אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת
 וְעַל כָּל־כֵּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ הִמָּה יִשְׂאוּ
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתֻהוּ
 וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: (גא) וּבְנִסְעַ הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ
 אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבַחֲנַת הַמִּשְׁכָּן יִקְיֻמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם
 וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמָת: (גב) וַחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ

NUMERI I

vono formar parte dell'esercito]. (50) Devi invece incaricare i Leviti della cura del tabernacolo della Legge e di tutt'i suoi arredi, e di quanto gli appartiene; eglino porteranno il tabernacolo e tutt'i suoi arredi, ed eglino ne saranno i ministri, ed intorno al tabernacolo stanzieranno. (51) E quando il tabernacolo dovrà porsi in viaggio, lo caleranno giù i Leviti; e quando il tabernacolo dovrà fermarsi, lo ergeranno i Leviti; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (52) I figli d'Israel: s'accamperanno, divisi in varie schiere, ciascheduno presso il suo campo, e presso il suo corpo d'esercito.

(גב) על דגלו לצבאותם: דגל אין תחלת הוראתו לא כס ולא מפה, כי זה טעם אחר, חיש על דגלו בצחות, אבל הוא כתרומם אכקלום וכל הקדמונים חזרה מסודרת (טקס מלא יוכית axis סדר וחזרה). והדגל כדל מן הממנה להיות אכשיו קנועים ומסודרים תחתיו, והממנה אפשר שיהיה עראי, שיתחברו אכשיו כאשר יודמן. הלא תראה בכל הפרשה דגל כאמר על בני אדם, לא על כס ומפה: והמונים קדמה מורחה דגל ממנה יהודה, וכן כולם. אבל לאחר זמן הושאלה המלה להורות על הכס, מפני שכל דגל היה לו כס, ומזה ודגלו עלי אהבה, כס שלו שחני כושאת עלי כתוב זו אהבה: זה אמנם דרך משל. וכן דגל מרצבה, הוא כדל מרצבו בני אדם ביפיו כאילו נידו דגל וכס שהכל מכירים אותו מרחוק; ובשם אלהינו כדגל, ככתוב על

עַל־מִחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דָּגְלוֹ לְצַבָּאתָם: (נג)
וְהָלוּם יַחְזֹוּ סָבִיב לְמִשְׁכַּן הָעֵדוּת וְלֹא־יִהְיֶה
קֶצֶף עַל־עֵדוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הָלוּם
אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: (נד) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן
עֲשׂוֹ: פ שְׁלִישִׁי

ב

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר: (ב) אִישׁ עַל־דָּגְלוֹ בְּאֶתֶּת לְבֵית

NUMERI I-II

(53) Ed i Leviti stanzieranno intorno al tabernacolo della Legge, affinchè la congrega dei figli d'Israel non incorra nell'ira (celeste); i Leviti cioè avranno cura della custodia del tabernacolo della Legge [onde altri non tocchi gli oggetti sacri]. (54) E i figli d'Israel eseguirono: fecero pienamente, quanto il Signore comandò a Mosè.

II

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
(2) I figli d'Israel s'accamperanno, ciascheduno presso il suo

דגלו וְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ, וּלְפִיכָךְ כִּרְכַּנָּה בִּישׁוּעָתְךָ מוֹפֶסֶק בַּעֲלֹה וּיֹרֵד, כִּי טַעְמוֹ אֲנִי יֵדַעְתִּי
כִּי בְּלֹא סֶפֶק כִּרְכָּן בִּישׁוּעָתְךָ וּבְלִמְדָּתְךָ כִּי כִשְׁפָא דְגִלְיָנוּ וְעִלְיָהֶם שֵׁם ה' רָשׁוּם, אֲזִי יִמְלֹא
ה' כָּל מַשְׁאֲלוֹתֶיךָ. אִיוֹמָה כְּדִגְלוֹת טַעְמוֹ כְּמִילֹת הַנוֹסְעִים בְּסֹדֶר הַגּוֹן, אִישׁ עַל דְּגִלּוֹ.

אֲבֹתָם יַחְנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאַהֲל־
 מוֹעֵד יַחְנוּ: (א) וְהַחֲנִים קִדְמָה מִזְרְחָה דָגֹל
 מִחֲנֵה יְהוּדָה לְצַבָּאתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי יְהוּדָה
 נְחִשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: (ה) וְצָבָאוּ וּפְקָדֵיהֶם
 אַרְבַּעַה וְשִׁבְעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: (ה) וְהַחֲנִים
 עָלָיו מֵטָה יִשְׁשָׁכָר וְנָשִׂיא לְבְנֵי יִשְׁשָׁכָר
 נְתַנְאֵל בֶּן־צוּעָר: (ו) וְצָבָאוּ וּפְקָדָיו אַרְבַּעַה
 וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: (ו) מֵטָה
 זְבוּלֹן וְנָשִׂיא לְבְנֵי זְבוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־
 חֵלֹן: (ז) וְצָבָאוּ וּפְקָדָיו שִׁבְעַה וְחֲמִשִּׁים

NUMERI II

corpo d'esercito; con insegne [differenti] pei varj casati; accamperannosi intorno al padiglione di congregazione, in distanza (da esso). (3) Quelli che accamperannosi dalla parte di levante saranno quelli del corpo d'esercito, detto il campo di Giuda, divisi nelle varie loro schiere; ed il principe dei figli di Giuda è Nahhscìon figlio d'Amminadàv. (4) Ed il suo esercito consta di registrati settantaquattro mila e seicento. (5) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Issachàr, ed il principe dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (6) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantaquattro mila e quattrocento. (7) (Come pure) la tribù di Zevulùn, ed il principe della tribù di Zevulùn è Eliàv figlio di Hhelòn. (8) Ed il suo esercito consta di registrati cinquan-

אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (ט) כָּל־הַפָּקָדִים
 לְמַחֲנֵה יְהוּדָה מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנִים אֶלֶף
 וּשְׁשֶׁת־אֲלָפִים וָאַרְבַּע־מֵאוֹת לְצְבֹאתָם
 רֵאשֵׁנָה יִסְעוּ: ס (י) דָּגַל מַחֲנֵה רְאוּבֵן
 תִּמְנָה לְצְבֹאתָם וְנָשִׂיא לְבְנֵי רְאוּבֵן אֱלִיעֶזֶר
 בֶּן־שִׂרְיָאוֹר: (יא) וְצָבָאוּ וּפָקְדָיו שֵׁשָׁה וָאַרְבַּעִים
 אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (יב) וְהַחוּגִם עָלָיו מִטָּה
 שִׁמְעוֹן וְנָשִׂיא לְבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן־
 צוּרִישֶׁדִי: (יג) וְצָבָאוּ וּפָקְדֵיהֶם תִּשְׁעָה וַחֲמִשִּׁים
 אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: (יד) וּמִטָּה גַּד וְנָשִׂיא לְבְנֵי

NUMERI II

tasette mila e quattrocento. (9) Tutti i registrati appartenenti al campo (detto) di Giuda sono centottantasei mila, e quattrocento, divisi nelle varie loro schiere. (Questi) si moveranno i primi. (10) Il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben, (starà) dalla parte di mezzodì, diviso nelle varie sue schiere; ed il principe dei figli di Ruben è Elissur figlio di Scedeur. (11) Ed il suo esercito consta di registrati quarantasei mila e cinquecento. (12) E gli accampati vicino a lui (saranno): la tribù di Simeone, ed il principe della tribù di Simeone è Scelumièl figlio di Ssurisciaddai. (13) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantanove mila e trecento. (14) E la tribù di Gad, ed il principe dei figli di Gad è Eljassaf figlio di Reuèl.

גִּדְרֵי אֱלִיסָף בֶּן־רְעֹוֹאֵל: (מז) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם
 חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:
 כָּל־הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה רְאוּכֵן מֵאֵת אֶלֶף
 וָאַחַד וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
 לְצָבָאתָם וְשָׁנִים יָסֻעוּ: ס (יז) וְנָסַע אֹהֶל־
 מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר
 יִחְנֹו בֵּן יָסֻעַ אִישׁ עַל־יָדוֹ לְדִגְלֵיהֶם: ס
 דָּגֹל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצָבָאתָם יִמָּה וְנָשִׂיא
 לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֲלִישָׁמַע בֶּן־עַמִּיהוּד: (יח) וַצָּבָאוּ
 וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:

NUMERI II

(15) Ed il suo esercito consta di registrati quarantacinque mila, seicento e cinquanta. (16) Tutt' i registrati appartenenti al campo di Ruben sono cencinquantun mila, quattrocento e cinquanta, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i secondi. (17) Indi si moverà il padiglione di congregazione, il campo (cioè) dei Leviti, nel mezzo dei (quattro) campi; come si accamperanno, così si moveranno, ognuno al suo luogo nei loro corpi d' esercito. (18) Il corpo, detto il campo d' Efraim, diviso nelle varie sue schiere, (starà) dalla parte di ponente, ed il principe dei figli d' Efraim è Elisciamà figlio d' Ammihūd. (19) Ed il suo esercito consta di registrati qua-

(יז) ונסע אהל מועד: כלומר יסע מחנה הלוים ועמו אהל מועד.

(כ) וְעָלוּ מִטָּה מְנַשֶּׁה וְנִשְׂאָ לְבָנִי מְנַשֶּׁה
 גַּמְלִיאֵל בֶּן־פֶּדָה צֹר: (כא) וּצְבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם
 שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאתַיִם: (כב) וּמִטָּה
 בְּנִימֵן וְנִשְׂאָ לְבָנִי בְנִימֵן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:
 (כג) וּצְבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (כד) כָּל־הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה
 אֲפֵרַיִם מֵאת אֶלֶף וּשְׁמֹנֶת־אַלְפִים וּמֵאה
 לְצַבָּאתָם וּשְׁלֹשִׁים יָסֻעוּ: ס (כה) דָּגַל מַחֲנֵה
 דָּן צָפְנָה לְצַבָּאתָם וְנִשְׂאָ לְבָנִי דָן אַחִיעֶזֶר
 בֶּן־עֲמִישַׁדָּי: (כו) וּצְבָאוּ וּפְקַדֵּיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים

NUMERI II

ranta mila e cinquecento. (20) E vicino a lui (starà) la tribù di Manasse, ed il principe dei figli di Manasse è Gamliel figlio di Pedassùr. (21) Ed il suo esercito consta di registrati trentadue mila e dugento. (22) Come pure la tribù di Benjamin, ed il principe dei figli di Benjamin è Avidàn figlio di Ghideoni. (23) Ed il suo esercito consta di registrati trentacinque mila e quattrocento. (24) Tutt'i registrati dal campo d'Efraim sono centottomila e cento, divisi nelle varie loro schiere; e si moveranno i terzi. (25) Il corpo, detto il campo di Dan, (starà) dalla parte di settentrione, diviso nelle varie sue schiere; ed il principe dei figli di Dan è Abbièzer figlio d'Ammisciaddài. (26) Ed il suo esercito consta di registrati sessantadue mila

אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: (כז) וַיַּחֲזִיז עָלָיו מִטָּה
 אֲשֶׁר וְנִשְׂא לִבְנֵי אֲשֶׁר פָּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרֹן:
 (כח) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וָאַרְבָּעִים אֶלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (כט) וּמִטָּה נִפְתָּלִי וְנִשְׂא לִבְנֵי
 נִפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן: (ל) וַצָּבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם
 שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (לא) כָּל־
 הַפְּקָדִים לְמַחֲנֵה דָן מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁבַעַה
 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָנָה יִסְעוּ
 לְדִגְלֵיהֶם: פ (לב) אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֶה לְצָבָאתָם
 שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת

NUMERI II

e settecento. (27) E gli accampati vicino a lui (saranno) quelli della tribù d'Ascèr, ed il principe dei figli d'Ascèr è Paghìel figlio di Ochràn. (28) Ed il suo esercito consta di registrati quarantun mila e cinquecento. (29) Come pure la tribù di Naftali, ed il principe dei figli di Naftali è Abhirà figlio di Enàn. (30) Ed il suo esercito consta di registrati cinquantatrè mila e quattrocento. (31) Tutt'i registrati appartenenti al campo di Dan son cencinquantasette mila e seicento; e, divisi nelle varie loro schiere, si moveranno gli ultimi. (32) Quest'è la recensione dei figli d'Israel, distinti nei loro casati. Tutt'i registrati dei (quattro) campi, divisi nelle varie loro schiere,

וַחֲמִשִּׁים: (לג) וְהַלֹּוִים לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (לד) וַיַּעֲשׂוּ
 בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 בְּנֶחֱדָו לְדַגְלֵיהֶם וּבֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
 עַל־בֵּית אֲבֹתָיו: פ רביעי

ג

(א) וְאֵלֶּה תוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דְּבַר
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי: (ב) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת
 בְּנֵי־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: נָדָב וַאֲבִיהוּא אֲלֻעָזֹר
 וְאִיתָמָר: (ג) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים
 הַמְּשֻׁחִים אֲשֶׁר־מָלֵא יָדָם לְכַהֵן: (ד) וַיָּמָת
 נָדָב וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי יְהוָה בְּהִקְרַבָם אִשׁ זָרָה
 לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם
 וַיְכַהֵן אֲלֻעָזֹר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי אֶהֱרֹן אֲבִיהֶם:
 פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ו) הִקְרַב
 אֶת־מִטָּה לְוִי וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶהֱרֹן
 הַכֹּהֵן וְיִשְׁרָתוּ אֹתוֹ: (ז) וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרְתּוֹ

sono seicentotré mila, cinquecento e cinquanta. (33) Ed i Leviti non furono enumerati in mezzo ai figli d'Israel, come il Signore comandò a Mosè. (34) E gl'Israeliti eseguirono. Pienamente come il signore comandò a Mosè, così s'accamparono, divisi nei loro corpi d'esercito, e così si mossero; distinto ciaschedun corpo nelle sue famiglie e nei suoi casati.

III

(1) E quest'è la progenie d'Aronne e Mosè, quand' il Signore parlò a Mosè nel monte Sinai. (2) E questi sono i nomi dei figli d'Aronne: il primogenito fu Nadàv; indi Avihù, Eleazaro e Ithamàr. (3) Son questi i nomi dei figli d'Aronne, sacerdoti che furono unti, ed installati ad esercitare le funzioni sacerdotali. (4) Però Nadàv ed Avihù morirono davanti al Signore, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo; (morirono, dico) nel deserto di Sinai, in vita d'Aronne loro padre, senz'aver figliuoli, e rimasero sacerdoti Eleazaro ed Ithamàr. (5) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (6) Avvicina [a me, v. XVI. 9-10, cioè dichiara eletti] quelli della tribù di Levi, e ordina che stiano ai comandi d'Aronne sacerdote, e gli siano ministri. (7) Faranno l'ufficio di lui, e di tutta la congrega, davanti al padiglione di congregazione, in quanto a fare il

(א) ואלה תולדות אהרן ומשה: הואיל והוא נזר להפקיד את הלוים שיהיו משמרים את כההנים, הזכיר מי הם כההנים (תלמידי הכהס יעקב מי פארדו ז"ל). ואמר ואלה תולדות אהרן ומשה ולא הזכיר תולדות משה, להודיע כי גם משה העמיד תולדות, אלא שלא רצה ה' להקדישם להיות כהנים, ולא חלק להם שום גדולה, ולהגיד שזה היה משה מנבא גדולה לעצמו. (ד) על פני אהרן אביהם: לדעת רמ"ן בן חור למעלה, וימת כדכ ואניהוא על פני אהרן אביהם, וכן הוא בד"ה א' כ"ד ז', והאנתג ראו תחת ואיחמר (כת"ה). (ו) הקרב את משה לווי: כמו למטה (ט"ז ט' י') להקריב אתכם

וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: (ח) וְשָׁמְרוּ אֶת־
 כָּל־כְּלֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: (ט) וְנָתַתָּה אֶת־
 הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִים נְתוּנִים הֵמָּה
 לֹא מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־
 בָּנָיו תִּפְקֹד וְשָׁמְרוּ אֶת־כֹּהֲנֵתָם וְהִזֵּר הַקָּרֵב
 יוֹמָת: פ (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

NUMERI III

servigio del tabernacolo. (8) Avranno cura di tutti gli arredi del padiglione di congregazione, e faranno l'ufficio dei figli d'Israel, in quando a prestare il servigio del tabernacolo. (9) Darai i Leviti ad Aronne ed ai figli suoi; essi sono assegnati a lui, tra i figli d'Israel, in qualità di Nethunim [servi del tempio, altrimenti detti Nethinim]. (10) Ed Aronne e i figli suoi incaricherai di custodire il proprio sacerdozio [onde le sacre funzioni non vengano esercitate da altri]; e l'estraneo che s'avvicinasse, sarà fatto morire. (11) Ed il Signore parlò

אליו, ויקרב אותך ואת כל אחיך בני לוי אתך. (ט) נתונים נתונים המה לו: הראשון שם התואר, ע"ד כְּתִיב, והשני ביטוי פעול, הם כְּתוּבִים לו להיות לו בתורת כְּתוּבִים או כְּתוּבִים, וזכיונא בזה למטה ח' י"ט ואתה את הלויים כְּתוּבִים לאהרן ולבניו, ומלת כְּתוּבִים (ד"ה א' ט' ב') היא ע"ד לשון ארמית, וכמוהו בל"הק מְשִׁיב, יְלִיד: מאת בני ישראל: עיין ר"ש, והיא ראייה שאין בל"הק מ"ם המורה על הכוונת. (י) ואת אהרן ואת בניו תפקד ושמרו את כהונתם: שלא יאמרו הואיל ויש לנו הלויים משרתינו,

(יב) וַאֲנִי הִנֵּה לִקְחֹתִי אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: (יג) כִּי לֹא כָל־בְּכוֹר
 בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם הַקִּדְשֹׁתִי
 לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה לִי
 יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה: פ חֲמִישִׁי (יד) וַיִּדְבֹּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי לֵאמֹר: (טו) פֶּקֶד אֶת־
 בְּנֵי לֵוִי לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר
 מִבֶּן־חָדָשׁ וּמַעְלָה תִּפְקְדֵם: (טז) וַיִּפְקֹד אֹתָם
 מֹשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוָּה: (יז) וַיִּהְיוּ־אֵלֶּה

NUMERI III

a Mosè, con dire: (12) Io poi, ecco, prendo i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, in cambio di tutt' i primogeniti, i primi parti dei figli d'Israel; ed i Leviti apparterranno a me. (13) Perocchè a me appartiene ogni primogenito. Quando percossi ogni primogenito nella terra d' Egitto, consacrai a me ogni primogenito in Israel, tanto delle persone, che delle bestie. (I Leviti quindi) apparterranno a me, il Signore. (14) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, con dire: (15) Enumera i figli di Levi, distinti per casati e famiglie; tutt' i maschi, dall' età d' un mese in su, li numererai. (16) E Mosè li numerò per ordine del Signore, come gli fu comandato. (17) Furono questi i figli di Levi, coi loro nomi: Gheresciòn,

נוכל כשזכרנו להניח להם לעבוד ג"כ עבודת הקדשנות. (יג) לי ידיו: חזר ללויס

בְּנֵי־לֵוִי בְשֵׁמֹתָם גִּרְשֹׁן וְקָהַת וּמֶרָרִי: (יד)
 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשֹׁן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבְנֵי
 וְשִׁמְעִי: (טו) וּבְנֵי קָהַת לְמִשְׁפַּחְתָּם עֲמֶרָם
 וַיִּצְהָר חֶבְרֹן וְעֻזִּיאֵל: (טז) וּבְנֵי מֶרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם
 מַחֲלִי וּמוּשִׁי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַלֵּוִי לְבֵית
 אֲבֹתָם: (יז) לְגִרְשֹׁן מִשְׁפַּחַת הַלְבִּנִי וּמִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי: (יח)
 פִּקְדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה
 פִּקְדֵיהֶם שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (יט)
 מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן יִחְנוּ יָמָּה:
 (כ) וּנְשֵׂיָא בֵּית־אֵב לְגִרְשֹׁן אֶלִּיסָף בֶּן־לֵאל:

NUMERI III

e Kehàt e Merarì. (18) E questi sono i nomi dei figli di Gheresciòn, capi d'altrettante famiglie: Livnì e Scimeì. (19) E i figli di Kehàt, capi d'altrettante famiglie, (furono) Amràim e Isshàr, e Hhevron ed Uzzièl. (20) E i figli di Merarì, capi d'altrettante famiglie, (furono:) Mahhlì e Musci. Questi formarono le famiglie dei Leviti, divise in varj casati. (21) A Gheresciòn (appartengono) la famiglia dei Livniti e la famiglia dei Scimeiti. Sono queste le famiglie dei Gheresciuniti. (22) I loro registrati, numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su; i loro registrati (dico) sono settemila e cinquecento. (23) Le famiglie dei Gheresciuniti stanzieranno al di dietro del tabernacolo, dalla parte di ponente. (24) Ed il principe del ca-

(כח) וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גֵרְשֹׁן בְּאַהֵל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן
 וְהַאֵהָל מִכֶּסֶהוּ וּמִסָּךְ פֶּתַח אֵהָל מוֹעֵד;
 (כח) וְקִלְעֵי הַחֲצֵר וְאֶת־מִסָּךְ פֶּתַח הַחֲצֵר אֲשֶׁר
 עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֵת מִיתְרָיו
 לְכָל עֲבֹדָתוֹ: ס (כח) וּלְקַחֶת מִשְׁפַּחַת הָעֹמֶרְמִי
 וּמִשְׁפַּחַת הַיִּצְהָרִי וּמִשְׁפַּחַת הַחֲבֹרֹנִי וּמִשְׁפַּחַת
 הָעֹזִיאוֹלִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי: (כח)
 בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חָדָשׁ וּמַעֲלָה שְׁמֹנֶת
 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁמֹרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:
 (כט) מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קָהָת יַחֲנוּ עַל יֶדֶךָ הַמִּשְׁכָּן

NUMERI III

sato dei Gheresciuniti è Eliassaf figlio di Lael. (25) E l'ufficio dei figli di Gheresciòn nel padiglione di congregazione (concernerà) il tabernacolo [cioè le cortine di bisso ecc.], ed il padiglione [cioè le cortine di pelo di capra], e la sua coperta [di pelli di montoni e di tassi], e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda all'ingresso dell'atrio, che circonda [rinchiude] il tabernacolo e l'altare; come pure le sue corde con tutto il relativo occorrente. (27) Ed a Kehàt (appartengono) la famiglia degli Amramiti e la famiglia degl'Ishtariti, e la famiglia dei Hhevroniti, e la famiglia degli Uzzieliti. Sono queste le famiglie dei Kehathiti. (28) Numerati tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ottomila e seicento, incaricati della cura del luogo sacro. (29) Le famiglie dei figli di Kehàt stan-

תִּמְנָה: (א) וְנָשִׂיא בֵּית-אָב לְמִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲתִי
 אֶלְיָצֶפֶן בֶּן-עֲזִיָּאל: (לא) וּמִשְׁמֶרֶתָם הָאָרֶן
 וְהַשִּׁלְחָן וְהַמִּנְכָּה וְהַמִּזְבֵּחַת וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָהֶם וְהַמָּסַךְ וְכָל עֲבֹדָתוֹ:
 (לב) וְנָשִׂיא נָשִׂיאֵי הַלֵּוִי אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן
 פִּקֹּדֶת שְׁמָרִי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ: (לג) לְמִדְרֵי
 מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמּוֹשֵׁי אֵלֶּה הֵם
 מִשְׁפַּחַת מְרָרִי: (לד) וּפְקָדֵיהֶם בְּמִסְפַּר כָּל-
 זָכָר מִבֶּן-חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה שְׁשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאֲתָיִם:

NUMERI III

zieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di mezzodi. (30) Ed il principe del casato delle famiglie dei Kehathiti è Elissafan figlio di Uzziel. (31) Ed il loro ufficio (concernerà) l'Arca, e la mensa, ed il candelabro, e gli altari, e i sacri arredi, coi quali si uffizia; e la tenda, e tutt' il suo occorrente. (32) Ed il principe supremo dei Leviti è Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, (il quale avrà) la soprantendenza degl' incaricati della cura del luogo sacro. (33) A Merari (appartengono) la famiglia dei Mahhliti, e la famiglia dei Musciti. Sono queste le famiglie di Merari. (34) E i loro registrati, numerati tutt' i maschi, dall' età d' un mese in su, (furono) sei-

(רמ"במזן). (לב) פְּקָדָה: Revisione, כמו באו ימי הפקדה, מתחלה גם מופשט, וא"תכ הואל כאילו הוא גם התאר, וכיוצא בזה Podestà, גם Guardia, Ordinanza, Guida. וכן כאן אלעזר היה נשיא נשיאי הלווי, והיה פקדת שומרי משמרת הקדש, כלומר שהיה פקיד ומשגיח על שומרי משמרת הקדש, וכן ושומרי פקודתך שלום וכונשך

(לד) וְנִשְׂיָא בֵּית-אֵב לְמִשְׁפַּחַת מְרָרִי צִוְרִיָּאֵל
 בֶּן-אֲבִיחַיִל עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן יַחְנוּ צִפְנָה:
 (לו) וּפְקַדַת מִשְׁמֶרֶת בְּנֵי מְרָרִי קָרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
 וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאֲדָנָיו וְכָל-כֵּלָיו וְכָל-
 עֲבֹדָתוֹ: (לז) וְעַמֻּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב וְאֲדָנֵיהֶם
 וַיִּתְּנָם וּמִיתְרֵיהֶם: (לח) וְהַחֲנִים לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן
 קָדְמָה לִפְנֵי אֹהֶל-מוֹעֵד וּמִזְרָחָה מִשְׁחָה וּ
 וְאֶהֱרָן וּבָנָיו שֹׁמְרִים מִשְׁמֶרֶת הַמִּקְדָּשׁ

NUMERI III

mila e dugento. (35) Ed il principe del casato delle famiglie di Merari è Ssuriel figlio d' Avihhail. Questi stanzieranno in fianco del tabernacolo, dalla parte di settentrione. (36) E gli oggetti affidati alla cura dei figli di Merari (saranno) le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi, e tutt' i suoi arnesi, e tutt' il relativo occorrente. (37) E le colonne dell' atrio, tutt' intorno, e le loro basi, e i loro chiodi, e le loro corde. (38) E quelli che stanzieranno davanti al tabernacolo, dalla parte di levante, (cioè) rimpetto al padiglione di congregazione, all' oriente, (saranno) Mosè, ed Aronne, e i figli suoi; incaricati della cura del luogo santis-

דקה, השלום יהיה פקיד עליך, והלדקה תהיה נוגעין ושלטוניך. (לח) למשמרת בני ישראל: אין לומר כאן כמו למעלה שהם עושים מה שכל בני ישראל זקוקים לעשות, כי זה יתכן בשירות הלויים שאולי היה אפשר שישרתו בה כל העם, אבל בעבודת הכהנים מי נתן כל העם כהנים? ומלות והור הקרב יומת האמורות כאן אינו אלא לחייב את הכהנים בהרחקת הזרים. ופי' למשמרת בני ישראל (כדברי בני

לְמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָזֶר הַקָּרֹב יוֹמֵת:
 (לז) כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן
 עַל־פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ
 וּמַעֲלָה שְׁנָיִם וְעִשְׂרִים אֶלֶף: ^{שעיר} ס
 (מ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָקַד כָּל־בְּכוֹר זָכָר
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה וְשָׂא אֶת
 מִסְפַּר שְׁמֹתָם: (מא) וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי
 יְהוָה תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בְּבֶנִי יִשְׂרָאֵל וְאֵת
 בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכוֹר בְּבֵהֱמַת בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (מב) וַיִּפְקַד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֹתוֹ אֶת־כָּל־בְּכוֹר בְּבֶנִי יִשְׂרָאֵל: (מג) וַיְהִי
 כָל־בְּכוֹר־זָכָר בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן־חֹדֶשׁ
 וּמַעֲלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנָיִם וְעִשְׂרִים אֶלֶף שְׁלִשָּׁה
 וּשְׁבַעִים וּמֵאָתָיִם: פ (מד) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (מה) קַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־

ח"ג ע"ה לשמרם ממש, כלומר שאם יקרבו ימותו. (ג) מאת בכור: לקח הכסף
 מכל הבכורות בכללם; וכתבו כל אחד גרה וחומש גרה ושעיר (6/100) נשקל נקירוב),
 לכך נאמר מאת בכור כלשון יחיד. מאת בכור בני ישראל לקח את הכסף:

(*) נקוד על ואהרן.

simo, per guardarne [tenerne lontani] i figli d'Israel; e l'estraneo che s'avvicinasse sarà fatto morire. (39) Tutt'i registrati dei Leviti, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, distinti per famiglie, tutt'i maschi, dall'età d'un mese in su, (furono) ventidue mila. (40) Ed il Signore disse a Mosè: Registra tutt'i primogeniti maschi dei figli d'Israel, dall'età d'un mese in su, e leva la somma dei loro nomi. (41) Indi prenderai i Leviti per me, il Signore, in cambio di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel; ed il bestiame dei Leviti in cambio di tutt'i primogeniti del bestiame dei figli d'Israel. (42) E Mosè registrò, come il Signore gli comandò, tutt'i primogeniti dei figli d'Israel. (43) E tutt'i primogeniti maschi, numerati i nomi dall'età d'un mese in su, tutti (dico) i loro registrati, furono ventidue mila, dugento settantatrè. (44) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (45) Prendi i Leviti in sostituzione di tutt'i primogeniti dei figli d'Israel, ed il bestiame dei Leviti in cambio del loro bestiame; ed i Leviti apparterranno a me, il Signore.

מקרא זה פירושו לשלפניו, כי תחלה אמר ויקח משה את כסף הפדיוס מואת העודפים על פדויי הלוים, ואח"כ פירש כי לא לקח משה מהעודפים, כי לא היו שם אנשים שיכתן לומר עליהם שהם עודפים על הלוים, אלא הבכורות בכללם היו יתרים רע"ג על הלוים, לפיכך מואת בכור בני ישראל לקח את הכסף, לא אמר מואת השלשה ושבעים ומואתים בכור, אלא מואת בכור בני ישראל, כלומר מכללות הבכורות לקח את הכסף. והקדמונים נמנעו מלפרש כך, וכדקדקו לומר כי נגורל נבררו מי הם העודפים (מה שאין רמז מוכח בכתוב) מפני מלות מואת העודפים שבפסוק הקודם, הנראה מפשוטן שידוע היה מי ומי העודפים; אך ידוע כי הנראה מפשט המלות איננו תמיד עומק כוונת הכתובים. והנה כבר הבינו קלת מן המתרגמים ומן המפרשים כי מלת פדויי ופדויים שבפרשה זו ענינה כשם דבר פדיון, רק בפסוק מ"ט פירשו פדויי הלוים אותם שנכדו על ידי הלוים; ואני אומר כי גם הוא כחבריו ענינו פדיון הלוים, כי לא היתה שם ברירה לדעת מי פדוי ומי עודף, אבל כל אחד מכ"ג אלק ורע"ג בכורות היו זו (בקיורב) ע"ט חלקים פדויים וחלק אחד עודף על הפדיון, ומשה לקח את הכסף מואתם החלקים העודפים על פדיון הלוים, כלומר לקח את הכסף מואת כל הבכורות יחד, וכל אחד כתן (בקיורב) אחד משמונים בכסף הפדיון (שהוא אחד מששה עשר בשקל) לפדות אחד משמונים שני שלא היה פדוי. סוף דבר כ"ל ברור שאם היה כדעת הקדמונים, היה הכתוב אומר מואת השלשה ושבעים ומואתים בכור, ולא מואת בכור בני ישראל.

בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֶמַת הַלְוִיִּם תַּחַת
 בְּהֶמַתָּם וְהַיּוֹלֵי הַלְוִיִּם אֲנִי יְהוָה: (מ) וְאֵת
 פְּרוּיִי הַשְּׁלֵשָׁה וְהַשְּׁבָעִים וְהַמָּאִתִּים הָעֶדְפִים
 עַל־הַלְוִיִּם מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (מ) וְלִקְחָתָּ
 חֲמִשֶּׁת חֲמִשֶּׁת שֶׁקֶלִים לַגִּלְגָּלֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 תִּקַּח עֶשְׂרִים גֶּרָה הַשֶּׁקֶל: (מ) וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פְּרוּיִי הָעֶדְפִים בֵּהֶם: (מ) וַיִּקַּח
 מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדִיּוֹם מֵאֵת הָעֶדְפִים עַל
 פְּרוּיִי הַלְוִיִּם: (נ) מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח
 אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וּשְׁשִׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְאַלֶּף

NUMERI III

(46) Pel riscatto poi dei dugento settantatrè, che tra i primogeniti dei figli d'Israel superano il numero dei Leviti. (47) Prenderai cinque sicli per testa; li prenderai secondo il peso del tempio, di venti gherà per siclo. (48) E darai l'argento ad Aronne ed ai figli suoi, in riscatto di quelli che superano il loro numero. (49) E Mosè prese l'argento del riscatto da quelli che superavano il numero di coloro che venivano riscattati dai Leviti. (50) Dai primogeniti dei figli d'Israel prese il denaro, (cioè) mille trecentosessantacinque (sicli), secondo il peso del tempio [probabilmente fu questa somma esborsata dall'intero corpo dei primogeniti, circa sei centesimi di siclo per testa; però secondo gli antichi, una lunga estrazione di viglietti determinò quali tra i primogeniti dovessero ritenersi riscattati dai Leviti, e quali avessero a redimersi col-

בִּישָׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כא) וַיֵּתֶן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפָּדִים
 לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה כֹּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה: פ שְׂבִיעִי

ד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: (ב) נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קֹהַת מִתּוֹךְ
 בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: (ג) מִבֶּן
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיָמְעָלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 כָּל־בָּא לַצִּבָּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאַהֲל מוֹעֵד:
 (ד) וְזֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי־קֹהַת בְּאַהֲל מוֹעֵד קֹדֶשׁ

NUMERI III-IV

l'esborso di cinque sicli]. (51) E Mosè diede l'argento del riscatto ad Aronne ed ai figli suoi, per ordine del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

IV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
 (2) Fate il novero dei figli di Kehàt, tra i figli di Levi, distinti per famiglie e casati; (3) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione. (4) Que-

(ד) וזאת עבודת בני קהת באהל מועד קדש קדשים: כל זעורו ונקדש

הַקִּדְשִׁים: (ה) וּבָא אֶהֱרֹן וּבָנָיו בְּנֹסַע הַמַּחֲנֶה
וְהוֹדְדוּ אֶת פְּרֹכֶת הַמִּסְכָּה וּכְסוּ-בָהּ אֶת אֶרֶן
הָעֵדֻת: (ו) וְנָתַנוּ עָלָיו כְּסוּי עוֹר תַּחֲשׁ וּפָרָשׁוֹ
בְּגֶד-כָּלִיל תְּכֵלֶת מְלֻמָּעָה וְשָׂמוּ בְדָיו:
(ז) וְעַל יִשְׁלַחַן הַפָּנִים יִפְרֹשׁוּ בְּגֶד תְּכֵלֶת
וְנָתַנוּ עָלָיו אֶת-הַקְּעֹרֶת וְאֶת-הַכַּפֹּת וְאֶת-
הַמְנַקִּיֹּת וְאֶת קִשּׁוֹת הַנִּסְכָּה וְלֶחֶם הַתָּמִיד
עָלָיו יִהְיֶה: (ח) וּפָרָשׁוֹ עֲלֵיהֶם בְּגֶד תוֹלַעַת
יִשְׁנִי וּכְסוּ אֹתוֹ בְּמַכְסֵה עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת-

NUMERI IV

sto sarà il servizio dei figli di Kehàt, intorno al padiglione di congregazione ed al luogo santissimo: (5) Quand' il campo avrà a muoversi, verranno Aronne e i figli suoi, e caleranno giù la portiera divisoria, e con essa copriranno l'arca della Legge. (6) E vi metteranno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi stenderanno al di sopra un panno di tutta lana azzurra, e vi aggiusteranno le stanghe. (7) E sulla mensa (del pane) di presentazione stenderanno un panno di lana azzurra, e vi metteranno sopra i piatti e le scodelle, e i vasi libatorii, e i nappi per la libazione; come pure vi sarà sopra il pane continuo. (8) Indi vi stenderanno sopra un panno scarlatto, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiu-

הַקִּדְשִׁים, כְּלומר זאת תהיה עבודתם במשא השלחן והמזכרה ומזבח הזהב שנאכל מועד,
והארון שנקדש הקדשים, זאת תהיה דרך עבודתם: תחלה יכארו הכהנים וכסו את

בִּדְיוֹ: (ט) וְלָקְחוּ בֶגֶד תְּכֵלֶת וְכֹסֹ אֶת־מִנְרֹת
הַמָּאוֹר וְאֶת־נִרְתֵּיהָ וְאֶת־מִלְקָחֶיהָ וְאֶת־
מַחְתֵּתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי שִׁמְנָה אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־
לָהּ בָּהֶם: (י) וְנָתַנוּ אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהָ אֶל־
מִכְסֵּה עוֹר תַּחֲשׁ וְנָתַנוּ עַל־הַמוֹט: (יא) וְעַל־
מִזְבַּח הַזֹּהֵב יַפְרֹשׁוּ בֶגֶד תְּכֵלֶת וְכֹסֹ אֹתוֹ
בְּמִכְסֵּה עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ אֶת־בִּדְיוֹ: (יב) וְלָקְחוּ
אֶת־כָּל־כְּלֵי הַשָּׁרֵת אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ־בָם בִּקְדָּשׁ

NUMERI IV

steranno le stanghe. (9) E prenderanno un panno di lana azzurra, e copriranno il candelabro da illuminazione, e i suoi lumi, e i suoi smoccolatoi, e le sue pinzette, e tutt'i suoi arnesi da olio, coi quali si fa il suo servizio. (10) E metteranno esso e tutt'i suoi arredi in una coperta di pelle di tasso, la quale metteranno [appenderanno] sopra una stanga. (11) E sull'altare d'oro stenderanno un panno di lana azzurra, cui copriranno con una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (12) E piglieranno tutti gli arredi dell'uffiziatura, coi quali si fanno le sacre funzioni, e li metteranno in un panno di lana azzurra, e li copriranno con una coperta di pelle

הכלים ושימו דביהם, או יתכוס על המוט, ואח"כ יבאו בני קהת לשאת. (י) על המוט: המוט איכנו הדבד, כי הדב היה ככנס בטבעות, והיו שני דדים, והמוט היה אחד, והיו תולין עליו הדבר הנשא על ידי ו' או על ידי חבל, כמו שעשו באשכול, וכן כאן היתה המנורה עם כל כלים במרזוק, והמרזוק תלו על המוט צו או בחבל, וכן נקרא מוט העץ שהעול ככנס בחוכו, והנה מוט הוא דב המרזוק מה שתחתיו, ואמורים

וְנָתַנוּ אֶל-בִּגְדֵי תְכֵלֶת וְכִסּוּ אוֹתָם בְּמַכְסֵה
 עוֹר תַּחֲשׁ וְנָתַנוּ עַל-הַמוֹט: (יג) וְדִשְׁנוּ אֶת-
 הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ עָלָיו בִּגְדֵי אֲרָגְמָן: (יד) וְנָתַנוּ
 עָלָיו אֶת-כָּל-כְּלָיו אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ עָלָיו בָּהֶם
 אֶת-הַמַּחֲתָת אֶת-הַמְּזֻלָּגָה וְאֶת-הַיַּעֲצִים וְאֶת-
 הַמְּזֻרְקָת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ וּפָרְשׁוּ עָלָיו כִּסּוֹ
 עוֹר תַּחֲשׁ וְשָׂמוּ בַדָּיו: (טו) וְכָלֵה אֶהְרֹן וְכִנּוֹי
 לְבָשָׁת אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-כָּל-כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בְּנִסְעַ
 הַמַּחֲנֶה וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ בְּנֵי־קֹהֵת לִשְׂאֵת
 וְלֹא־יָגֵעוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ אֵלֶּה מִשְׁאֵה בְנֵי־

NUMERI IV

di tasso, la quale metteranno sopra una stanga. (13) E toglieranno la cenere dall'altare, e vi stenderanno sopra un panno di porpora. (14) E gli metteranno sopra tutt'i suoi arnesi, coi quali si uffizia sopra di esso, le palette, le forchette, e le pale, e i bacini, tutti gli arnesi dell'altare, e vi stenderanno sopra una coperta di pelle di tasso, e vi aggiusteranno le stanghe. (15) Ora, quando Aronne e i figli suoi avranno terminato di coprire gli oggetti sacri e tutt'i sacri arredi, stando il campo per muoversi, allora soltanto verranno i figli di Kehàt a portare le cose sacre, senza toccarle; altrimenti [cioè se le toccassero] morrebbero. Queste sono le cose del padiglione di

וכתנו על המוט, כי הוּא הוּא המזבל היה על המוט. (יד) מזולגות: להפוך הכתמים על

קָהָת בְּאַהֲל מוֹעֵד: (טז) וּפְקֻדֹת אֲלֶעָזָר בֶּן־
 אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן שֶׁמֶן הַמָּאֹר וּקְטֹרֶת הַסַּמִּים
 וּמִנְחַת הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדַּת כָּל־
 הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקֹדֶשׁ וּבְכָלֵיו: פ
 מַסְטֵר (יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֶהֱרֹן
 לֵאמֹר: (יח) אֶל־תִּבְרִיתוֹ אֶת־שֹׁבֵט מִשְׁפַּחַת
 הַקֹּהֲנִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: (יט) וְזֹאת יַעֲשׂוּ לָהֶם
 וְחֵיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת־קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים

NUMERI IV

congregazione da essere portate dai figli di Kehàt. (16) Saranno poi affidati ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote l'olio da illuminazione, ed il profumo aromatico, e (la farina per) l'offerta farinacea quotidiana, e l'olio da unzione [onde non ne venga distratta alcuna parte in uso profano]. (Egli avrà in somma) la soprantendenza di tutt' il tabernacolo e di quanto è in esso, in quanto al luogo sacro, ed a' suoi arredi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire: (18) Non siate cagione che la tribù [la gente] delle famiglie dei Keathiti venga a perire di mezzo ai Leviti. (19) Ma questo fate loro: Aronne e i figli suoi entreranno, e li collocheranno ciasche-

הא. (טז) שֶׁמֶן הַמָּאֹר וגו': הַזִּכִּיר הַשֶּׁמֶן וְהַקְטֹרֶת וְהַמִּנְחָה מִכֵּי שֶׁאֵלּוֹ מִתְחַמְמָטִים מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְהֵם אֲלֶעָזָר בֶּן־אֶהֱרֹן לְהַשְׂגִּיחַ שֶׁלֹּא יִגְבּוּ וַיֵּאָחֲזוּ כְּדֹרְכָם כִּתְחַמְמָטוּ. וְלֹמֵה לֹא נֹזְכְּרוּ גַם הָעֲנִים שֶׁהֵיוּ מִתְחַמְמָטִים בְּכָל שַׁעַה? כִּי לֹא לְחִסְרוֹן כִּים הֵיוּ מִתְחַשְׁקִין אֲבָל הֵיוּ מִתְחַשְׁקִין שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמֵּשׂ אָדָם לְתַשְׁמִישׁ חוּל בְּשֶׁמֶן וּבַקְטֹרֶת וּבַמִּנְחָה, כִּי זֶה יֵהִי חֲלוּל גָּדוֹל, כִּי הַשֶּׁמֶן וְהַקְטֹרֶת וְהַמִּנְחָה קִדְּשׁ הֵם, אֲבָל הָעֲנִים אֵינֶם אֲלֹא מִכַּשְׁרֵי קִרְבָּן. (יח) אֶל תִּבְרִיתוֹ וכו': אֵינֶם אֲלֹא כָּל לִחְזֹק שִׁזְהִירוֹ הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לְהִנִּיחַ הַלֵּוִיִּם

אֶהְרֶן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ
עַל־עֲבֹדָתוֹ וְאֶל־מִשְׁאוֹ: (כ) וְלֹא־יָבֹאוּ לִרְאוֹת
כְּבֹלַע אֶת־הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ: פ פ פ
לָהּ (כא) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גִּם־הֵם לְבֵית
אַבְתָּם לְמִשְׁפַּחְתָּם: (כב) מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה
וּמֵעַלָּה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם
כָּל־הַבָּא לְצִבָּא צָבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל
מוֹעֵד: (כד) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי

NUMERI .IV

duno al proprio servizio, e presso agli oggetti che ha da portare. Così vivranno; altrimenti morrebbero, accostandosi al luogo santissimo. (20) Badate che quelli non entrino per vedere, e quasi ingojare (cogli occhi) il luogo santo; nel qual caso morrebbero. (21) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (22) Enumera anche i figli di Gheresciòn, distinti nei loro casati e nelle loro famiglie. (23) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai: tutti quelli ch'entrano a far parte della schiera, per prestare servizio nel padiglione di congregazione. (24) Egli è questo il servizio delle famiglie dei Gheresciuniti, sia di lavoro, quanto di portare.

לגשת ולמנות נקדש. (כ) כבלע את הקדש: לראות את הקדש כחדש הנולע ואוכל
במזון דבר שהוא חזק לו, כלומר לא יבאו אפי' רגע, וגו' פירש חז' עד־פלג' רק,

לַעֲבֹד וּלְמִשָּׁא: (כח) וְנִשְׂאוּ אֶת־יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן
 וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכֹּסֵּהוּ וּמִכֹּסֶּה הַתְּחָשׁ
 אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְמַעְלָה וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד: (כח) וְאֵת קַלְעֵי הַחֹצֵר וְאֶת־מָסַךְ פֶּתַח
 שַׁעַר הַחֹצֵר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ
 סָבִיב וְאֵת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת־כָּל־כְּלֵי עֲבֹדָתָם
 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָהֶם וְעֲבָדוּ: (כח) עַל־פִּי
 אֶהְרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָל־עֲבֹדַת בְּנֵי הַגֵּרָשִׁי

NUMERI IV

(25) Essi porteranno le cortine del tabernacolo, ed il padiglione di congregazione [v. III. 25], la sua coperta, e la coperta di tasso sovrappostagli superiormente, e la tenda all'ingresso del padiglione di congregazione. (26) E le cortine dell'atrio, e la tenda d'ingresso, o porta dell'atrio, che circondano il tabernacolo e l'altare; e le loro corde, e tutti gli arnesi da adoperarsi intorno a quelle [cioè alle cortine]. Ed essi eseguiranno tutt'i lavori che saranno da farsi intorno alle medesime. (27) Sotto gli ordini d'Aronne e dei figli suoi sarà tutt' il lavoro dei figli dei Gheresciuniti, in quanto a tutto ciò che avranno a portare, ed a qualsiasi loro servizio; e registrati darete loro in custodia tutti gli oggetti che hanno a

אפילו רגוע. אומנם לשאר פירושים היה ראוי בְּנִלַע. (כח) ואת אהל מועד: היה ראוי ואת האהל, כמו למעלה ג' כ"ה. ומכסה התחש: הטעמים הפוכים, ונ"ל מרכא תנזר: ומכסה התחש. (כח) ופקדונם עליהם: ופקדונם ל' משכון, תחנן להם הכל במכין, כי הם כשומרים והם יתנו להם דין ומשכון מכל משאם, והוא על דרך פוקד עון אבות על בנים, מי פקד עליו דרכו ומי אחר בעלת עולה (איוז ל"ב כ"ג).

לְכָל־מִשְׁאֵם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָּתָם עֲלֵיהֶם
 בְּמִשְׁמֶרֶת אֵת כָּל־מִשְׁאֵם: (כח) זֹאת עֲבֹדַת
 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַגִּרְשֵׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתָם
 בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ס (כט) בְּנֵי
 מֶרָרִי לְמִשְׁפַּחַתָּם לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקֹד אֹתָם:
 (ל) מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיָמָעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
 שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל־הַבָּא לַצֵּבָא לַעֲבֹד אֶת־
 עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד: (לא) וְזֹאת מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאֵם
 לְכָל־עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן
 וּבְרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאֹדְנָיו: (לב) וְעַמֻּדֵי הַחֹצֵר

NUMERI IV

portare. (28) Quest'è il servizio delle famiglie dei Ghersciuniti, nel padiglione di congregazione, e ciò che hanno a custodire; il tutto sotto la soprantendenza d'Ithamâr figlio d'Aronne sacerdote. (29) (E finalmente) i figli di Merari, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, li registrerai. (30) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, li registrerai; tutti quelli ch'entrano nella schiera, per prestare il servizio del padiglione di congregazione. (31) E questi saranno gli oggetti affidati loro da portare, intorno ai quali si aggirerà ogni loro servizio nel padiglione di congregazione: le assi del tabernacolo, e le sue sbarre, e le sue colonne, e le sue basi. (32) E le colonne tutt'intorno all'atrio, e le loro

(כח) ומשמרתם ביד איתמר: הכונה זאת משמרת משאם שיקבלו מיד איתמר.

סָבִיב וְאֲדִנְיָהֶם וַיִּתְּדֹתֶם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל-
 בְּלִיָּהֶם וּלְכָל עֲבֹדָתָם וּבִשְׁמַת תִּפְקְדוּ אֶת-
 בְּלִי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁאֵם: (ל) זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי מִרְי לְכָל-עֲבֹדָתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּיַד
 אִיתָמָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: (לז) וַיִּפְקֹד מֹשֶׁה
 וְאֶהֱרֹן וְנִשְׂאֵי הָעֵדֻה אֶת-בְּנֵי הַקֹּהֲתִי
 לְמִשְׁפַּחָתָם וּלְבֵית אֲבֹתָם: (לח) מִכֵּן שְׁלֹשִׁים
 שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל-הַבָּא
 לַעֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (ל) וַיְהִיו
 פְּקֻדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחָתָם אֲלֵפִים שֶׁבַע מֵאוֹת

NUMERI IV

basi, e i loro chiodi, e le loro corde; tutti in somma i loro arnesi, e quanto può loro occorrere: e voi registrerete nominatamente gli arnesi che verranno loro affidati da portare. (33) Quest'è il servizio delle famiglie dei figli di Merari, (gli oggetti cioè) intorno a cui s'aggirerà tutt' il loro servizio nel padiglione di congregazione, sotto la soprantendenza d'Ithamar figlio d'Aronne sacerdote. (34) Mosè ed Aronne, e i principi della congrega, enumerarono i figli dei Kehathiti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati. (35) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione. (36) I loro registrati, distinti nelle loro famiglie, furono due-

וַחֲמִשִּׁים: (לו) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלִיתִי
כָּל־הָעֶבֶד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בֵּי־דֶם־מִשָּׁה: ס שְׁנֵי
(לז) וּפְקוּדֵי בְנֵי גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפָּחוֹתָם וּלְבֵית
אַבְתָּם: (לח) מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד
בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא לַעֲבֹדָה
בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (מ) וַיְהִיו פְּקָדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחַתָּם
לְבֵית אַבְתָּם אֲלֵפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
(מא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי גִרְשׁוֹן כָּל־
הָעֶבֶד בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

NUMERI IV

mila settecento e cinquanta. (37) Sono questi i registrati delle famiglie dei Kehathiti, tutti quelli che hanno a lavorare nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (38) Ed i registrati dei figli di Gheresciòn, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (39) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per servire nel padiglione di congregazione; (40) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati, duemila seicento e trenta. (41) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Gheresciòn, tutti quelli che hanno a servire nel padiglione di congregazione, enumerati da Mosè ed

עַל־פִּי יְהוָה: (מב) וּפְקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי
 לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: (מג) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים
 שָׁנָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־הַבָּא
 לַעֲבֹדָה בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד: (מד) וַיְהִי
 פְּקוּדֵיהֶם לְמִשְׁפַּחְתָּם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאֲתָיִם:
 (מה) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי מְרָרִי אֲשֶׁר פָּקַד
 מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (מו) כָּל־
 הַפְּקוּדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּנְשֵׂאֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם וּלְבֵית אֲבֹתָם:
 (מז) מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים

NUMERI IV

Aronne, per ordine del Signore. (42) Ed i registrati delle famiglie dei figli di Merari, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (43) Dall'età di trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano nella schiera, per lavorare nel padiglione di congregazione; (44) Furono (dico) i loro registrati, distinti nelle loro famiglie, tremila dugento. (45) Sono questi i registrati delle famiglie dei figli di Merari, numerati da Mosè ed Aronne, per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè. (46) Tutt'i registrati nell'enumerazione che Mosè ed Aronne, e i principi d'Israel fecero dei Leviti, distinti nelle loro famiglie e nei loro casati; (47) Dall'età di

(מז) עבודת עבודה: הוא מה שכתוב למעלה (א' כ') והם ישרתוהו וגומר, יורידו אותו הלוים, יקיימו אותו הלוים. (מט) ופקדיו: כר"ש ז"ל כמוהו (ע' ס' הזכרון).

שָׁנָה כָּל־הָאָלֹהִים לַעֲבֹד עֲבֹדַת עֲבָדָה וְעֲבֹדַת
 מִשָּׁא בְּאֹהֶל מוֹעֵד: (מח) וַיְהִיו פְּקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת
 אַלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: (מט) עַל־פִּי יְהוָה
 פָּקַד אוֹתָם בִּיד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ
 וְעַל־מִשְׁאֹו וּפְקֻדָּיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה: פ שלישי

ה

(ס) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) צֹו
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ
 וְכָל־זֶב וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ: (ג) מִזִּכְרֵ עֲרֵנְקָבָה
 תִּשְׁלְחוּ אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלְחוּם וְלֹא
 יִטְמְאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם:
 (ד) וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אוֹתָם אֶל־
 מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 בֵּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ו) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

trent'anni in su, sino all'età di cinquant'anni, tutti quelli ch'entrano a prestar servizio di lavoro, e servizio di portare, nel padiglione di congregazione; (48) Furono (dico) i loro registrati ottomila cinquecento ottanta. (49) Per ordine del Signore, (dato) col mezzo di Mosè, fu assegnato a ciascheduno di essi [cioè ai discendenti di ciascheduno dei tre figli di Levi] il suo lavoro ed il suo portare, e ne fu fatta la numerazione, comandata dal Signore a Mosè.

V

(1) Ed il Signore parlò a Mosè con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, che mandino fuori del campo ogni lebbroso, ed ogni blenorreato, e chiunque è impuro per un morto. (3) Li manderete fuori, tanto maschi, quanto femmine; al di fuori del campo li manderete: onde non rendano impuro il loro campo, nel quale io ho sede tra di essi [cioè tra gl'Israeliti]. (4) E così fecero i figli d'Israel, e li mandarono al di fuori del campo: i figli d'Israel eseguirono pienamente quanto il Signore parlò a Mosè. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Parla ai figli d'Israel: Un uomo, o una donna, che commetta qualsiasi peccato verso altrui, commettendo insieme infedeltà verso il Signore [cioè giurando in falso, v. Lev. V.

(ב) עבשו שכסדר המחנה כזה על שלוח הטמאים וזהו לשלך גם הכז וטמא לכפש, בעבור קדושת המחנה, כי ה' מתהלך בקרבנו. וכשהיו יולאים למלחמה (דברים כ"ג י"א) היו מנזרים עוד על קדושת יתרה, שאפי' רואה קרי היה יולא, וגם לעשות לרכיהם היו יולאים, אבל בהיותם בעריהם, המזרוע לבדו היה משתלק, כמו שפורש בו דוד

אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל-חַטָּאת הָאֵלֶּם
 לְמַעַל מֵעַל בִּיהוָה וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא׃
 (ו) וְהִתְּוֹרוּ אֶת-חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהָשִׁיב
 אֶת-אִשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוּ יֶסֶף עָלָיו וְנָתַן
 לְאִשֶּׁר אִשָּׁם לוֹ׃ (ז) וְאִם-אִין לְאִישׁ גֹּאֵל
 לְהָשִׁיב הָאִשָּׁם אֵלָיו הָאִשָּׁם הַמוֹשֵׁב לִיהוָה
 לַכֹּהֵן מִלֶּבֶד אֵיל הַכִּפָּרִים אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ
 עָלָיו׃ (ח) וְכָל-תְּרוּמָה לְכָל-קֹדֶשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃ (ט) וְאִישׁ אֶת-
 קֹדֶשׁוֹ לוֹ יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר-יִתֵּן לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה׃
 פ רביעי (יא) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
 (יב) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ
 אִישׁ כִּי-תִשָּׁטֶה אִשְׁתּוֹ וּמַעַלָּה בּוֹ מֵעַל׃
 (יג) וְשָׁכַב אִישׁ אֶתֶּה שֹׁכֶבֶת-זָרָע וְנָעַלְס מַעֲיִנִי

ישב וגו', מה שלא ככתב בזב ובשאר עמלים. (ח) האשם המושב: כן ראוי, וטעמו
 האשם שיש לו להשיב יהיה לה', כלומר לכהן, וכן דרך רש"י, אבל דרך רא"ב רחוקה.
 (י) ואיש את קרשיו וגו': מאחר שכל אחד שלט בקדשיו, כאשר כתב לכהן הם שלו
 ולא יוכל כהן אחד לערער עליו ולחלוק עמו. (יב) שטה כמו סטא תרגום כטה, וכן שטה
 מעליו ועבד (משלי ד' ט"ו). (יג) ונסתרה ודרא נטמאה: אין הכוונה (כתרגום

21-26]; indi quella persona si senta colpevole: (7) Confesserà il commesso peccato, ed esborserà la (riparazione della) sua colpa, nell'intero suo valore, e v'aggiungerà il quinto, e darà (tutto ciò) a colui, verso del quale ha peccato. (8) Se però quegli (è morto, e) non ha un prossimo congiunto, a cui pagare la riparazione; la riparazione da pagarsi apparterrà al Signore, cioè al sacerdote; oltre al montone di espiazione, col quale questi propizierà per lui. (9) Ogni tributo [diritto sacerdotale], qualunque cosa sacra dei figli d'Israel, che avranno presentato ad un sacerdote, sarà sua. (10) Ciascheduno potrà disporre delle sue cose sacre, [potrà cioè darle a quel sacerdote che meglio gli piacerà, quindi] ciò che uno avrà dato ad un sacerdote, sarà suo [di quel sacerdote]. (11) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (12) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Uno, la cui moglie traviasse, e commettesse verso di lui infedeltà; (13) E taluno giacesse con lei carnalmente, rimanendo la cosa occulta agli occhi del suo marito; si fosse cioè ritirata in luogo nascosto, e si fosse resa impura; senza che siavi contro di essa alcun testimonio, nè sia stata colta sul fatto [consti cioè che siasi ritirata con un tale, ma nulla più. La tradizione esige oltracciò, che siavi preceduta un'ammo-

יְרוֹמִיּוּם וְאֶרְכֵּהִים) נְטֻמָּאָה בַּסֵּתֶר, כִּי מֵלֵת וְהִיא מַפְסֶקֶת בֵּין שְׁנֵי הַפּוֹעֲלִים, אֵךְ הַצִּמָּה כִּפִּי רִשִׁי וְרִשִׁי וְרִשִׁי הַפִּירוּשׁ הַקּוֹדֵם, כְּלוּמָר וְנִעְלַם מֵעֵינֵי אִשָּׁה, אֲנִל הוּא יוֹדֵעַ שְׁבַסְתֶּרָה, וְאֵין לוֹ רֹאִיָּה שְׁנְטֻמָּאָה, אֵךְ כִּכְכֵּם בְּלִבּוֹ קִשָּׁר. וְשִׁיעוֹר הַכְּתוּב כֵּךְ הוּא: אִישׁ כִּי תִשָּׂה אִשְׁתּוֹ וְכו', כְּלוּמָר שְׁבַסְתֶּרָה וּבִצְמָה נְטֻמָּאָה, וְעָבַר עָלֶיהָ רוּחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא בִצְמָה נְטֻמָּאָה, אִזְּ כִּהְיָ עָבַר עָלֶיהָ רוּחַ קִנְיָה וְקָנָה אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא בִצְמָה לֹא נְטֻמָּאָה; אִזְּ כִּשְׂיָהֶיהָ הַדָּבָר מוֹטֵל בַּסֶּפֶךְ, יֵצֵא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן. וְהִנֵּה מְלִילָת וְהִיא נְטֻמָּאָה עֲנִינָה שׁוֹה בְּשֵׁנֵי הַפְּסוּקִים, וְלֹא הִיא זָרִיכָה לַהֲכַתֵּן בַּפֶּסוֹק הָרִאשׁוֹן, וְהוּלִי כִּתְּבָהּ לַהֲסַרִיד בֵּין וּבַסֵּתֶרָה וְעַד אֵין צֶה, כִּי וְהִיא לַסִּמְרִיָּה יֵשׁ עֵדִים, אֵךְ אֵין עֵדִים לְטֻמְאַה, וּבַפֶּסוֹק הַשְּׁנִי הוֹרֵךְ לַחֲזוֹר וּלְכַתּוּב וְהִיא נְטֻמָּאָה, מִכִּי שֶׁהִיא לִרְכִּי לְסִיִּים וְהִיא לֹא נְטֻמָּאָה. וּפִירוּשׁ רִאשׁוֹנִי (שֶׁלֹּא גִילָתָה הִיא הַדָּבָר) וְתַרְגוּם רַמְבַּ"ם (שֶׁהִיא הַעֲלִימָה וְהַסִּמְרִיָּה הַדָּבָר, אֲנִל בִצְמָה נְטֻמָּאָה) אֵין צֶה עַסֵּם (אִיִּיר תַּרְ"ךְ). וְהִיא לֹא נִתְּפֶשֶׁת: לְדַעֲמִי אֵין הַכּוֹנֵה שֶׁלֹּא כֹאכֶסָּה אֲנִל שֶׁלֹּא הִיא מִי שֶׁמִּנְחָה וִירָחָה אֹתָהּ בַּעֲשׂוֹתָהּ הַכִּנְלָה, וְכֵן דַּעַת הָרִאשׁוֹנִי.

אִישָׁה וְנִסְתָּרָה וְהָיָא נְטֻמָּאָה וְעַד אֵין בָּהּ
וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׁה: (יד) וְעָבַר עָלָיו רוּח־קִנְיָאָה
וְקִנָּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהוּא נְטֻמָּאָה אוֹ-עָבַר עָלָיו
רוּח־קִנְיָאָה וְקִנָּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָא לֹא
נְטֻמָּאָה: (טז) וְהָבִיָא הָאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ אֶל־
הַבֵּהֶן וְהָבִיָא אֶת־קִרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירֵת
הָאִפָּה קֶמַח שְׁעָרִים לֹא־יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא־
יִתֵּן עָלָיו לִבְנָה כִּי־מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא מִנְחַת
זָכָרוֹן מִזְכֹּרֶת עֹון: (יז) וְהִקְרִיב אֹתָהּ הַבֵּהֶן
וְהִעֲמֶדָה לִפְנֵי יְהוָה: (יח) וְלָקַח הַבֵּהֶן מִים
קֹדְשִׁים בְּכָל־יָחֹרֶשׁ וּמִן־הָעֹפֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה
בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַבֵּהֶן וְנָתַן אֶל־הַמִּים:
(יט) וְהִעֲמִיד הַבֵּהֶן אֶת־הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה
וּפָרַע אֶת־רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל־כַּפֶּיהָ אֶת
מִנְחַת הַזָּכָרוֹן מִנְחַת קִנְיָאָה הוּא וּבִיד הַבֵּהֶן
יִהְיוּ מִי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים: (כ) וְהִשְׁבִּיעַ אֹתָהּ
הַבֵּהֶן וַאֲמַר אֶל־הָאִשָּׁה אִם־לֹא שָׁכַב אִישׁ
אוֹתָךְ וְאִם־לֹא שָׁטִית טְמֵאָה תַּחַת אִישְׁךָ

nizione del marito, di non ritirarsi con quel tale]. (14) Ed entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, ed ella infatti si fosse resa impura; o entrasse in lui il sospetto, ed avesse gelosia di sua moglie, senza ch'ella si fosse resa impura: (15) Quel marito (dico) condurrà sua moglie al sacerdote, e recherà in sacrificio per lei un decimo d'Efà di farina d'orzo; non vi colerà sopra olio, e non vi metterà sopra incenso, poich'è un'offerta (per cagione) di gelosia, è un'offerta di ricordo, destinata a ricordare (davanti a Dio) un delitto. (16) Il sacerdote la farà avanzare, e stare davanti al Signore. (17) Indi il sacerdote piglierà dell'acqua santa in un vase di creta; e della terra esistente nel suolo del tabernacolo piglierà il sacerdote e metterà in quell'acqua. (18) E facendo stare la donna davanti al Signore, il sacerdote scapiglierà il capo della medesima, e metterà sulle mani di lei l'offerta di ricordo, la quale è un'offerta (per cagione) di gelosia; ed il sacerdote terrà in mano l'acqua (detta) amara, infelicitante. (19) Ed il sacerdote la scongierà, e dirà alla donna: Se (altr')uomo non è giaciuto teco, e se non hai deviato impu-

(יד) מי המרים: לא נקראו בשם מקום המים המרים, כי באמת לא היו מרים, ורק אם טמאה אז היו נעשים בקרבה מרים (כלומר מוֹזִיקִים ואֲרִיסִים), כמו שכתוב (פסוק כ"ד) וּבָאוּ בָהֶם הַמַּאֲרָרִים לְמִרְיָם, והיו נקראים מרים על שם סופם (כדברי ר"ל) מכּי שֶׁאֵם הִיטָה טִמְאָה הִיוּ מִרְיָם לָהּ, ואע"פ שֶׁאֵם לֹא נִטְמָאָה לֹא הִיוּ מִרְיָם, לֹא נִקְרְאוּ מִתּוֹקִים אוּ מִי תְרוּפָה וּכְיוֹנָא בִּזְוָה, כִּי בִאֲמַת אֵם לֹא נִטְמָאָה לֹא הִיוּ הַמַּיִם מִחֲדָשִׁים בִּזְוָה דְּבַר (עֵינֵן לְמַטֵּה פְסוּק כ"ח). והנה מִי הַמִּרְיָם עֲנִינוּ הַמַּיִם הַנִּקְרָאִים מִרְיָם, וּכְיוֹנָא בִּזְוָה בְּהָר פָּרָה, הַנִּהְרָה הַנִּקְרָא פָּרָה, וְאֲחֵרִים כְּמִהוּ, וְכִמוּ שֶׁפִּירָשְׁתִּי רִקְעֵי הַשָּׁמַיִם, הִרְקִיעַ הַנִּקְרָא שָׁמַיִם. אֲבָל הַסּוּד שֶׁרָצוּ הָרֹאשׁ"ע (שֶׁהִיָּה הִכָּהן כּוֹתֵן בַּיָּמִים שְׁמִים מְחִיחִים, אֵם הִיָּה כִרְאָה לוֹ שֶׁהִלָּשָׁה טִמְאָה), הֵבֵל הוּא וְשִׁנְעוֹן, שֶׁהָרִי אֵם הִיָּה זֶה בְּדַעַת הַמְּחֻקָּק, הִיָּה מוֹסֵר הַעֲנִין לְכַהֲנִים מִפֶּה לְאֻזֹּן, וְלֹא הִיָּה כּוֹתֵב בְּתוֹרָה מְלִינָה שֶׁמִּגֵּלָה סוּדוֹ. וְהִנֵּה מִשֶּׁה לֹא נִמְנַע מִלְכָּתוֹב מְלִינָה שִׁתְּכֵן לְהִבִּין מִמֶּנּוּ כִּי כָל מַעֲשֵׂיו וְכָל תּוֹרֹתָיו לֹא הִיוּ אֲלֵל בְּכָז אֲנוּשׁ, וְכֵן חֲכָמֵי הַתַּלְמוּד לֹא נִמְנַעוּ מֵאֲמֹר שֶׁהִכָּהן הִיָּה כּוֹתֵן בַּיָּמִים דְּבַר מֵר, כִּי כֵן הִיָּה כִרְאָה לָהֶם מִשְׁמַעוֹת הַמִּלּוֹת, וְלֹא חָשׂוּ כָּל שֶׁהוּא מוֹה יִשְׁפֹּטוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁהִיָּה הַעֲנִין בְּתַחֲבֹלָה וּבְלֹא מַעֲשֵׂה נִסִּים; כִּי מִי שֶׁהוּא נֹאמֵן בְּכָל דְּבָרָיו אֵין דִּרְכּוֹ לִהְיוֹת דּוֹאֵף שֶׁמֶל יִשְׁבּוּהוּ שָׁקֶר, וְלֹא יַעֲלֶה עַל לְבוֹ שִׁיְהִיו דְּבָרָיו זָרִיכִין חֻזָּק. (יט) וְהַשְׁבִּיעַ: חוֹר לְמֵה שְׁכִתִּיב לְמַטֵּה

הַנָּקִי מִמֵּי הַמָּרִים הַמֵּאֲרָרִים הָאֵלֶּה: (כ) וְאֵת
כִּי שָׁטִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמָאת וַיִּתֵּן אִישׁ
בְּךָ אֶת־שִׁכְבָּתוֹ מִבְּלָעֲדֵי אִישׁךָ: (כא) וְהַשְׁבִּיעַ
הַכֹּהֵן אֶת־הָאִשָּׁה בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר
הַכֹּהֵן לְאִשְׁרָה יִתֵּן יְהוָה אוֹתְךָ לְאֵלֶּה
וּלְשִׁבְעָה בְּתוֹךְ עַמְּךָ בְּיַד יְהוָה אֶת־יָרְכְךָ
נִפְלֹת וְאֶת־בִּטְנְךָ צָבָה: (כב) וְבָאוּ הַמַּיִם
הַמֵּאֲרָרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיָךְ לַצָּבוֹת בָּטָן וּלְנִפְלֹ
יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן: (כג) וְכָתַב
אֶת־הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בַּסֵּפֶר וּמָחָה אֶל־
מֵי הַמָּרִים: (כד) וְהִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי
הַמָּרִים הַמֵּאֲרָרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמֵּאֲרָרִים
לְמָרִים: (כה) וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת
מִנְחַת הַקִּנְאָה וְהִנִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה
וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: (כו) וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן
מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
וְאַחֵר יִשְׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם: (כז)
וְהִשְׁקָה אֶת־הַמַּיִם וְהִיְתָה אִם־נִטְמָאָה

ramente da tuo marito; rimanti illesa da (ogni cattivo effetto di) quest'acqua amara, infelicitante. (20) Se però hai deviato da tuo marito, e ti rendesti impura; ed altr'uomo, fuori di tuo marito, è giaciuto teco carnalmente.... (21) Il sacerdote (dico) scongiurerà la donna con un giuramento esecratorio, e dirà il sacerdote alla donna: Rendati il Signore (un tipo di) imprecazione e di giuramento in mezzo al tuo popolo [v. Genesi XLVIII. 20], facendoti il Signore cadere la coscia [l'utero], e gonfiare il ventre. (22) Quest'acqua cioè infelicitante entrando nelle tue interiora, avrà l'effetto di farti gonfiare il ventre e cadere la coscia [l'utero]. — E la donna dirà: Amèn, Amèn. (23) Indi il sacerdote scriverà queste maledizioni in una carta, e detergerà (la scrittura) dentro l'acqua amara. (24) Indi farà bere alla donna l'acqua amara infelicitante, e l'acqua (detta) infelicitante avrà, entrando in lei, l'effetto di acqua amara [cioè avvelenata e micidiale]. (25) Il sacerdote piglierà dalla mano della donna l'offerta (per cagione) di gelosia, e dimenerà l'offerta innanzi al Signore, e l'avvicinerà all'altare. (26) Ed il sacerdote prenderà via dall'offerta, pieno il pugno, il profumo, e l'arderà sull'altare; indi farà bere alla donna quell'acqua. (27) Ora, quand'egli le avrà fatto bere

ואמרה האשה אמן אמן. (כא) והשביע: חזר וכפל מפני ארך מאמר. את ירכך נופלת: כראה לי שאין ירך זה כמשמעו, אך הוא ככזו לאיברי ההולדה, על דרך יוצאי ירכה, וכן בלשון חז"ל אין אשה מתקנחת אלא בירך חברתה. וכ"ל שגם אכילתם ותרומם ירושלמי חסייעים לפירוש, כי תרגמו נופלת מסיא, וכ"ל שלא יתכן מחסום בירך שיש בו עגם אלא ברחם. ואמנם כפילת הרקם הוא חולי ידוע. ואני לא אדע מה ראה געזענביום לומר שהירך האמורה כאן הם העגלות (Nates). אחר זמן מנאחי כי גם ר' אליה בחור (בספר התשני, על מלת אצר) כתב את ירכך נופלת פירוש ערותה. (כב) המאזרים: בתרגום שמוני דמבארים: חולי מאזרים כמו מאליא (תקנים) בחלוק לי ור', כמו להנהיל פנים משמן במקום להנהיר, וכן רחם המרכבה לרכב יושבת לבוש (מיכה א' י"ג), חלמנה ארמלה; ואין כראה לפרש לי קללה, כי עיקר טעם לא היה להזיק, אלא לבחון בין טהורה לטמאה, ועוד אם היה מאזרים לי מארה היה ראוי שיאמר (למטה כ"ד וכ"ז), ובאו זה המים המרים למאזרים, לא המאזרים למרים, שנראה כי אין רע אם היו מאזרים בלבד. ולדעת אח"ס יתכן לפרש מאזרים משרש אור ותהיה הקריאה מאזרים, והטעם מנארים ומסייעים אור.

וּתְמַעַל מֵעַל בְּאִשָּׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם
הַמְאָרְרִים לְמָוִים וְצִבְתָּהּ בַטֶּנֶה וְנִפְלָה
יָרְכָה וְהִיתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ:
(כח) וְאִם-לֹא נִטְמְאָה הָאִשָּׁה וּטְהֹרָה הִוא
וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע: (כט) זֹאת תֹּוֹרַת הַקִּנְיָנֹת
אֲשֶׁר תִּשְׁטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמְאָה:
(ל) אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹד עָלָיו רוּחַ קִנְיָה
וְקִנְיָ אֶת-אִשְׁתּוֹ וְהֶעֱמִיד אֶת-הָאִשָּׁה לִפְנֵי
יְהוָה וַעֲשָׂה לָּהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל-הַתּוֹרָה הַזֹּאת:

NUMERI V

quell'acqua, se ella erasi resa impura, ed aveva commesso infedeltà verso il suo marito, l'acqua infelicitante entrando in lei avrà l'effetto di amara, e le si gonfierà il ventre, e le cadrà la coscia [l'utero]; e quella donna diventerà (tipo d')imprecazione in mezzo al suo popolo. (28) Se poi la donna non si è contaminata, ma è pura, rimarrà illesa, e sarà feconda. (29) Quest'è la legge concernente la gelosia, quand'una donna devii da suo marito e rendasi impura; (30) O quando entri in taluno un sospetto, e sia geloso di sua moglie [anche innocente]: egli presenterà la donna davanti al Signore, ed il sa-

(כח) וְנִקְתָּה: תִּשְׁאֹר כְּקִים מִכָּל עֹנֶשׁ, וְתִשְׁאֹר כְּמוֹ שְׂמִימָה. וְנִזְרְעָה זֶרַע: שֶׁלֹא יִפּוֹל
יָרְכָה, וְתִתְעַבֵּר כְּמוֹ שְׂמִימָה מִתְעַבֵּרָת קֹדֶם לָכֵן; כִּי אִמְכֶם נִזְכָּר הַכְמוֹת, וְרוּחַ
הַכִּנְיָן חֵינן עֲקֻרוֹת.

(לא) וְנָקָה הָאִישׁ מִעֹון וְהָאִשָּׁה הִהְיָה תְּשֻׁא
אֶת-עֹנָהּ: פ

ו

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) דַּבֵּר
אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ-אִשָּׁה
כִּי יִפְּלֹא לְנֶדֶר נָזִיר לְהִזְיֹר לַיהוָה: (ג) מִיֵּין
וְשִׁכָר יִזִּיר חֶמֶץ יֵין וְחֶמֶץ שִׁכָר לֹא יִשְׁתָּה
וְכָל-מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתָּה וְעֲנָבִים לַחִים
וְיֵבֶשִׁים לֹא יֹאכַל: (ד) כָּל יְמֵי נְזִירוֹ מִבֶּלֶד אֲשֶׁר

NUMERI V-VI

cerdote le farà quant'è prescritto in questa legge. (34) Il marito sarà scevro di peccato, e quella donna porterà la pena del suo delitto.

VI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando un uomo, o una donna, pronuncii voto di Nazireo [cioè separato], per separarsi [consecrarsi] al Signore; (3) Dal vino, e (da ogni) liquore inebbriante, si asterrà; aceto di vino, ed aceto d'altro liquore inebbriante, non berà; alcun infuso d'uva non berà, ed uva fresca, o secca, non mangerà. (4) Per tutta la durata del suo Nazireato non

(ג) מִשְׁרַת: מִן שָׂרָא שְׁעִיבֵי בִּזְרָמִית הֵתָר קָשָׁר, וְזוֹה שׂוֹרֵה פֶתוֹ, שְׁתַּלְקִי
(ד) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הָיִין: לֶשׁוֹן עֲשִׂיָּה כְּמֹלֵד גַּם לְהוֹרֵאת אִסְפִּיס

יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיָּין מַחֲרָצִים וְעֲדָג לֹא יֹאכֵל׃
 (ה) כָּל־יְמֵי נָדָר נִזְרוֹ תֵּעָר לֹא־יַעֲבֹד עַל־רֹאשׁוֹ
 עַד־מִלֹּאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יִזִּיר לַיהוָה קָדֵשׁ
 יִהְיֶה גֵדֶל פָּרַע שְׂעָר רֹאשׁוֹ׃ (ו) כָּל־יְמֵי הַזִּירוֹ
 לַיהוָה עַל־נַפְשׁ מֵת לֹא יָבֹא׃ (ז) לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
 לְאֶחָיו וּלְאֶחָתוֹ לֹא־יִטְמָא לָהֶם בְּמָתָם כִּי
 נָזַר אֱלֹהָיו עַל־רֹאשׁוֹ׃ (ח) כָּל יְמֵי נִזְרוֹ קָדֵשׁ
 הוּא לַיהוָה׃ (ט) וּכְיִמּוֹת מֵת עָלָיו בִּפְתָע
 פְּתָאִם וְטָמֵא רֹאשׁ נִזְרוֹ וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם
 שִׁהַרְתּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יְגַלְּחֵנוּ׃ (י) וּבַיּוֹם

וקנין, כמו עשה את כל הכבוד הזה, כמי ועלם ידי עשה לי את החיל הזה, וכן כאן כל
 אשר יעשה מִגֶּפֶן היין, ענינו כל הנקלט מן הגפן, ופירושו צדדו אפילו חרצנים ואפילו
 ז. חרצנים הוא לדעתי שם לענבים שכבר נדרכו ונעשה מהם יין, והוא כולל הקליפה
 והגרעינים שנתוכה, וכמו שאמרו צירושלמי (דמאי פרק א') צראשונה היו ענבים
 מרובות ולא היו חרצנים חשובות, ועכשו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות, הכוונה
 שבזמן רביו הענבים, אז הענבים שכבר נדרכו לא היו חשובות לכולם, כי לא היו
 קונים אותן לעשות מהן תַּמְד (זויער), מאחר שהיין הטוב היה בזול גדול, ובהפך בזמן
 שלא היו ענבים מרובות היו החרצנים במכרות לעשות מהן תמדי. וכן באמרו (ברכות
 כ"ג) עד שירע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד, הכוונה הקליפה עם הגרעינים שנתוכה,
 הן אחת כי הגרעינים לבדם יש בהם כח מזריע זרע, אבל הנא לזרוע גפן לא יעלה
 להנחיל הגרעינים מן הקליפה, אבל יקח ענבים שכבר נדרכו ויזרעם כמו שהם. ואמרו
 ז. הוא לדעתי שם הגרעינים שנתוך הקליפה, ואמר הכתוב שלא יאכל הכזיר אפילו
 החרצנים שכבר ילא מהם היין, ואפילו ז. אחד, אע"פ שאינו מאכל אדם. פירושי
 הוא כדעת ר' יהודה (כזיר ל"ד), וחרגוס הנקלס הוא כדעת ר' עמי (ענין שם ל"ט),

mangerà d'alcuna cosa che si ricava dalla vite vinifera, nè la vinaccia, nè i vinacciuoli. (5) Per tutta la durata del suo voto di Nazireato, rasojo non passerà sul suo capo; sino a tanto che sia compiuto il tempo, pel quale si sarà fatto Nazireo al Signore, sarà santo, e lascerà crescere scomposta la chioma del capo suo. (6) Per tutt' il tempo che sarà Nazireo al Signore, non entrerà presso alcun morto. (7) Per suo padre, per sua madre, pel suo fratello, e per la sua sorella quando vengano a morire, non deve rendersi impuro; perciocchè egli ha sul capo il diadema del suo Iddio [cioè la chioma consacrata]. (8) Per tutt' il tempo del suo Nazireato, sacro egli è al Signore. (9) Se poi taluno gli muore vicino repentinamente, rendendo così impuro il consacrato suo capo; egli si raderà la testa nel dì della sua purificazione, la raderà (cioè) nel giorno settimo. (10) E nel giorno ottavo recherà al sacerdote, all'ingresso del padiglione di congregazione,

והלכו אחרי רוב המפרשים ובעלי ספרי שרשים, גם נעזענו; רק תרגום ירושלמי שנעשה בארץ ישראל שם הוראת המלות האלו על אמתתה כמו שהיתה מפורסמת בא"י גם בדבור ההמון, לא כן תרגום אלקלום שנעשה בבבל והקדמונים יקראוהו בשם תרגום בבלי (עיי' כרם חמד ה' עמוד רכ"ג). ומה שמזכיר התנאים ר' יהודה ור' יוסי חולקים בהנחת המלות האלה, אפשר שכך היה הענין: ר' יהודה פירש המלות לפי מה שהיתה הוראתן גם בימיו, אבל ר' יוסי שהיה מפורי שהיה בגליל, ואנשי גליל לא הקפידו על לשונם וכשחשבו לשון אללם, הרגיל עצמו שלא לסמוך על מנהג ההמון, והיה מנקה הוראת המלות בשרשים אשר חונן מהם, ויען מנח מלת זוג המורה על הפעמות, קצת כי גם זג הוא המינוח, ולא הפנימי. וסרו בזה תלכות הקדם Gussetius שהרכיב פה בלעקסיקון שלו (במלת זג) ואמר שאין לסמוך כלל על דברי רז"ל בהנחת המלות כי כבר נזכרה מהם ידיעת הלשון, עד שלא היו יודעים מה הוא חרטן ומה הוא זג. וזה שקר מפורסם, כי מתוך הירושלמי דמחזי ראינו כי בדבורים לא היו מסופקים בהוראת המלות, והמתרגמים הירושלמיים תרגמו כפי משמעות המלות בדבור ההמוני, ורק ר' יוסי שכולד במדינה שלא שמו יפה את לשונם לא רצה לסמוך על דבור המון עם, והתחכם לפרש מדעתו, והלכו אחרי אנשי בגל בתרגומם המיוחד לאלקלום. (דו) פירע: רא"י לא דק, ואף אם לא יהיה דבוק לא ישתנה נקודו, ועד כי מלת קטן איננה בר"ע ולא בס' הזכרון, ולא ברש"י כתיבת יד שצדי. (ט) וטמא ראש נורו: היה כ"ל לקרוא וטמא, ראש בורו פעשה טמא, כמו למטה (י"ב) כי

הַשְּׂמִינִי יָבֹא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה
אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ^(יא) וַעֲשֵׂה
הַכֹּהֵן אֶחָד לְחֹטְאָת וְאֶחָד לְעֹלָה וּכְפָר
עָלָיו מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל־הַנֶּפֶשׁ וּקְרַשׁ אֶת־
רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא: ^(יב) וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יָמָיו
נִזְרוּ וְהִבִּיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְאִשָּׁם וְהִימִים
הָרִאשִׁימִים יָפְלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוּ: ^(יג) וְזֹאת תוֹרַת
הַנִּזְיָר בַּיּוֹם מְלֵאֵת יָמָיו נִזְרוּ יָבִיא אֹתוֹ אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ^(יד) וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָמִים אֶחָד לְעֹלָה
וּכְבִּשָּׂה אֶחָת בֶּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה לְחֹטְאָת
וְאַיִל־אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים: ^(טו) וְסֹל מִצּוֹת
סֹלֶת חֲלֹת בָּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת
מִשְׁחִים בַּשֶּׁמֶן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם: ^(טז) וְהִקְרִיב
הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וַעֲשֵׂה אֶת־חֹטְאָתוֹ וְאֶת־
עֹלָתוֹ: ^(יז) וְאֶת־הָאֵיל יַעֲשֶׂה זֶבַח שְׁלָמִים
לַיהוָה עַל סֹל הַמִּצּוֹת וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־
מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ: ^(יח) וּגְלַח הַנִּזְיָר פֶּתַח אֹהֶל

due tortore, o due giovani colombi. (11) Ed il sacerdote farà dell'uno un sacrificio d'aspersione, e dell'altro un olocausto, e propizierà per lui, in quanto a ciò ch'egli ha peccato per quel morto; e nello stesso giorno consacrerà (nuovamente) il suo capo. (12) E consacrerà al Signore il tempo che aveva destinato pel suo Nazireato, e recherà un agnello nato entro l'anno in sacrificio di pentimento; ed il tempo antecedente sarà perduto, poichè il suo Nazireato è divenuto impuro. (13) Questa poi è la legge del Nazireo: nel giorno che sarà compiuta la durata del suo Nazireato, lo recherà [cioè recherà la sua chioma, ossia si recherà col capo intonso], all'ingresso del padiglione di congregazione. (14) Ed offrirà il suo sacrificio al Signore, (cioè) un agnello nato entro l'anno, immacolato, in olocausto; ed un'agnella nata entro l'anno, immacolata, in sacrificio d'aspersione; ed un montone immacolato, in sacrificio di contentezza. (15) Come pure un paniere di pani azzimi, (cioè) fior di farina (ridotta in) focacce azzime intrise coll'olio, e focacce azzime, di pasta molle unte coll'olio, e le offerte farinacee e libazioni relative [ai suddetti agnello, agnella e montone]. (16) Il sacerdote presenterà (tutto ciò) innanzi al Signore, ed eseguirà il suo sacrificio d'aspersione ed il suo olocausto. (17) E del montone farà un sacrificio di contentezza al Signore, accompagnato dal paniere di pani azzimi. Il sacerdote ne farà eziandio la relativa offerta farinacea e libazione. (18) Ed il Nazireo si raderà all'ingresso del padiglione di

טמא נזיר. (יא) וכפר עליו מאשר חטא על הנפש: אע"פ שנטמא באונם נקרא חטא. ורא"ב צע חומר שאירע לו האונם לעונש על עברה אחת שעשה, ושכר עברה עברה. (יג) ביום מלאת ימי נזרו יביא אותו: יביא את נזרו חל פתח אהל מועד; פרע שער ראשו נקרא נזרו, ובמלאת ימי נזירותו לא יגלח שערו בביתו, אבן יביא שערו האגודל אל פתח אהל מועד, כדיכול להראות לאלהיו כי השלים נזרו, ואם יגלחו וישרפיהו על האש אשר תחת זבח השלמים. ורא"ב צע חומר שהכהן יביאיהו בעל כרחו, ואחריו רמב"מן תרגם שאחרים יביאיהו, חוה הנבל, כי הכזירות אינה אלא ברצון ובנדבה, ולולי שנשארו לבו ברצון קדושה לא היה נזיר, חו לא היה משלים כזירותו, ואחר שהשלים כזירותו איך יתכן שלא יחוש ללכת לבית ה' להקריב קרבנו ולהשלים חובת נזרו? והכתוב ידבר בזהוה, ולא באפשרי רקוק. (יד) וגלח הגזיר פתח אהל

מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוּ וּלְקַח אֶת־שַׁעַר רֹאשׁ
נִזְרוּ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:
(ט) וּלְקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֶּרֶעַ בְּשִׁלָּה מִן־הָאֵל
וְחָלַת מִצָּה אַחַת מִן־הַפֶּל וּרְקִיק מִצָּה אֶחָד
וְנָתַן עַל־כַּפֵּי הַנְּזִיר אַחֵר הַתְּגַלְחוּ אֶת־נִזְרוֹ:
(י) וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן וְתִנוּפָהּ לִפְנֵי יְהוָה
קֹדֶשׁ הוּא לִכְהֵן עַל חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק
הַתְּרוּמָה וְאַחֵר יִשְׁתָּה הַנְּזִיר יַיִן: (כא) זֹאת
תּוֹרַת הַנְּזִיר אֲשֶׁר יִדֹּךְ קִרְבְּנוֹ לִיהוָה עַל־
נִזְרוֹ מִלֶּבֶד אֲשֶׁר־תִּשְׁיג יָדוֹ כַּפֵּי נִדְרוֹ אֲשֶׁר
יִדֹּךְ בֶּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: פ (כב) וַיִּדְבֹּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן
וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תִּבְרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲמֹר לָהֶם: ס (כד) יְבָרַכְךָ יְהוָה וַיִּשְׁמְרֶךָ:
ס (כה) יֵאָר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: ס
(כו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם:
ס (כז) וַשְּׁמֹו אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי
אַבְרָכֶם: ס חֲמִישִׁי

congregazione il consecrato suo capo, e prenderà i capelli del consecrato suo capo, e li metterà sul fuoco esistente sotto il sacrificio di contentezza. (19) Indi il sacerdote prenderà dal montone una spalla cotta, ed una focaccia azzima dal panniere, ed una focaccia azzima di pasta molle, e metterà (tutto ciò) sulle palme delle mani del Nazireo, dopo che si sarà rasa la consecrata chioma. (20) Ed il sacerdote ne farà la dime-nazione davanti al Signore, sono cose sacre, devolute al sa-cerdote, oltre al petto di dimenazione ed alla gamba di tri-buto; e poscia il Nazireo potrà bere vino. (21) Ell'è questa la legge del Nazireo, che abbia fatto qualche voto, e quest'è il sacrificio che deve fare al Signore pel suo Nazireato, oltre a quanto vorrà fare a norma delle sue facoltà; secondo il voto che avrà fatto, farà (altri sacrifici) oltre alla legge del suo Nazireato. (22) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (23) Parla ad Aronne, ed ai figli suoi, con dire: Così bene-direte i figli d'Israel, dicendo loro: (24) Benedicati il Signore, e custodiscati. (25) Rischiarì il Signore la sua faccia verso di te [vale a dire: ti miri con benigno aspetto], e t'abbia in grazia. (26) Alzi il Signore la sua faccia verso di te [cioè ti miri con compiacenza, qual persona a lui cara], e concedati pace [benessere, felicità]. (27) Così porranno il mio nome sopra i figli d'Israel, ed io li benedirò.

צווער: דברי רש"י סתומים, כי אומר יכול יגלה בעזרה, כראה מזה שאינו מגלה בעזרה, ואח"כ אומר שלמי נזיר מתבטלין בעזרה. וכל כי בבית שני ראו שהיה דרך בזיון שהיו הכזירים מגלים בעזרה, ולפיכך עשו לשכה באחת מזויות העזרה, ובה היו מגלים ומגשלים (ע' מדות פרק ב' משנה ה'), ולפיכך כדקדקו בספרי ובכוזר (דף מ"ה) לפרש פתח אהל מועד אחר שמיטת השלמים שהיו נשקטים פתח אהל מועד, ולא חשו להזכיר שהיה בגלות נלשכה, כי היה דבר ידוע אלם. (בז) ושמו את שמי: מלידת שם על ארץ לה דוגמא.

ז

(א) וַיְהִי בַיּוֹם בָּלוֹת מִשָּׁה לְהִקְיָם אֶת-
הַמִּשְׁכָּן וַיִּמַּשֵּׁח אֹתוֹ וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-
כֵּלָיו וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וַיִּמַּשְׁחֵם
וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: (ב) וַיִּקְרִיבוּ נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל רֹאשֵׁי
בֵּית אֲבֹתָם הֵם נְשֵׂאֵי הַמִּטָּה הֵם הָעֹמְדִים
עַל-הַפָּקָדִים: (ג) וַיָּבִיאוּ אֶת-קָרְבָּנָם לִפְנֵי
יְהוָה שֵׁשׁ-עֹגְלוֹת צֹב וּשְׁנַיִם-עֶשֶׂר בָּקָר עֹגְלֹה
עַל-שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׁוֹר לְאַחַד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם
לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה

VII

(1) Ora, quando Mosè ebbe terminato di erigere il tabernacolo, e l'ebbe unto, e consacrato con tutt'i suoi arredi, e l'altare e tutt'i suoi arredi; tosto ch'egli ebbe tutto ciò unto e consacrato; (2) I principi d'Israel, capi de' loro casati, i capi cioè delle tribù, quegliino che assisterettero alla numerazione, fecero un'offerta. (3) E recarono la propria offerta davanti al Signore, (cioè) sei carri coperti, e dodici buoi, un carro per ogni due principi, ed un bue per ciascheduno; e li presentarono davanti al tabernacolo. (4) Ed il Signore disse

לֵאמֹר: ^(ה) קַח מֵאֹתָם וְהָיוּ לְעֹד אֶת־עֲבֹדַת
 אֱהֹל מוֹעֵד וְנָתַתָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם אִישׁ
 כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: ^(ו) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֹגֳלוֹת וְאֶת־
 הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: ^(ז) אֶת יִשְׁתִּי
 הָעֹגֳלוֹת וְאֶת אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנִי
 גִּרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם: ^(ח) וְאֶת יִשְׁתִּי אַרְבַּע הָעֹגֳלוֹת
 וְאֶת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנִי מֵרָרִי כְּפִי
 עֲבֹדָתָם בֵּי־אֵיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: ^(ט) וְלְבְנִי
 קֵהָת לֹא נָתַן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בַּבְּתָר
 יִשָּׂאוּ: ^(י) וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

a Mosè, quanto segue: (5) Ricevi da loro (quei carri e buoi), e siano destinati ad uso del servizio del padiglione di congregazione; consegnali quindi ai Leviti, a ciascheduno a norma del suo ufficio. (6) E Mosè ricevette i carri e i buoi, e li diede ai Leviti. (7) Due carri e quattro buoi diede ai figli di Gheresciòn, in ragione del loro ufficio. (8) E quattro carri ed otto buoi diede ai figli di Merari, in ragione del loro ufficio: (il tutto) sotto l'ispezione d'Ithamàr figlio d'Aronne sacerdote. (9) Ai figli però di Kehàt non ne diede, poichè ad essi incombe il servizio delle cose sacre, cui portar debbono sulla spalla. (10) I principi offrono (eziandio dei sacrifici per)

(י) אֶת חֲנֻכַּת: כִּרְאִין דְּבִרִי רַחֲמֵינָן שֶׁהַנְּשִׂאִים הִקְרִיבוּ מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהַלָּא
 אַחֲרֵי שְׁבַע־יָמִי הַמִּלֻּחִיִּים, וְחַסְדָּה לֹא הָיָה מְעֻמֵּד וּמִסְרָק, אֲזַל כֹּ' יְיָ הַמִּלֻּחִיִּים כָּל־

בַּיּוֹם הַמִּשַׁח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת־
 קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ
 אֶת־קָרְבָּנָם לַחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ: ס (יב) וַיְהִי
 הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת־קָרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן
 בֶּן־עַמִּינָדָב לַמִּטָּה יְהוֹדָה: (יג) וְקָרְבָּנוֹ קֶעֶרֶת־
 בָּסָף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזָּרֶק אֶחָד
 בָּסָף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
 מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (יד) בָּף
 אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (טו) פֶּר אֶחָד

NUMERI VII

l'inaugurazione dell'altare, quando fu unto; e i principi presentarono la loro offerta innanzi all'altare. (11) Ed il Signore disse a Mosè: I principi presenteranno uno per giorno i loro sacrifici per l'inaugurazione dell'altare. (12) Ora, quegli che presentò il suo sacrificio nel primo giorno fu Nahhscion figlio d'Amminadav, della tribù di Giuda. (13) E la sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (14) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (15) Un giovine toro, un montone, un agnello nato en-

להקים ולמזבח ולקדש כל חלקי המשכן. (יג) קערת כסף: עיין שמות כ"ה כ"ט.

בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ
 לָעֹלָה: (מז) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (מ)
 וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה
 זֶה קָרְבַּן נֶחֱשֹׁן בֶּן־עַמִּינָדָב: פ (מח) בַּיּוֹם
 הַשְּׁנִי הַקָּרִיב נִתְּנָאֵל בֶּן־צוּעַר נָשִׂיא יִשָּׁשְׁכָר:
 (מט) הַקָּרֵב אֶת־קָרְבָּנוֹ קָעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם י מְלֵאִים
 סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה: (ס) כֶּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: (כא) פֶּר אֶחָד בֶּן־

NUMERI VII

tro l'anno, per olocausto. (16) Un capro, per sacrificio d'as-
 persione. (17) E per sacrificio di contentezza buoi due, mon-
 toni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque.
 Quest'è l'offerta di Nahhscion figlio d'Amminadav. (18) Nel
 giorno secondo presentò Nethanel figlio di Ssuàr, principe
 d'Issachàr. (19) Presentò la sua offerta, (consistente in) un
 piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'ar-
 gento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue
 pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea.
 (20) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo.
 (21) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro

בָּקָר אֶיִל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (כב) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (כג) וּלְזֶבַח
 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים
 חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
 נִתְּנָאֵל בֶּן-צֹוֹעַר: פ (כד) בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 נָשִׂיא לְבָנֵי זְכוּלָן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן: (כה) קָרְבָּנוֹ
 קֶעֶרֶת-כֶּסֶף אַחַת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזְרָק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
 (כו) כֹּף אַחַת עֶשְׂרֵה זֶהב מְלֵאָה קְטֹרֶת:
 (כז) פֶּר אֶחָד בֶּן-בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד

NUMERI VII

l'anno, per olocausto. (22) Un capro, per sacrificio, d'asper-
 sione. (23) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni
 cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Que-
 st'è l'offerta di Nethanèl figlio di Ssuàr. (24) Nel giorno
 terzo (presentò) il principe dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio
 di Hhelòn. (25) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di cen-
 totrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli,
 secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina
 intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (26) Una scodella d'oro,
 di dieci (sicli), piena di profumo. (27) Un giovine toro, un

בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (כח) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד
 לַחֲטָאת: (כט) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנֵי
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כְּבָשִׂים בְּנֵי־
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיָּא בֶן־חֵלֶן: פ
 (ל) בַּיּוֹם הָרִבִּיעִי נָשִׂא לְבָנִי רְאוּבֵן אֱלִיעֶזֶר
 בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (לא) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת
 שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֶן לְמִנְחָה: (לב) כֶּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (לג) פֶּר אֶחָד
 בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כְּבָשׁ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ

NUMERI VII

montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (28) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (29) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eliav figlio di Hhelòn. (30) Nel giorno quarto, il principe dei figli di Ruben, Elissùr figlio di Scedeùr. (31) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (32) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (33) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olo-

לְעֹלָה: (לד) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (לה) וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיצֹר בֶּן־שָׂדִיאוֹר: פ (לו) בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנִי שִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צֹרִישָׁדִי: (לז) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרַת בָּסָף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּישְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם ׀ מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: (לח) כֹּף אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֶת: (לט) פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְש־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (מ) שְׁעִיר־

NUMERI VII

causto. (34) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (35) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Elissùr, figlio di Scedeùr. (36) Nel giorno quinto, il principe dei figli di Simeone, Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (37) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (38) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (39) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (40) Un capro, per sacrificio

עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאתָ: (מא) וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים
בֶּקֶר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה
כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן שְׁלָמִיאל
בֶּן־צֹרִישֶׁדִי: פ שְׂעִי (מב) בַּיּוֹם הַשְּׁנִי נִשְׂא
לְבִנֵי גֵר אֱלִיסָף בֶּן־דְּעוּאִי: (מג) קָרְבָּנוֹ קַעֲרַת־
כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק
אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
שְׁנֵיתֶיהֶם מִלֵּאִים סֶלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
(מד) בָּרֶף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת:
(מה) פֶּר אֶחָד בֶּן־בֶּקֶר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד
בֶּן־שָׁנָה לְעֹלָרָה: (מו) שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד

NUMERI VII

d'aspersione. (41) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Scelumiel figlio di Ssurisciaddai. (42) Nel giorno sesto, il principe dei figli di Gad, Eljassaf figlio di Deuel. (43) La sua offerta fu: un piatto d'argento di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (44) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (45) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (46) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (47) E per sacri-

לַחֲטָאתָ: (מז) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בֶּקָר שְׁנַיִם
 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי-
 שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיסָף בֶּן-דְּעוּאֵל: פ
 (מח) בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם
 אֱלִישָׁמַע בֶּן-עַמִּיהוּד: (מט) קָרְבָּנוֹ קְעֶרֶת-כֶּסֶף
 אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֹלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: (נ) כֹּף אַחַת
 עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת: (נא) פֶּר אֶחָד
 בֶּן-בָּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁי-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ
 לַעֲלֹה: (נב) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאתָ:

NUMERI VII

fizio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Eljassaf figlio di Deuel. (48) Nel giorno settimo, il principe dei figli d'Efraim, Elisciamà figlio d'Ammihùd. (49) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (50) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (51) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (52) Un capro, per sacrificio d'asper-

(נב) וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה
 קָרְבַּן אֱלִישָׁמֶע בֶּן־עַמִּיהוּד: פ (נד) בַּיּוֹם
 הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־
 פִּדְהָצוּר: (נה) קָרְבָּנוֹ קַעֲרֹת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים
 וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים
 שֶׁקֶל בִּשְׁקֵל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם י מְלֵאִים סֵלֶת
 בָּלוּלָה בִּשְׁמֶן לְמִנְחָה: (נו) כֹּף אַחַת עֶשְׂרֵה
 זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת: (נז) פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר
 אֵיל אֶחָד כִּבְשִׁ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (נח) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (נט) וּלְזִבַּח

NUMERI VII

sione. (53) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Elisciamà figlio d'Ammihùd. (54) Nel giorno ottavo, il principe dei figli di Manasse, Gamliel figlio di Pedassùr. (55) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (56) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (57) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (58) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (59) E per sacrificio di con-

הַשְּׁלָמִים בַּקָּר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְרִים
 חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן
 גַּמְלִיאֵל בֶּן־פֶּדָה צֹר: פ (ס) בְּיוֹם הַתְּשִׁיעִי
 נָשִׂיא לִבְנֵי בְנִימֵן אֲבִירֹן בֶּן־גִּדְעֹנִי: (סא) קָרְבָּנוֹ
 קַעֲרֹת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
 מִזְרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ
 שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:
 כָּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִטְרֹת: (סב) פֶּרֶךְ
 אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כִּבְש־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
 לָעֹלָה: (סג) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: (סד)
 וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בַּקָּר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה
 עֶתְרִים חֲמִשָּׁה כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה

NUMERI VII

tentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Gamliel figlio di Pedassùr. (60) Nel giorno nono, il principe dei figli di Benjamin, Avidàn figlio di Ghideoni. (61) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (62) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (63) Un giovane toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (64) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (65) E per

זֶה קָרְבֵּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעָנִי: פ (ס) בַּיּוֹם
הַעֲשִׂירִי נָשִׂיא לְבָנֵי הָאֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי:
(סו) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה
מִשְׁקָלָהּ מִזְרֶק אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל
בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מְלֵאִים סֶלֶת בָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: (סח) כֹּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב
מְלֵאָה קְטֹרֶת: (ט) פֶּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: (ע) שְׁעִיר־
עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (עא) וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
שְׁנַיִם אֵלִים חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים
בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבֵּן אֲחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדָּי:

NUMERI VII

sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Avidan, figlio di Ghideonì. (66) Nel giorno decimo, il principe dei figli di Dan, Abhièzer figlio d'Ammisciaddài. (67) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (68) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (69) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (70) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (71) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cin-

פ שביעי (עב) ביום עשתי עשר יום נשיא
 לבני אשר פגעיא בן-עכרון: (ע) קרבנו קערת-
 כסף אחת שלשים ומאה משקלה מזרק אחד
 כסף שבעים שקל בשקל הקדש שניהם י
 מלאים סלת כלולה בשמן למנחה: (עד) כף
 אחת עשרה זהב מלאה קטרת: (עד) פר אחד
 בן-בקר איל אחד כבש-אחד בן-שנתו
 לעלה: (עו) שעיר-עזים אחד לחטאת: (עז)
 ולזבח השלמים בקר שנים אילים חמשה
 עתרים חמשה כבשים בני-שנה חמשה זה
 קרבן פגעיא בן-עכרון: פ (עד) ביום

NUMERI VII

que. Quest'è l'offerta d'Ahhièzer figlio d'Ammisciaddai. (72) Nel
 giorno undecimo, il principe dei figli d'Ascèr, Paghìel figlio
 d'Ochràn. (73) La sua offerta fu: un piatto d'argento, di cen-
 totrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli,
 secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina
 intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (74) Una scodella d'oro,
 di dieci (sicli), piena di profumo. (75) Un giovine toro, un
 montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (76) Un
 capro, per sacrificio d'aspersione. (77) E per sacrificio di con-
 tentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati
 entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta di Paghìel figlio d'Ochràn.
 (78) Nel giorno duodecimo, il principe dei figli di Nafthali, Abhi-

שְׁנַיִם עָשָׂר יוֹם נָשִׂיא לְבָנִי נִפְתָּלִי אַחִירָע
 בֶּן-עֵינָן: (עט) קָרְבָּנוֹ קֶעֱרַת-כֶּסֶף אַחֶת
 שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף
 שִׁבְעִים שֶׁקֶל בִּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים
 סֵלֶת בְּלוּלָה בִּשְׁמֵן לְמִנְחָה: (ס) בָּרָא אֶחָת
 עִשְׂרֵה זָהָב מִלֵּאָה קְטֹרֶת: (פא) פֶּר אֶחָד בֶּן-
 בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ-אֶחָד בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה:
 (פב) שְׁעִיר-עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: (פג) וּלְזֶבַח
 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים
 חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן
 אַחִירָע בֶּן-עֵינָן: פ (פד) זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

NUMERI VII

rà figlio d'Enàn. (79) La sua offerta fu un piatto d'argento, di centotrenta (sicli) di peso; un bacino d'argento, di settanta sicli, secondo il peso del tempio; amendue pieni di fior di farina intrisa coll'olio, per offerta farinacea. (80) Una scodella d'oro, di dieci (sicli), piena di profumo. (81) Un giovine toro, un montone, un agnello nato entro l'anno, per olocausto. (82) Un capro, per sacrificio d'aspersione. (83) E per sacrificio di contentezza buoi due, montoni cinque, caproni cinque, agnelli nati entro l'anno cinque. Quest'è l'offerta d'Ahhirà figlio d'Enàn. (84) (L'offerta adunque per) l'inaugurazione dell'altare, (fatta) per parte dei principi d'Israel, quand'esso fu unto, fu di piatti d'argento dodici, bacini d'argento dodici, scodelle d'oro do-

ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל קערות
 כסף שתים עשרה מזרק־כסף שנים עשר
 כפות זהב שתים עשרה: (פח) שלשים ומאה
 הקערה האחת כסף ושבעים המזרק האחד
 כל כסף הכלים אלפים וארבע־מאות בשקל
 הקדש: (פח) כפות זהב שתים־עשרה מלאות
 קטרת עשרה עשרה הכף בשקל הקדש
 כל־זהב הכפות עשרים ומאה: מפסד (פח) כל־
 הבקר לעלה שנים עשר פרים אילים שנים־
 עשר כבשים בני־שנה שנים עשר ומנחתם
 ושעירי עזים שנים עשר לחטאת: (פח) וכל־

NUMERI VII

dici. (85) Ciaschedun piatto è di centotrenta (sicli) d'argento, e settanta ne ha ciaschedun bacino: tutto l'argento di questi arredi è duemila quattrocento (sicli), secondo il peso del tempio. (86) Scodelle d'oro dodici, piene di profumo, ciascheduna scodella (del peso) di dieci (sicli), secondo il peso del tempio: tutto l'oro delle scodelle è centoventi (sicli). (87) Per olocausto vi furono d'animali bovini dodici tori, (come pure) montoni dodici, agnelli nati entro l'anno dodici, colla relativa offerta farinacea; e capri dodici per sacrificio d'aspersione. (88) E per sacrificio di contentezza vi furono d'animali bovini ventiquattro tori, (come pure) montoni sessanta, capri sessanta,

בַּקָּר יִזְבַּח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה פָּרִים
 אֵילָם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כִּבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה
 שְׁשִׁים זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרֵי הַמִּשָּׁח אֹתוֹ:
 (פֹּט) וּבָא מֹשֶׁה אֶל-אַהֲלֵ מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ
 וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹוִי מֵעַל הַכַּפֹּרֶת
 אֲשֶׁר עַל-אַרְן־הָעֵדֻת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִּים
 וַיְדַבֵּר אֱלֹוִי: פ פ פ

NUMERI VII

agnelli nati entro l'anno sessanta. Tale fu l'inaugurazione dell'altare, dopo ch'esso fu unto. (89) Quando poi Mosè entrava nel padiglione di congregazione, perchè (il Signore) parlasse con lui, egli udiva la voce che gli parlava d'in sul coperchio esistente sopra l'arca della Legge, di mezzo ai due cherubini. Così (il Signore) gli parlava.

(פֹּט) לְדַבֵּר אִתּוֹ: לֹא כַמֹּלֵא דָבַר אִתּוֹ בְּאֵדָם עִם הָאֵל, וְאִף לֹא דָבַר אִתּוֹ (חֹז)
 מֵאֶחָד מִשְׁפָּטִים אֲדַבֵּר אֹתְךָ שֶׁעֲנִינוּ הֵיטֵי רֹוֶה אִם הִיא זֶה אֲפֹשֶׁר) אֵלֶּא כֹאן וְנִסּוּף
 כִּי תִשָּׂא, (שְׁמוֹת ל"ד ל"ד) ע"כ כִּפְשָׁא לְדַבֵּר אִתּוֹ, שִׁדּוּבֵר אִתּוֹ, כֹּמוֹ כֹּלֵס אֶלֶיךָ יִשְׁכְּרוֹן
 לַחַת אַכְלָס, שִׁנְחָן.

ח

לו (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (ב) דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּהִעָלְתָּךְ
 אֶת-הַנֹּחַת אֶל--מוֹל פָּנָי הַמִּנּוּחָה יֵאָרוּ
 שִׁבְעַת הַנִּירוֹת: (ג) וַיַּעַשׂ כֵּן אַהֲרֹן אֶל-מוֹל
 פָּנָי הַמִּנּוּחָה הָעֵלָה נִרְתְּיָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת-מֹשֶׁה: (ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמִּנּוּחָה מִקְשָׁה זָהָב
 עַד-יִרְכָּה עַד-פְּרֻחָהּ מִקְשָׁה הִוא בַּמִּרְאֶה
 אֲשֶׁר הִרְאָה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה בֵּן עֶשְׂרֵה אֶת-
 הַמִּנּוּחָה: פ (ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (ו) קַח אֶת-הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְטַהַרְתָּ אֹתָם: (ז) וְכַהֲתַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהָרֵם
 הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאת וְהַעֲבִירוּ תַעֲרֵל עַל-
 כָּל-בִּשְׂרָם וְכִבְּסוּ בַגְדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ: (ח) וּלְקַחוּ
 פָּר בֶּן-בִּקְרָר וּמִנְחָתוֹ סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וּפֶרֶ-
 שִׁנִּי בֶן-בִּקְרָר תִּקַּח לְחֲטָאת: (ט) וְהִקְרַבְתָּ אֶת-
 הַלְוִיִּם לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת-

VIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ad Aronne, e di' lui: Quando accendi i lumi, fa sì che tutt'i sette lumi mandino la luce verso la parte ch'è dirimpetto al candelabro. (3) E così fece Aronne, fece (cioè) ch' i lumi del candelabro ardessero verso la parte dirimpetto al medesimo, come il Signore comandò a Mosè. (4) E tale è il lavoro del candelabro: è tutt'un pezzo d'oro, il suo fusto ed il suo fiore [cioè ogni sua parte, la più grande e le minime] formano tutt'un pezzo [nessuna è staccabile]. Giusta il modello ch' il Signore mostrò a Mosè, così questi fece (fare) il candelabro. (5) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (6) Prendi i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, e li purifica. (7) Ed ecco ciò che farai loro per purificarli: sprizzerai sopra d'essi acqua d'aspersione; ed essi (prima) si passeranno il rasojo su tutt'il corpo, si laveranno le vesti, e si purificheranno [cioè si bagneranno tutt'il corpo]. (8) E prenderanno un giovine toro, colla relativa offerta di fior di farina intrisa coll'olio; ed un secondo giovine toro prenderai per sacrificio d'aspersione. (9) E farai ch' i Leviti si presentino innanzi al padiglione di congregazione, e che

(ב) בהעלותך את הנרות וכו': היה מטה ראשי הפתילות של כל שבעת הכרות להאיר אל השלחן (רש"ם). (ו) פרשת הפרה כנר נאמרה וכנר נעשית הפרה אע"פ שכתבה אח"כ, כי עד סימן י"ט ועד בכלל נאמר בשנה השנית, ומסימן כ' והלאה נאמר בשנת הארבעים, כי בשנה על שלוח העומאים לכפש, הדעת נותנת שנה ג"כ איך יעלה, ולא נכתב שם שלא להפסיק הענין, וכשהשלים ספורי השנה השנית, אז כתב חקת הפרה. והוא: ירחנו נמים, וכן והטהרו והחליפו שמלותיכם (נרא' ל"ה ב') ואם כרא"צ ועמ"נמן הי"לל וטהרו, מלבד כי לא נשלמה טהרתם במה שכתוב

כַּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (י) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לִפְנֵי יְהוָה וּסְמְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־
יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם: (יא) וְהִנִּיף אֹהֶרֶן אֶת־
הַלְוִיִּם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהָיוּ לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה: (יב) וְהַלְוִיִּם
יִסְמְכוּ אֶת־יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁ הַפָּרִים וְעִשָּׂה
אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה לַיהוָה
לְכַפֵּר עַל־הַלְוִיִּם: (יג) וְהֶעַמְדָּתָ אֶת־הַלְוִיִּם
לִפְנֵי אֹהֶרֶן וּלִפְנֵי בָנָיו וְהִנַּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה

NUMERI VIII

s'aduni tutta la congrega dei figli d'Israel. (10) Farai avanzare i Leviti davanti al Signore, e i figli d'Israel poseranno le mani sui Leviti [probabilmente tanto la nazione, quanto i Leviti, furono rappresentati da alcuni dei loro primati]. (11) Ed Aronne dimenerà i Leviti innanzi al Signore (in segno ch'egli li riceveva) dai figli d'Israel; e così saranno (consecrati) al servizio del Signore. (12) E (prima) i Leviti poseranno le mani sul capo dei tori, e farai (fare) dell'uno un sacrificio d'aspersione, e dell'altro un olocausto al Signore, per propiziare pei Leviti. (13) Allora presenterai i Leviti davanti Aronne e davanti ai figli suoi, e ne farai (fare) una dimenazione [in

צפסוק זה. (י) וסמכו בני ישראל את ידיהם על הלויים: אולי סמכו ראשי
העדה את ידיהם על ראש ראשי הלויים. (יא) והניף אהרן אתרן תנופה: כולק

לַיהוָה: (יד) וְהַבְדַּלְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: שְׁנֵי (טז) וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹאוּ
 הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־אַהֲלֹ מוֹעֵד וְטָהַרְתָּ אֹתָם
 וְהִנַּפְתָּ אֹתָם תְּנוּפָה: (יז) כִּי נִתְּנִים נִתְּנִים
 הֵמָּה לִי מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת פְּטָרַת כָּל־
 רָחֶם בְּכוֹר כָּל מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִקְחָתִי אֹתָם
 לִי: (יח) כִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם
 וּבַבְּהֵמָה בְּיוֹם הַכֹּתִי כָל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
 הִקְדַּשְׁתִּי אֹתָם לִי: (יט) וְאַקַּח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת
 כָּל־בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: (כ) וְאַתְּנָה אֶת־הַלְוִיִּם

NUMERI VIII

segno di passaggio] al [servizio del] Signore. (14) Così se-
 parerai i Leviti di mezzo ai figli d'Israel, ed i Leviti appar-
 terranno a me. (15) E poscia entreranno i Leviti, per servire
 il padiglione di congregazione. Devi dunque purificarli, e farne
 fare la dimenazione. (16) Imperocchè eglino sono assegnati
 a me in qualità di Nethunim, di mezzo ai figli d'Israel; io gli
 presi per me in sostituzione d'ogni primo parto, dei primo-
 geniti d'ogni specie, dei figli d'Israel. (17) Poichè a me ap-
 partiene ogni primogenito dei figli d'Israel, sì delle persone,
 che delle bestie; quando percossi tutt' i primogeniti nel paese
 d'Egitto, li consacrai a me. (18) Indi presi i Leviti, in cambio
 d'ogni primogenito dei figli d'Israel. (19) E destina i Leviti

אֹתָם כְּנִיד לְמוֹצָא, עֵינַי וִיקְרָא י"ד י"ב. (טז) נְתוּנִים נְתוּנִים: ע' לַמַּעֲלָה ג' ט'.

נְתָנִים י' לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲל־מוֹעֵד
 וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבִנֵי
 יִשְׂרָאֵל זָנָף בְּגִשֶׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקֹּדֶשׁ:
 (כ) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְכָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לַלְוִיִּם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה לַלְוִיִּם
 בְּנֵי־עֲשׂוֹ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כא) וַיִּתְחַטְּאוּ
 הַלְוִיִּם וַיִּכְבְּסוּ בְּגָדֵיהֶם וַיִּנָּף אַהֲרֹן אֹתָם
 תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכַּפֵּר עֲלֵיהֶם אַהֲרֹן
 לְטַהֲרָם: (כב) וְאַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ הַלְוִיִּם לַעֲבֹד

NUMERI VIII

(ad essere) dedicati ad Aronne ed ai figli suoi, di mezzo ai figli d'Israel, per prestare nel padiglione di congregazione il servizio che incomberebbe ai figli d'Israel, propiziando così pei figli d'Israel, ovviando cioè che i figli d'Israel abbiano ad appressarsi al luogo santo, nel qual caso avverrebbe mortalità dei figli d'Israel. (20) E Mosè ed Aronne, e tutta la congrega dei figli d'Israel, fecero (queste cose) ai Leviti; giusta tutto ciò ch' il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fecero loro i figli d'Israel. (21) I Leviti cioè vennero aspersi (coll'acqua d'aspersione), dopo essersi lavati i panni, ed Aronne ne fece la dimenazione innanzi al Signore; come pure il medesimo Aronne propiziò per essi (coi suaccennati sacrifici), per purificarli. (22) E poscia entrarono i Leviti a prestare il loro servizio nel padiglione di congrega-

אֶת־עֲבֹדְתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אֶהְרֹן וּלִפְנֵי
 בָּנָיו כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם
 בֶּן עָשׂוֹ לָהֶם: ס (כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־
 מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (כד) זֹאת אֲשֶׁר לְלוֹוִים מִבֶּן חָמֵשׁ
 וְעֹשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה יָבוֹא לְצִבָּא צָבָא
 בְּעֹבֶדֶת אֹהֶל מוֹעֵד: (כה) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 יָשׁוּב מִצִּבָּא הָעֹבֶדֶת וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד:
 (כו) וַיִּשְׁלַח אֶת־אֶחָיו בְּאֹהֶל מוֹעֵד לְשֹׁמֵר
 מִשְׁמֶרֶת וְעֹבֶדֶת לֹא יַעֲבֹד כִּכָּה תַעֲשֶׂה
 לְלוֹוִים בְּמִשְׁמֶרֶתָם: פ שְׁלִישִׁי

NUMERI VIII

zione, in presenza [e sotto il comando] d'Aronne e de' figli suoi. Come il Signore comandò a Mosè intorno ai Leviti, così fu proceduto con essi. (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ecco quanto spetta ai Leviti: dall'età di venticinque anni in poi (il Levita) entrerà a far parte della schiera, (per iniziarsi) nel servizio del padiglione di congregazione. (25) E dall'età di cinquant'anni si ritirerà dalla schiera uffiziente, e non uffizierà più. (26) Assisterà bensì i suoi fratelli nel padiglione di congregazione quanto a far la guardia, ma non uffizierà nel (sacro) servizio. Così regolerai le cose dei Leviti, in quanto ai loro uffici.

(ימ) כִּי יִשְׂרָאֵל חֹמֶשׁ כַּעֲמִים שָׁלָא כְּטַעַה בְּאֶהְרֹן וּבָנָיו. (כד) מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֹשְׂרִים:
 יָבֹא לְסִייעַ וּלְלֹמֹד (רמ"ב).

ט

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר-סִינַי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְיֵצְאָתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-
הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ: (ג) בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר-יוֹם בַּחֹדֶשׁ
הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמַעַרְוֹ כְּכֹל-
חֻקֹּתָיו וְכָכֹל-מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: (ד) וַיְדַבֵּר
מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: (ה) וַיַּעֲשׂוּ
אֶת-הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם

IX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè nel deserto di Sinai, nell'anno secondo dalla loro uscita dalla terra d'Egitto, nel mese primo, con dire: (2) Facciano i figli d'Israel il sacrificio pasquale nel tempo stabilito. (3) Lo farete nel giorno decimoquarto di questo mese, verso notte, nel tempo stabilito; secondo tutt'i suoi statuti e tutte le sue leggi lo farete. (4) E Mosè ordinò a tutt'i figli d'Israel di fare il sacrificio pasquale. (5) E fecero il sacrificio pasquale nel (mese) primo, nel quattodecimo giorno del mese, verso notte, nel deserto di Sinai;

(ג) בין הערבים: כמו בין הערבים תאכלו בשר, והי צערך ותעל השלך, וערבים רמז לשני ערבים, ערב של שקיעת החמה, וערב של ביאת הלילה והכוכבים.

לַחֲדָשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִדְבַּר סִינַי כָּכָל אֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה בֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (6) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם
 וְלֹא-יָבִלּוּ לַעֲשֹׂת-הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ
 לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלִפְנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: (7) וַיֹּאמְרוּ
 הָאֲנָשִׁים הַהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ
 אָדָם לָמָּה נִגְדַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת-קָרְבָּן
 יְהוָה בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (8) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאַשְׁמְעָה מֵהַצִּוָּה יְהוָה
 לָכֶם: פ (9) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (10) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ

NUMERI IX

giusta tutto ciò ch' il Signore comandò a Mosè, così fecero i figli d' Israel. (6) Vi furono però taluni ch' erano impuri, a cagione di qualche morto, e non poterono fare il sacrificio pasquale in quel giorno; e nel giorno stesso presentaronsi a Mosè e ad Aronne. (7) E quegli uomini dissero a lui [a Mosè]: Noi siamo impuri per qualche morto; perchè dovremo essere da meno degli altri, da non offrire il sacrificio del Signore nel suo tempo, in mezzo ai figli d' Israel? (8) E Mosè disse loro: Aspettate, ch' io senta che cosa ordinerà il Signore intorno a voi. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d' Israel, con dire: Chiunque tra voi, o tra' vostri posteri,

אִישׁ כִּי־יְהִיֶּה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בַדֶּרֶךְ רַחֲקָה
 לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵּיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה:
 (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם בֵּין
 הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל־מִצּוֹת וּמִרְיִים
 יֹאכְלֶהוּ: (יב) לֹא־יִשְׁאַירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר
 וַעֲצֵם לֹא יִשְׁבְּרוּ־בּוֹ כְּכֹל־חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ
 אֹתוֹ: (יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר־הוּא טָהוֹר וּבַדֶּרֶךְ
 לֹא־הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
 הַהִוא מֵעַמִּיהָ כִּי קָרַבָן יִהְיֶה לֹא הַקָּרִיב
 בְּמַעַדּוֹ חָטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: (יד) וְכִי־יָגוּר
 אֹתְכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח
 וּכְמִשְׁפָּטוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יְהִיֶּה לָכֶם
 וּלְגֵר וּלְאֶזְרַח הָאָרֶץ: ט רַבִּיעִי (טו) וּבְיוֹם הַקִּים
 אֶת־הַמִּשְׁכָּן כִּסֶּה הָעֲנַן אֶת־הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵ
 הָעֵדֻת וּבָעֶרֶב יִהְיֶה עַל־הַמִּשְׁכָּן כַּמֵּרָאֵה
 אֵשׁ עַד־בֹּקֶר: (טז) כֵּן יִהְיֶה תָמִיד הָעֲנַן יִכְסֶּנוּ
 וּמֵרָאֵה־אֵשׁ לַיְלָה: (יז) וּלְפִי הָעֲלֹת הָעֲנַן

(*) ס"ה ח' נקודה.

sia impuro per qualche morto, o trovisi in viaggio (in paese) lontano; farà (cionnondimeno) il sacrificio pasquale al Signore. (41) Eglino lo faranno nel mese secondo, ai quattordici, verso notte; e lo mangeranno con pani azzimi ed erbe amare. (42) Non ne lasceranno avanzare sino al giorno seguente, e non ne romperanno alcun osso; lo faranno secondo tutta la legge del sacrificio pasquale. (43) Quegli poi che fosse puro, nè si trovasse in viaggio, e tralasciasse di fare il sacrificio pasquale; quell'individuo andrà estinto di mezzo al suo popolo, poichè non offerse nel tempo stabilito il sacrificio del Signore; quell'uomo porterà il [cioè la pena del] suo peccato. (44) E quando un forestiere farà dimora presso di voi, e farà il sacrificio pasquale al Signore; deve farlo pienamente secondo lo statuto e la legge del sacrificio pasquale; una medesima legge sarà per voi, tanto pel pellegrino, quanto per l'indigeno del paese. (45) Nel giorno poi, che venne eretto il tabernacolo, la nube coperse il tabernacolo, (quella parte cioè che forma) il padiglione della Legge: ed alla sera eravi sopra il tabernacolo una specie di fuoco sino alla mattina. (46) Così accadeva quotidianamente, la nube lo copriva, ed una specie di fuoco durante la notte. (47) Ora, quando la

(יג) ובררך לא היה: שלא היה עמא, וגם לא היה בדרך, אז אם לא יעשה פסח, יכרת. וראב"ע אגב שיטתיה לא דק, ופירש ובררך, או בדרך. והמבאר הבין כי זה שנוא גדול, וכדק לישב דבריו, ואמר שכוונתו ללמדנו קריאת וי"ו שורק בראש תבה (!!)

והמעמר ראה והבין כי הכל המה הדברים הללו של המבאר, והתחיה עליו ופירש דברי ראב"ע על אמתתם, ולא ראה השנוא היוצא מהם, ולא הבין מה זה ועל מה זה כדק המבאר לפרש כך. (יד) ועשה פסח: לא שיעשהו אם ירצה, כמו שנראה מתרגום רמב"מ, אלא כמו שפירש רש"י. ועשה פסח לה': אין ספק שאין פירושו אלא כפירוש רש"י, כשיגייגר גר ואח"כ יבא זמן לעשות פסח ויעשה פסח, לריק שיעשהו ככל חקיותו וכל משפטיו (אע"פ שלא יבא מוזכרים לא הוא ולא אבותיו) זה בין לעבין פסח ראשון בין לעבין פסח שני. ומלת וירצה שכתב המבאר, ומלת ויילל שכתב המתרגם, אינן ככונות. (טו) את המשכן לאהל העדות: ולא המשכן כלו, אלא אותו חלק מהמשכן ששם אהל העדות, כמו למטה י"א י"י) איש לפתח אהליו. וירצה על המשכן: כתב רש"י כמו הוה על המשכן, כוונתו כי פירוש יהיה erat, ולא fuit, כי לא היה כך פעם אחד בלבד אך הוא עבין שהיה הוה תמיד בכל יום.

מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרֵי כֵן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וּבִמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן-שֵׁם הָעֵנָן שָׁם יַחֲנוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (יח) עַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וְעַל-פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל-יְמֵי אֲשֶׁר יִשְׁכֹּן הָעֵנָן
 עַל-הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: (יט) וּבַהֲאֲרִיךְ הָעֵנָן עַל-
 הַמִּשְׁכָּן יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
 אֶת-מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא יִסְעוּ: (כ) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר
 יְהִי הָעֵנָן יָמִים מְסֻפָּר עַל-הַמִּשְׁכָּן עַל-פִּי
 יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ: (כא) וַיֵּשׁ אֲשֶׁר

NUMERI IX

nube scostavasi d'in sul padiglione, e tosto i figli d'Israel
 ponevansi in viaggio; e nel luogo, dove si fermava la nube,
 ivi accampavansi i figli d'Israel. (18) (In tal guisa) i figli
 d'Israel movevansi per ordine del Signore, e per ordine del
 Signore accampavansi; tutt' il tempo che la nube si tratteneva
 sopra il tabernacolo, stavano accampati. (19) E quando la
 nube si arrestava lungo tempo sul tabernacolo, i figli d'Israel,
 fedeli all'ubbidienza del Signore, non si movevano. (20) Qual-
 che volta la nube restava sul tabernacolo alcuni giorni; (ed
 eglino) per ordine del Signore accampavansi, e per ordine
 del Signore movevansi. (21) E talvolta la nube restava da
 sera a mattina, indi alla mattina la nube scostavasi, ed eglino

והמעמד כתב כי הנוסחא הכבושה " כמו היה " ואין זו הגהה, אלא שגשג. (כא) ויש
 אשר ידוה הענן מערב עד בקר: אז"פ שבערב היה על המשכן כמראה אז
 עד בקר, מכל מקום תמיד היה גם עכן, אלא שגלילה היה נמוכו כמראה אז.

יְהִי הָעֲנָן מֵעַרְב עַד־בֹּקֶר וְנִעְלָה הָעֲנָן
 בִּבְקָר וְנִסְעוּ אוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְנִעְלָה הָעֲנָן
 וְנִסְעוּ: (כב) אוֹ-יָמִים אוֹ-חֹדֶשׁ אוֹ-יָמִים בְּהֶאֱרִיךְ
 הָעֲנָן עַל־הַמִּשְׁכָּן לְשֹׁכֵן עָלָיו יַחֲנוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 וְלֹא יִסְעוּ וּבְהֶעֱלָתוֹ יִסְעוּ: (כג) עַל־פִּי יְהוָה
 יַחֲנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה
 שְׁמָרוּ עַל־פִּי יְהוָה בִּיד־מִשָּׁה: פ

,

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) עֲשֵׂה

NUMERI IX-X

partivano; o (restava) una giornata ed una notte, indi la nube si scostava, e quelli movevansi. (22) O (restava) due giorni, o un mese, o (anche) un anno, prolungando la nube il suo soggiorno sul tabernacolo, (e per altrettanto tempo) i figli d'Israel stanziavano, e non partivano; e quando quella si scostava, movevansi. (23) Per ordine del Signore accampavansi, e per ordine del Signore ponevansi in viaggio; ubbidivano fedelmente al Signore, seguendo gli ordini del Signore, (comunicati) col mezzo di Mosè [cioè la nube serviva di guida a Mosè, il quale poi col suono delle trombe dava al popolo il segnale della partenza].

X

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Fatti due

לְךָ שְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת כֶּסֶף מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם
וְהִיוּ לְךָ לְמִקְרָא הָעֵדָה וּלְמַסַּע אֶת־הַמַּחֲנֹת:
(ג) וְתִקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ כָּל־הָעֵדָה אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ד) וְאִם־בְּאַחַת יִתְקְעוּ
וְנוֹעְדוּ אֵלֶיךָ הַנְּשִׂאִים רָאשֵׁי אֲלָפֵי יִשְׂרָאֵל:
(ה) וְתִקְעֶתֶם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים
קִדְמָה: (ו) וְתִקְעֶתֶם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנִסְעוּ

NUMERI X

trombe d'argento, massiccie [non inargentate] le farai: e ti serviranno per convocare la congrega, e per far muovere i campi. (3) Quando si suonerà con amendue, si radunerà presso di te tutta la congrega all'ingresso del padiglione di congregazione. (4) E se verrà suonato con una sola, si raduneranno appo te i principi, capi delle migliaja d'Israel. (5) Quando poi farete una suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a levante. (6) E quando farete una seconda suonata clamorosa, si moveranno i campi stanziati a mezzodi; una suo-

(ב) ולמסע: מקור ע"ד הארמית. (ג) ותקעו בהן: זו אחר זו; והנה נהקהל העם היה מן ההכרח שיקהלו גם הנשיאים, ונהקהל הנשיאים לא היה מן הדרך שיקהל גם העם, לפיכך זוה תקיעה אחת לנשיאים, ושנים לעדה, כי מיד כשהיה נשמע קול תקיעה היו הנשיאים מבינים עצמם ונהשמע תקיעה שנית היה העם כלו נקהל. הנה די היה בתזוזת אחת, ושלא להטיל קנאה בין שני האחים אלעזר ואיתמר, זוה שיעשו שנים, ונהקהל את הקהל היו תוקעים שניהם אחר זה; וכן בכל נסיעת המחנות היה אחד משני האחים קריע תרועה אחת ואחריו אחר תרועה שנית. (ד) ואם באחת יתקעו: התוקע אינו אלא אחד, והרצוי אינו אלא impersonale (ה) תרועה: לי תרועה, לי שזרים. (ו) ויסע דגל

הַמִּחְנוֹת הַחֲנִים תִּימְנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ
 לְמַסְעֵיהֶם: (7) וּבִהְקֵיל אֶת־הַקָּהָל תִּתְקְעוּ
 וְלֹא תִרְיעוּ: (8) וּבְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ
 בַּחֲצֹצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
 (9) וְכִי־תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאֶרְצְכֶם עַל־הַצֹּר
 הַצֹּר אֶתְכֶם וַהֲרַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת וּנְזַבְרֹתֶם
 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאִיְבֵיכֶם:
 (10) וּבַיּוֹם שֶׁמִּחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי
 חֹדְשְׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרוֹת עַל עַלְתֵיכֶם
 וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי
 אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ חמישי

NUMERI X

nata clamorosa si farà per le loro mosse [tanto di questi due, quanto degli altri due campi]. (7) E nel convocare l'adunanza, farete una suonata, ma non clamorosa. (8) I figli d'Aronne sacerdoti saranno quelli che suoneranno le trombe, delle quali farete (anche) uso per statuto perenne nell'età avvenire. (9) Quando cioè entrerete in battaglia, nella vostra terra, contro un nemico che vi assalga, farete colle trombe una suonata clamorosa, onde il Signore Iddio vostro si mostri memore di voi, e siate liberati dei vostri nemici. (10) E nei vostri giorni d'allegrezza, e nelle vostre feste, e nei vostri capi di mese, suonerete colle trombe nel celebrare i vostri olocausti e i vostri sacrifici di contentezza; ed esse vi servi-

(יא) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּעֲשָׂרִים
 בַּחֹדֶשׁ נָעֲלָה הָעֲנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת:
 (יב) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינִי
 וַיִּשְׁכְּנוּ הָעֲנָן בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן: (יג) וַיִּסְעוּ בְּרֹאשׁוֹנָה
 עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (יד) וַיֵּסַע דָּגֹל מַחֲנֶה
 בְּנֵי־יְהוּדָה בְּרֹאשׁוֹנָה לְצִבְאָתָם וְעַל־צִבְאוֹ
 נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: (טו) וְעַל־צִבְאֵי מַטֵּה בְנֵי
 יִשָּׁשְׁכָר נְתַנָּאֵל בֶּן־צוּעָר: (טז) וְעַל־צִבְאֵי מַטֵּה
 בְּנֵי זְבוּלֹן אֶלִיאָב בֶּן־חֶלֶן: (יז) וְהוֹרֵד הַמִּשְׁכָּן
 וְנִסְעוּ בְנֵי־גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נִשְׁאִי הַמִּשְׁכָּן:
 (יח) וְנִסְעַתְּ דָּגֹל מַחֲנֶה רְאוּבֵן לְצִבְאָתָם וְעַל־
 צִבְאוֹ אֱלִיָּצוֹר בֶּן־שִׁדְיָאוֹר: (יט) וְעַל־צִבְאֵי מַטֵּה
 בְּנֵי שִׁמְעוֹן שָׁלְמִיאֵל בֶּן־צוּרִישִׁדִי: (כ) וְעַל־
 צִבְאֵי מַטֵּה בְנֵי־נֹדָב אֶלִיסָפ בֶּן־דָּעוּאֵל:
 (כא) וְנִסְעוּ הַקֹּהֲלִים נִשְׁאִי הַמִּקְדָּשׁ וְהַקִּימוּ

מחנה בני יהודה בראשונה: נראה לי בלא ספק כי בקורה היו הדגלים מהלכים
 (עיין מבאר למעלה ב' י"ז) זה אחר זה, ולא כחיבה זה בלד זה כמו שהיו עומדים
 במקבילים; שאם היו נוסעים כחיבה, היה ראוי שיסעו כולם כאחת, לא זה אחר זה.
 כמו שמפורש כאן ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשונה. ומלמד זה אם היו נוסעים:

ranno di ricordo davanti al vostro Iddio. Io, il Signore, sono l'Iddio vostro. (11) Ora, nell'anno secondo, nel mese secondo, ai venti del mese, la nube si scostò d'in sul tabernacolo della Legge. (12) Ed i figli d'Israel partirono in varie mosse dal deserto di Sinai, e la nube si fermò nel deserto di Paràn. (13) E movendo per la prima volta, secondo l'ordine del Signore, (comunicato) per l'organo di Mosè; (14) Si mosse primieramente il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Giuda, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Nahhscìon figlio d'Amminadàv. (15) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Issachàr è Nethanèl figlio di Ssuàr. (16) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Zevulùn, Eliàv figlio di Hhelòn. (17) E venne calato giù il tabernacolo, e si mossero i figli di Gherescìon e i figli di Merari, portanti il tabernacolo. (18) E si mosse il corpo d'esercito, (detto) il campo di Ruben, diviso nelle sue schiere, con alla testa del suo esercito Elissùr figlio di Scedeùr. (19) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Simeone è Scelumiel figlio di Ssurisciaddài. (20) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Gad, Eljassàf figlio di Deuèl. (21) Indi

כתיבה לא היה להם שום תועלת בנסיעת כושא המשכן אחר דגל ראשון כדי שיכלו להקים את המשכן עד בוא הקהתים (למטה פסוק כ"א), אם הדגל השני לא היה חונף בין אלו ואלו, אבל היה מן הדגל. א"כ בהכרח זה אחר זה היו הדגלים מהלכים. ומה שכתוב (למעלה ב' י"ז) כאשר יתנו כן יסעו, אין ענינו שיהיה מעמדם בנסיעה כמעמדם בזכייה, אך פירושו בלדו איש על ידו לדגליהם, שאותם השבטים שהיו זה אצל זה בדגל אחד בזכייתם, היו ג"כ זה אצל זה בנסיעתם, שלא היו הדגלים מתפרדים במסעות, אלא כל שבט ושבט היה מכיר את מקומו אצל מי הוא שרי, ואנלו היה כושע. ע' נת"ה. (ב) דְּעוֹאֵל: אומר אני לא דעואל שמו ולא רעואל שמו אלא דְּרַעְוֵאל (ע') למעלה בתחלת ס' במדבר, וכן דורנים ודרכים. ובתרגום המכוונה ליונתן דורכניא, וכן כלל דְּרַעְוֵאל במלכים א' ה' י"א, ובד"ה א' ב' ו' דרע, וכן עבן, עבר, שמו עֲבָרָן. (כא) ונסעו הקהתים וגו': כשהיו מוכנים אז בני גרשון ומרי היו מקימים את המשכן, ובתוך כך דגל ראובן שהיה לאחריהם היה פונה וחוזה מן הדגל, והיה מניח מקום לקהתים להתקרב, ובנצואם עם הארון וכלי הקדש היו מולאים המשכן מוקס והיו כותכים כל דבר במקומו.

אֶת־הַמִּשְׁכָּן עַד־בָּאִם׃ (כב) וְנָסַע דָּגֹל מַחֲנֶה
 בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם וְעַל־צִבְאוֹ אֱלִישָׁמַע
 בֶּן־עַמִּיהוּד׃ (כג) וְעַל־צִבְא מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה
 גַּמְלִיאֵל בֶּן־פָּרְהָצוּר׃ (כד) וְעַל־צִבְא מַטֵּה בְנֵי
 בִנְיָמִן אֲבִירָן בֶּן־נִרְעוֹנִי׃ (כה) וְנָסַע דָּגֹל מַחֲנֶה
 בְּנֵי־דָן מְאֶסֶף לְכָל־הַמַּחֲנֶה לְצַבָּאתָם וְעַל־
 צִבְאוֹ אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי׃ (כו) וְעַל־צִבְא
 מַטֵּה בְנֵי אֲשֶׁר פְּגַעִיאֵל בֶּן־עֲכָרָן׃ (כז) וְעַל־
 צִבְא מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן׃
 (כח) אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצַבָּאתָם וַיַּסְעוּ׃

NUMERI X

si mossero i Kehathiti, portanti gli oggetti più sacri, in guisa
 che quelli potessero erigere il tabernacolo prima che questi
 arrivassero. (22) Si mosse poscia il corpo d'esercito, (detto)
 il campo dei figli d'Efraim, diviso nelle sue schiere, con alla
 testa del suo esercito Elisciamà figlio d'Ammihùd. (23) Ed
 alla testa dell'esercito della tribù dei figli di Manasse è Gamlièl
 figlio di Pedassùr. (24) Ed alla testa dell'esercito della tribù
 dei figli di Benjamin, Avidàn figlio di Ghideoni. (25) Si mosse
 poi il corpo d'esercito, (detto) il campo dei figli di Dan, re-
 troguardia di tutti gli altri campi, diviso nelle sue schiere,
 con alla testa del suo esercito Abhièzer figlio d'Ammisciaddài.
 (26) Ed alla testa dell'esercito della tribù dei figli d'Ascèr
 è Paghièl figlio d'Ochràn. (27) Ed alla testa dell'esercito della
 tribù dei figli di Naftali, Abhirà figlio d'Enàn. (28) Tale è

ס (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב בֶּן־רְעוּאֵל
הַמִּדְיָנִי חֵתֶן מֹשֶׁה נְסָעִים אֲנַחְנוּ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֲתוּ אִתָּן לָכֶם לָכָּה אֲתָנוּ
וְהַטָּבָנוּ לָךְ כִּי־יְהוָה דִּבֶּר־טוֹב עַל־יִשְׂרָאֵל:
(ל) וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא אֵלָּךְ כִּי אִם־אֶל־אַרְצִי
וְאֶל־מִוֹלְדֹתַי אֵלָּךְ: (לא) וַיֹּאמֶר אֶל־נָא תַעֲזֹב
אֲתָנוּ כִּי עַל־כֵּן יָדַעְתָּ חֲנֻתָנוּ בַּמִּדְבָּר וְהָיִיתָ

NUMERI X

L'ordine delle marcie dei figli d'Israel, divisi nelle loro schiere, e (così) si posero in viaggio. (29) E [innanzi di partire] Mosè disse a Hhovàv figlio di Reuèl madianita, suocero di Mosè: Noi siamo per incamminarci verso quel luogo, di cui il Signore ha detto: Quello vi darò. Vieni con noi, e ti farem del bene; poichè il Signore ha promesso del bene ad Israel. (30) E quegli gli disse: Non voglio venire; ma voglio andare al mio paese, ed al mio parentado. (31) E (Mosè) disse: Deh! non ci abbandonare, dopo che avesti cura di noi al (primo) nostro stanziare nel deserto, e ci servisti d'occhi [cioè c'il-

(לא) אל נא תעזוב אותנו: אין ספק כי משה לא היה מבקש מחובב דבר לתועלתו, שיהיה לו למכהיג וכיוצא בזה, כי משה לא היה יודע שיתעכבו שם עוד ימים ושנים, כאשר היה על דבר המרגלים, והיה כבוד שמיד יסעו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם, ולכבוש הארץ מה יועיל איש אחד. והנה סכותנו במדבר לא יתכן לפרשו על העמידה, כי לא ידע משה שהם עתידים לסכות ולהתעכב עוד שם, רק טעמו לשעבר, מאחר שידעת וכסית סכותנו במדבר, ראוי שתראה ג"כ הטוב אשר ייטיב ה' לנו; ולשון והיית לנו לעינים טעמו מאחר שהיית עמנו כאיש מעיין ורואה מה עניכנו, הטוב הוא אם רע, ראוי שתבא עמנו ותראה גם בהללחתנו בכיבוש הארץ; אבל

לָנוּ לְעֵינַיִם: (לג) וְהָיָה כִּי־תֵלֶךְ עִמָּנוּ וְהָיָה י
הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יִטִּיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהַטְּבָנוּ
לָךְ: (לד) וַיִּסְעוּ מִהָר יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלִישֵׁת יָמִים
וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה נִסַּע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלִישֵׁת
יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה: (לה) וַעֲנַן יְהוָה עָלֵיהֶם
יוֹמָם בְּנִסְעָם מִן־הַמַּחֲנֶה: ס ששי ז
(לה) וַיְהִי בְנִסְעַת הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה י
יְהוָה וַיִּפְצוּ אִי־בִיךָ וַיִּגְסוּ מִשְׁנֵאֵיךָ מִפְּנִיךָ:
(לו) וּבִגְחָה* יֹאמֶר שׁוּבָה יְהוָה רַב־בוֹת אֶל־פִּי
יִשְׂרָאֵל: פ ז

יא

(א) וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאָזְנֵי יְהוָה
וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחַר אָפּוֹ וַתִּבְעַר־בָּם אֵשׁ יְהוָה
וַתֹּאכַל בִּקְצֵה הַמַּחֲנֶה: (ב) וַיִּצְעַק הָעָם אֶל־
מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ:

(*) כֵּן הַסּוּכָה.

(*) וַנִּכְחוּ ק'.

(*) כֵּן הַסּוּכָה.

luminasti con buoni consigli, v. Es. XVIII]. (32) Ora dunque, se verrai con noi, ti faremo fruire di quella medesima felicità, ch'il Signore ci concederà. (33) Partirono dal monte del Signore, facendo un viaggio di tre giornate, e l'Arca del patto del Signore andava innanzi a loro lungo tutto quel viaggio di tre giornate, per provveder loro il riposo [cioè un luogo opportuno, ove fermarsi]. (34) E la nube del Signore era sopra di loro durante il giorno, quando movevansi dal campo. (35) E quando l'Arca si moveva, Mosè diceva: Alzati, Dio Signore, e vadan dispersi i tuoi nemici, e i tuoi avversarij fuggan dal tuo cospetto. (36) E quando quella si fermava, egli diceva: Riposati, o Signore, in mezzo alle miriadi ed alle migliaia d'Israel.

XI

(1) Ora il popolo mostravasi malcontento, (e parlava) male verso il Signore; e ciò udito dal Signore, s'accese il suo sdegno, ed un fuoco del Signore arse in essi, e andò divorando nell'estremità del campo. (2) Il popolo sclamò a Mosè,

בענין מנהיג ומורה דרך לא מלאנו ל' עינים, ואין ראיה מעינים הייתי לעור, כי אם המליצה כאותה בעבור מלת לעור. וכל הספור הזה להגיד טוב לב משה, ונראה שהסכים מוכנן ללכת עמם, שכ' וירא את הקיני. ידעת חננתנו: כמו ידע לכתך (דברים ב' ז') (ב' סיון תר"ך). ואח"כ מלאתי שהוא פירוש רש"ס. (לג) ויסעו מחר ה' דרך שלשת ימים: ומיד ויהי העם מתאוננים, והמקראות שנכתבים הם מאמר מוסגר, להודיע שהיתה שכינה עמם, שהארון נוסע לפניו והוא סימן להשגחה ה' הפקוחה עליהם, נאמן שנכסע הארון היה משה אומר קומה ה' וגו', ובנחמו היה אומר שונה ה' וגו', ועם כל זה היו מתאוננים. וארון ברית ה' נוסע לפניו דרך שלשת ימים, פירושו בכל הדרך ההוא שהלכו בשלשת ימים היה ארון ברית ה' נוסע לפניו, כלומר היה נוסע בתוכם, והיה מנהיג ההולך לפניו. וראש"ע כתב שהמסע הראשון לא היה כשאר המסעות, כי כאן הלך הארון לפניו ממש; חס לא יתכן, אחרי מה שכתב למעלה בפסוקים י"ג וי"ד ומה שאמריהם. (לד) שובה ה': ע' רש"י.

(א) וירי העם במתאוננים: עתה הקלו להכנס במדבר הגדול, ומיד שהתחילו להתאונן ולהראות דבריהם שהם בלתי כוחים במעמד, נשמע הדבר לה' וירע בעיניו.

(ג) וַיִּקְרָא שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא תַבְעֵרָה כִּי־
 בָעֲרָה בָם אִשׁ יְהוָה: (ד) וְהָאִסְפָּסָף אֲשֶׁר
 בִּקְרָבוֹ הִתְאָוּ תֹאווָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּכְּבוּ גַם בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכֹלֵנוּ בָשָׂר: (ה) זָכַרְנוּ
 אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם אֶת־
 הַקִּשְׁאִים וְאֵת הָאֲבִטְחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־
 הַבָּצְלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִיִּם: (ו) וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ
 יִבְשֶׁה אֵין כָּל בְּלֹתִי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ: (ז) וְהַמֶּן
 בְּזֶרַע־גֶּדֶר הוּא וְעֵינֵנוּ בְּעֵין הַבְּדִלָּח: (ח) שָׂטוּ
 הָעָם וּלְקָטוּ וּטְחֲנוּ בִרְחִים אוֹ דָּכוּ בַמִּדְכָּה
 וּבִשְׁלוּ בַפָּרוֹר וַעֲשׂוּ אֹתוֹ עֲגֹת וְהָיָה טַעְמוֹ
 כְּטַעַם לֶשֶׁךְ הַשָּׁמֶן: (ט) וּבִרְדַּת הַטֹּל עַל־
 הַמַּחֲנֶה לִילָה יֵרֵד הַמֶּן עָלָיו: (י) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
 אֶת־הָעָם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לַפֶּתַח אֹהֶלוֹ
 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה מְאֹד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רָע: (יא)
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לָמָּה הִרְעַתָּ לְעַבְדְּךָ

הכ"ף במלת כמחלוצכנים עניינה חכף ומיד שהיה זה היה גם זה, וכמהו ויהי כמשיב
 ידו והנה ילא אחיו, חכף ומיד שהשיב ידו ילא אחיו, והוא כמורחת עלתה כלה, חכף

e Mosè pregò al Signore, ed il fuoco scomparve. (3) Indi quel luogo ebbe il nome di Taverà, poichè arse in essi il fuoco del Signore. (4) La turba poi straniera ch'era tra essi si mosse a concupiscenza, quindi piansero anche i figli d'Israel, e dissero: Oh ci fosse dato di mangiar carne! (5) Ci tornano alla memoria i pesci che mangiavamo in Egitto, senza spesa; i cocomeri [angurie], i poconi [melloni], ed il porro, e le cipolle, e gli agli. (6) Ed ora l'anima nostra è secca: non c'è nulla: unicamente alla manna sono rivolti i nostri occhi [cioè le nostre speranze]. — (7) La manna poi somiglia al seme del coriandro, ed ha il colore della perla. (8) Il popolo spaziava [fuori del campo] e la raccoglieva, indi la tritava colle macine, o la pestava nel mortajo, e la cucinava nella pentola, o ne faceva focacce; ed aveva il sapore di pasta molle oliata. (9) E quando la rugiada, durante la notte, scendeva sul campo, vi scendeva sopra la manna. — (10) Ora, Mosè udì il popolo che piangeva, diviso a famiglie, ciascheduno all'ingresso del proprio padiglione; e l'ira del Signore s'accese oltremodo, e Mosè ne fu dolente. (11) E Mosè disse al Signore: Perchè non ho io incontrato grazia appo

שפחה ועלתה כלה, מיד הנשילו אשכולותיהם ענבים; אף כאן תבק שהתאכוננו, מיד
היו דבריהם רעים באוזני ה', כלומר וישמע ה' ויחר אפו, וישמע ה' פרט שאחר
הכלל. מתאוננים: משרש אכן הידוע בערנני, וכן בדח"ל אכילות ואיכנו משרש און.
(ד) וישבו ויבכו: ענינו ואח"כ בכו גם בני ישראל, וכמהו ושבת וכסית את לאתך
שענינו ואח"כ תכסה. (ה) אשר נאכל במצרים חנם: חנם ממש, כי המזרים
היו מפרנסים את ישראל כדי שיוכלו לעבד עבדותם, והיו מאכילים אותם דברים
המזויים שם בזול מאד, כגון דגני היאור וקשואים וכו'. וכן מזינו ביהרדן כי על
פיראחמך אחת אשר במזרים היה כתוב כי המלך אשר הקים אותה הוליד אלק וגם
מאות ככרים, בשומים צללים ולנומות, לפרנסת הפועלים אשר בנו אותה. גם כתב
הירדות כי המזרים לא היו אוכלים דגים, ומזה יובן למה היו כותבים אותם
לבני ישראל. וזריך עיון ומפוא אם היו עובדים הדגים, ואז חיד יתכן שיניחו לישראל
שיאכילום, או היו נמאסים בעיניהם, ואז יתכן שיאכילום לאחריהם. (ו) שמו:
שרש שוט כשהוא על אדם אחד יורה התהלכות אנה ואנה, וכשהוא על רבים
ענינו התפזרות זה לכאן וזה לכאן. (זא) ולמה לא מצאתי חן בעיניך: הוא

וְלָמָּה לֹא־מָצִיתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְשׁוֹם אֶת־מִשְׁאֵל
 כָּל־הָעָם הַזֶּה עָלַי: (יב) הֲאֵנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־
 הָעָם הַזֶּה אִם־אֵנֹכִי יִלְדֹתִיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי
 שָׂאֵהוּ בְּחִילְךָ כְּאִשֶּׁר יִשָּׂא הָאִמָּן אֶת־הַיֶּלֶד
 עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לֹאֲבֹתָיו: (יג) מֵאִין
 לִי בָשָׂר לֵתֵת לְכָל־הָעָם הַזֶּה כִּי־יִבְכּוּ עָלַי
 לֵאמֹר תָּנָה־לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָה: (יד) לֹא־אוּכַל
 אֲנֹכִי לְבָדִי לְשָׂאת אֶת־כָּל־הָעָם הַזֶּה כִּי כָבֵד
 מְמִנִּי: (טו) וְאִם־כִּכֶּה יֹאמְרֵנִי אֶת־עֲשֵׂה לִי הֲרֹגֵנִי נָא
 הֲרוֹג אִם־מָצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֶל־אַרְאֶה

NUMERI XI

te? Perchè (dico) facesti questo male al tuo servo, d'imporre su di me il peso di tutto questo popolo? (12) Ho io portato nel ventre tutto questo popolo? l'ho io generato? che tu mi dici: « Portalo in seno, come il balio porta il poppante » (sino a che io l'abbia collocato) su quella terra, che giurasti a'suoi padri. (13) Onde avrei io tanta carne, da dare a tutto questo popolo? mentr'essi mi piangono attorno, con dire: Danne carne, che mangiamo. (14) Non posso io, così solo, sostenere (il peso di) tutto questo popolo, perocchè è troppo grave per me. (15) E se tu pensi di seguitar meco

כמו מחמיר מוסגר, ולשום את משא הוא דנק עם למה הרעות. (יד) כי כבר

(*) קשר א'.

בְּרַעְתִּי: פ (טז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
אֲסֹפֶה-לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יָדַעְתָּ כִּי-הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשִׁטְרֵיוֹ וְלִקְחַתְּ אֹתָם
אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: (יז) וַיֵּרְדְּתִי
וּדְבַרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאַצְלֹתִי מִן-הָרוּחַ אֲשֶׁר
עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׁאַוּ אִתְּךָ בְּמִשְׁאֵל
הָעָם וְלֹא-תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדְּךָ: (יח) וְאֶל-הָעָם
תֹּאמַר הִתְקַדְּשׁוּ לַמָּחָר וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר כִּי
בְּבֵיתֶם בָּאֲזִנִּי יְהוָה לֵאמֹר מִי יֹאכְלֶנּוּ בָּשָׂר

NUMERI XI

così, fammi deh! morire, se ho incontrato grazia appo te; ond'io non abbia a stare a vedere il mio male [cioè ond'io non mi trovi in una continua infelicità irreparabile, udendo le lamentazioni del popolo, senza potervi porre rimedio]. (16) Ed il Signore disse a Mosè: Radunami settant'uomini dei vecchi d'Israel, quelli che tu conosci essere (stati già in Egitto) gli anziani del popolo e i suoi soprantendenti; e falli venire al padiglione di congregazione; ed aspettino ivi con te. (17) Ed io scenderò, e parlerò teco là, e gl'investirò di quello stesso spirito, di cui tu sei investito; ed eglino sosterranno con te il peso del popolo, e non lo sosterrai tu solo. (18) Al popolo poi dirai: Santificatevi per domani, e mangerete carne; po-

מִמֶּנִּי: הַמֵּשָׁל שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַכֹּלֵל נִפְעַל לְמַעַת. (טז) וְלִקְחַתְּ אוֹתָם: כִּמוֹ קִדְּשׁ כֹּה אֲנִי (בְּרַעֲתִי מ"ט) לָכֵן כֹּה אֶתְקַדֵּךְ אֶל מִקְדָּשׁ אֶחָד (לְמַעַת כ"ג כ"ז). (יח) הִתְקַדְּשׁוּ: לְרִאיוֹת הַמוּפָת אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֵן ה', ע' שְׁמוֹת ט"ו י"א. (כ) וְרָא:

כִּי־טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנִתֵּן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר
 וְאֹכְלֹתֶם׃ (יט) לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים
 וְלֹא יַחֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא
 עֶשְׂרִים יוֹם׃ (כ) עַד יַחֲדָשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר־יֵצֵא
 מֵאֶפְכֶם וְהָיָה לָכֶם לזָרָא יַעַן כִּי־מֵאִסְתֶּם אֶת־
 יְהוָה אֲשֶׁר בָּקְרָבְכֶם וַתִּבְכוּ לִפְנֵי לֹא־מֹר
 לָמָּה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם׃ (כא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שִׁנִּשׁ־
 מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אָנֹכִי בָקְרָבוֹ
 וְאַתָּה אָמַרְתָּ בָשָׂר אֶתֶּן לָהֶם וְאָכְלוּ חֹדֶשׁ
 יָמִים׃ (כב) הֲצֹאֹן וּבָקָר יִשְׁחָט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם
 אִם אֶת־כָּל־דִּגְיֵי הַיָּם יֵאָסֶף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם׃
 פ (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִיד יְהוָה
 תִּקְצֹר עֲתָה תִּרְאֶה הִיקָרְךָ דְּבָרִי אִם־לֹא׃
 (כד) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל־הָעָם אֵת דְּבָרֵי
 יְהוָה וַיֹּאסֹף שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעָם וַיַּעֲמֵד
 אֹתָם סָבִיבַת הָאֹהֶל׃ (כה) וַיֵּרֶד יְהוָה וַיַּעֲנֶן
 וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאצֵּל מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן
 עַל־שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנֹיחַ עֲלֵיהֶם

sciachè piangeste davanti al Signore, con dire: «Oh ci fosse dato di mangiar carne! poichè stavamo meglio in Egitto»; ed il Signore vi darà carne, e ne mangerete. (19) Non per un solo giorno ne mangerete, e non per due giorni, e non per cinque giorni, e non per dieci giorni, e non per venti giorni. (20) (Ma ne mangerete) pel corso d'un intero mese, sicchè la renderete (per la bocca e) pel naso, e vi verrà in abborrimento; posciachè aveste a vile il Signore ch'è in mezzo a voi, e piangeste davanti a lui, con dire; Perchè mai siamo usciti dell'Egitto? (21) E Mosè disse: Il popolo, in mezzo al quale io sono, consta di seicentomila pedoni; e tu dici: Voglio dar loro carne, e ne mangeranno per un intero mese! (22) Hannosi forse a scannare per essi pecore e buoi, tanti che bastino loro? Hannosi a radunare per essi tutt'i pesci del mare, sicchè ne abbiano a sufficienza? (23) Ed il Signore disse a Mosè: Evvi forse qualche cosa, a cui la mano [il potere] del Signore non giunga? Ora vedrai, se la mia parola t'avverrà, o no. (24) E Mosè uscì, ed espose al popolo le parole del Signore, e adunò settant'uomini degli anziani del popolo, e li fece stare intorno al padiglione. (25) Ed il Signore scese nella nube, e gli parlò; ed investì quei settanta anziani dello spirito, di cui egli [Mosè] era investito; e tosto che lo spirito posò sopra di essi, profetizzarono in maniera senza

כמו דראון. (כא) שש מאות אלה רגלי: אם היה ה' אומר לו שאכלים מזון חדש (כמו שהיה ענין המון) לא היה משה תמה, אבל ה' אומר לו שאכלים בשר, ומשה ראה כי לא הייתה בסמיכותם ארץ טענת שהיו זה בקר ולאן, ולא ים שהיו בו דגים, גם עופות לא היו כראים שם במדבר הגדול והנורא, לפיכך תמה. והכני מזבח פירוש: אשר כתבתי בכבורי העתים תקם"ו עמוד ר"ד ובכרם חסד ג' עמוד ר"י. (כה) וַיִּצְאֵל: בזמן הקל ע"ד וַיִּאֲמָר. ויתנבאו: דברו אל העם בכח ובגבורה אלהית, להשיב החוטאים מדרכיהם הרעים. ולא יספו: הרי זו מליצה ממליצות הלשון, ודומתה קול גדול ולא יסף, לא יסף כמהו קול גדול, מעולם לא היה קול כמהו, וכן כאן הכוונה לא יספו אחרים להתנבא כמוהם, מעולם לא התנבאו אנשים אחרים בכח ובגבורה כמוהם.

הָרוּחַ וַיִּתְּנָבוּ וְלֹא יָסֻפוּ: (כו) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי-
 אַנְשִׁים, בַּמַּחֲנֶה שֵׁם הָאֶחָד, אֶלְדָּד וְשֵׁם
 הַשֵּׁנִי מִידָד וַתֵּנַח עֲלֵהֶם הָרוּחַ וַהֲמִירָהּ
 בַּכְּתָבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֲהֲלָה וַיִּתְּנָבוּ
 בַּמַּחֲנֶה: (כז) וַיֵּרָץ הַנֶּעֱר וַיֵּגֶד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
 אֶלְדָּד וּמִידָד מִתְּנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה: (כח) וַיַּעַן
 יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוֹן מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחָרָיו וַיֹּאמֶר
 אֲדֹנָי מֹשֶׁה כֹּלָאֵם: (כט) וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה
 הַמִּקְנֵא אֶתְּהָ לִּי וּמִי יִתֵּן כָּל-עַם יְהוָה נְבִיאִים
 כִּי־יִתֵּן יְהוָה אֶת-רוּחוֹ עֲלֵיהֶם: שְׁבִיעִי (ל) וַיֹּאסֹף
 מֹשֶׁה אֶל-הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (לא) וְרוּחַ
 נִסְעָה מֵאֵת יְהוָה וַיָּגוּ שְׁלוֹשִׁים מִן-הָיִם וַיִּטְּשׁוּ
 עַל-הַמַּחֲנֶה בְּדֶרֶךְ יוֹם כֹּה וּבְדֶרֶךְ יוֹם כֹּה
 סָבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה וּבְאֲמַתָּיִם עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ:
 (לב) וַיָּקֶם הָעָם כָּל-הַיּוֹם הַהוּא וּכְלֵה־לֵילָה

(כו) והמה בכתובים ולא יצאו האהלה: נראה לי כי משה צירר שבעים איש
 (לא ע"ב), ושנים מהם נקראו ולא רנו לבא, והנה ס"ח בלבד עמדו סביבות האהל,
 והכתוב אחר ויאסוף שבעים איש, כי הוא כתב שבעים שמות ושלא לקרוא לכלם,
 ואח"כ ביאר כי שנים לא רנו לבא, ואמנם כנזאת אלדד ומידד היתה כדי לפרסם
 אמתת הרוח האלהי אשר נחם על הזקנים, כי הנה שנים חלסו אע"פ שלא היו

esempio. (26) Due uomini erano rimasti nel campo, dei quali l'uno avea nome Eldàd, e l'altro Medàd, e posò su di loro lo spirito — erano cioè dei (settanta) iscritti, ma non erano usciti (per recarsi) al padiglione — e profetarono (stando) nel campo. (27) Corse un giovine, e ne diede l'annunzio a Mosè, e disse: Eldàd e Medàd profetizzano nel campo. (28) E Giosuè figlio di Nun, domestico di Mosè, uno de' suoi più cari, rispondendo disse: Mio signore Mosè, imprigionali. (29) E Mosè gli disse: Sei tu geloso per me? Fosse pure tutt'il popolo del Signore altrettanti profeti! (Fosse pure, dico) ch' il Signore mettesse sopra di essi il suo spirito! (30) Indi Mosè si ritirò nel campo, come pure gli anziani d'Israel. (31) Ed un vento si mosse (mandato) dal Signore, e trasportò d'oltre mare le quaglie, e le gettò sopra il campo, per lo spazio di una giornata di cammino dall'una parte e dall'altra, intorno al campo, ed all'altezza di circa due braccia dalla superficie della terra. (32) Ed il popolo si alzò, e per tutto quel giorno,

רוֹשִׁים בָּכָךְ וְלֹא יָלְאוּ הַחֲבֵלָה, כִּמְה עֲלֵיהֶם הָרֹחַ וְהִתְנַחֲזוּ בְעַל כְּרַסָּם. (כ"ו) מִבְּחֹרֵיוֹ:
יִפֶּה אֲחֵר רֹאשׁ"ע כִּי לֹא יִתְּנָן לַפֶּרֶשׁ מִבְּחֹרֵיוֹ מִכְעֹרֵיוֹ, כִּי זֶה הַמַּעֲשֶׂה הִיָּה בְּשֵׁנֵה
הַשָּׁכִינָה, וְיָמֵי הִיָּה יְהוָע. מִשְׁרָתוֹ קֹדֶם לָכֵן, כִּי בָמִדְיָן לֹא הָלַךְ עִמּוֹ. הַמִּנְחָר לִנְתָ"ה
כַּחַד דְּבָרִים בְּעֵלִים עַל טַעַם הַפֶּסֶק הַזֶּה, וְלִפִּי הָאֲמִתּוֹ גַּם לַפִּירוֹשׁ רֹאשׁ"ע לֹא הִיָּה
מִקּוֹם לְטַעַמִּים אֲחֵרִים, כִּי אֲחֵר שְׂכִינָה מִשְׁרָת מִשֶּׁה אֵין סִפֵּק שֶׁהִכְנוּ בְּמֵלֶךְ מִבְּחֹרֵיוֹ
לַפִּירוֹשׁ רֹאשׁ"ע הוּא דָּבָק עִם מִשֶּׁה הַקְּרֹב אֵלָיו, וְלֹא עִם מִשֶּׁה שֶׁנִּפְסָק הַקּוֹדֶם: כֹּאשֶׁר
חֵלֶם הַמִּנְחָר. כֹּלָאָם: כִּמוֹ אֲשֶׁר בִּלְאֵז (וִירְמִיָּה ל"ג ג'). (לֵא) וַיִּשׁוּשׁ עַל הַמִּנְחָנָה:
הַשָּׁלִיִּם הָיוּ יַעֲשִׂים, שֶׁעָבְרוּ עַל הַיָּם בְּלֹא מִנְחָה, ע"כ הָיוּ פֹּדֵרִים קְרֹב לַאֲדָן שֶׁאֲזַיֵּר
יֹתֵר גַּם וְסוֹבֵלִם יֹתֵר. וְכֹאמְרִים: כַּפִּירוֹשׁ רֹשׁ"י. (ל"ב) הִשְׁלוּ לֹא הִיָּה עַל הַמִּנְחָה
אֲלֹא סְבִיבוֹת הַמִּנְחָה, כִּי הִיָּה מַעֲסָף. בְּשֵׁפֶל כֹּאמְרִים עַל פִּנֵּי הָאֲרֶץ, וְאֵם הִיָּה
הוֹלֵךְ עַל הַמִּנְחָה הִיָּה מִכָּה בַּהֲלִים (רֹאשׁ"ע). וַיֹּאמְרוּ אֲסָף: הַמִּקְרָא קֶזֶר וְהַשְׁמִיט
הַשְׁמִיטָה, עֵינֵי חֲלָין דָּף כ"ו עֲמוֹד ז'. וַיִּשְׁמְרוּ לָהֶם שְׁמוֹרָה: לִיבֵשׁ בְּמִשֶּׁה, כִּךְ
כּוֹסִים עַד הַיָּם בְּמִלִּים לִיבֵשׁ בְּמִשֶּׁה הַדָּגִים וְהַבָּשָׂר (רֹאשׁ"י). חֲמִירִים: כִּמוֹ וַיִּזְכְּרוּ אוֹתָם
חֲמִירִים חֲמִירִים (שְׁמוֹת ח' י'), תִּרְגַּם אֲנִקְלוֹם שֶׁם וְכֹאן דְּגוֹרִין, וְאֵין הַכּוֹנֵה עַל הַמִּשֶּׁה
הַנִּקְדָּשֶׁת חֲמִיר (כַּדְעַת רַמְבַּ"מ וְגו') וַיִּשְׁ"ר שֶׁהִיא מֵאֵה עֹמֵר, וְעֲשֶׂה חֲמִיר הֵם מ"ג
אֲלֵף בִּינִים, אֲבֵל הַכּוֹנֵה כִּי בְּתַחֲלָה כִּתְּבוּ זֶה עַל זֶה, וְאִתְ"כ שְׁעוֹם לִמְשֶׁה. וְאִנִּי
מוֹסִיף כִּי לֹא יִתְּנָן לַפֶּרֶשׁ חֲמִירִים מִל' חֲמִיר כִּי אֵין מוֹדִידִים אֶת הַעוֹפֹת לֹא בְּמִשֶּׁה
חֲמִיר, וְלֹא בְּשֵׁם מִדֵּה אֲחֵרָת (ש"ס).

וְכָל יוֹם הִמָּחֶדֶת וַיֹּאסְפוּ אֶת־הַשָּׁלוּ הַמִּמָּעִיט
 אֶסְף עֲשֶׂרָה חֲמִרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שָׁטוּחַ
 סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה: (א) הַבָּשָׂר עוֹדְנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם
 טָרָם יָכֹרֶת וְאַף יְהוָה חָרָה בָּעָם וַיַּךְ יְהוָה
 בָּעָם מִכָּה רַבָּה מְאֹד: (ב) וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם־
 הַמָּקוֹם הַהוּא קִבְרוֹת הַתְּאֻנָּה כִּי־נָשָׂם קָבְרוּ
 אֶת־הָעָם הַמִּתְאֲוִים: (ג) מִקִּבְרוֹת הַתְּאֻנָּה
 נָסְעוּ הָעָם חֲצֵרוֹת וַיְהִיו בַּחֲצֵרוֹת: פ

יב

(א) וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשָּׁה עַל־אֲדֹת
 הָאִשָּׁה הַכִּשִּׁית אֲשֶׁר לָקַח כִּי־אִשָּׁה כִּשִּׁית
 לָקַח: (ב) וַיֹּאמְרוּ הֲרֹק אַךְ־בְּמִשָּׁה דִּבֶּר יְהוָה
 הֲלֹא גַם־בָּנוּ דִּבֶּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: (ג) וְהָאִישׁ
 מִשָּׁה עָנָו מְאֹד מְכַל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
 הָאָדָמָה: ד וַיֹּאמֶר יְהוָה פֶּתְאֻם אֶל־
 מִשָּׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־מִרְיָם צֵאוּ שְׁלֹשְׁתֶּכֶם
 אֶל־אֶהֱל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתָּם: (ה) וַיֵּרֶד יְהוָה

e per tutta quella notte, e per tutto il dì seguente, raccolse le quaglie, chi meno ne raccolse ne raccolse dieci mucchi; e le distesero intorno al campo. (33) Avevano ancora la carne tra i denti, ancora non era consumata, e l'ira del Signore s'accese contro il popolo, ed il Signore fece nel popolo una strage grandissima. (34) E quel luogo fu chiamato Kivròt hattaavà [i sepolcri della concupiscenza], perchè ivi seppellirono i concupiscenti. (35) Da Kivròt hattaavà il popolò partì per Hhasseròt, e mentre trovavasi in Hasserot;

XII

(1) Mirjàm ed Aronne dissero male di Mosè, a motivo della moglie etiope che aveva presa, poichè presa aveva una moglie etiope. (2) E dissero: Il Signore ha egli parlato unicamente con Mosè? Egli ha pure parlato anche con noi — Ed il Signore l'udì. (3) Mentre Mosè stesso è l'uomo più mite che sia sulla faccia della terra [cioè udì anch'egli quelle parole, ma per la mitezza del suo carattere non ne fece risentimento]. (4) Ed il Signore disse repentinamente a Mosè, ad Aronne ed a Mirjàm: Uscite tutti e tre (e andate) al padiglione di congregazione. — Ed uscirono tutti e tre. (5) E scese il Signore nella colonna di nube, e si fermò all'ingresso del padiglione, e chiamò Aronne e Mirjàm, ed uscirono amendue.

(א) ותרבר מרים וגו': היה כראה להם לגאוף שאינו רוצה להתחתן בעמו, ובתוך דבריהם אמרו גם כן הרק אך נמשה. ומשה נטוה לכתוב פסוק והאיש משה עבדו מאד שלא היה מתגאה על היותו כניא ה' (דק"א ז"ל), או כחרגום המיוחד ליונתן בן עוזיאל משה היה עבדו ולא דש לדבריהם, ולא עלתה על לבו להקסם מהם, הקב"ה רצה לנקש עלבונם. ומתחלה היה כ"ל כי משה לא שמע דבריהם, כי כתוב וישמע ה', אע"פ שמשה לא שמע, ה' שמע, אך ממה שכתוב נאזו שלשתכם משמע שהיו במקום אחד, ולכן וישמע ה' לא לומר שמשה לא שמע, אלא שאע"פ שמשה היה בחד לא ישמע, הכה ה' שמע. (ה) ויצאו שניהם: מן האהל אל הפתח. הענין עמד פתח האהל ודבר עמהם שם, זה מפני שהיתה מרים עתידה להטערה. וזה שלא

הוֹבִיָּא גַם אֶת מֶסֶה הֵיכַל (בְּדִבְרֵי רֹאשׁ יוֹמָנוֹן) לְמֹד עֲבָדוֹ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי. (1) אִם יִדְרֶה
נִבְרָאָם: כִּי יִהְיֶה וְלֹא יִיטָן, יָדִים לֹא. בְּמִרְאָה: נִמְרָאֵת הִלְלָה, אִלָּא

(6) E disse: Ascoltate le mie parole. Se uno di voi è talvolta profeta, io, il Signore me gli rivelo in visione, e gli parlo in sogno. (7) Non è così del mio servo Mosè: egli gode la mia fiducia più di tutti gli altri di mia casa [cioè più d'ogni altro mio servo, più d'ogni altro profeta]. (8) Io gli parlo [per così dire] a bocca a bocca, con chiarezza e senza enigmi; ed egli contempla la divina apparizione; e come non avete temuto di dir male del mio servo Mosè? (9) Il Signore si mostrò loro irato, e se n'andò. (10) Ed appena la nube si fu ritirata d'in sul padiglione, ecco Mirjām divenuta lebbrosa [e bianca] come la neve; ed Aronne voltatosi verso Mirjām, la vide lebbrosa. (11) Ed Aronne disse a Mosè: Deh! mio Signore, non voler che portiamo la pena della stoltezza e della mancanza da noi commesse. (12) Non voler deh! ch'ella [Mirjam] sia come un [parto] morto, il quale appena uscito dell'alvo materno, ha già mezzo corpo distrutto. (13) E Mosè sciamò al Signore, con dire: Oh Dio, deh! la risana. (14) Ed il Signore disse a Mosè: E se suo padre le avesse sputato

אמר מרים כנגד אהרן, וחלום כנגד משה, והמראה היה הצורה שהנביא רואה
בנבואתו על ידי האל מתגלה ומתודע לו, וכאן לכבודו של משה נגלה להם בהקץ
ולפי צלום, כדי להוכיחם ביהודה. ח': במראה אליו אתודע: היה לו לומר אני ה'
אתודע, או ה' יתודע, לפיכך כ"ל כראש"ע כי שם ה' דבק למעלה ולא למטה, אם
היה נביא ה', או אם יהיה נביאכם מה, כי הנביא אף אם לא יהיה מנביאי השקר
המתפארים בזה שאין בם, יתכן שלא יהיה נביא ה', ודי שיהיה מוכיח או משורר
בגבורה; ואולי כך היתה מרים הנביאה, ולפיכך אמר להם: אף אם הנביא שלכם יהיה
באמת נביא ה', מכל מקום במראה אליו אתודע וגו'. ואמנם חז"ל (התרגום והכנינות)
רחקו מן הפירוש הזה, מפני שמליצת נביאכם ה' הוא לשון מתמיה חר, וההמון לא
ימסכו ויכבדו בו. (ו) לא כן עבדי משה: עבדי משה הוא כאמון לי יותר מכל שאר
עבדים שבניתי (והכוונה שהוא למעלה מכל שאר נביאים בתקראים עבדי ה') על
דרך וזה ככל עבדיך כדור כאמון (ש"א כ"ב י"ד). בדת: בית כאמר על אנשי הדת
והעלל העבדים, כמו ושמע בית פהמה, שהוא כאליו אמר ושמעו עבדי מרעה. בכל
בדת: הצי"ת איננה נ"ת המקום, אלא ב"ת היתרון, כמו היפה נבאים. (ט) וילך:
כעם עליהם ומעלה מעליהם כעמם. (יב) במת: כמלך מת, אשר נבאחו מרחם
אמו, כד נשרו נאכל ונפסד.

תָּבִילָם שִׁבְעַת יָמִים תִּסְגֹּר שִׁבְעַת יָמִים מִחוּץ
 לַמַּחֲנֶה וְאַחֵר תֵּאָסֶף: (מ) וַתִּסְגֹּר מְרִים מִחוּץ
 לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים וְהָעַם לֹא נָסַע עַד
 הָאָסֶף מְרִים: (מז) וְאַחֵר נָסְעוּ הָעָם מִחֲצֵרוֹת
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן: ס ס ס

יג

לו (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
 (ב) שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיָּתְרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן
 אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ
 אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָּל נָשִׂיא בָהֶם:
 (ג) וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאֲרָן עַל-
 פִּי יְהוָה כָּל־אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה:

(ב) שלח לך: לטובתך, שידעו ענין הארץ והעם מתחלה, ולא יערערו עליך
 לבסוף. שלח לך אנשים: בדברים (א' כ"ג) כתוב כי ישראל אמרו בשלמה אנשים
 לפכיתו, וכאן הוא אומר כי ה' דבר אל משה שלח לך אנשים, וכראה כי הם שאלו,
 זה' הסכים וזה למשה שיעשו כדבריהם, וכאן לא הזכיר שהם שאלו, כדי שלא יהא
 נראה שחטאו בשאלתם. וכראה כי הכל היה סבה מאת ה', וכמו שכתב הרמב"ם
 (מורה ק"ג פל"ג), אללא שהוא אומר שהיה מחכמת ה' להסב אותם במדבר עד שלמדו
 גבורה, כמו שזכר שהסליכה במדבר ומיעוט הכחות הגוף מרפילה וכיוצא בהם וילידו

in faccia, non ne resterebb'ella coperta di rossore per sette giorni? Rimanga dunque chiusa per sette giorni fuori del campo, indi vi rientrerà. (15) E Mirjām fu chiusa fuori del campo per sette giorni, ed il popolo non partì, sinchè Mirjām non rientrò [nel campo]. (16) Indi il popolo si mosse da Hhas-seròt, e s'accampò nel deserto di Paràn.

XIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Manda pure alcuni uomini, ch'esplorino il paese di Canaan, ch'io sono per dare ai figli d'Israel. Manderete un uomo per ogni tribù paterna, dei quali ognuno sia principale, tra i suoi. (3) E Mosè li mandò dal deserto di Paràn, per ordine del Signore; tutti

הגבורה, וכולדו ג"כ (בצאחם ארבעים שנים) אנשים שלא הורגלו בשפלות ובעזדות, ואני אחזר שלא היתה כוונת האל שיקנו גבורה, כי לא במרס יראו ארץ וזרועם לא הושיעה למו, אבל סבב שיתעבכו במדבר, למען יעמדו במשך ימים רבים אבל משה, שאם היה משה מציאם אל הארץ, היו מתפזרים איש בנחלתו, ולא היה משה יכול ללמדם דעת, גם לא היו לריבים להתפרכס דרך כס, ולא היתה האמונה בתורת משה נקבעת בלבבותם לדורות עולם, כמו שהיה הענין על ידי שיצאו ארבעים שנה במדבר, ומשה מנהיגם, ומפרכסם באומות ובמופתים, ומלמדם דרכי ה'; והסנוך הזה אשר לא היה כמוהו בכל הארץ, שהיו מאתים רבוא כפשות יושבים אלל מלמדם במשך ארבעים שנה, בלי שהיו טרודים בנקשת מוזכותיהם זה הוא שהעמיק האמונה בלב בני ישראל, באופן שנתעו כל יושבי הארץ אחרי האלילים, כשאר תלמידי משה גוי אחד ויחיד בארץ, שזמר האמונה הטוהרה, וממנו התפשטה ותתפשט לטובת המין האנושי כלו, ומלאה הארץ דעה אחת ה'. ויתורו: שרש תור ענינו סבוב, דומה לו ותאר הגבול (ההושע ע"ו ט') תרגומו ויסחר, ענין סבוב, וכן ובמחוגה יתארהו (כאשר העירו כבר רש"י ורד"ק) הוא לשון סבוב כמו ותאר הגבול, וזוה לדעתי כל לשון תאר הם הקווים הסובבים הנזורה ומגבילים אותה, וכן תאר צערי ענינו סבב, וזוה ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, ענינו לא תשוטו, לא תלכו כה וכה (רמק מעבדות ה') אחרי הנהגת לבכם ועיניכם. וכן שרש רגל נזר מן רגל, ועיקר הוראתו לשוטט הכה והכה, וזוה רכיל ורוכל. והכני מבטל מה שכתבתי על שרש תור ועל שרש רגל צבה"ע תקפו; גם הוראת שני השרשים האלה משונות זו מזו בדרך אחר ממה שכתבתי גם, ואין כאן

(ה) ואלה שמותם למטה ראובן שמוע בן-
 זכור: (ו) למטה שמעון שפט בן-חורי: (ז)
 למטה יהודה כלב בן-יפנה: (ח) למטה
 יששכר יגאל בן-יוסף: (ט) למטה אפרים
 הושע בן-נון: (י) למטה בנימין פלטי בן-רפוא:
 (יא) למטה זבולן גדיאל בן-סודי: (יב) למטה
 יוסף למטה מנשה גדי בן-סוסי: (יג) למטה
 דן עמיאל בן-גמלי: (יד) למטה אשר סתור
 בן-מיכאל: (טו) למטה נפתלי נחבי בן-ופסי:
 (טז) למטה גר גאואל בן-מכי: (יז) אלה שמות
 האנשים אשר-שלח משה לתור את-הארץ
 ויקרא משה להושע בן-נון יהושע: (יח) וישלח
 אתם משה לתור את-ארץ כנען ויאמר
 אלהם עלו זה בנגב ועליתם את-ההר:
 (יט) וראיתם את-הארץ מה-הוא ואת-העם
 הישב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא
 אס-רב: (כ) ומה הארץ אשר-הוא יושב בה

(*) קח צרחה.

uomini (distinti), primarj tra i figli d'Israel. (4) E questi sono i nomi loro: della tribù di Ruben, Sciammù figlio di Zaccùr. (5) Della tribù di Simeone, Sciafàt figlio di Hhori. (6) Della tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (7) Della tribù d'Issachàr, Igàl figlio di Giuseppe. (8) Della tribù di Efraim, Hoscea figlio di Nun. (9) Della tribù di Binjamin, Paltì figlio di Rafù. (10) Della tribù di Zevulùn, Gadièl figlio di Sodì. (11) Della tribù di Giuseppe, (cioè) della tribù di Manasse, Gaddì figlio di Sussì. (12) Della tribù di Dan, Ammièl figlio di Ghemallì. (13) Della tribù d'Ascèr, Sethùr figlio di Michaèl. (14) Della tribù di Naftalì, Nahhbi figlio di Vofsi. (15) Della tribù di Gad, Gheueìl figlio di Machì. (16) Son questi i nomi degli uomini mandati da Mosè ad esplorare il paese; e Mosè pose nome ad Hoscea figlio di Nun, Jehosciuà [Giosuè]. (17) Mosè dunque li mandò ad esplorare la terra di Canaan, e disse loro: Andate costà, nel paese australe [rispetto alla Cananea], indi salite la regione montuosa. (18) Ed osservate qual è il paese: cioè se il popolo che lo abita è forte o debote, poco o molto numeroso. (19) E qual'è la terra [il clima] in cui abita, se buona o cattiva; e quali sono le città in cui soggiorna, se

המקום להאריך בזה, ועיין בית האוצר, לשכח א'. (מז) ויקרא משה להושע וגו': כראין יותר דברי חז"ל שמה קרא להושע יושע עכשיו ולא קודם לכן כדעת רש"ם, כי לא היה מן העורך לכתוב זה כאן אם היה זה דבר נוסף. והספק נראה כדברי הכורס כי עכשיו בשלח עם אנשים חמושים שבה שמו לבתי יקרא עוד בשם שנקרא בו במדרגת משרת, וכן ביוסף הכינאל שבו השם כעשה כשעלו לגדולה. (יד) וראיהם את הארץ מה היא: זו שאלה כללית, כי הם הלכו למור את הארץ, ואח"כ פרט שאלתו בשלש נתיבות, א' את העם החזק הוא וגו', ב' ומה הארץ לענין הישיבה בה, הטובה היא אם רעה, אם האויר והמים והאקלים טובים או רעים (כפירוש דון יצחק) ומה הערים וגו', ג' ומה הארץ לענין העומקים בה, השמחה היא, וכו'. ואת העם: הו"ו לפירוש (cioè) הדומתה בבראשית כ"ד מ"א; י"ג ח' וט"ו; י"ז ב'; שמות י"ד י"ט; כ"ה י"ב; ש"ח כ"ח ג'; ישעיה כ"א יו"ד; ירמיה ב' ט'; מ' ח'; מ"ח כ"ו; יחזקאל כ"ג ל"ו; וכן למטה י"ד י"ד וכ"ט, וסיומן י"ו ה', ונראה כן גם תהלים כ"א י"א, וכן למטה כ' ט"ו. (יט) הבמרחקים: ערי כרוז הדומות למחנה, כי אין להם מחנה סביב.

הטובה הוא אס־רעה ומה הערים אשר־הוא
יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים: (א) ומה
הארץ השמנה הוא אס־רזה הישבה על
אס־אין והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ
והימים ימי בכורי ענבים: שני (בא) ויעלו ויתרו
את הארץ ממדבר־צן עד־רחב לבא חמת:
(בב) ויעלו בנגב ויבא עד־חברון ושם אחימן
שש־י ותלמי ילידי הענק וחברון שבע שנים
נבנתה לפני צען מצרים: (כג) ויבאו עד־נחל
אשכול ויברתו משם זמורה ואשכול ענבים
אחד וישאֶהוּ במוט בשנים ומן־הרמנים ומן־
התאנים: (כד) למקום ההוא קרא נחל אשכול
על אדות האשכול אשר־ברתו משם בני
ישראל: (כה) וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים
יום: (כו) וילכו ויבאו אל־משה ואל־אהרן
ואל־כל־עדת בני־ישראל אל־מדבר פארן
קרשה וישבו אתם דבר ואת־כל־העדה
ויראום את־פרי הארץ: (כז) ויספרו־לו ויאמרו

questi sono i suoi prodotti. (28) Però il popolo che abita quel paese è fortissimo, e le città sono munite e grandi oltremodo; ed ivi abbiamo anche veduto uomini di razza gigantesca. (29) Gli Amaleciti abitano il paese australe; e gli Hittei e i Jevussei e gli Emorei stanno nella parte montuosa, e i Cananei stanno presso al mare e lungo il Giordano. (30) Calèb impose silenzio al popolo [che cominciava a mormorare], verso Mosè; e disse: Potrem bene andare, e conquistarlo [codesto paese]; sì, potrem bene superarlo. (31) Ma gli uomini ch'erano andati con lui dissero: Non possiamo andare contro quel popolo, perocchè è più forte di noi. (32) E diffamarono presso i figli d'Israël il paese da essi esplorato, con dire: La terra che percorremmo per esplorarla, è una terra che divora i proprj abitatori; e tutta la gente che ci vedemmo era di straordinaria statura [vale a dire: il clima è micidiale per chiunque non sia di complessione vigorosissima]. (33) Ed ivi vedemmo i Nefilim, razza gigantesca, dei Nefilim [Gen. VI. 4]; e noi sembravamo ai nostri proprj occhi tanti grilli, e tali dovevamo sembrare agli occhi loro.

יְהוָה אָמַר כִּי עַן הָעָם: הִיא לָהֶם לִמּוֹר וְהָעָם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ חָזָק וְהָעָרִים בְּצוּרוֹת, אֲבָל הֵם קִטְאוּ בְּאִמְרֵם מֵלֵת אָמַם (כֹּאשֶׁר הָעִיר הָרַמְבִּין) וְגַם מֵלֵת עֹז, כִּי כָל זֶה מוֹרָה זֶהוּ מִן הַמִּנְחָה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. הֲלֹא תִרְאֶה כִּי כָלֹב הוֹדִיךָ לִמּוֹר עֲלֶה נִעְלָה, מִשְׁמַע כִּי מַדְבְּרֵי הַמִּדְבָּרִים הֵם מוֹבֵן שֶׁלֹּא הֵיא אֲפֹשֶׁר לַעֲלֹת אֶל הָעָם הַהוּא, וְהֵם עֲנִיָּם פִּירָיו אֲחִ"כ אֵת דְּבָרֵיהֶם וְאָמְרוּ לֹא כוֹכֵל לַעֲלֹת אֶל הָעָם. בְּצוּרוֹת: רַע"י לֹא פִירָשׁ יִפֶּה מֵלֵת כְּרִיכָן, וְהָעָם שְׁעִיכּוּ עֲגוּלוֹת. וְכ"ל שֶׁאֵין עֲנִיכּוּ אֲלֵא מוֹקְפוֹת חוּמָה, וְכֵן לְמַעַל פְּסוּק י"ט כְּתֹב רַע"י כְּרִכִּין פְּתוּחִין מֵאֵין חוּמָה, כ"ל שֶׁאֵין הַלְשׁוֹן מַדְיִיק. (ל) כָּלֹב אֵת הָעָם: יוֹשֵׁעַ שָׁמָּה, כִּי לְהִיטוֹ מִשְׁרַת מִשָּׁה לֹא הִיא כְּשִׁמְעָה. (לֵב) אֶרֶץ אוֹכֵלֶת יוֹשְׁבֶיהָ: אַע"פִּי שֶׁהָעָם הַיּוֹשֵׁבִים בָּהּ חָזָקִים, אֵין זֶה בְּצִנֵּל שֶׁנֶּה אֲרָץ, אֲבָל הוּא מַפְכִּי שֶׁלֹּא יִשְׁאָרוּ בָּהּ זֹלָתִי הַחֲזָקִים, שֶׁהֵם חָזָקִי הַחֲזָק, וְהַשָּׂר אֲמִיתִים בָּהּ מַפְכִּי יָדוֹעַ הָאִוִּיר (פְּסוּרָה, וְקִרְבֹּן לֹא גַם רַח"נ).

יד

(א) וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
 הָעָם בְּלִילָה הַהוּא; (ב) וַיִּלְנוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־
 אֶהֱרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים כָּל־
 הָעֵדָה לוֹ־מָתְנוּ בָאָרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בַּמִּדְבָּר
 הַזֶּה לוֹ־מָתְנוּ; (ג) וְלָמָּה יְהוָה מְבִיא אֹתָנוּ
 אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְנָפֶל בַּחֲרֹב נַשִּׁינוּ וְטַפְנוּ
 יְהִיו לָבֹז הַלּוֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרַיִם:
 (ד) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וּנְשׁוּבָה
 מִצְרַיִם:
 (ה) וַיִּפֹּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל־פְּנֵיהֶם
 לִפְנֵי כָל־קְהֵל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל; (ו) וַיְהִי־שָׁעַ
 בֶּן־נֹון וְכָל־בְּנֵי־יִפְתָּה מִן־הַתָּרִים אֶת־הָאָרֶץ
 קִרְעוּ בְּגָדֵיהֶם; (ז) וַיֹּאמְרוּ אֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר
 אֲתָה טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: שְׁלִישִׁי (ח) אִם־
 חָפֵץ בָּנוּ יְהוָה וְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל־הָאָרֶץ הַזֹּאת

XIV

(1) Allora tutta la congrega diede in alte strida, ed il popolo pianse in quella notte. (2) Tutt' i figli d' Israel mormorano contro Mosè e contro Aronne, e tutta la congrega disse loro: Oh fossimo morti nella terra d'Egitto, o in questo deserto fossimo morti! (3) E perchè il Signore vuol condurci in questo paese, ove dovrem perire per la spada, e dove le nostre donne e la nostra figliuolanza diventeranno preda altrui? Non sarebb' egli meglio per noi di ritornare in Egitto? (4) E dissenersi l' uno all' altro: Mettiamci un capo, e ritorniamo in Egitto. (5) E Mosè ed Aronne si gettarono (a terra) sulla propria faccia, davanti a tutta la radunata congrega dei figli d' Israel [ond' ottenere di poter parlare, senz' essere interrotti, come più abbasso XVI. 4]. (6) Ma Giosuè figlio di Nun e Calèb figlio di Jefunnè, (due) di quelli che avevano esplorato il paese, si lacerarono i panni; (7) E dissero a tutta la congrega dei figli d' Israel: La terra, che percorremmo per esplorarla; quella terra (dico) è buona in sommo grado. (8) Se il Signore ci vuol bene, egli ci condurrà in quella terra, e ce la darà;

(ה) ויפול משה: כשראו משה ואהרן הסכמת העדה לפרוק עול ה' ונצאו מוארם הנינו שאם ידברו דבר ישיקום ולא יטו אזנם לדבריהם, לפיכך כפלו על פניהם לסניהם, והיה זה בקשת רשות לדבר, כדי שלא יפסיקום בדבריהם, אלא דרך חסד ישיקום לדבר, ואח"כ יעשו מה שירצו; וכן עשה משה בעדת קרח, וישמע משה ויפול על פניו וידבר אל קרח. אבל כאן כשראו יהושע וכלב את משה ואת אהרן משפילים מעלתם לפני העם, בערה ברוחם אש ה', וקרעו בגדיהם, ולא הכניחו

וַנִּתְּנָהּ לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר־הִוא זִבְתַּחֲלָב וּדְבָשׁ׃
 (ט) אַךְ בִּיהוָה אֶל־תִּמְרְדוּ וְאַתֶּם אֶל־תִּירְאוּ
 אֶת־עַם הָאֶרֶץ כִּי לַחֲמֹנוּ הֵם סַר צִלָּם
 מֵעֲלֵיהֶם וַיְהִי־הוּא אֱתָנוּ אֶל־תִּירָאִים׃ (י) וַיֹּאמְרוּ
 כָּל־הָעֵדָה לָרְגוּם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּכְבוֹד יְהוָה
 נִרְאָה בְּאַהֲל מוֹעֵד אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ פ
 (יא) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עַד־אַנֶּה יִנְאָצֵנִי
 הָעָם הַזֶּה וְעַד־אַנֶּה לֹא־יֵאֱמִינוּ בִּי בְּכָל
 הָאֲתֹרֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ׃ (יב) אֲכַנּוּ
 בַדָּבָר וְאוֹרְשָׁנוּ וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי־גָדוֹל
 וְעֶצוֹם מִמֶּנּוּ׃ (יג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וְשִׁמְעוּ
 מִצִּירִים כִּי־הֵעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ אֶת־הָעָם הַזֶּה
 מִקִּרְבּוֹ׃ (יד) וְאָמְרוּ אֶל־יוֹשֵׁב הָאֶרֶץ הַזֹּאת
 שִׁמְעוּ כִּי־אַתָּה יְהוָה בְּקִרְבֵּי הָעָם הַזֶּה
 אֲשֶׁר־עֵין בְּעֵין נִרְאָה י אַתָּה יְהוָה וְעַנְנְךָ

להם שידברו, ודברו הם בשבילם. (ט) סר צלם: חזן להם דבר שיגן עליהם, ואכזבו
 בהפך ה' אחטו. במקומות החמים מה שהולכו בני אדם תחלה הוא מה שיגן עליהם
 מן החמה, ע"כ קראו כל לכל דבר המגין. כל נקרא הגוף המביא כל. (יג) ושמעו
 מצרים וגו': המזכיר ידעו שהעלית בכחך, ויושבי א"י שמעו שאתה בקרב העם

terra che scorre latte e miele. (9) Ma non vi ribellate contro del Signore; e quanto a voi, non temiate la gente di quel paese, imperocchè nostro pane sono; hanno perduto ogni ombacolo [che li cuopra e difenda], ed il Signore è con noi; non dovete temerli. (10) Allora tutta la congrega disse di lapidarli; ma la maestà del Signore apparve nel padiglione di congregazione, a tutt' i figli d' Israel. (11) Ed il Signore disse a Mosè: Sino a quando questo popolo ha da oltraggiarmi? e sino a quando non m' ha da credere, dopo tutt' i miracoli che ho fatti in mezzo di esso? (12) Voglio colpirlo coll' epidemia, e distruggerlo: e render te una nazione grande e potente più di esso. (13) E Mosè disse al Signore: E quando ciò udranno gli Egizi, di mezzo ai quali tu hai colla tua forza tratto questo popolo; (14) Narreranno [i miracoli operati in Egitto] agli abitanti di codesto paese [cioè ai Cananei], i quali hanno udito che tu, o Signore, sei in mezzo a questo popolo, poichè manifestamente fu veduto che tu, o Signore, la tua nube cioè,

זהו וגו', והנה אלה יאמרו לאלה. (יד) ואמרו אל יושב הארץ הזאת: המזרים ידעו שאתה אוהב ישראל, כי העלית בכחך את העם הזה מקרבנו, והכנענים ידעו מה שאהבת אותם במדבר, כי שמעו כי אתה ה' בקרב העם הזה וכו', והנה המזרים יאמרו אל הכנענים מה שראו צעיקהם (כי העלית בכחך וכו'). והכנענים יגידו להם מה שאהבת אותם במדבר, ואם תהרוג את ישראל, אז אלו ואלו המזרים והכנענים וגם שאר אומות אשר שמעו את שמעך, יאמרו מבילתי יכלת וגו', כי לא יכלו לומר שהרגתם בשנאה, כי ראו ושמעו שאתה אוהב אותם, א"כ יאמרו כי מאהבתך אותם הרגתם, כדי שלא יפלו ביד אויביהם, וזה מבילתי יכולת בך להורג אותם. והנה ואמרו אל יושב הארץ ענינו יאמרו אל הכנענים מה שזכור קודם לכן, כי העלית וגו'; ושמעו כי אתה ה' חזר אל יושב הארץ הזאת, הם הכנענים שמעו השגתה ה' על ישראל במדבר, והשומטה מלת אשר (יושב הארץ הזאת אשר שמעו). נראה אתה ה': שיעורו: נראה כי אתה ה' ועכנך עומד עליהם. נראה הוא לשון עבר לכסתר, והוא כאן פעל סתמי (impersonale) אשר ביארתי ענינו בבכורי העתים תקפ"ז עומד קע"ח; ופירוש נראה (on a vu), ואחר מלת נראה הושמטה מלת כי, על דרך מדוע ראיתי הנה חמים (ירמיה ח"ו ה') שענינו ראיתי כי הנה חמים; והיו' צמלת וענכך איננה לתנור, אלא לפירוש, נראה כי אתה ה' כלומר וענכך עומד עליהם, עיין מה שכתבתי בראשית י"ג י"ח. אשר עין בעין: עיין בה"ע תקפ"ז ע' 180.

עָמַד עֲלֵהֶם וּבַעֲמַד עֲזָן אֹתָהּ הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם
יוֹמָם וּבַעֲמֹד אִישׁ לִילָה: (מז) וְהִמָּתָה אֶת־
הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־
שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעֹן לֵאמֹר: (מז) מִבְּלָתִּי יִכָּלֵת
יְהוָה לְהַבִּיאַ אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֻם בַּמִּדְבָּר: (יח) וְעַתָּה יִגְדַּל־
נָא כַּח אֲדֹנִי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: (יח) יְהוָה
אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד נִשְׂאֵא עֵינָיו וּפָשַׁע
וְנִקְהָ לֹא יִנָּקֶה פֶקֶד עֵינָיו אָבוֹת עַל־בָּנִים
עַל־שְׁלֵשִׁים וְעַל־דַּבְעִים: (יט) סֶל־חֲנֹא לַעֲזֹן
הָעָם הַזֶּה כִּגְדַל חֶסֶדְךָ וּכְאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעָם
הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד־הַנֶּה: (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה
סֶל־חֲתִי כְּדִבְרְךָ: (כא) וְאוֹלָם חֵי־אֲנִי וַיִּמָּלֵא
כְבוֹד־יְהוָה אֶת־כָּל־הָאָרֶץ: (כב) כִּי כָל־
הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת־כְּבוֹדִי וְאֶת־אֹתֹתַי אֲשֶׁר־

(מז) והמתה את העם הזה וגו': כמו והכתי את מדין כאיש אחד (שופטים ו' י"ו).
בנקמה כאילו היה איש אחד, וכן כאן ידעתי כי לא יקשה עליך להמית את כל העם
הזה מלהמית איש אחד. אשר שמעו את שמעך: המזכיר והכנענים, וגם שאר

(*) י' רבתי.

stavi sopra di loro, e con una colonna di nube tu andavi innanzi a loro durante il giorno, e con una colonna di fuoco durante la notte.... (15) Ora, se tu fai perire questo popolo, come fosse un sol uomo, le nazioni che hanno udito parlare di te, diranno: (16) Non avendo potuto il Signore condurre questo popolo alla terra che avea loro giurata, gli scannò nel deserto. (17) Ora dunque si mostri deh! grande la forza del Signore, conforme a quanto hai dichiarato, con dire: (18) Il Signore è longanime e grandemente benigno; tollera il peccato e la colpa, senza però mandarli impuni, esigendo anzi conto dei peccati dei padri dai figli, dai nipoti e dai pronipoti. (19) Perdona deh! il peccato di questo popolo, secondo la somma tua misericordia, e come fosti tollerante con questo popolo dall'Egitto sino a qui. (20) Ed il Signore disse: Voglio perdonare, come tu dici. (21) Però, come io sono immortale — e la terra tutta esser deve piena della gloria del Signore — (22) Tutti quegli uomini che hanno veduta la mia gloria e i miei miracoli, che ho fatto in Egitto e nel deserto, e m'hanno già tante volte sperimentato, e tuttavia non m'ubbidiscono;

האומות, כי אלה שמעו מאלה מה שלא ראו בעיניהם, והנה כלם ידעו שאתה אלהי העם הזה ולא יוכלו לשבוע שהרגת אותם בחרם, והלערכו לומר מבלתי יכלת וגו'. (יז) יגדל נא בך: בעיני האומות, שלא יאמרו מבלתי יכלת, וזה תעשה אם תשלח כמו שדברת. (יח) סלחתי ברברך: הסליחה היתה לגומרי, כי לא מחו אלא כמות כל אדם בבוא יום, ועם כל זה לא יראו את הארץ, כי זו מחנה ואינם ראוים לה. (יט) ואולם וגו': אם היה טעמו כתרנוס רמז"ח כמו שאני חי וכמו שכבדי מלא כל הארץ, הי"ל ואלה, לא וימלא, אבל הוא מאמר מוסגר והוא דרך גזום כאדם הכשנע בכפשו ומכניס מאמר אחר בתוך שבועתו, והכוונה הי' אני, כי אמנם כל הארץ נריך שיהיה מלאה מכבדי ולא יהיה שמי מחולל אפי' שעה אחת, מה שהיה אם לא יהיו האנשים האלה נענשים..... כי כל האנשים וכו' וכו'. לדעת הרמ"בן הי' אני וימלא וכו' לי שבועה וקללה, והכוונה לא הי' אני ולא ימלא וכו' אם ייראו. המבאר נשתבש ואמר כי וימלא כבוד ה' את כל הארץ הוא כמו וימלא את הבכמה (מ"א ז' י"ד), והדבר נהפך, כי חירם הוא המתמלא והכבוד הוא הממלא. לדעת תלמידי מוה"ר דוד חזק הכוונה הי' אני שיימלא כבוד ה' את כל הארץ, וא"כ פירש

עֲשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבַמִּדְבָּר וַיִּנָּסוּ אֹתִי זֶה עֲשֹׂה
 פְּעָמַיִם וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: (כג) אִם-יֵרְאוּ אֶת-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל-מִנְאֲצֵי
 לֹא יֵרְאוּהָ: (כד) וְעַבְדִּי כָּלֵב עֲקַב הָיְתָה רוּחַ
 אֲחֶרֶת עִמּוֹ וַיִּמָּלֵא אַחֲרַי וַהֲבִיאתִיו אֶל-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר-בָּא שָׁמָּה וְזָרְעוּ יוֹרְשָׁנָה: (כה)
 וַהֲעִמְלָקִי וַהֲכַנְעֵנִי יוֹשֵׁב בְּעֵמֶק מַחֲר פָּנָו
 וַיִּסְעוּ לָכֶם הַמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יַם-סוּף: ס רביעי
 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

NUMERI XIV

(23) Non debbono vedere la terra, che ho giurata ai loro padri. No, tutti quelli che m'oltraggiarono non la vedranno. (24) Quanto però al mio servo Calèb, posciachè fu animato da tutt'altro spirito, e mi fu pienamente fedele; lo condurrò nel paese dove si è recato, e la sua progenie lo conquisterà. (25) Or dunque, gli Amaleciti ed i Cananei stanno nella [vicina] valle; domani [invece di affrontarli, e cominciar la conquista] voltate faccia, e marciate verso il deserto che conduce al mar rosso. (26) Ed il Signore parlò a Mosè e ad

מי אני כי כל האנשים וכו'. (כד) אשר בא שמה: היא מצרון. ש' ויבא עד מצרון, אבל יהושע לא בא לבדו בשום מקום, ולא הולך להזכירו בייחוד. (כה) וסעו לכם: מאחר שיראתם כל כך מהעמלקי והכנעני, אין אחס כדאי לעלות אליהם, אלא פנו אל המדבר. (כו) עד מתי לעדה: עד מתי תהיה להם הוייה, על דרך עדיין יש להם בעולם (שנת ל"ד). העדה הרעה הזאת: אינם המרגלים, אלא הקהל,

(כו) עֲרַמְתִּי לַעֲדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הָמָה מְלִינִים עָלַי אֶת־תִּלְנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָמָה מְלִינִים עָלַי שָׁמַעְתִּי: (כז) אָמַר אֱלֹהִים חִי־אֲנִי נֹאס־יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנִי כֵן אַעֲשֶׂה לָכֶם: (כח) בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יָפְלוּ פְגָרֵיכֶם וְכָל־פְּקָדֵיכֶם לְכָל־מַסְפְּרָכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֲשֶׁר הִלִּינְתֶּם עָלַי: (כט) אִם־אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת־יָדִי לְשַׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־

NUMERI XIV

Aronne con dire: (27) Sino a quando ha da esistere questa malvagia congrega, che mormora contro di me? Le mormorazioni dei figli d'Israel, mormoranti contro di me, ho udite. (28) Di' loro: Se io sono immortale, dice il Signore, appunto come voi vi siete espressi davanti a me [cioè di non voler passare alla conquista della terra promessa, ma desiderare piuttosto la morte], così io vi tratterò. (29) In questo deserto cadranno (morti) i vostri corpi, cioè tutt' i vostri registrati, tutti quelli che forman parte della vostra numerazione, dai ventenni in poi; voi, i quali avete mormorato contro di me; (30) Voi non entrerete nel paese, ove giurai di stanziarvi;

וסוף הענין מוכיח, אם לא זאת אעשה לכל העדה הרעה הזאת הנועדים עלי במדבר הזה יתמו. והנה אחר שהתפלל משה ואמר לו שלחתי, חזר הזיכור לו ולא הרן (שלא ידע מזה דבר), ואמר להם ראויים אלו ליאבד מן העולם, אך אזרחן להם וימותו במשך מ' שנה. מלינים: אע"פ שהוא הפעיל אינו אלא פועל עומד כמו למטה (י"ז).

יִפְּנֶה יְיָ הוֹשֵׁעַ בֶּן־נּוּן: (לא) וְטַפְכֶּם אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם
 לֵבֹן יִהְיֶה וְהִבִּיאתִי אֹתָם וַיִּדְעוּ אֶת־הָאָרֶץ
 אֲשֶׁר מֵאִסְתֶּם בָּהּ: (לב) וּפְגַרְיֶכֶם אֹתָם יִפְּלוּ
 בַּמִּדְבָּר הַזֶּה: (לג) וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר
 אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ אֶת־זְנוּתֵיכֶם עֲדֹתָם
 פְּגַרְיֶכֶם בַּמִּדְבָּר: (לד) בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־
 תִּרְתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם לַשָּׁנָה
 יוֹם לַשָּׁנָה תִּשְׂאוּ אֶת־עֲוֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה

NUMERI XIV

tranne Calèb figlio di Jefunnè e Giosuè figlio di Nun. (31) Vi farò però entrare i vostri figli minorenni, dei quali avete detto che sarebbero divenuti preda altrui; e conosceranno qual sia quel paese che voi avete sdegnato. (32) I corpi dunque di voi cadranno (morì) in questo deserto. (33) E i vostri figli andranno qua e là pel deserto, quarant'anni, e porteranno la pena dei vostri travimenti, sinchè i vostri corpi finiscano (di morire) nel deserto. (34) Giusta il numero dei giorni, durante i quali avete esplorato il paese, cioè quaranta giorni; scontando un giorno ogni anno, porterete la pena dei vostri peccati; cioè per quarant'anni: così conoscerete che cosa sia [cioè quali conseguenze produca] l'opporvi alla mia

ד' אשר הם מליכים עליכם, וכן כאן (פסוק כ"ט) אשר הליכותם עלי. (לג) ובניכם יהיו רועים: לא אמר מועים, כי היה להם ה' למכה. (לד) יום לשנה וגו': כן דעת זה"ט וכיון מאל. וידעתם את תגואת: והניא אותה עכינו בטול רנון

וַיִּדְעֻם אֶת־תְּנוּאָתִי: (לח) אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי
 אִם־לֹא יֵזֶאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרָעָה
 הַזֹּאת הַנוֹעֲדִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יָתֻמוּ וְשָׁם
 יָמָתוּ: (לו) וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לַתּוֹר
 אֶת־הָאָדָם וַיָּשָׁבוּ וַיִּלְוֶנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה
 לְהוֹצִיא דָבָה עַל־הָאָרֶץ: (לז) וַיָּמָתוּ הָאֲנָשִׁים
 מוֹצְאֵי דְבַת־הָאָרֶץ דָּעָה בַּמִּגְפָּה לִפְנֵי יְהוָה:
 (לח) וַיְהִי־שָׁע בֶּן־נֹנִן וְכָלֵב בֶּן־יִפְנָה חֵיוֹ מִן־
 הָאֲנָשִׁים הָהֵם הֵחֵלְבִים לַתּוֹר אֶת־הָאָרֶץ:
 (לט) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־

NUMERI XIV

volontà. (35) Io, il Signore, ho decretato: sì, egli è così che questa malvagia congrega, accordatasi contro di me, sarà da me trattata: in questo deserto finiranno, e in esso morranno. — (36) E quegli uomini che Mosè mandò ad esplorare il paese, e tornati, gli suscitavano contro tutta la congrega, diffamando quel paese; (37) Quegli uomini (dico) diffamatori del paese, morirono di peste davanti al Signore [cioè innanzi al tabernacolo]. (38) E Giosuè figlio di Nun, e Calèb figlio di Jefunnè, (soli) tra quelli che andarono ad esplorare il paese, rimasero in vita. — (39) E Mosè espose queste cose a tutt' i figli d' I-

יִצְחָקִים, אֵף כֹּלן הִתְקוּמוּ כַּגְד רָטוּנוּ בְּאִמְרוֹם כְּתִכָּה רֹאשׁ וְכַזֹּבֶה מַלְרִימָה. (לז) לִפְנֵי

(*) וַיִּלְוֶנוּ ק'.

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּאֲבָלוּ הָעָם מְאֹד׃ (מ) וַיִּשְׁכְּמוּ
 בַּבֹּקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל־רֹאש־הָהָר לֵאמֹר הֲנִנוּ
 וַעֲלִינוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר יְהוָה כִּי
 חָטֵאנוּ׃ (מא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לָּמָּה זֶה אַתֶּם
 עֹבְרִים אֶת־פִּי יְהוָה וְהוּא לֹא תַצְלַח׃ (מב) אֶל־
 תַּעֲלוּ כִּי אִין יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנָּגְפוּ לִפְנֵי
 אִיְבֵיכֶם׃ (מג) כִּי הָעִמְלָקִי וְהַכְּנַעֲנִי שֵׁם לִפְנֵיכֶם
 וּנְפִלְתֶם בַּחֲרֹב כִּי־עַל־כֵּן שִׁבְתֶּם מֵאַחֲרֵי
 יְהוָה וְלֹא־יְהִי יְהוָה עִמָּכֶם׃ (מד) וַיַּעֲפְלוּ
 לַעֲלוֹת אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַאֲרֹן בְּרִית־יְהוָה
 וּמֹשֶׁה לֹא־מָשָׁו מִקְרֹב הַמַּחֲנֶה׃ (מה) וַיִּרְדּוּ
 הָעִמְלָקִי וְהַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּהָר הַהוּא וַיָּבוֹאוּ
 וַיַּכּוּם עַד־הַחֲרָמָה׃ פ

טו

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ (ס) דִּבֶּר
 אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ
 אֶל־אֶרֶץ מוֹשְׁבֵיכֶם אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם׃

srael, ed il popolo ne fu oltremodo dolente. (40) E alzatisi alla dimane, salirono verso la cima del monte, dicendo: Ec-coci, vogliamo salire al luogo indicato dal Signore; perocchè abbiamo peccato [rifiutando d'andarvi]. (41) E Mosè disse: Perchè volete contravvenire all'ordine del Signore? Già la cosa non può sortire buon effetto. (42) Non salite, poichè il Signore non è tra di voi, se non volete rimanere sconfitti davanti ai vostri nemici. (43) Poichè costà vi sono gli Ama-leciti ed i Cananei (pronti a farsi) in faccia a voi, e cadrete (morti) per la spada; imperocchè vi siete scostati dal Signore, ed il Signore non sarà con voi. (44) Gonfi d'audacia, vollero salire alla cima del monte; ma l'Arca del patto del Signore, e Mosè, non si mossero di mezzo al campo. (45) E scesero-gli Amaleciti ed i Cananei, abitanti in quel monte, e li batte-rono e li ruppero, (inseguendoli) sino in Hhormà.

XV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando sarete entrati nel paese della vo-

ה': לפני אהל מועד. (מא) והיא לא תצלח: למה תעשו זאת מאחר שלא תנלח. למה זה: עיקר ענינו inutile. (מד) ויעפילו: בדברים (א' מ"ג) ותזדו. והנה יועפילו מעבני עפל ועפלים, התנשאות הלב בצטחוננו, וכן הנה עפלה לא ישרה כפשו בו (מצקוק ב' ד') הרשע העריץ כפשו מתנשאה לאחר אוסיף להתגבר תמיד, אך לא ישרה כפשו בו, איכנה בשקט ובמישור, איכנו בטוח בהלחמתו, אבל הנדיק באומותו יחיה, סמוך לבו לא יירא, ואף כי כשיחשוב הנדיק כי היין בוגד ושכירות לב עריצים תמיסם, וגבר יהיר לא ינוה, לא יתקיים במשכנו על מושבו ועל כנו, אשר הרחיב וגו'. (מה) ויבום ויכתום עד החרמה: יתכן כדעת ראז' החרמה הזאת היא היא הנקראת חרמה למטה כ"א ג', וכן נראה גם דעת חז"ל שאמרו (עין רש"י) יושב הכנב זה עמלק.

(ג) וַעֲשִׂיתֶם אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה אוֹ-זֶבַח לְפִלֵּא-
 נָדָר אוֹ בְנִדְבָה אוֹ בְּמַעֲדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת רֵיחַ
 נִיחֹחַ לַיהוָה מִן-הַבָּקָר אוֹ מִן-הַצֹּאן: (ה)
 וְהַקָּרִיב הַמִּקְרִיב קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִנְחָה סֵלֶת
 עֲשׂוֹן בָּלוּל בְּרִבְעִית הַהֵין שֶׁמֶן: (ו) וַיֵּין לַנֶּסֶךְ
 רִבְעִית הַהֵין תַּעֲשֶׂה עַל-הָעֹלָה אוֹ לַזֶּבֶחַ
 לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד: (ז) אוֹ לֵאמֹל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה
 סֵלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלִשִׁית
 הַהֵין: (ח) וַיֵּין לַנֶּסֶךְ שְׁלִשִׁית הַהֵין תַּקְרִיב

NUMERI XV

stra sede, ch'io sono per darvi; (3) E vorrete fare un sacrificio da ardersi al Signore, sia olocausto, sia sacrificio (di contentezza), sia avendo pronunciato un voto, o facendo un'offerta [non preceduta da voto], o per la ricorrenza delle vostre feste; vorrete (in somma) presentare al Signore un odore propiziatorio, del grosso o del minuto bestiame: (4) Quegli che offrirà il suo sacrificio al Signore, dovrà presentare (anche) un'offerta farinacea, (consistente in) un decimo (d'Efà) di fior di farina, intriso con un quarto d'Hin d'olio. (5) Come pure una libazione d'un quarto d'Hin di vino farai insieme all'olocausto, o al sacrificio, per un agnello. (6) Se poi farai l'offerta farinacea per un montone (sarà) due decimi (d'Efà) di fior di farina, intrisa con un terzo d'Hin d'olio. (7) E di vino per la libazione presenterai al Signore un terzo d'Hin, in

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: חֲמִישִׁי (ח) וְכִי־תַעֲשֶׂה בָךְ
 בָּקָר עֲלֶה אוֹזֶבֶחַ לִפְלִיא־נָדָר אוֹשְׁלָמִים
 לַיהוָה: (ט) וְהִקְרִיב עַל־בֶּן־הַבָּקָר מִנְחָה סֵלֶת
 שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים בָּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצִי הֶהָיִן:
 (י) וַיֵּין תִּקְרִיב לְנֶסֶךְ חֲצִי הֶהָיִן אִשָּׁה רִיח־
 נִיחֹחַ לַיהוָה: (יא) כִּכָּה יַעֲשֶׂה לְשׁוֹר הָאֶחָד
 אוֹ לְאַיִל הָאֶחָד אוֹ־לִשָּׁה בִּכְבָּשִׁים אוֹ בְּעִזִּים:
 (יב) כַּמֶּסֶפֶר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכָּה תַעֲשׂוּ לְאֶחָד
 כַּמֶּסֶפֶרם: (יג) כָּל־הָאֻזֹּרַח יַעֲשֶׂה־כִכָּה אֶת־

NUMERI XV

odore propiziatorio. (8) E quando farai in olocausto o sacrificio un animale bovino, avendo pronunciato un voto, o facendo un sacrificio di contentezza al Signore; (9) Quegli che offrirà un animale bovino presenterà l'offerta farinacea di tre decimi (d'Efà) di fior di farina intrisa con mezzo Hin d'olio. (10) E mezzo Hin di vino offrirai per la libazione, in (complemento del) sacrificio da ardersi al Signore, odore propiziatorio. (11) Così si farà per ciaschedun bue, o per ciaschedun montone, o per ogni agnello o capretto. (12) Secondo il numero (degli animali) che offrirete, così farete (queste cose) per ciascheduno (d'essi), qualunque ne sia il numero. (13) Qualunque indigeno farà così queste cose, volendo offrire al Si-

(יב) כַּמֶּסֶפֶרם: יהיה מספר הזבחים מה שיהיה, חמי' הם רבים מאוד, תמיד יהיו
 הכסכים והמנחות כמספר הזבחים, ודברי המזבח נכתה"ש הנל הנלים. (יג) להקריב:

אֱלֹהִים לְהַקְרִיב אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (יד) וְכִי-
 יגֹדֵר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ אֲשֶׁר-בְּתוֹכְכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם
 וַעֲשֵׂה אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ
 בֵּן יִעֲשֶׂה: (טו) הַקֹּהֵל חָקָה אַחַת לָכֶם וּלְגֵר
 הַגֵּר חָקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כְּגֵר יִהְיֶה
 לִפְנֵי יְהוָה: (טז) תוֹרָה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד
 יִהְיֶה לָכֶם וּלְגֵר הַגֵּר אֶתְכֶם: פ שְׁשִׁי
 (יז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יח) דַּבֵּר אֶל-
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבֹאֲכֶם אֶל-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה: (יט) וְהָיָה
 בְּאִכְלֹכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה
 לַיהוָה: (כ) רֵאשִׁית עֲרֹסֹתְכֶם חֻלָּה תְּרִימוּ
 תְרוּמָה כְּתְרוּמַת גֵּזֶן בֵּן תְּרִימוּ אֹתָהּ: (כא)
 מֵרֵאשִׁית עֲרֹסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה
 לְדֹרֹתֵיכֶם: ס (כב) וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ
 אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה אֶל-
 מֹשֶׁה: (כג) אַתָּה כָּל-אִשָּׁר צִוָּה יְהוָה אֲלֵיכֶם
 בְּיַד-מֹשֶׁה מִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה וְהָלַאָה

gnore un sacrificio da ardersi in odore propiziatório. (14) E quando nell'età avvenire qualche forestiere farà dimora presso di voi, come pure chiunque trovasi (attualmente) fra di voi, e voglia fare al Signore un sacrificio da ardersi, in odore propiziatório; dovrà fare così, come farete voi. (15) O radunanza! Una stessa legge sarà per voi, e pel forestiere dimorante (tra voi). Statuto perenne per tutte l'età avvenire: e voi ed il forestiere dovete essere uguali davanti al Signore [cioè dovete seguire le stessissime norme, in quanto ai sacrifici. Ciò ~~tenna~~ ad impedire ch' il sacro Culto potesse a poco a poco venire dagli stranieri alterato, coll' introduzione di pratiche immorali, od anche inumane, in uso presso i pagani. Tende allo stesso scopo la minuziosa e severa scrupolosità, che la Legge presenta in tutto ciò che concerne i sacrifici]. (16) Una stessa legge, ed una stessa consuetudine, dev' essere per voi e pel forestiere dimorante con voi. (17) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (18) Parla ai figli d' Israel, e di' loro: quando entrerete nella terra, dov' io sono per condurvi; (19) Allora, quando mangerete del pane del paese, darete un tributo al Signore. (20) Il principio delle vostre paste, una focaccia (cioè), darete in tributo; come leverete un tributo dall' aja [cioè dal grano], così leverete quella (focaccia). (21) Del principio delle vostre paste darete al Signore un tributo, per tutte l' età avvenire. (22) Accadendo poi che per errore non eseguiate tutti questi precetti, di cui il Signore ha parlato a Mosè; (23) Tutto quello (cioè) ch' il Signore vi ha comandato

בשיריה להקריב. (מז) לפני ה': איכנו כמו בעיני ה' (כדעת רמב"ן), וכאן אינו מוסיף זכות או קולא לגר או גדולה, אלא אומר שהוא חייב לפני ה' בכל מה שאדם חייבם בו, וזה אמנם כדי שהגרים לא יציאו לא"י מנהגיהם בעבודת אלהיהם. יש לתמוה על רש"י ז"ל שהביא כאן פסוק כגן ה' בארץ מזרים והוא אינו דומה כלל לבעינינו, כי שם יש נושא שלישי והוא כבר הירדן שהיה דומה לגן ה' ולארץ מזרים, וכאן הנושאים אינם רק שנים.... ואולי אמרים הוסיפו הפסוק שהוא ברש"י. (כא) מראשית עריסותיכם..... תרומה: כמו שהתרומה אין לה שיעור כן הקלה אין לה שיעור (רש"י). (כב) ולא תעשו את כל המצות האלה: שלא תקיימו את כלן, אלא תשמעו קצת מהן. (כג) מן היום אשר צוה ה': משעת חינוך,

לְדֹרֹתֵיכֶם: (כד) וְהָיָה אִם מְעִינֵי הָעֵדָה נִעְשְׂתָה
 לְשֹׁנָה וַעֲשׂוּ כָל־הָעֵדָה פֶּר בֶּן־בְּקָר אֶחָד
 לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ
 כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר־עֹזִים אֶחָד לְחַטָּאת: (כה) וּכְפָר
 הַבֹּהֶן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם
 כִּי־שָׁגְגָה הוּא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם אִשָּׁה
 לַיהוָה וַחֲטֹאתֶם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שִׁגְגֹתֶם:
 (כו) וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר
 בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בִּשְׁגָגָה: ס שביעי
 (כז) וְאִם־נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בִּשְׁגָגָה וְהִקְרִיבָה
 עֹז בֶּת־שִׁנְתָּה לְחַטָּאת: (כח) וּכְפָר הַבֹּהֶן עַל־
 הַנֶּפֶשׁ הַשֹּׁגֶגֶת בַּחֲטָאָה בִּשְׁגָגָה לִפְנֵי יְהוָה
 לְכָפֹר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ: (כט) הָאֲזָרָח בְּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הַגֵּר בְּתוֹכָם תוֹרָה אַחַת יְהִי
 לָכֶם לַעֲשׂוֹת בִּשְׁגָגָה: (ל) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה
 בִּיד רָמָה מִן־הָאֲזָרָח וּמִן־הַגֵּר אֶת־יְהוָה הוּא
 מִגֵּדָף וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

per l'organo di Mosè, da quando il Signore comandò [che quelle leggi entrassero in attività] in poi, per tutte l'età avvenire: (24) Allora, se l'errore sarà avvenuto alla congrega, l'intera congrega farà [offrirà] al Signore un giovine toro in olocausto, in odore propiziatorio, colla relativa offerta farinacea e libazione, secondo il consueto, ed un capro in sacrificio d'aspersione. (25) Ed il sacerdote propizierà per tutta la congrega dei figli d'Israel, e verrà loro perdonato; poichè la cosa è stata un'inavvertenza, ed eglino hanno recato davanti al Signore il loro sacrificio da ardersi al Signore, ed il loro sacrificio d'aspersione, pel loro errore. (26) E verrà perdonato a tutta la congrega dei figli d'Israel, ed ai forestieri dimoranti in mezzo a loro; poichè tutt' il popolo ebbe parte nell'errore. (27) Se poi un individuo peccherà per errore, offrirà una capra nata entro l'anno, in sacrificio d'aspersione. (28) Ed il sacerdote propizierà innanzi al Signore per l'individuo incorso in peccato per errore, per espiarlo, e gli verrà perdonato. (29) Sia che si tratti d'un indigeno tra i figli d'Israel, quanto d'un forestiere dimorante tra di essi, avrete una stessa legge per chi faccia [pecchi] in errore. (30) Chi poi farà [trasgredirà] a mano alzata [cioè non per errore, ma per disprezzo della Legge]; un tale insulta il Signore, e quell'indi-

כי קצת המזות תלויות בנייתם לארץ, וקצתן גם לדור המדבר. (כד) כראה כי כאן מדבר בהשמיטת מזות עשה, כי בויקרא (ד') כתוב מפורש ועשה אחת מכל מזות ה' אשר לא תעשינה, וכאן ולא תעשו את כל המזות, והיה זה כי בס' שמות באו רוב מזות לא תעשה כמה שנין אדם לתבירו ובעניני המוסר (יתרו ומשפטים), ע"כ סוף לכן בויקרא הכפרה לעובר עליהן בשגגה, ואח"כ בויקרא באו רוב מזות עשה בענין עבדות ה', וסוף להן כאן הכפרה למנעל אותן בשגגה. ורמ"ב"ן דמה סברה זאת. אם מעיני העדה נעשתה לשגגה: מקרא קצר, אם מעיני העדה כעלם ונעשה דבר בשגגה. (כה) בהטאה בשגגה: וכן למטה פסוק ל"א עונה זה ה"א בלא חפיק; כראה שלא רצו ליחס הדמיון והעון אל הכפא, וכן אלקלים תרגם אכשא, לא כפשא. אך בפסוק והכפא האוכלת מחמו עונה תשא (ויקרא ז' י"ח) ה"א בחפיק, כי אם אין לעשות, כי כחוד האוכלת, ואין הנשמה אוכלת, וכן יוכחן בויקראל י"ח ב' כוהר ותרגם הן כל הכפשות לי הנה כפשתא, הכפא הדומעת היא תמות, אכא די קטני (כל זה

(לא) כִּי דְבַר־יְהוָה בָּזָה וְאֶת־מִצְוֹתוֹ הִפָּךְ
הַכִּרְתִּי וַתִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עֲוֹנָה בָּהּ: פ
(לב) וַיְהִיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ
מִקֵּשׁ עֵצִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: (לג) וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ
הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקֵּשׁ עֵצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אֹהֲרֹן
וְאֶל כָּל־הָעֵדָה: (לד) וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי
לֹא פָרַשׁ מֵהַיַּעֲשֶׂה לוֹ: ס (לה) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוֹמָת הָאִישׁ רָגוֹם אֹתוֹ

NUMERI XV

viduo andrà estinto di mezzo al suo popolo. (31) Poichè la parola del Signore disprezzò, ed il suo precetto pretese render nullo; quella persona andrà estinta, la colpa della sua punizione è in lei. (32) Ora, mentre i figli d'Israel erano nel deserto, trovarono un uomo che raccoglieva legna in giorno di Sabato. (33) E quelli che lo trovarono che raccoglieva legna, lo presentarono a Mosè e ad Aronne, ed a tutta la congrega. (34) E lo posero in luogo di custodia, poichè non era stato dichiarato, come si avesse a trattarlo. (35) Ed il Signore disse a Mosè: Quell'uomo dev'esser fatto morire, tutta la congrega

מתלמידי ד'א). (לא) הִפָּךְ: כמו והפך את כדורה, הפיר ענת גויס, אלא שזכאן
אינו אלא במחשבת הרשע שזעזע לבטל המצוה מעיקרה, ודגמתו עת לעשות לה'
הפכו חורתך. (לב) מִקֵּשׁ: מרגומו מגנב, והוא לקיטת עצים קטנים וקש החלשים,
וכן לקושש קש, וכן מקוששת שנים עטים (מ"א י"ז י"ב), כראה שאע"פי שלא היה חולש
ולא עושה מלאכה ממש כעכש, כי עבר ביד רמה על מצות שניתה. (לה) רָגוֹם:
מה שכתוב בראש"י פשט בלעז הכוונה faisant ואין הכוונה לפרש המלה, אלא להודיע
הזמן, וע' מעמר.

בְּאַבְנִים כָּל־הָעֵדָה מְחוּץ לַמַּחֲנֶה: (ל) וַיֵּצֵאוּ
 אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מְחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ
 אֹתוֹ בְּאַבְנִים וַיָּמָת בְּאִשֶּׁר צוּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה: פ מַפְטִיר (לו) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (לז) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם וַעֲשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל־כַּנְפֵי בְגָדֵיהֶם
 לְדֶרֶתָם וְנִתְּנוּ עַל־צִיצִית הַכֶּנֶף פֶּתִיל תְּכֵלֶת:
 (לח) וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם
 אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־
 תָּתוּרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־
 אֲתֶם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם: (ט) לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם
 אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי וְהֵייתֶם קְדָשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:

NUMERI XV

deve lapidarlo fuori del campo. (36) E tutta la congrega lo trasse fuori del campo, e lo lapidarono, e morì; come il Signore comandò a Mosè. (37) Ed il Signore disse a Mosè quanto segue: (38) Parla ai figli d'Israel, e di' loro, che facciansi per tutte l'età avvenire dei fiocchi agli angoli dei loro abiti, e nel fiocco di ciaschedun angolo mettano un cordoncino di lana azzurra. (39) Questo sarà il vostro guarnimento; e voi vedendolo vi ricorderete di tutt'i precetti del Signore, e gli eseguirete, senza divagare dietro al vostro cuore, e dietro ai vostri occhi, dietro ai quali potreste traviare. (40) Così avrete

(מא) אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לַהֲיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ פ פ

טז

לח (א) וַיִּקַּח קָרַח בֶּן־יִצְחָר בֶּן־קָהָת בֶּן־
לֵוִי וְדָתָן וַאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיָּאָב וְאוֹן בֶּן־פִּלֵּת
בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים
מִבְּנֵי־יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נָשִׂאִי עֵדָה
קָרְאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי־נָשִׁים: (ג) וַיִּקְהָלוּ עַל־מֹשֶׁה
וְעַל־אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיָּהֶם רַב־לָכֶם כִּי כָל־
הָעֵדָה כָּלָם קָדְשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יְהוָה וּמִדּוּעַ

(א) ויקח קרח: מקנא היה קרח במשה, ועבשו לקח השעה שהיו ישראל מזגרים על גזרת המרגלים והמחמה, והוציא עמלו לפעל קרח ועדתו שרוא כל המופתים אשר עשה משה, איך יתכן שלא יאמינו שליחותו? ואם לא האמינו הם שהיו עדי ראייה, הלא זה ביצא להטיל ספק במשה, ולומר שחז מעשיו מזויפים. אבל האמת הוא כי קרח ואנשי עדתו לא כפרו במופתים אשר עשה משה, ולא היו מייססים אותם לתחבולות חנוניות, שהרי אמרו כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה', הנה הדור כי ה' בקרב ישראל, ושהוא עושה להם אותות ומופתים. אבל קרח ועדתו טעו טעות גדולה מחמת הרגלם בין המזגרים עובדי האלילים, ולמדו מהם דעות כפסדות בענין האלהות וההשגחה. והנה קרח ועדתו מאמינים היו כי יש אלהים בישראל, ושהאל הזה הנקרא ה' נשבע

presenti ed eseguirete tutt'i miei precetti, e sarete santi al vostro Iddio. (41) Sono io, il Signore, Dio vostro, che vi trassi dalla terra d'Egitto, per essere il vostro Dio; io, il Signore, sono l'Iddio vostro.

XVI

(1) Ora, Còrahb, figlio d'Isshàr, figlio di Kehàt, figlio di Levi, unitosi a Dathàn ed Aviràm figli d'Eliàv, ed On figlio di Pèlet, (tutti) rubeniti, prese [seco altri uomini]; (2) E si presentarono davanti a Mosè, con altri individui dei figli d'Israel, dugento e cinquanta, dei primarj della congrega, membri del consiglio, uomini di fama. (3) Radunatisi attorno a Mosè e ad Aronne, dissero loro: Vi basti! Perocchè la congrega tutta è santa, ed in mezzo ad essa è il Signore: e come

לאבותם להורישם את הארץ, וזהו העושה להם אותות ומופתים; אבל היו מאמינים כי האל על ידי עבדות מיוחדות הוא כורת ברית עם כהניו ומכמו הידענים דרכי עבודתו, ועושה להם רעום. והנה האמינו כי משה פועל גבורות נכח האל, אבל האמינו ג"כ שהאל מתפתה ושומע למשה בעשותו לפניו העבודות הרגילות לו, וא"כ עכשו שהוקם המשכן ונרעו משפטי הקרבנות דרכי העבודה הרגילים לפני ה', יוכל כל אדם להיות כהן וכניא מבלעדי אהרן ומשה, והנה קרה היה מתנשא לאחר אבי אהיה כהן וכניא, וה' יענה אותי בנפסים ובפלאות כאשר ענה את משה ואת אהרן, אחרי אשר אעבד עבודתו כמלכה מפיו; ולמה תראה את משה ואת אחיו בגדולה, ואני ואחי נהיה להם לנשאי כלים? ומשה ראה את כוונתו ואמר להם קחו לכם מחות, ותראו אם העבודה והקטרת היא מקובלת לפניו מזד עזמה, יהיה המוקטיר מי שיהיה, או אם רגון האל הוא שיהיה המוקטיר איש מיוחד הכבד והקביל לו. (ג) רב לבם: רב לכם שנת נהר הזה, רב לכם שב את ההר הזה, רב לכם מכל תועבותכם (יחזקאל ח"ד ג'), רב עוד יוסף בני חז, ענינם די, לא יותר מדאי. רב לכם, די לכם מה שהתרחם עלינו עד היום, כי עד עתה היינו נריכים לבם, ומעתה שהוקם המשכן אין לנו נורף בכס. אבל משה השיב להם בענוה ובאחזה רב לבם בני לו, אתם אחי בני אשתי, יספיק לכם מה שאמרתי לכם קחו לכם מחות, למען תדעו כי לא תגלה מתעבותכם, שאם לא היה הדבר ברור לי לא הייתי אומר זה, ועמם קדלו לכם למען יענ לבם. וכשראה שלא היו חורים בדם, חזר והוכיחם בלשון קשה המעט

תִּתְנֶשְׂאוּ עַל־קֶהֱלִי יְהוָה: ^(ה) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה
וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו: ^(ו) וַיְדַבֵּר אֶל־קָרַח וְאֶל־כָּל־
עֲדָתוֹ לֵאמֹר בֹּקֶר וַיֵּדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ
וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקָּרִיב אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחָר־
בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: ^(ז) זֹאת עָשׂוּ קָחוּ־לָכֶם
מִחֲתוֹת קָרַח וְכָל־עֲדָתוֹ: ^(ח) וַתָּנוּ בֵּהֶן אִישׁ
וַיִּשְׁכְּמוּ עָלֶיהֶן קִטְרֶת לִפְנֵי יְהוָה מִחֵר וְהָיָה
הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחָר יְהוָה הוּא הַקְּדוֹשׁ רַב־
לָכֶם בְּנֵי לֵוִי: ^(ט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־קָרַח שְׁמָעוּ

NUMERI XVI

mai v'innalzate voi, sopra la radunanza del Signore? (4) Mosè, ciò udito, si gettò sulla propria faccia. (5) E parlò a Còrah e a tutta la sua congrega, con dire: Domani il Signore deciderà chi deve appartenere a lui, e chi dev'essere il santo [il sacerdote], e quello avvicinerà a sè; colui cioè ch'egli eleggerà, egli avvicineràlo a sè. (6) Fate così: prendetevi delle palette, tu Còrah, e voi tutti collegati con lui. (7) E domani mettetevi del fuoco, e ponetevi sopra del profumo, innanzi al Signore, ed allora colui ch'il Signore eleggerà, quegli sarà il santo. Ciò dovrebbe bastarvi, o figli di Levi. (8) E Mosè soggiunse a Còrah: Ascoltate deh! figli di Levi.

מֹשֶׁה, וּפִירַשׁ לָהֶם זֶה־כּוּעִדִּים עַל ה', וְהוּא נָלַח סַפֵּק יַעֲנִישֵׁם. ^(ד) וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו:
דָּרָךְ נִקְשָׁה, שִׁנְיֻחוֹ לִדְבַר וְלֹא יִפְסִיקוּהוּ, כְּמוֹ לִמְעַלָּה י"ד ה'. ^(ה) וַיֵּדַע ה' אֶת
אֲשֶׁר לוֹ: לֹא אָמַר וְהוֹדִיעַ, כִּי לֹא אָמַר זֶה דָּרָךְ הַגְּדָת הַעֲמִיד, אֲלֹא כְּמִגְלַת רְטוּנוֹ:
מִסָּכִים אֲנִי עִמָּכֶם לַהֲבִיא הַדָּבָר לִפְנֵי מַשְׁפַּח הָאֵל. אִזּוֹ אֲוִלִי הַקְּרִיאָה וַיֵּדַע אִזּוֹ וַיִּדְעַ

נָא בְנֵי יִוִּי: (ט) הִמַּעַט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב
 אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה
 וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם: (י) וַיִּקְרַב אֶתְךָ
 וְאֶת־כָּל־אֲחֶיךָ בְנֵי־לֵוִי אִתָּךְ וּבִקְשִׁיתֶם גִּם־
 כְּהֵנָּה: (יא) לָכֵן אֶתָּה וְכָל־עַדְתְּךָ הַנִּעָרִים
 עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן מֵה־הוּא כִּי תִלֹּנוּ עָלָיו:
 (יב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקַרְא לְדָתָן וּלְאֶבִירָם

NUMERI XVI

(9) Vi pare forse poco, ch'il Dio d'Israel v'abbia distinti tra la congrega d'Israel, avvicinandovi a sè, perchè prestate il servizio del Tabernacolo del Signore, e perchè stiate davanti alla congrega, per servirla, [cioè per farne le veci, v. III. 6. 7]? (10) E poi ch'egli ha (a sè) avvicinato te, e teco tutt'i tuoi fratelli, i figli di Levi, pretendeste anche il sacerdozio? (11) Ebbene, tu, e tutti quelli del tuo partito, voi siete collegati contro del Signore. Ed Aronne che cosa è egli, per cui mormorate contro di lui? (12) Indi Mosè mandò a chiamare Dathàn ed Avirà, figli d'E-

מן הקל, כמו עתה דע וראה מה אשיב שולמי דבר (שמואל ב' כ"ד י"ג), עכינו decidere, וכן וידע אלהים (שמות ב' כ"ה). (יא) לכן אתה וגו': מקרא קצר, כפירוש רמז"מן, כמו שפירש רש"י לכן כל הורג קין. ותלמידי שניי אנקונא חומר כי מלת הכועדים מושכת עמה מלת כועדים, אחת וכל עדתך הכועדים כועדים על ה', ואולי

(*) תלינו קרי.

בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נֵעֲלֶה: (יג) הַמַּעַט
 כִּי הִעֲלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וּדְבַשׁ
 לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר בִּי־תִשְׁתַּדֵּר עֲלֵינוּ גַם־
 הַשְׁתַּדֵּר: שְׁנֵי (יד) אֵף לֹא אֶל־אֶרֶץ זֶבֶת
 חֶלֶב וּדְבַשׁ הֵבִיאָתָנוּ וַתִּתֵּן־לָנוּ נַחֲלֹת שָׂדֶה
 וּכְרֵם הָעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקֹר לֹא נֵעֲלֶה:
 וַיַּחֲדֵר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אֶל־
 (טו) תִּפֶּן אֶל־מִנְחָתָם לֹא חֲמֹר אֶחָד מֵהֶם נִשְׂאֵתִי

NUMERI XVI

liäv; ed eglino dissero: Non vogliamo venire. (43) Ti par poco d'averci tratti da una terra che scorre latte e miele, per farci morire nel deserto; che vorresti ancora esercitare sopra di noi un'autorità? (44) Nè ci hai condotti in un (altro) paese, stillante latte e miele; nè ci hai dato il possesso d'un campo o d'una vigna. Credi tu di abbacinarne gli occhi? — Non vogliamo venire. (45) Increbbe a Mosè oltremodo, e disse al Signore: Non accettare alcun loro presente! Nè un asino ho mai preso da essi, nè ho mai nociuto ad alcuno di loro.

לכך כתבון רש"י. מה הוא: מאליו לולא רגון האל. (יג) כי תשתדר עלינו: לשלוח לקרוא לנו כמלך. גם תשתדר: כמו אכני אעלך גם עלה. (יד) האנשים ההם: דרך כנוי, כמו אפס כי נאץ' נאצת את אובי ה' (שמואל ב' י"ב ז'; ומו"ר דר חזק מפרש אתה מנקר עיני האנשים ההם, והם שאר ישראל, אך אל תשוב שאנחנו כמוהם, התשוב בדברך עמנו שאתה מדבר עמם ומנקר עיניהם? (טו) אל תפן אל מנחתם: קודם שיאמר להם שיקחו המנחות ויקטירו הקטרת, התפלל באזני כל העם שלא ירנה ה' את מנחתם, כי אין להם שום טענה להתרעם עליו, כי הוא

וְלֹא־הִרְעֵתִי אֶת־אֶחָד מֵהֶם: (מז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 אֶל־קֹרַח אַתָּה וְכָל־עַדְתְּךָ הָיוּ לִפְנֵי יְהוָה
 אַתָּה וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֶרֶד: (מח) וּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ
 וְנִתְּתֶם עֲלֵיהֶם קִטְרֹת וְהִקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה
 אִישׁ מִחֶתְתּוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם מִחֶתֶת וְאַתָּה
 וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ: (מט) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ
 וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֹת
 וַיַּעֲמְדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:
 (יט) וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־

NUMERI XVI

(16) Indi Mosè disse a Còrah: Tu, e tutta la tua congrega, presentatevi domani innanzi al Signore, (cioè) tu, quelli, ed Aronne. (17) E prendete ciascheduno una paletta, e mettetevi sopra del profumo, e presentate innanzi al Signore ciascheduno la propria paletta, dugento e cinquanta palette; e tu ed Aronne, ognuno la sua paletta. (18) E quelli tosto presero ciascheduno la sua paletta, e vi misero sopra del fuoco, e vi posero sopra del profumo, e stettero all'ingresso del padiglione di congregazione, ov'erano anche Mosè ed Aronne. (19) Còrah radunò presso di essi tutta la congrega, all'ingresso del padiglione di congregazione; e tosto la maestà del Signore apparve a tutta la radunanza. (20) Ed il Signore parlò

מעולם לא השתרר עליהם להנחת עזו. (יח) ויקחו איש מחתתו: לא המתינו
 עד למחר, אלא מיד ויקחו איש מחתתו. (יט) עליהם: Presso di essi; אצל לדעת

פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־
 הָעֵדָה: **ס** **שלישי** (כ) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
 וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: (כא) הַבְדִּילוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה
 הַזֹּאת וְאֹכְלָה אֹתָם בְּרָגַע: (כב) וַיִּפְּלוּ עַל־
 פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר
 הָאִישׁ אֶחָד יַחֲטֵא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצָף: **ס**
 (כג) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כד) דַּבֵּר
 אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הָעֵלּוּ מִסִּבִּיב לְמִשְׁכַּן־
 קִרַּח דָּתָן וְאַבִּירָם: (כה) וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־
 דָּתָן וְאַבִּירָם וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (כו) וַיִּדְבֹּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ זֶא מֵעַל
 אֹהֲלֵי הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאֶל־תִּגְעוּ
 בְּכָל־אִשֶּׁר לָהֶם פֶּן־תִּסָּפּוּ בְּכָל־חַטֹּאתֵיכֶם:
 (כז) וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן־קִרַּח דָּתָן וְאַבִּירָם
 מִסִּבִּיב וּדְתָן וְאַבִּירָם יֵצְאוּ נֹצְצִים פָּתַח
 אֹהֲלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וְטַפָּם: (כח) וַיֹּאמֶר

רש"י ואחרים עליהם פירושו נגדם, שגם רוב העם כתפתו אחר קרח. (כא) הבדלו
 מתוך העדה הזאת: הם מקריני הקטרת, והכוונה שלא יתחברו אחריו עמהם להקטיר
 גם הוא, מאחר שלא רצו להמתין עד מחר. ומשה חשש שהיה רגון האל להכרית הקהל

a Mosè e ad Aronne, con dire: (21) Separatevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. (22) Ed eglino si gettarono sulla propria faccia, e dissero: Oh Dio, Dio degli animi di tutt'i mortali! Sarà mai che un uomo peccchi, e tu t'adiri contro tutta la radunanza? (23) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (24) Ritiratevi, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Avirà. (25) E Mosè si alzò, e andò presso Dathàn e Avirà; e lo seguirono gli anziani d'Israel. (26) E parlò all'adunanza, con dire: Ritiratevi deh! dalle tende di questi uomini peccatori, e non toccate alcun che di quanto ad essi appartiene; onde non v'avvenga di perire in causa delle gravi loro colpe. (27) E quelli si ritirarono, da ogni parte, dall'abitazione di Còrahh, Dathàn e Avirà; e Dathàn e Avirà uscirono, (e stettero) fermi all'ingresso dei loro padiglioni, insieme alle loro mogli, ed ai loro figliuoli grandi e piccoli. (28) E Mosè disse: Da questo cono-

כלו (או חלק רב מהעם שנפתחו אחר קרח), וה' לא פירש לו הענין, רק אחר לו שילך אלל קרח דתן ואבירם ויהיה את העם שיתרחקו משם, ומזה הלך אל דתן ואבירם (ולא הזכיר קרח, כי לא היה באהל), כי היה עם מקריבי הקטרת, ובתוך כך החמשים ומאתים איש וקרח עמם הקטירו הקטרת וכשרפו. והנה אין ספק כי קרח היה מן הכשרפים (כדעת ראב"ע), כמו שכתוב (למטה י"ז ה') למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מורע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני ה' ולא יהיה כקרח וכעדתו ועדתו הם החמשים ומאתים איש מקריבי הקטרת. ומה שכתב להלן (כ"ו י') ומבלע אותם ואת קרח, ענינו אהל קרח וכל אשר לו, על דרך מאמר וירגיליוס: Jam proximus ardet Uealegon, (Aen. II) והנה דתן ואבירם לא הקטירו הקטרת כי היו בענה עם קרח שיהיה הוא כהן, לא הם, ואולי הם יהיו מלכים או נשיאים בישראל. ואבלה אותם: לא אחר וכלית, כי עדיין כשעם חפלת משה היו יכולים לחזור בהם ולהתרחק מן הקטרת. (כב) אלחרי הרודחות: הנומן לבות. האיש אחר יחמא: לפי הענין לא יתכן שתהיה ה"א לידיעה, ואין ספק שהיא למתייה, וכנקדה על דרך ה"א לידיעה, כמו שכתבתי באוהב גר. והכנס רמ"ל כ"י תפא אותי במעמר ואמר כי התמיהה אינה נופלת על האחד אשר חמא, כי אם על הקנף על כל העדה; וזה שינוי כי בכמה מקומות באה התמיהה בראש המאמר, אע"פ שצריך התמיהה אינו אלא בסופו, כמו האתיכס ינאו למלמה ואחם תשבו פה? האני אשכיר ולא אוליד אם אם המוליד וענתי? (כו) בכל המאמר: נמאחם שם כל כך (גדולים). (כו) נצבים: נמליפות. (כח) בואת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה:

מֹשֶׁה בּוֹאֵת תִּדְעוּן כִּי־יְהוָה שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת
 אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלְּבִי:
 (כמ) אִם־כְּמוֹת כָּל־הָאָדָם יִמְתּוֹן אֱלֹה וּפְקַדַּת
 כָּל־הָאָדָם יִפְקֹד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלַחְנִי:
 (ל) וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְצָתָה הָאָדָמָה
 אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת־כָּל־אִשָּׁר לָהֶם
 וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֻתָם כִּי נֶאֱצוּ הָאֲנָשִׁים
 הָאֵלֶּה אֶת־יְהוָה: (לא) וַיְהִי כְּכֹלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶת
 כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבְקַע הָאָדָמָה אֲשֶׁר
 תַּחְתֵּיהֶם: (לב) וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע
 אֹתָם וְאֶת־בִּתְיָהֶם וְאֶת־כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר
 לָקַחָה וְאֶת כָּל־הַרְכוּשׁ: (לג) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל־
 אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וַתִּכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ
 וַיֹּאבְדּוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל: (לד) וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 סָבִיבִתִּיהֶם נָסוּ לְקִלְסִם כִּי אָמְרוּ פֶן־תִּבְלַעֲנוּ
 הָאָרֶץ: (לה) וְאִשׁ יֵצְאָה מֵאֵת יְהוָה וְתֹאכַל
 אֶת הַחַמְשִׁים וּמֵאֲתַיִם אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקִּטְרֹת:

scerete ch'il Signore m'incaricò di fare quanto feci, e che non (operai) di mio senno. (29) Se costoro morranno come muore ogni persona, e soggiaceranno alla fine di tutti gli uomini; non è il Signore che mi mandò. (30) Ma se il Signore opererà una creazione [cioè una cosa insolita], sicchè il terreno apra la sua bocca e gl'inghiotta, con tutti quelli che loro appartengono, e scendano vivi sotterra; conoscerete che questi uomini hanno oltraggiato il Signore. (31) Ora, tosto ch'ebbe finito di pronunziare tutte queste parole, si spaccò il terreno ch'era sotto di loro. (32) La terra aperse la sua bocca, ed ingojò essi e le loro famiglie, e tutte le persone appartenenti a Còrahh, e tutte le sostanze. (33) Essi, e quanti loro appartenevano, scesero vivi sotterra, indi la terra li ricoperse, e sparirono di mezzo alla radunanza. (34) E tutti gl'Israeliti, che trovavansi intorno ad essi, fuggirono al sentire le loro strida; poichè pensarono: La terra potrebbe ingoiarci. (35) Ed un fuoco uscì d'appresso al Signore [cioè dal luogo santissimo], e consumò i dugento cinquant'uomini, che presentarono il profumo.

אין ענינו (כדעת רמב"ן והמבאר) שמדעו שאני שליח האל, כי זה כבר היו מסכימים
 זו; אבל טעמו בפירוש רש"י לתת לאהרן כהונה גדולה וכו', וכן לתת הלויים משרתי
 הכהנים, וגם ליטול העבודה מן הכהורות, כדברי רא"ב. (במ) לא ה' שלחני: אין
 הכוונה לומר מעולם לא הייתי שליח האל, אבל הדבר למד מענינו, לא שליח לעשות
 את כל מעשים האלה, לתת לאהרן כהונה גדולה וכו'. (ל) ואם ברא"א וגו': כמו כי
 ברא ה' משה בארץ (ירמיה ל"א כ"ג) (רש"ם) ועיין פירושי על בראשית ברא.
 (לד) נסו לקולם: בשביל הקול היוצא מבקיעת הארץ וכפילת הצנים (כדעת רש"י),
 לא מקול זעקתם, כדעת רש"ם רמב"ן וראו'.

יז

(א) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) אָמַר
 אֶל־אֶלְעָזָר בֶּן־אֲהֵרֹן הַכֹּהֵן וְיָרֶם אֶת־הַמַּחֲתָת
 מִבֵּין הַשָּׂרָפָה וְאֶת־הָאֵשׁ וְרַחֲהֶלְאָה כִּי
 קָדְשׁוֹ: (ג) אֵת מַחֲתוֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה
 בְּנִפְשָׁתָם וַעֲשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צָפוּי לַמִּזְבֵּחַ
 בִּי־הַקְּרִיבָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁוּ וַיְהִיו לְאוֹת
 לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת
 מַחֲתוֹת הַנִּחֲשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבו הַשָּׂרָפִים

NUMERI XVII

XVII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Di' ad Eleazaro figlio d'Aronne sacerdote, che tolga le palette di mezzo all'incendio [cioè agli uomini abbruciati], e ne getti via il fuoco; poichè son divenute sacre. (3) Le palette (dico) di questi peccatori contro la propria vita [cioè che perdettero sè stessi coi loro peccati], e, battute e ridotte in lamine, se ne faccia un coprimento all'altare; poichè, essendo state presentate al Signore, divennero sacre; e servano di segno [d'ammonizione] ai figli d'Israel. (4) Ed Eleazzaro sacerdote prese le palette

(ב) השרפה: שם מופשט, במקום השרפים. וְרַחֲהֶ: כמשמעו, חמור חליו ורה

וַיִּרְקְעוּם צָפוּי לַמִּזְבֵּחַ: (ה) זָכְרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לִמַּעַן אֲשֶׁר לֹא-יִקְרָב אִישׁ זֶר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע
 אֹהֶרֶן הוּא לְהִקְטִיר קֶטֶר לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא-
 יִהְיֶה כְקֹרֶחַ וּבַעֲדָתוֹ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-
 מֹשֶׁה לֹּ: פ (ו) וַיֵּלְנוּ כָּל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
 מִמַּחֲרַת עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אַתֶּם
 הִמַּתֶּם אֶת-עַם יְהוָה: (ו) וַיְהִי בַּהֲקֵל הָעֵדָה
 עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל-אַהֵל מוֹעֵד
 וַהֲגֵה בָסָהוּ הָעֵנָן וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה: (ח) וַיָּבֹא

NUMERI XVII

di rame ch'erano state presentate dagli abbruciati; e le batterono, facendone un coprimento all'altare; (5) Per ricordo ai figli d'Israel, onde non s'avanzi alcun estraneo, non della progenie d'Aronne, ad ardere profumo innanzi al Signore, e non incontri la sorte di Corahh e della sua congrega, (sorte) stata a lui dal Signore annunziata per l'organo di Mosè. (6) Alla dimane tutta la congrega dei figli d'Israel mormorò contro Mosè e contro Aronne, con dire: Voi avete fatto morire il popolo del Signore. (7) Ma mentre la congrega si radunava attorno a Mosè e ad Aronne, questi si voltarono verso il padiglione di congregazione, e lo videro coperto dalla nube; apparve cioè la maestà del Signore. (8) E Mosè ed Aronne

הָאֵלֹהִים אֵת הָאֵל. (ו) הַמַּתֶּם: צַעֲנַת הַקֶּטֶרֶת (רש"י). (ז) וַאֲבֵלָה אוֹחֶם כְּרָגַע:
 לֹא חֹמֶר וְכֹלֵימָה, כִּי לֹא הָיָה זֶה אֱלֹהִים לִרְחוֹם לְהַחֲפֹל וּלְכַפֵּר עַל הָעֵם, וּלְהַרְאוֹת לָעַם
 כִּי צָהָר ה' בְּצֹהֲרֵן לְהוֹדִיעַ (כמו שכתב רש"י) צַעֲנַת הַקֶּטֶרֶת הַמְּוִיחָה כְּשֶׁאֵינֶם כְּהֹנִים

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד: ס רביעי
 (ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (י) הֲרָמוּ
 מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכְלָה אֹתָם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ
 עַל־פְּנֵיהֶם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח
 אֶת־הַמִּחָתָה וְתֵן־עָלֶיהָ אִשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
 וְשִׂים קִטְרֹת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל־הָעֵדָה וּכְפֹר
 עֲלֵיהֶם כִּי־יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחַל
 הַנֶּגֶף: (יב) וַיִּקַּח אֶהֱרֹן בָּאֲשֶׁר יְדַבֵּר מֹשֶׁה
 וַיֵּרֶץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הַחַל הַנֶּגֶף בָּעָם

NUMERI XVII

recaronsi davanti al padiglione di congregazione. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Toglietevi di mezzo a questa congrega, ch'io la distrugga in un istante. — Ed essi si gettarono sulla propria faccia. (11) E Mosè disse ad Aronne: Prendi la paletta, e mettili sopra del fuoco (preso) d'in sull'altare, ed appronta il profumo, e reca ciò prestamente appo la congrega, e propizia per essa [cioè ardi il profumo]; perocchè è dal Signore uscito [decretato] un flagello, è cominciata la mortalità. (12) Ed Aronne prese quanto Mose comandò, e corse in mezzo alla radunanza, e trovò ch'era incominciata la mortalità nel popolo; e mise il profumo (sul fuoco),

היא הכותכת חיים ניד כהנים. ויפלו על פניהם: דרך בקשה כלפי מעלה. (יא) כי
 יצא הקצף: כמו כי ילאה נזיד ה' (רות א'), הנה סערת ה' חמה ילאה (ירמיה
 כ"ג י"ט), כראה כי קצף כמו חמה כאמר נהשאלה על המכה עזמה, ויזיאה כאמר
 על גזר דין כמו ילא דבר מלכות מלפניו, ומשה אמר החל הנגף בכבואה ולא ידע

וַיִּתֵּן אֶת־הַקְּטֹרֶת וַיִּכְפֹּר עַל־הָעָם: (יג) וַיַּעֲמֹד
 בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגֶּפֶה:
 (יד) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמַּגֶּפֶה אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף
 וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלִּבְד הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֶרַח:
 (טו) וַיָּשָׁב אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד וְהַמַּגֶּפֶה נִעְצָרָה: פ חֲמִישִׁי (טז) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יז) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאֲתָם מִטָּה מִטָּה לְבֵית אָב
 מֵאֵת כָּל־נְשֵׁי־אֲהֵם לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר

NUMERI XVII

e propiziò pel popolo. (13) Egli si pose tra i morti e i vivi, e s'arrestò la mortalità. (14) I periti in quella mortalità furono quattordici mila e settecento; oltre ai morti nel fatto di Còrahh. (15) Ed Aronne ritornò appo Mosè, all'ingresso del padiglione di congregazione, la mortalità essendo cessata. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Parla ai figli d'Israel, e ricevi da essi dodici verghe, una verga per ogni casato, (cioè) da tutt' i principi delle loro tribù; e scriverai

עדיין שהיו מתים, וזהו שכ' אח"כ והנה החל הנגף נעם. (יג) ויעמוד בין להגיד שצחו שחרף כפשו למות עצבורם. (יד) מטה מטה לבית אב: להשנית התלוות על הלוים מפני הבכורות כדברי רמ"ב, כי ה' הוכיח נכס זה שאינו חפץ בשאר העבטים, ואם הקהל לא יערערו על ההכנסה, גם הלוים ידמו, כי קרח לא מנא מקום לערער אלא על ידי שמתצברו הקהל עמו. איש את שמו: שמות הכנזאים, והעד ואת שם אהרן, כי הולך לפרשו מפני שהוא לא היה כנאי. ומה שצק לעשות הכס דוקא על ידי ממות, מפני שהלשון כופל על הלשון, שהעבטים כקראים ממות

מִטּוֹת אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל־מִטָּהוּ;
 (יד) וְאֵת שֵׁם אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל־מִטָּה לְוִי בִּי
 מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: (טז) וְהִנַּחְתָּם
 בְּאֶהֱל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אוֹעֵד לָכֶם
 שָׁמָּה: (כ) וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶבְחַר־בוּ מִטָּהוּ
 יִפְרָח וְהִשְׁכַּתִּי מֵעָלָי אֶת־תְּלָנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר הֵם מְלִינִם עָלֵיכֶם: (כא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל־נְשֵׁי־אִיהֶם מִטָּה
 לְנָשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אֲבֹתָם
 שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהֱרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם:

NUMERI XVII

il nome di ciascheduno di essi sopra la sua verga. (18) Ed il nome d'Aronne scriverai sulla verga di Levi, perocchè una verga (ha da essere) per ogni capo dei loro casati. (19) E le poserai nel padiglione di congregazione, innanzi alla Legge, dov'io soglio trovarmi con voi. (20) Ora colui che sarà da me eletto..... di lui la verga fiorirà; così acquieterò d'attorno a me le mormorazioni dei figli d'Israel, che vanno mormorando contro di voi. (21) E Mosè parlò ai figli d'Israel, e tutt'i loro principi gli diedero dodici verghe, una verga per ogni principe, pel rispettivo casato, e tra le loro verghe (eravi

(ינזק בארדו). (יד) מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ: וכן מרגם אנקלום ארי מוטרא קד.

(כב) וַיִּנַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֶּה לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל
הָעֵדוּת: (כג) וַיְהִי מִמַּחֲרַת וַיָּבֹא מֹשֶׁה אֶל־
אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מִטֶּה־אֶהָרָן לְבֵית
לֵוִי וַיֵּצֵא פָּרַח וַיֵּצֵן צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים:
(כד) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי יְהוָה
אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטֶּהוּ:
פ שְׁשִׁי (כה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִשָּׁב אֶת־
מִטֶּה אֶהָרָן לִפְנֵי הָעֵדוּת לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת

NUMERI XVII

anche) la verga d'Aronne. (22) E Mosè depose le verghe innanzi al Signore nel padiglione della Legge. (23) Ora nel giorno seguente Mosè entrò nel padiglione di congregazione, e trovò che la verga d'Aronne, rappresentante il casato di Levi, era fiorita; aveva cioè messo gemme, e prodotto fiori, e maturato mandorle. (24) E Mosè trasse fuori tutte le verghe d'innanzi al Signore, (e le presentò) a tutt'i figli d'Israel; i quali le osservarono, e presero ciascheduno la sua verga. (25) Ed il Signore disse a Mosè: Rimetti la verga d'Aronne

(כד) וַיּוֹצֵא פָּרַח וַיֵּצֵן צִיץ וַיִּגְמֹל שְׁקָדִים: יג לִשְׂאוֹל אִם כִּכָּר גִּמְלָה שְׁקָדִים, אִיךְ רָאָה מֹשֶׁה אֶת הַפָּרַח? וְהַשֵּׁיב תַּלְמִידֵי יְדֵי הַכֹּהֵן הַרּוּפָא מוֹהֵר"ר יִשְׂרָאֵל גְּדִלֵס קוֹיִם ז"ל שֶׁהָיוּ בּוֹ פְּרִימִים וְשָׁקָדִים כְּאֶמֶת, כִּי קָלַת מִן הַפְּרִימִים כִּכָּר נִפְתָּחוּ וְכִכָּר גִּמְלוּ שְׁקָדִים, וְהֵם הֵנִיחוּ צִיץ וְעַדִּיין לֹא יָצָא הַפְּרִי, וְהֵם הָיוּ עַדִּיין סְתוּמִים. (כז) נכ"י עַל קֶלֶף מֵאֲחַת לַמַּשְׁמֶרֶת לְאוֹת לְבִנְיָמִין, וְנִכּוֹן. וְחֻבֵּל: לִפְנֵי הַנִּקּוּד הוּא פִּיעֵל וּפְעַל יוֹלָא, וּבִתְשֻׁלוֹמוֹ וְחֻבֵּל, כֹּמוּ בּוֹ יֵנוּ בִּתְשֻׁלוֹם בּוֹה יִבֹּה, כֹּמוּ שְׂכַת רֶשֶׁב"ס, וְלִפְנֵי הַעֲנִין כֹּכּוֹן יוֹתֵר אִיִּהִי פִּעֵל עוֹמֵד כְּתַרְגוּמוֹ, וְכֵן נִרְאֶה שֶׁהִתֵּה דַעַת רֶש"י וְלִמְכִּיךְ עָשָׂה תַּלְמוּדוֹת

לְבַנֵּי־מִרְי וּתְכַל תִּלְוַנְתֶּם מֵעָלַי וְלֹא יִמָּתוּ:
 (כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כֵּן
 עָשָׂה: פ (כח) וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה
 לֵאמֹר הֵן גִּוַעַנּוּ אֲבֹדְנוּ כָּלֵנוּ אֲבֹדְנוּ: (כט) כָּל
 הַקָּרֵב הַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הָאֵם
 חָמֵנוּ לַגֹּועַ: ס

יח

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבְנֶיךָ
 וּבֵית־אֲבִיךָ אֵתְךָ תִּשָּׂאוּ אֶת־עֵנַן הַמִּקְדָּשׁ
 וְאַתָּה וּבְנֶיךָ אֵתְךָ תִּשָּׂאוּ אֶת־עֵנַן כְּהִנָּתְכֶם:
 (ב) וְגַם אֶת־אַחֶיךָ מִיָּד לֹא יִשְׁבֹּט אֲבִיךָ

ל' יחיד, כדי שיהיה כקשר עם ותכל. ויש לתמוה איך לא ראש רש"י כי ותכל הוא פועל, ולפי דרכי יתכן לומר כי בא ותכל תחת ותכל על דרך גִּבֵּר במקום גִּבֵּר, אך לפי זה למה לא נקדו תלומדתם נקמץ הכ"ן? (כח) כל הקרב והקרב: אין כאן כפל לשון אך הוא על דרך כי יכול הכופל ממנו, וכי ימות מת עליו, ושמע השומע ואומר, והיה היוצא אשר ילא מדלתי ביתי לקראתי, ענין כלם מי שיהיה, וכן כאן הכוונה כל הקרב (מי שיהיה) שיקרב אל משכן ה'. ואין להכחיד שאין פירוש זה מופכים עם הנביאות. האם חמנו לגוע: כמו והי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות (דברים ז' ט"ז), כאשר תם כל העם לעבור (יהושע ד' י"א), כאשר תמו כל הגוי לאמול (שם ה' ח') כלומר עדיין לא נשלמו מנסותיו, כי כל הקרב וכו'.

davanti alla Legge, da conservarsi per segno [per ammonizione] per la gente ribelle; onde por fine alle loro mormorazioni contro di me, e non abbiano a morire. (26) E Mosè eseguì: come il Signore gli comandò, così fece. (27) I figli poi d'Israel dissero a Mosè quanto segue: Noi muojamo, noi siamo perduti, siamo tutti perduti. (28) Chiunque s'accosta al tabernacolo del Signore, muore. Abbiamo ancora finito di perire? [No, poichè facilmente può taluno mancare dei dovuti riguardi al tempio ed al culto].

XVIII

(1) Ed il Signore disse ad Aronne: Tu e i tuoi figliuoli, e teco il casato di tuo padre [cioè i Kehathiti], porterete la pena dei peccati che venissero commessi verso il Santuario; e tu e i tuoi figli teco porterete la pena dei peccati che si commettersero verso il vostro sacerdozio [vale a dire: dovete, sotto vostra responsabilità, sorvegliare che alcun estraneo non tocchi per inavvertenza gli oggetti sacri, o eserciti alcuna funzione sacerdotale]. (2) Prendi anche teco i tuoi fratelli, (il resto del)la tribù di Levi, tribù cui appartiene tuo padre, onde uniscansi a te, e sianti ministri, e tu, e teco i

(א) תשא את עון המקדש: כיון שהתרעמו על מיתת כל הקרב, השיבם שהעונם אינו חלל לעשה בזדון, אבל הם בשוגג על זה ישגיחו הכהנים, ואם לא ישגיחו הם יגאלו עונם. את עון כהונתכם: עון המקדש בקריבה וכניעה, ועון הכהונה. בעשיית העבודה, ואבדלוס מרגס חסלחון, כלומר תגרמו סליחה להם. ענין הסליחה מתורגם בלשון שנק פוץ מכלאן ומישעיה כ"ה ז', כי שרש שנק נרדף שפיה אחריו זכרון הדעת לא העון, ואם (כי ירבה לסלות) אם היה אומר למשכן לא היה הענין מובן, ובאין לא היה אפשר לתרגם בלשון שנק, כי היה נרדף לעשותו הפעיל, ואין השרש הזה כוונת בהפעיל, אבל שרש סלח הוא כוונת בל' ארמית בפי'ל (ארי מפי'ל לסלח) הוא מקור מן הפיעל) ובהיותו פיעל יתכן שיכלול גם הוראת הספעיל, וכן בפי' מקרא י' י"ז נאחא את עון העדה, לסלחא. (ב) וגם את ארדך פושא לוי: ואע"פ שאינם כהנים כמוך הנני קורא אותם אחיך להיוחס מעט לוי.

הַקָּרֵב אֹתָךְ וַיִּלְווּ עֲלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאֶתְּהָ
וּבְנֶיךָ אִתָּךְ לִפְנֵי אֹהֶל הָעֵדוּת: (ג) וְשָׁמְרוּ
מִשְׁמֶרֶתְךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אַךְ אֶל־כָּל־י
הַקֹּדֶשׁ וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא־יָמֹתוּ
גַם־הֵם גַּם־אַתָּם: (ד) וַנִּלְווּ עֲלֶיךָ וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹדַת הָאֹהֶל
וְזָר לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם: (ה) וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת־
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־
יְהִי עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ו) וְאֲנִי הִנֵּה
לִקְחָתִי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

NUMERI XVIII

figli tuoi, (uffizierete) innanzi al padiglione della Legge. (3) Faranno l'uffizio tuo, e la guardia di tutt' il padiglione; però agli arredi sacri ed all' altare non s' accosteranno, onde non muojano essi, e voi ancora. (4) Si uniranno a te, ed avranno cura del padiglione di congregazione, per tutt' il servizio del padiglione; ed alcun estraneo non s' accosterà a voi. (5) Avrete cura degli oggetti sacri, e dell' altare; e così non avrà più luogo ira (celeste) contro i figli d' Israel. (6) Io poi ho già preso i vostri fratelli, i Leviti, di mezzo ai figli d' Israel:

ולוי היה שבת ושאר שממכו ילא חזיק, ע' כה"ע חק"ט עמוד 119. (ד) ושמרתם את משמרת הקדש וגו': אחם והם משגיחו על כל אלה, הכהנים על חלקם, והנזירים על חלקם. (ו) מתנה נתונים לה': במחנה הם נתונים לכם, כלומר

לָכֶם מִתְּנָה נְתָנִים לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת
 אֱהֹל מוֹעֵד: (ח) וְאֵתָהּ וּבְנֶיהָ אֶתְךָ תִּשְׁמְרוּ
 אֶת־כְּהֻנַּתְכֶם לְכָל־דָּבָר הַמִּזְבֵּחַ וּלְמִבֵּית
 לַפָּרֹכֶת וְעַבְדְּתֶם עֲבֹדַת מִתְּנָה אֶתֶּן אֶת־
 כְּהֻנַּתְכֶם וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמָת: פ (ט) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאָנֹכִי הִנֵּה נֹתְתִי לָךְ אֶת־
 מִשְׁמֶרֶת תְּרוֹמֹתַי לְכָל־קֹדֶשׁ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לָךְ נֹתְתִים לְמִשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לַחֲק־עוֹלָם:
 (מ) זֶה יִהְיֶה לָךְ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים מִן־הָאֵשׁ

NUMERI XVIII

egliino sono dati a voi in dono, cioè al Signore, per prestare il servizio del padiglione di congregazione. (7) E tu, e teco i figli tuoi, avrete cura del vostro sacerdozio, (cioè) di quanto è da farsi sull'altare, o internamente, al di là della portiera, ed uffizierete. Io costituisco il vostro sacerdozio un servizio di regalo [di privilegio, ossia esclusivo]; e l'estraneo che s'accostasse, sarà fatto morire. (8) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: T'incarico eziandio della cura dei miei tributi [di mangiarli coi prescritti riguardi, e di non lasciarli mangiare da chi non è sacerdote]. Tutte le cose dai figli d'Israel consacrate, a te le do qual distintivo, ed ai figli tuoi, per statuto perenne. (9) Ecco quello che sarà tuo delle cose santissime,

לה': (ח) עבדת מתנה אחן: למור שממנה חכות היא להם, ואין לזרים אחס.
 (ט) לך נתתים: ששמרום לאכלם נטהרה ושלא יאכלום לזרים. (מ) אשר ישיבו
 לך: כל מקנה ומשורה כופל זה לי השנה, כמו מלכי תרשיש ואיים ממנה ישיבו (תהלים

כָּל־קָרְבָּנָם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חֲשָׁאָתָם
 וּלְכָל־אֲשָׁמָם אִשָּׁר יִשִּׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים
 לָךְ הוּא וּלְבִנֶיךָ; ⁽¹⁰⁾ בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים תֹּאכְלֶנּוּ
 כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לָּךְ; ⁽¹¹⁾ וְהָיָה
 לָךְ תְּרוּמַת מִתָּנָם לְכָל־תְּנוּפֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לָךְ נִתְּתִים וּלְבִנֶיךָ וּלְבִנְתֶיךָ אֲתָךְ לַחֲקֹךְ
 עוֹלָם כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ; ⁽¹²⁾ כָּל
 חֵלֶב יִצְהָר וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ וְדָגָן רִאשִׁיתָם

NUMERI XVIII

(delle cose) del fuoco [cioè dei sacrifici]: ogni loro offerta, sia farinacea, sia sacrificio d'aspersione, sia sacrificio di pentimento, che tributeranno a me; è cosa santissima, tua e de' figli tuoi. (10) La mangerai in luogo santissimo [cioè nell'atrio del tabernacolo, luogo il più sacro tra quelli ove il mangiare era permesso]; ogni maschio potrà mangiarne; saratti cosa sacra. (11) Questi poi sono i tributi ch'essi ti daranno [non in qualità di sacrifici, ma di diritti sacerdotali]: tutte le (altre) cose che verranno dai figli d'Israel presentate, a te le assegno, e teco ai figli tuoi ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo; chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (12) Ogni miglior olio, ed ogni miglior vino e grano... la prima parte che ne daranno al Signore, a te la do.

ע"ב י'. (יא) עד כאן דבר כמה ישראל מקרינים דרך קדש, כלומר להשרף לגבות, והמורה נותם לכהנים לאלכל, ועבשו מדבר כמה שהמורה מזה לישאל לחם לכהנים עולם, שהוא תרומה וזכורים, ואינו מדבר במורס מקדשים קלים, כי אין עיקר כתיבתם

אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לַיהוָה לֶךְ נִתְּתִים: (יג) בְּכוֹרֵי כָל־
 אֲשֶׁר בְּאֶרֶצְךָ אֲשֶׁר־יִבְיֹאוּ לַיהוָה לֶךְ יִהְיֶה
 כָּל־טָהוֹר בְּבֵיתְךָ יֹאכְלֶנּוּ: (יד) כָּל־חֵרֶם
 בְּיִשְׂרָאֵל לֶךְ יִהְיֶה: (טו) כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לְכָל־
 בָּשָׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּאֶדָם וּבְבֶהֱמָה
 יִהְיֶה־לְךָ אַךְ יִפְרֶה תִּפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם
 וְאֶת בְּכוֹר־הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִּפְדֶּה: (טז)
 וּפְדוּיוֹ מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמִשָּׁתַּיִם
 יִשְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֲשִׂרִים גֵּרָה הוּא:
 (יז) אַךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אוֹ־בְכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ־בְכוֹר
 עֵז לֹא תִּפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דְּבָרָם תִּזְרַק עַל־

NUMERI XVIII

(13) Le primizie che recheranno al Signore, di tutt'i prodotti della loro terra, saranno tue: chiunque di tua casa trovisi in istato di purità, potrà mangiarne. (14) Ogni cosa che venga in Israel consacrata sotto nome di Hhèrem, sarà tua. (15) Ogni primo parto di qualsiasi specie, che offriranno al Signore, tanto degli uomini che delle bestie, sarà tuo; però riceverai un riscatto pei primogeniti degli uomini, come pure per quelli delle bestie impure. (16) Tale riscatto lo riceverai da quando (il primogenito) avrà un mese, col prezzo fisso di cinque sicli d'argento, secondo il peso del tempio, il quale siclo è (venti) Gherà. (17) Ma pei primogeniti della specie bovina, o pei primogeniti della specie pecorina, o pei primogeniti della specie

הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־חֶלְבֶם תִּקְטִיר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחָח
 לַיהוָה: (יח) וּבִשְׂרָם יִהְיֶה־לָּךְ כַּחֲזֶה הַתְּנוּפָה
 וּבִשְׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה: (יט) כָּל י תְּרוֹמַת
 הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יָרִימוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה
 נָתַתִּי לָךְ וּלְבָנֶיךָ וּלְבָנֶיךָ אֶתְּךָ לַחֲק־עוֹלָם
 בְּרִית מֶלֶח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי יְהוָה לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ
 אֲתָךְ: (כ) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצֶם לֹא
 תִנָּחַל וְחָלַק לֹא־יִהְיֶה לָּךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֹלֶקְךָ
 וְנִחַלְתָּךְ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ס שביעי

NUMERI XVIII

caprina, non riceverai riscatto; sono sacri: tu ne spargerai il sangue sopra l'altare, e n'arderai il sego, in sacrificio da ardersi al Signore, in odore propiziatorio. (18) E la loro carne sarà tua: sarà da te riguardata come il petto di dimenazione, e come la gamba di tributo. (19) Tutt' i sacri tributi, ch' i figli d' Israel tributeranno al Signore, li do a te, e teco a' tuoi figli ed alle tue figliuole, qual diritto perpetuo. Ella è questa davanti al Signore una promessa col sale, (cioè) perenne, (fatta) a te, e teco alla tua discendenza. (20) Ed il Signore soggiunse ad Aronne: Tu non possederai nella loro terra, e non avrai parte tra loro: sono io la tua parte ed il tuo retaggio, in mezzo ai

לכהנים, חלח לגבוה. (יט) ברית מלח עולם: חלח לכם לדעת כי ה' אלהי ישראל
 נתן ממלכה לדוד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח (ד"ה ב' י"ג ה') ועיין ויקרא ב' י"ג.

(*) קמץ כז"ק.

(כא) וּלְבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָל-מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל
 לְנַחֲלָה חֶלֶף עֲבֹדַתֶּם אֲשֶׁר-הֵם עֹבְדִים אֶת-
 עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד: (כב) וְלֹא-יִקְרְבוּ עוֹד בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶל-אֱהֹל מוֹעֵד לִשְׂאֵת חֲטָא לָמוֹת:
 (כג) וְעֹבֵד הַלֵּוִי הוּא אֶת-עֲבֹדַת אֱהֹל מוֹעֵד
 וְהֵם יֵשְׂאוּ עֹנֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבִתּוֹךְ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: (כד) כִּי אֶת-
 מַעֲשֵׂר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְיֻמוּ לִיהוָה תְּרוּמָה
 נָתַתִּי לָלוֹיִם לְנַחֲלָה עַל-כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם
 בִּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה: פ

NUMERI XVIII

figli d'Israel. (21) Ed ai figli di Levi ecco io assegno in retaggio tutte le decime d'Israel, in cambio del lavoro che lavorano, (prestando) il servizio del padiglione di congregazione. (22) Così non avranno più i figli d'Israel ad accostarsi al padiglione di congregazione, in guisa da portarne la pena e morire. (23) Ma il Levita, egli solo, presterà il servizio del padiglione di congregazione, e quelli [i non Leviti] incorreranno in peccato [se vi s' accosteranno]. Statuto perenne (sarà questo) per tutte l'età avvenire, e tra i figli d'Israel non avranno retaggio [possidenza]. (24) Perocchè le decime ch' i figli d'Israel tributeranno al Signore, io le assegno ai Leviti in retaggio; perciò io prescrivo che tra i figli d'Israel non ricevano re-

(כג) וְהֵם יֵשְׂאוּ עֹנֶם: וְהֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשְׂאוּ עוֹנֶם אִם יַעֲבֹדוּ בַמִּזְבֵּחַ. (כד) וְתְּרוּמוֹת

(כז) וַיִּרְבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כו) וְאֶל-הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתֶם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן-הַמַּעֲשֵׂר: (כו) וְנָחֲשָׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כִּדְגָן מִן-הַדָּגָן וְכַמֶּלֶאֱה מִן-הַיֶּקֶב; (כח) בֶּן תְּרִימוּ גַם-אַתֶּם תְּרוּמַת יְהוָה מִכֹּל מַעֲשֵׂרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת-תְּרוּמַת יְהוָה לְאַהֲרֹן

NUMERI XVIII

taggio. (25) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (26) Ai Leviti poi parlerai, e dirai loro: Quando riceverete dai figli d'Israel la decima, che vi ho assegnato (da percepire) da loro, qual vostro retaggio; leverete da essa un tributo al Signore, (cioè) la decima di quella decima. (27) E tale vostro tributo vi verrà riputato, come fosse grano (da voi tributato) dall'aja, e liquore dal tino. (28) In tal guisa tributerete anche voi un tributo al Signore da tutte le decime che riceverete dai figli d'Israel, e ne darete il tributo del Signore

מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה': כלומר מעשר מן המעשר, ורמ"זמן תרנג לור העצב, וארכיסיס אלו העצב, והוא שבוש, כי לפי זה תהיה הכוונה שירימו ממנו לתרומה אחד ממאה. (כו) ונחשב לכם וגו': התרומה הזאת שתרימו מן המעשר תהיה נחשבת לכותבם כאילו כתבם אותה מארכיסיס ומינקבס, ונחשב בעל פתח.

הַכֹּהֵן: (כט) מִכָּל מִתְנִיתְּכֶם תָּרִימוּ אֶת כָּל-
 תְּרוּמַת יְהוָה מִכָּל-חֶלְבֹּ אֶת-מִקְדָּשׁוֹ מִמֶּנּוּ;
 פַּסְטִיר (ל) וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּהִרְיָמְכֶם אֶת-חֶלְבֹּ
 מִמֶּנּוּ וְנִחַשְׁכָּ לְלוֹיִם כְּתֹבֹאת גֶּרֶן וְכְתֹבֹאת
 יָקֹב: (לא) וְאִבַּלְתֶּם אֹתוֹ בְּכָל-מָקוֹם אַתֶּם
 וּבֵיתְכֶם כִּי-שָׁכַר הוּא לָכֶם חֶלֶף עֲבַדְתֶּם
 בָּאֵהָל מוֹעֵד: (לב) וְלֹא-תִשְׂאוּ עָלֶיךָ חֲטָא
 בְּהִרְיָמְכֶם אֶת-חֶלְבֹּ מִמֶּנּוּ וְאֶת-קֹדְשֵׁי בְנֵי-
 יִשְׂרָאֵל לֹא תַחֲלָלוּ וְלֹא תָמוּתוּ: פ פ פ

NUMERI XVIII

ad Aronne sacerdote. (29) Da tutto ciò che vi verrà dato leverete tutt' il tributo dovuto al Signore; (ne leverete cioè) da tutt' il migliore la parte da consecrarsi [da darsi a qualche sacerdote]. (30) E dirai ad essi: Levandone il migliore, sarà da riguardarsi qual proprietà dei Leviti, come fosse la rendita dell'aia, e la rendita del tino. (31) La mangerete in qualsiasi luogo, voi e la vostra famiglia; perocchè è la vostra mercede, in cambio del vostro servizio nel padiglione di congregazione. (32) Così non incorrerete in peccato per cagione di essa (decima), levandone (cioè) la parte migliore. Così non profanerete le cose sacre dei figli d' Israel, e non morrete.

יט

לט (א) וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן
 לאמר: (ב) זאת חקת התורה אשר-צוה יהוה
 לאמר דבר אל-בני ישראל ויקחו אליך
 פרה אדמה תמימה אשר אין-בה מום אשר
 לא-עלה עליה על: (ג) ונתתם אתה אל-
 לעזר הכהן והוציא אתה אל-מחוז למחנה
 ושחט אתה לפניו: (ד) ולקח אלעזר הכהן

NUMERI XIX

XIX

(1) Ed il Signore parlò a Mosè e ad Aronne, con dire:
 (2) Ecco una prescrizione (da servire anche) di legge (per
 l'avvenire) comandata dal Signore, con dire: Parla ai figli
 d'Israel, che ti rechino una vacca rossa, perfetta, senza di-
 fetto, alla quale non sia stato imposto il giogo. (3) La con-
 seignerete ad Eleazzaro sacerdote, e verrà tratta fuori del
 campo, e scannata in sua presenza. (4) Eleazzaro sacerdote
 prenderà del suo sangue col suo dito, e spruzzerà di quel

(ב) ויקחו אליך: כמו קדם כא אלי, אקמך אל מקום אחר, שלם וקמ אותו אלי.
 חמימה אשר אין בה מום: ככל לשון, כמו חמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו.

מִדְמָה בְּאַצְבָּעוֹ וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־
 מוֹעֵד מִדְמָה שֶׁבַע פַּעַמִּים: ^(ה) וְשָׂרַף אֶת־
 הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֲרָה וְאֶת־בִּשְׂרָה וְאֶת־
 דָּמָה עַל־פְּרִשָּׁה יִשְׂרָף: ^(ו) וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ
 אֲרָז וְאֲזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ
 שְׂרֹפַת הַפָּרָה: ^(ז) וּכְבֹּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרַחֵץ
 בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא
 הִבֵּהוּ עַד־הָעֶרֶב: ^(ח) וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יְכַבֵּס
 בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־
 הָעֶרֶב: ^(ט) וְאִסָּף אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפְרַת הַפָּרָה

NUMERI XIX

sangue sette volte verso la facciata del padiglione di congregazione. (5) La vacca verrà abbruciata in sua presenza: abbrucerassi la sua pelle, e la sua carne ed il suo sangue, unitamente alle sue fecce. (6) Ed il sacerdote prenderà del legno di cedro, e dell'isòpo, e della lana scarlatta, e li getterà nel fuoco, ove verrà bruciata la vacca. (7) Indi il sacerdote si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua; e poscia potrà entrare nel campo. Il sacerdote sarà però impuro sino a notte. (8) E quegli che l'avrà abbruciata si laverà i panni, e si bagnerà il corpo nell'acqua, e sarà impuro sino a notte. (9) Ed un uomo puro raccoglierà la cenere della vacca, e la

ויקרא כ"ז כ"ח). (ט) ודירתה: חזר לפרה, הפרה שהיא עתה אפר תהיה למשמרת למי
 נדה, והיא (הפרה) מטמאת היא. נדה: נדה כזה ענין הזוהר, וכן פירש רש"י וכסתייע

וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
 לְעֹדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נִדְרָה
 חֲטָאת הָוָא: (י) וְכִבֶּם הָאֵלֶּף אֶת־אֶפְרַיִם הַפָּרָה
 אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר הַגֵּר בְּתוֹכָם לַחֲקֹת עוֹלָם:
 (יא) הַנִּגַּע בָּמֶת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שְׁבַעַת
 יָמִים: (יב) הָוָא יִתְחַטֵּא־כּוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטָּהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטָּהַר: (יג) כָּל־

NUMERI XIX

depositerà fuori del campo, in un luogo puro, e sarà conservata dalla congrega dei figli d'Israel, per (farne un')acqua di spruzzamento. Essa è [quella vacca, una specie di] sacrificio d'aspersione. (10) E quegli che avrà raccolto la cenere della vacca, si laverà i panni, e sarà impuro sino a notte. E (quanto segue) sarà uno statuto perenne pei figli d'Israel, e pel forestiero soggiornante tra essi. (11) Chi toccherà un morto, cioè qualunque siasi persona (morta), sarà impuro per sette giorni. (12) Egli si farà aspergere con essa (acqua) nel giorno terzo e nel giorno settimo, (indi) sarà puro; e se non verrà asperso nel giorno terzo e nel giorno settimo, non diventerà puro. (13) Chiunque tocchi un morto, una persona (cioè) che sia morta, e non

מִן וַיְדוּ אֲזָנָן זֵי, וְכֵן תִּרְגַּם יִירוּשָׁלַיִם וְגַם הַיּוֹנִי מִי הָוָא. וְאֵלֶּף אִישׁ טָהוֹר:
 הַכּוֹנֵה אִישׁ אֶחָד שֶׁלֹא כְתֻבָּסָק עֲדִיין כִּכְרָה (יח"ק). (יא) וְטָמֵא שְׁבַעַת יָמִים:
 דַּעַת רֹא"נ עֵשׂ הָוָא לִי עֶבֶר הָיָא בְּטֵלָה, שֶׁאִם כִּכְר עֶבְרָה ז' יָמִים לֹא יִתְכַן עוֹד לְמֹרֶה

הַנֶּגַע בְּמַת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא
 יִתְחַטָּא אֶת־מִשְׁכַּן יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
 הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נָדָה לֹא־זָרַק עָלָיו
 טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמְאָתוּ בּוֹ: (יד) זֹאת הַתּוֹרָה
 אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל
 וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֹהֶל יִטָּמָא שִׁבְעַת יָמִים: (טו) וְכָל
 כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פֶּתִיל עָלָיו טָמֵא
 הוּא: (טז) וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע־עַל־פָּנָי הַשָּׂדֶה בַּחֲלָל־
 חֶרֶב אוֹ בְּמַת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם אוֹ בַּקֶּבֶר
 יִטָּמָא שִׁבְעַת יָמִים: (יז) וְלָקְחוּ לַטָּמֵא מַעַפֵּר

NUMERI XIX

venga asperso, contamina [s'egli vi entra] il Tabernacolo del Signore, e tale individuo andrà estinto di mezzo ad Israel; poiche l'acqua d'aspersione non essendo stata spruzzata sopra di lui, egli dev'essere (riguardato) impuro, la sua impurità è ancora in lui. (14) È questa la legge: Quand'uno muoja in un padiglione, chiunque entri nel padiglione, e qualunque oggetto vi sia nel padiglione, sarà impuro per sette giorni. (15) E qualunque vaso aperto, sul quale non vi sia un coperchio ben commesso, è impuro. (16) E chiunque avrà toccato in aperta campagna un ucciso, o un morto (da sè), o un osso di qualche persona, o una sepoltura, sarà impuro sette giorni. (17) Per un tale impuro verrà preso della polvere [cenere]

שִׁמְחַטָּא דְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי. (טו) צִמִּיד: לִי נֹחַד, וְהוּא הַכֶּסֶּוּי הַנִּמְכָּד חַל הַכֹּל. פֶּתִיל:
 לִי כְּרִיכָה וְדִזְקָה, וְכֵן בְּהַפֹּךְ אוֹתוֹת וּלְפֶת שְׁמֹחַן אֶת שְׁנֵי עֲמוּדֵי הַתּוֹךְ (שׁוֹפְטִים י"ז כ"ט).

שֶׁרַפֶּת הַחֹטֵאת וְנָתַן עָלָיו מִיַּם חַיִּים אֶל-כָּלִי;
 וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בְּמַיִם אִישׁ טָהוֹר
 וְהִזָּה עַל-הָאֵהָל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים וְעַל-
 הַנְּפִשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּגַע בַּעֲצָם אוֹ
 בַּחֲלָל אוֹ בַּמָּת אוֹ בַּקֶּבֶר: (יח) וְהִזָּה הַטָּהוֹר
 עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי
 וְחֹטְאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ
 בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרְב: (יט) וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא
 וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ
 הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה

NUMERI XIX

dell'abbruciamento del sacrificio d'aspersione, e vi si metterà sopra dell'acqua viva in un vaso. (18) Indi un uomo puro prenderà dell'isòpo, e l'intingerà in quell'acqua, e spruzzerà sul padiglione, e su tutti gli arnesi, e sulle persone che furono colà, e su colui che toccò l'osso, o l'ucciso, o il morto, o la sepoltura. (19) Il puro spruzzerà sopra l'impuro nel giorno terzo e nel giorno settimo; e quando l'avrà asperso nel giorno settimo, si laverà i panni, e si bagnerà nell'acqua, ed a notte sarà puro. (20) Ma uno che divenga impuro e non si faccia aspergere.... quell'individuo andrà estinto di mezzo alla radunanza, poichè ha contaminato il Santuario del Signore [se vi sarà entrato]; l'acqua di spruzzamento non fu

לֹא־זָרֶק עָלָיו טָמֵא הוּא: (א) וְהִי־תָה לָהֶם
 לַחֲקֵת עוֹלָם וּמִזָּה מִי־הִנָּדָה יִכָּבֶם בְּגָדָיו
 וְהִנָּגַע בְּמִי הַנָּדָה יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: (ב) וְכָל
 אֲשֶׁר־יִגְעֹבוּ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהִנָּפֵשׁ הַנִּגְעָת
 תִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב: פ

כ

וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה מִדְּבַר־צֹן
 בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וְתַמַּת שָׁם

NUMERI XIX-XX

sparsa sopra di lui, impuro egli è. (21) Ciò sarà per essi uno statuto perenne. E quegli che spruzzerà l'acqua d'aspersione, si laverà i panni, e chi toccherà l'acqua d'aspersione sarà impuro sino a notte. (22) E qualunque oggetto sarà toccato dall'impuro, sarà impuro, e la persona che l'avrà toccato sarà impura sino a notte.

XX

(1) I figli d'Israel, tutta la congrega, entrarono nel deserto di Ssin, nel mese primo, ed il popolo si fermò in Cadèsh; ed

(א) וַיָּבֹאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: עד כאן נאמר בשנה השנית, מכאן ואילך בשנת הארבעים, ופרשת הפרה נאמרה קודם לפרשיות שלמעלה, ולא נכתבה בינתיים שלא

מִרְיָם וַתִּקְבֹּר שָׁם: (ב) וְלֹא־הָיָה מַיִם לָעֵדָה
 וַיִּקְהֲלוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן: (ג) וַיִּרֶב הָעָם
 עִם־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוֹ גִּוְעֵנוּ בְּגֹוע
 אֲחִינוּ לִפְנֵי יְהוָה: (ד) וְלָמָּה הֵבֵאתֶם אֶת־
 קֹהֶל יְהוָה אֶל־הַמִּדְבָּר הַזֶּה לָמוֹת שָׁם
 אֲנַחְנוּ וּבְעֵינֵינוּ: (ה) וְלָמָּה הֶעֱלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם
 לְהַבְיֵא אֹתָנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַרְעֵ הַזֶּה לֹא־
 מָקוֹם זֶרַע וְתֹאנָה וְנָפֶן וְרִמּוֹן וּמִים אֵין
 לְשִׁתּוֹת: (ו) וַיֵּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי הַקֹּהֶל
 אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֵּרָא

NUMERI XX

ivi morì Mirjàm, e fu ivi sepolta. (2) Non v'era acqua per la
 congrega, e s'attrupparono attorno a Mosè e ad Aronne. (3) Ed
 il popolo contrastò con Mosè, e dissero: Fossimo noi periti
 quando perirono i nostri fratelli, davanti al Signore [cioè re-
 pentinamente]! (4) E perchè avete condotta la radunanza del
 Signore in questo deserto, acciocchè vi morissimo noi ed il
 nostro bestiame? (5) E perchè ci avete tratti dall'Egitto per
 condurci in questo cattivo luogo? Non è luogo da semina-
 gione, nè di fichi, viti, e melagrani; nè acqua vi è, da bere.
 (6) E Mosè ed Aronne si ritirarono dal cospetto della radu-
 nanza all'ingresso del padiglione di congregazione, e si get-
 tarono sulla propria faccia; ed apparve loro la maestà del Si-

להפסיק ספור המאורעות. (ג) ולו גוענו בגוע אדונו: בשאר הפורעניות שעברו

כְּבוֹד־יְהוָה אֱלֹהִים: פ שְׁלִישִׁי (שְׁנִי בַמְּחוּבֵּר)
 (ח) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ח) קַח אֶת־
 הַמִּטָּה וְהַקֶּהֶל אֶת־הָעֵדָה אֹתָהּ וְאַהֲרֹן אָחִיךָ
 וְדַבְּרָתֶם אֶל־הַסָּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִימּוֹ
 וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן־הַסָּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת־
 הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם: (ט) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמִּטָּה
 מִלִּפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהוּ: (י) וַיִּקְהֵלוּ מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן אֶת־הַקֶּהֶל אֶל־פְּנֵי הַסָּלַע וַיֹּאמֶר לָהֶם
 שִׁמְעוּ־נָא הַמַּיִם הַמִּן־הַסָּלַע הַזֶּה נוֹצֵיא

NUMERI XX

gnore. (7) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (8) Prendi la verga, e tu ed Aronne convocate la congrega, ed in sua presenza parlate al sasso, ed esso darà fuori le sue acque. Così farai loro uscire acqua dal sasso, e somministrerai da bere alla congrega, ed al suo bestiame. (9) Mosè prese la verga d'innanzi al Signore [dal Tabernacolo], come gli comandò. (10) E Mosè ed Aronne adunarono la moltitudine davanti al sasso, e (Mosè) disse loro: Ascoltate, o ribelli! Po-

עֲלֵיהֶם שֶׁהִמִּיתָ ה' רָבִים מִן הָעָם בַּתַּעַת פִּתְאוֹם. (ח) אֶל הַסָּלַע: שִׁמְעוּ הַסָּלַע יִצְאוֹ, וְלֹא מִתַּחְתּוֹ (רמב"ן). (י) הַמַּיִם: מִיָּד עֵינֵי יְסוּדוֹ מִן מַרְרָה, וְעֵינֵינוּ סֹרֵבִין וּמִקְנֵינוּ, וְהִנֵּה כֹאן לֹא מֵרוֹת דָּבָר ה' לְשִׁיקְרָאוֹ disubbidienti, אֲבָל הַקְנִינוּ בְּדַבְרֵיהֶם מִצְוֵי בַעֲמֻקָּה, וְכֵן בְּסוֹרֵי מַרְרָה. הַמִּן הַסָּלַע הוּא נוֹצֵיא: וְכִי יִתֵּן שֹׁאֵב וְהִנֵּה כוֹנֵי לִבָּם הַמַּיִם מִן הַסָּלַע? לֹא, אֲ"כ עֵתָה שֶׁתִּרְאוּ יִצְאֵת הַמַּיִם מִן הַסָּלַע, תִּבְנוּ כִּי יֵד ה'

עשה זאת. (יב) **עֵינִן לֹא הֶאֱמַנְתָּה בִּי**: משה רבנו חטא חטא אחד, והמפרשים העמימו עליו שלשה עשר חטאים ויותר, כי כל אחד מהם צדח מלבו עון חדש, כי הנה דון יצחק אצרכנאל הביא עשר דעות והוסיף עוד אחת מדעתו, והרש"ן צמחן אבות דף ע"ה הוסיף דעת אחרת, ורמב"מן הוסיף עוד אחרת, ואולי עוד כמה דעות אחרות נכתבו ואני לא ידעתי; אשר על כן כל ימי נכונתי מהעמיק התקירה בדבר הזה, מיראה שחל מתוך תקירומי ילא לי פירוש חדש, וכנלאתי גם אני מוסיף עון חדש על משה רבנו. והנה לשעבר נחה שקטה דעתי בדעת רמב"מן, שהיה החטא צדח שפקדו מהקהל וברחו מפניהם אל אהל מועד, ובפרט, כי מלאתי במשבתו כן תשוב שגשג חכמים אחרים, האחד ר' אברהם צינאנו בספרו דרך אמונה (מאמר ב' סוף שער ו') שכתב ח"ו: **עם שאני נכלא למה לא אמרו המוסדים שמה רבנו חטא (אמר שד"ל דעת החכם הזה הוא כי משה רבנו ע"ה לא חטא, והוא הדעת העשירית שהביא דון יצחק, גם צעל העקדה הביא דבריו וסתר אותם, ועכשיו המחבר מדבר לדעת האחרים שמה חטא, והוא תמה למה לא אמרו) היות חטאין על שלא קראו את הש"י, (כמו שכתבו ויבא) משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, שיורה קבלתם מהקהל פחד ורעדה, אשר לא היה ראוי אליהם אבל יצטוו בש"י, ויאמינו בו כי לא יעזוב את מדינתו, וכי הקהל לא יוכלו להזיקם, כי זה דרך מקדש את השם, ולימה שלא קראו את השם נמנה זה להם למרי וועל, והתחייבו מיתה עכ"ל.** והשני הוא צעל מנחה בלולה, ח"ו: ואני אומר אחרי בקשת המחילה מכל המפרשים שחטא משה מפורסם בפסוק ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, כי תמורת שהיה להם להוכיח את ישראל ולעמוד בפרץ באמור להם מדוע תריבו את ה', יהיו מקלר, ובאלה רבות, נסתרו אל פתח אהל מועד כמו בורחים; ובאלה יתעצו כל הפסוקים, כי אילו עמדו בפרץ היה שם שמים מתקדש; ולפי דעת כל המפרשים יהיה קשה מה היה חטא אהרן, ועל פי דרכנו יהיה מתורץ הכל עכ"ל. והשלישי והוא קדמון מהנזכרים, הוא צעל ס' **אֵיךְ נָפַשׁ (לא אֵיךְ נָפַשׁ, כקריאת וואלפיוס ודע רַאשִׁסִּי),** והוא פירוש על הראש"ע על התורה, ויש מייחסים אותו לרלב"ג, והוא צבוס, והוא כמלא: **בכ"י ביד ידידי החכם כח"ר יוסף אלמנאי הי"ה,** ולא נזכר בו שם המחבר, וההקדמה מתחלת במלות: **אות נפש שואף רוח ורודף קדים.** והנה המחבר הזכ

tremmo noi da questo sasso farvi uscire dell'acqua? (11) E Mosè alzò il braccio, e battè il sasso colla sua verga due volte, e n'uscì molt'acqua, e ne bevette la congrega ed il suo bestiame. (12) Indi il Signore disse a Mosè e ad Aronne:

כַּשֶׁנִּגְעַי לַפְּרֶשֶׁת חֶקֶת יֵלֵךְ מִמִּחֲלֹתוֹ אֲחִיכֶּה אֶלֶף לִבְנֵי דִבְרֵי הָרֶאֱבָעִי, וְהָרִמְצִי פֶה וְהָאֲרִיךְ לֶשׁוֹן עַד שְׁלֹשָׁה דְּפִיסִים, לַפְּרֶשׁ חֶטֶא מֶשֶׁה וְהָהָרָן, וְלִהְיוֹת הֵם יֶקֶר הַמִּזְיָאוֹת מֵאֵד, רִאֲיָתִי לְהוֹדִיעַ טִיבוֹ לְרַבִּים, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְאַחֵר אֲשֶׁר פִּירַשְׁתִּי דַעַת אֲלֵעֵי בִּשְׁגַת חֶטֶא מֶשֶׁה וְהָהָרָן עִ"ה, כִּבְאֵר דַּעַתְנוּ בּוֹ, כִּי כָל מֶה שֶׁפִּירְשׁוּ הַמִּפְרָשִׁים אֵיבּוֹ מִסְפִּיק, בְּבִדּוֹס מוֹכַח בְּמִקְוֹמוֹ, לְפִי הַנִּרְאָה לָנוּ. וְתַחֲלֵה כִּבְאֵר הַסְפָּקוֹת וְהַסְתִּירוֹת הַנִּרְאָה בְּפִירוֹשׁ כָּל אֶחָד מֵהֶם, כִּי נַעֲבְרִי עַל זֶה הַסְפּוֹר נִתְּחִי לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלַחֲרוֹץ מֶה פִּשְׁעִם וְזֶה מִטְּאֵתָם וְעַל מֶה נִכְנָשׁ הַגְּדוּלִּים הָאֵלֶּה, וְעֵינֵיכֶם בְּמֶה שֶׁפִּירְשׁוּ בּוֹ הַמִּפְרָשִׁים וְלֹא רִאֲיָתִי בּוֹ פִירוֹשׁ מִסְפִּיק לְפִי הַעֲנִין וְלְפִי לֶשׁוֹן הַפְּרָשָׁה. כִּי לְפִי הָרֶ"ס אֲשֶׁר פִּירַשׁ כִּי הַחֵט (אֲחֵר שֶׁד"ל בֵּן הוּא בִּב"י, וְלֹא רִמְיָתִי לְהַגִּיהַ, כִּי בֵּן מִלְּאֲחִי בַּהֲרֵגָה סְפָרִים כ"ה, וְהִיא זֶה כְּדִי לְהַבְדִּיל חֶטֶא מִן חֶטָּא) הִיא בַּעֲבוּר הָרִאשׁוֹת מִדַּת הַכַּעֲס בְּאֲחֵרוֹ שֶׁמֶנּוּ נֹא הַמּוֹרִים, אֲשֶׁר לֹא הִיטָה אֹז רִאֲיָה בְּמִקּוֹם הַהוּא, יִקְשֶׁה לָמָּה נִכְנָשׁ אֲהָרָן, כִּי מֶשֶׁה לָּבְדּוֹ אֲחֵר; גַּם יִקְשֶׁה עֲלֵיו אֲחֵרוֹ יַעֲזֵן לֹא הָאֲמֻתָּם בִּי, (וְכִי) זֶה מִיַּעֲזֵן אֲמוֹנָה וּמִסְרֹן קְדוּשָׁה, אִם כַּעֲס עֲלֵיהֶם בַּהֲקָהֶלֶס לְרִיב עַל הַמִּים, אֲחֵר אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֵיהֶם הַמִּסּוֹת הַגְּדוּלוֹת וְהָאוֹתוֹת וְהַמּוֹפְתִים אֲשֶׁר עָשָׂה לָהֶם ה' זֶה אֲרֻבַּעִים שָׁנָה בְּמִדְבָּר? כִּי אִם בִּקְשׁוֹ מִים בְּנֶחֱת וַיִּשׁוּב וְאֲחֵרוֹ לְמַשֶׁה הַתַּפְּלָל בַּעַד עֲבִדִּיק עַל הַמִּים, בָּלֹא קִלְקֶץ וּבְלֹא מִרִיבָה, הִיטָה הַשְׂאֵלָה כְּכֹונֶה וְרִאֲיָה, אֲחֵר הַנִּטְרָכִים אֲלֵיהֶם, כִּי זֶה מִהַדְּבָרִים הַהִכְרָחִים לִבְנֵי הָאָדָם, וְכֵן שָׁכַן לְמִחְנֶה גָדוֹל כֹּזֵה; אֵךְ אֲמַנְסָ מֶשֶׁה עִ"ה לֹא כַּעֲס עֲלֵיהֶם עַל הַשְׂאֵלָה, אֵךְ כַּעֲס עֲלֵיהֶם עַל אִיכּוֹת עֵינֵיהֶם, ר"ל בַּהֲקָהֶלֶס דֶּרֶךְ מִרִי, וְשֶׁקְשְׁרוֹ לְרִיב עֲמוֹ בְּדֶרֶךְ הַמּוֹרָדִים בְּמַלְכָם. וְלָכֵן אֲחֵר אֲנִי כִי דִיֵּן כַּעֲס עֲלֵיהֶם לְהוֹכִיחַם וְלְהַשְׁבִּיחַם מִדְּרָכִם הָרָעָה. (וְעוֹד הוּא מֵאֲרִיךְ בְּקוּשְׁיוֹת עַל הָרִמְצִ"ס וְאֲחֵר הַמִּפְרָשִׁים, וְאִתְ"כּ הוּא מִבְּאֵר דַּעַתוֹ וְאֲחֵר:) וְכֵנִי אֲחֵר כִּי הַכִּנְיָא הוּא בַּעַל הַנִּרְיָאָה הַשְׁלֵמָה אֲשֶׁר הַכּוֹונָה אֲלָיו בְּמִזְיָאוֹת הַשֹּׁפֵל, וְהוּא מִכֶּתֶת הַמִּחוּיֵב, יַעֲשֶׂה פַעֲלוֹת הָרִאֲיוֹת, וַיִּשִׁיב הַמַּעֲשִׂים הַדּוּמִים, לְפִי הַמִּקְוֹת וְהַעֲנִינִים, וַיַּעֲדֵר וַיְכַהֵם, וַיִּבְטִיחַ וַיִּקְדִּים בְּגִמּוּלִים טוֹבִים אֹז בַּהֲפָכָם, אֹז בַּהֲשָׁגַת הַמִּבְזָק אֹז בְּנִלְתֵי הַשְׁגָּתוֹ, הֵכֵל לְפִי הָרִאֲיוֹ, לְפִי הַכֶּתֶף וְהַדְּעוֹת, אֹז לְפִי הַמִּבְזָק שִׁימָשֵׁךְ מִמֶּנּוּ קְדוּשַׁת ה', בַּהֲרָאוֹת פַּעֲלוֹהַ נִרְאִית בְּגִזְרָתוֹ, וְלֹא יִתְרַשֵּׁל וַיִּמְחֹץ לְהַשִּׁיב לְפִי הַעֲנִין הַהוּא, וַיִּבְטַח בֵּה' לְקִיּוֹם מִאֲחֵרוֹ, אֲחֵר שֶׁהוּא מִן הָרִאֲיוֹ לְמַעַן סִפְּרָ שׁוּמוֹ, כִּי בֵּן מִלְּאֲחֵי בְּמֶשֶׁה עִ"ה אֲחֵר לְפָרְעָה הַתַּפְּאָר עֲלֵי וּגו', בְּלִי הַקְּדָמָה כְּבוֹדָת ה' אֲלָיו כֹּזֵה, אֲבָל בְּטַח בֵּה' שֶׁלֹּא יִצְטָהֵם, כְּמוֹ אֲחֵר אֲחֵר אֲלֵעֵי, אֲחֵר שֶׁהַשְׁוֹנָה רִאֲיָה לְפִי הַמִּבְזָק לְהַתְּפָרֵס יִכְלֹת ה' בַּעֲלוֹם הַשֹּׁפֵל, שֶׁהִיוּ כּוֹפְרִים בּוֹ פָּרְעָה וְעַבְדָּיו. וְכֵן עָשָׂה ג"כ בַּהֲבָצֵן קֶרֶת וְכָל עֲדָתוֹ

מִשֶּׁה וְאַל־אֶהְרֹן יַעַן לֹא־הֶאֱמַנְתָּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ

לחלוק על הכהונה, ענה חכך בקר וידוע ה' את אשר לו, וכל הכמך אחריו, ולא כתרשל להשיב עד בוא דבר ה', אחר שהענין והמקום היה גורם וגורר השנונה, וגורר והגביל זמן מדעתו שיזכיר בו ה' למי תאות הכהונה ומי צמר עליה, בועט כי יהיה כגזרתו. ועל כן התלככו כל עדת ישראל מומרת על משה ואהרן, ואמרו אתם הממס את עם ה', ר"ל אתם מדעתכם הגבלתם זמן ההוכחה על ששצט לוי כנצר ואהרן כהן גדול, ובעבור קריבותכם אל ה', ובעבור שלא כספק בתורה הכתובה על ידיכם שמע ה' לקולכם והמית החולקים עליכם, אבל אין זה מופת חותך שנצמר שצט לוי, ולא אהרן. והוא שאמר ה' יתעלה דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב, והשכותי מעלי את תלכות בני ישראל וכו', כי כאשר פרח מטה אהרן לבית לוי, היה מופת שהשצט כנצר, ואהרן כנצר לכהן גדול, שהוא היה הראוי שצכל השצט; כי כראה כי עתה לא הריצו עמו רק על חלוק הכבורות שהיו מקריצים קודם שנצמר שצט לוי, ואל זה רמו כאמרו כי כל העדה כלס קדושים, ר"ל עדת הכבורות, כמו שפירש א"ע. וכן מלאכו בשמואל הרמתי כשנקצו ישראל לשאול להס מלך, אשר לא היתה השאלה ההיא ראויה, כאשר היה להס מנהיג ככדו ונביא ה', כי אס בניו לא הלכו בדרכיו, אשר מנה שופטים עליהם, (היה להס) לשאול שישפטם הוא עצמו ככראשונה, או שימנה אחרים יראי אלהים אנשי אמת, והדבר הקשה יציאון אליו, וחו שמה צעיני שמואל כאשר אמרו תנה לנו מלך, ואמר ה' יתעלה אליו שמע בקול העם כי לא אותך מאסו וכו', ר"ל אחר שמנתי להס דדקר טוב ונאמן, והס שאלו להס מלך, לא הדדקר מאסו, רק הממנה מאסו; ושמואל הזהיר על זה פעמים ושלש, ר"ל שלא ישאלו להס מלך, כאשר תמלא צעת פרסום בחירת שאלו במלכה, אחר להס ואתם היום מאתם את ה' אלהיכם, וישראל חשבו להתכלל מזה אחרי שאלו בתורה שום תשים עליך מלך, בלי הגבלת זמן, חשבו שיהיה הרשות כתונה להס להקיימו כשירצו ויהיה להס לב אחד להקיימו, מבלי הצטה לפרכם הדור אס הוא ראוי אס לא, ולכן החזיקו צטעוכם, והוא שאמר להס שמואל כחדשו המלוכה בגלגל ותאמרו לא כי אס מלך יהיה עלינו, ולהשיבם מטעוכם ולהודיע להס שצטאו ושימנו תודה לה' וערפס לא יקאו עוד, כי כפירת העון שמי עוכות, אחר להס שמואל בלי מנות ה' אליו, הלא קביר מטים היום אקרא אל ה' ויתן קולות ומטר, כי אס כטטווה מה' לומר להס זה, לא היה צריך להתפלל על הקולות והמטר, ובעט צה' שיטע תפלתו, אחר שהיה ראוי להודיע ולפרסם להס רעתם וצטאתם אשר מאסו ה' ודדקרו, כי אולי חשדוהו שמה

Posciachè non avete avuto [cioè dimostrato] fede in me, da santificarmi agli occhi dei figli d'Israel [vale a dire: non era stato loro ordinato, come in Esodo XVII. 6, di battere il sasso, ma di parlargli; e parlando al sasso avrebbero mostrato una

לו בעבור הסרת הגדולה מבניו, וכאשר ראו ישראל הקולות והשמע בעת הקליר, אשר לא היה משפט הארץ ההיא, כאשר הקדים להם שמואל, שבו אל ה' והודו על חטאתם, באחרם התפלל בעד עבדיך וכו' כי יספנו על כל חטאתינו רעה וכו'. וכן אליהו בחר הכרמל, בהתפקר הדור ההוא לעבודת הבעל, וכמשו דה', ואמר להם עד מתי אתם פושטים על שמי הסעפים, ויתנו לנו שנים פרים, והיה האלהים אשר יענה באש הוא האלהים, ועשה כל הפעולות הכבדות, ר"ל בנין המזבח, ושמים עשרה אנשים למספר ששמי בני יעקב, והתעלה סביב ללכת המים סביב למזבח, כדי שיתפרסם עולם יכלת ה' ונפלאותיו, לדור הרע ההוא המסופקים ביכלתו ומיאותו בדרת האש ותאכל העולה, והמים אשר בתעלה לחכה, והכל עשה אליהו ע"ה בלי הקדמת נוואת ה' אליו, אחר שהיה מן הראוי לעשות כן לפי הזמן והענין. ואחר זאת הקדמה כאמר כי כאשר כקהלו ישראל על משה ואהרן ובקשו המים מע"פ שלא בקשו אותם בדרך כבויה, אבל צריב ומזה, היתה התשובה הראויה להם להנטיחם על שאלתם, ולומר להם אל תיראו כי לא ימית אתכם ואת מקניכם בנאמא, הלא כלכל אתכם בזמן מ' שנה, והכה נור ויזינו מים ולא חסרתם דבר, לכן בזה' אל תמרודו. מכל מקום (היה) ראוי לגעור בזהם ולכחות על המריבה, לא שירפו ידיהם וינהלו להשיג, כי מתכאף הנביא מדת הגבורה, לא יתן ולא ישוב מפני כל. ושני הנביאים האלו, אשר נשלמו במדות ובשכליות, ורעו את העם מ' שנה במדבר, והם משה ואהרן, לא תמלא שהשיבו להם שום דבר בהקהלם עליהם על דבר המים, אבל רפו ידיהם, ומן המערכה נסו, והלכו אל אהל מועד מפני הקהל, כאמרו ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד, ואמר א"ע כדמות צורקים. עד כאן לשון בעל אות נפש, ועוד האריך. ואמנם מע"פ שהסכימו בפירוש זה ארבעה חכמים מומנים שונים ומארכות רחוקות, בלי שידע אחד מהם מתשבת חברה, ומע"פ שגם אני בפירוש הזה צמתי במשך ט"ו שנים ושצמתי לתלמידי, מכל מקום הכני רואה עתה כי אין משמעות הכתובים מסבכת עם הפירוש הזה; כי הנה ה' לא הוכיחם כלל על אשר פחדו ועל אשר לא דברו, והנה העיקר חסר מן הספר, ובפרט מלות על אשר מריתם את פי (למטה פסוק כ"ד) לא יתיישבו כלל לפי הדעת הזאת, אלא בדוקק גדול, ואמתת משמעותן אינה אלא שהיה שם נזוי שלא קיימורו, לא שחסרה להם הגבורה הראויה להם. גם מלות ויבא משה ואהרן מפני הקהל אין שום הכרח שהכוונה לומר שהלכו כדמות צורקים (כדברי הראב"ע), כי ויבאו אין כתוב כאן, ומלת מפניהם אין ענינה אלא שהתרחקו מהיות לפנייהם, על דרך ויסע עמוד הענן מפניהם (שמות י"ד י"ט). והרב החכם בעל ס' באר שבע, בספרו

אֶת־הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם;
 (יג) הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
 אֶת־יְהוָה וַיִּקְדָּשׁ בָּם: ס רביעי (יד) וַיִּשְׁלַח
 מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקֹּדֶשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֲדָוִם כֹּה
 אָמַר אַחֲיָהּ יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־
 הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצֹאֲתָנוּ: (טו) וַיֵּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ

על התורה הנקרא נדה לדרך הביא דברי בעל מנחה כלולה (כלי להזכיר שמו על הקלקלה), וכתב עליהם: ואני חומר שכל המפרשים לא רנו לפרש כן, כי הוא פירוש משוגע, שאינו כדי לדבר הימנע כלל, שהרי מקרא מלא כתוב על אשר מריתם את פי, שעברו על דברו, ולפי פירושו, לא עברו על דברו, אלא שלא הוכיחו את ישראל. ועוד האריך. גם בעל הרכסים לנקעה דחה פירוש רמב"מ. והכני רואה עתה כי משמעות הכתובים אינו אלא בפירוש רש"י וכל הקדמונים, שהיה לו' ה' ית' שידברו אל הסלע ממש, וכמו שכתב בעל העקדה שהיה להם לומר אל הסלע: כה אומר ה', הסלע חנה מיוחד ועתה העם הזה, וכיוצא בדברים האלה, כאשר ידבר איש על רעהו בעל דעת כמהו. הלא כה עשה אח"כ יהושע, שאמר שמש בגבעון דום, וירח צעמק אילון. הן אחת כי (כדברי הרמב"ן) אין הכנס גדול בדבור מנהגה, כי הכל שזה אצל הסלע, אצל מכל מקום לעיני ההמון הדבור אל הסלע היה מתמיה יותר, והיה שם שמים מתקדש יותר. ומה שאמר הרמב"ן כי מאמר שזוה קח את המטע, יש במשמע שיבה בו, איננו נכון, כי אחר שאמר לו ה' ודברתם אל הסלע, ולא והביתם, היה להם לדבר ולא להכות, אלא שנשעת הדבור היה להם לכטות ידם במטה על הסלע, צריחוק מקום ובלי לנגוע בו. והנה מטאת משה ואהרן הייתה מרי (ככתב להלן כ"ד), כי לא עשו כאשר נוס ה'; ונקראת ג"כ מעילה (דברים ל"ז כ"א) שענינו חסרון כאמנות כי לא כאמנו עמו, כשלא דקדקו לשמור דברו לעשות ממש כאשר נוס; וכאן נקראה חסרון אמונה (לא האמנתם בי) לא שהם לא האמינו באלהים, ושמשו שיוכל להוציא מים מן הסלע בהכחה ולא יוכל להוציאם בדבור (כי זה דבר שאין הדעת סובלת); ולא שמשו שאפילו בהכחה לא יצאו, וכמו שיוכל המתעקש להניח ממאמרו המן הסלע הזה נוציא לכם מים, כי אמנם אם לא האמינו שיצאו המים, למה הקהילו את הקהל אל פני הסלע? הלא אין ספק כי באמרו המן הסלע הזה וגו' לא הייתה הכוונה אלא לומר: היתכן

più piena fede, ed il popolo avrebbe maggiormente ammirato la divina santità, cioè la grandezza ed onnipotenza di Dio]; perciò voi non condurrete questa radunanza alla terra che ho loro assegnata. — (13) Sono queste le acque (dette) di Merivà [Contesa] dove i figli d'Israel contrastarono col Signore, e nelle quali egli si mostrò santo, [grande, onnipotente]. (14) Indi Mosè mandò da Cadès ambasciatori al re d'Edòm (a dirgli): Dice così il tuo fratello [consanguineo] Israel: Tu conosci tutt'i travagli che ci sono avvenuti. (15) Che

בדרך הטבע שזמן הסלע הזה ילאו מים? לא: ועתה התיבנו וראו את אשר יעשה ה', כי הוא יוציא לכם מים מזור המלח, ולא היה בזה חסרון אמונה כלל. אבל מאמר יען לא האמנתם בי להקדישי ענינו: יען לא קדשתם אותי (לדבר אל הסלע, שדבר מתמיה כזה היה גורם קדוש השם גדול מאד בעיני ההמון), כאילו לא האמנתם בי (שאובל לעשות כדבר הזה, להוציא מים בדבור). והרי זה דרך מליצה כהוג הרבה, והוא הכקרא Metonymia, ודוגמתו כל משכאף אהבו מות (משלי כ' י"ז), אינן הכוונה שהם ממש אהבים רעת עלמים; כי זה בלתי אפשר, אבל שמעשיהם הם כאילו היו אהבים רעת עלמים; וכן מושך שבעו שוכא בכו (שם י"ג כ"ד), והלא אינו מושך שבעו אלא להיומו אהב את בנו, אבל הכמשך מועשיו הוא כאילו היה שוכא, כי הוא גורם לו שיהיה כער משולת ובעל מדות רעות; וכן וימאסו בצרף חמדה (תהלים ק"ו כ"ד), והם לא מאסו בה, כי גם המרגלים אמרו טובה הארץ מאד מאד, רק פחדו מגבורת היושבים בה, ואמרו ולמה ה' מביא אותנו אל הארץ הזאת לכבול בזה. והיותר קרוב לענינו הוא מה שאמר שמואל לשאול (שמואל ה' ט"ו כ"ו) כי מאסתה את דבר ה', והוא באמת לא מאס את דבר ה', אבל מרה את דברו מחמתו על אגב ועל מיעט הלאץ והבקר. אבל איך היה ומהיכן כמשך הדבר הגדול והכורא הזה שקדושי עליון משה ואהרן קטאו ומרו את פי ה', כראין הדברים שהכעם הוא שגרם להם, ובפרט כי כטעם לקחת בידו המטה שהיה בו פרק וזין ושקדים והוכח לפני ה' למשמרת לאות לבני מרי, ובהיותו בידו כנטייר בלבו מרי העם הזה, שכמה פעמים התלוננו על ה', לפיכך במקום שהיה לו לדבר אל הסלע, דבר אל העם ואמר להם שמעו כא המורים, וכמו שפירש הרש"ב: שמעו כא המורים, כמו שהמטה הזה שיש בו שקדים מוכיח שהוא למשמרת לאות לבני מרי. והנה הכעם הוא שגרם לו למרות את פי ה', אך לא על הכעם נעבש (כדעת הרמב"ם), אלא על שלא דבר אל הסלע. וכן אמר ר' אלעזר בן עזריה בספרי פרשת מטות (והביאו רש"י), בשלשה מקומות בא (משה) לכלל כעם ובא לכלל טעות. (יג) ויקרש בהם: נמים, כרש"ב, והנה ה' נקדש בעשותו הכעם, אע"פ שמשה ואהרן לא קדשוהו כראוי, שאם היו מדברים אל הסלע, היה שם שמים מתקדש יותר.

מִצְרַיִם וַנָּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ
 לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא־בִתְיָנוּ: (מז) וַנַּעֲקֶן אֶל־יְהוָה
 וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֵּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם
 וַהֲנֵה אֲנַחֲנוּ בְקֹדֶשׁ עִיר קָצָה גְבוּלָךְ: (נ)
 נַעֲבְרָה־נָּא בְּאַרְצְךָ לֹא נַעֲבֹד בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם
 וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בְּאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ לֹא
 נָטָה יָמִין וּשְׂמֹאל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹד גְּבוּלָךְ:
 (ס) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָדָם לֹא תַעֲבֹד בִּי פֶן־בְּחָרֵב
 יֵצֵא לְקִרְיָתְךָ: (סא) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל

NUMERI XX

cioè i nostri padri sono passati in Egitto, e restammo in Egitto lungo tempo, e gli Egizi maltrattarono noi e i padri nostri. (16) Noi sciamammo al Signore, ed egli udì il nostro grido, e mandò un inviato, che ci trasse dall'Egitto; ed ora siamo in Cadès, città situata all'estremità del tuo territorio. (17) Concedi deh! che possiamo per la tua terra: non passeremo pei campi e per le vigne, e non beremo l'acqua dei pozzi; cammineremo per la strada regia, senza piegare a destra o a sinistra, sinchè avremo passato il tuo territorio. (18) E Edòm gli disse: Non devi passare sul mio, se non vuoi ch'io ti venga incontro colla spada. (19) E i figli d'Israel

(יט) רק אין דבר וגו': על דרך כי שלום לך ואין דבר, וכן אנקלום ורש"י, ומלת רק דנקה עם נרגלי, רק (אין דבר) נרגלי אעבורה. והמבאר כתב וכן מתורגם בל"א, והוא טעות, כי רמב"מן (ואחריו יש"ר) תרגם איני רוצה להזיקך, אבל אנקלום ורש"י יפה הבינו כי אין דבר איננו ממש כמו איני רוצה להזיקך, אך ענינו אין כאן שום דבר שיהיה לזכות לך.

בַּמִּסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִמֶּיךָ נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקְנִי
 וְנָתַתִּי מִכֶּרֶם רֶק אֵין־דָּבָר בְּרַגְלִי אֶעֱבֹרָה:
 (כ) וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא אֲדֹם לִקְרֹאתוֹ
 בָּעֵם כָּבֵד וּבִיד חֲזָקָה: (כא) וַיֵּמָאן אֲדֹם נָתַן
 אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיֵּשׁ יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו:
 חֲמִישִׁי (שְׁלִישִׁי בַמְּחֻבֵּר) (כב) וַיִּסְעוּ מִקְדָּשׁ וַיָּבֹאוּ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הָרֹהֵר הָהָר: (כג) וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהַר הָהָר עַל־גִּבּוֹל
 אֶרֶץ־אֲדֹם לֵאמֹר: (כד) יֹאסֹף אַהֲרֹן אֶל־עַמּוֹ
 כִּי לֹא יָבֹא אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי

NUMERI XX

gli soggiunsero: Andremo per la strada battuta; e se beremo le tue acque noi ed il nostro bestiame, ne pagheremo il prezzo. Non c'è alcuna cosa (a temere), desidero soltanto passare co' miei piedi. (20) E quegli disse: Non devi passare. — E Edòm gli uscì incontro, con gente numerosa e con grandi forze. (21) Avendo così Edòm ricusato di lasciar passare Israel pel suo territorio, Israel voltò via da lui [rispettando l'antica parentela, gl'Idumei essendo i discendenti di Esaù, fratello di Giacobbe]. (22) Partiti da Cadèsh, i figli d'Israel, la congrega tutta, arrivarono al monte Hor. (23) Ed il Signore disse a Mosè e ad Aronne nel monte Hor, ai confini del paese di Edòm, quanto segue: (24) Raccolgasi Aronne alla sua gente, poichè non deve entrare nella terra che ho assegnata ai figli d'Israel, perchè m'avete disubbidito rapporto alle acque di

יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מְרִיתָם אֶת־פִּי לִמִּי מְרִיבָה;
 (כה) קַח אֶת־אֲהֶרֶן וְאֶת־אֶלְעָזָר בָּנָיו וְהַעֵל
 אֹתָם הָר הָהָר: (כו) וְהַפִּשְׁטָה אֶת־אֲהֶרֶן אֶת־
 בְּגָדָיו וְהַלְבַּשְׁתָּם אֶת־אֶלְעָזָר בָּנָיו וְאֲהֶרֶן
 יֵאָסֵף וּמֵת שָׁם: (כז) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הָר הָהָר לְעֵינָיו כָּל־הָעֵדָה:
 (כח) וַיִּפְשְׁטֵם מֹשֶׁה אֶת־אֲהֶרֶן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֵּשׁ
 אֹתָם אֶת־אֶלְעָזָר בָּנָיו וַיָּמֵת אֲהֶרֶן שָׁם בְּרֹאשׁ
 הָהָר וַיֵּרֶד מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר מִן־הָהָר: (כט) וַיֵּרְאוּ
 כָּל־הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֲהֶרֶן וַיִּבְכוּ אֶת־אֲהֶרֶן
 שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס

NUMERI XX

Merivà. (25) Prendi Aronne ed Eleazzaro suo figlio, e falli salire sul monte Hor. (26) E fa che Aronne si spogli de' suoi abiti, e vengano indossati da Eleazzaro suo figlio; indi Aronne si ritirerà, e morrà ivi. (27) Mosè esegui quanto il Signore gli comandò, e salirono sul monte Hor alla presenza di tutta la congrega. (28) Mosè fece che Aronne si spogliasse de' suoi abiti, e li fece indossare ad Eleazzaro suo figlio; ed Aronne morì colà in cima del monte, e Mosè ed Eleazzaro scesero dal monte. (29) Tutta la congrega vide che Aronne era morto, e tutta la casa d'Israel pianse Aronne per trenta giorni.

כא

(א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ-עָרָד יוֹשֵׁב הַנֶּגֶב
 בִּי בֹא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל
 וַיִּשְׁבִּי מִמֶּנּוּ שִׁבְיִי: (ב) וַיֵּדַר יִשְׂרָאֵל נָדָר לַיהוָה
 וַיֹּאמֶר אֲסִנָּתָן תִּתֵּן אֶת-הָעַם הַזֶּה בְּיָדִי
 וְהִחַרְמֹתִי אֶת-עָרֵיהֶם: (ג) וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל
 יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת-הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֶם אֹתָהֶם וְאֶת-
 עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם חֲרֹמָה: (ד)

NUMERI XXI

XXI

(1) Ora, il cananeo re d'Aràd, abitante la parte australe
 (della Cananea), avendo inteso ch'Israel s'avanzava verso
 Atharim, attaccò Israel e ne menò alcuni individui in cattività.
 (2) Ed Israel fece un voto al Signore, e disse: Se mi darai
 questo popolo nelle mani, farò Hhèrem le loro città, [ucciden-
 done gli abitanti, e consacrandone le sostanze, v. Lev. XXVII.
 28, 29]. (3) Ed il Signore esaudì Israel, e gli diede (nelle
 mani) quei Cananei, ed egli [Israel] fece Hhèrem quelli e le
 loro città, e pose nome a quel luogo Hhormà. (4) Indi parti-

(ג) כראה כי המאורע הזה איננו אומן שזכופטים (א' י"ז) חלל עבדו לקחו קנה
 מעריהם, והשאר בניו יהושע. (ד) ותקצר נפש: קוטר כפז כמו קטר אפיס, והוא

וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר יָדָרְךָ יַם־סוּף לִסְבָּב אֶת־
 אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְש־הָעָם בַּדֶּרֶךְ; (ה) וַיְדַבֵּר
 הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבִמֹּשֶׁה לֵּמָּר הֶעֱלִיתָנוּ
 מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין
 מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקָּלָקָל; (ו) וַיִּשְׁלַח
 יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשְׁכוּ
 אֶת־הָעָם וַיָּמָת עַם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל; (ז) וַיָּבֹא
 הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ
 בַּיהוָה וּבָךְ הַתַּפִּלָּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מַעֲלֵינוּ
 אֶת־הַנְּחָשׁ וַיַּתְּפִלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם:

NUMERI XXI

rono dal monte Hor, verso il mar rosso, per far il giro del paese d'Edòm; ed il popolo divenne impaziente, a cagione di tale viaggio. (5) Ed il popolo parlò di Dio e di Mosè (e dissero): Perchè ci avete tratti dall' Egitto, a morire nel deserto? mentre qui non havvi nè pane, nè acqua, e l'animo nostro è ristucco del cibo leggerissimo [la Manna]. (6) Ed il Signore mandò nel popolo i serpenti (detti) Saraf [brucianti, micidiali], i quali morsicarono il popolo, e molta gente d' Israel ne morì. (7) La gente andò da Mosè, con dire: Abbiamo peccato, avendo parlato del Signore e di te. Prega al Signore, che tolga da

סבך ארך אפים, ונפש כמו אפים, נשימה, וכן ארך אפים רב תבונה וקלר רוח מרים

(*) קח נטרחה.

(ח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים
 אֹתוֹ עַל-נֶגֶם וְהָיָה כָּל-הַנִּשּׁוֹךְ וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי;
 (ט) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נָחָשׁ נִחָשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל-הַנֶּגֶם
 וְהָיָה אִם-נִשְׁךְ הַנָּחָשׁ אֶת-אִישׁ וְהִכִּית אֶל-
 נָחָשׁ הַנִּחָשֶׁת וְחָי: שֵׁי (י) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיַּחֲנוּ בְּאֶבֶת: (יא) וַיִּסְעוּ מֵאֶבֶת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי
 הָעֵבְרִים בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מוֹאָב מִמִּזְרַח
 הַשָּׁמֶשׁ: (יב) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחֲל זָרָד:
 (יג) מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֶרְנוֹן אֲשֶׁר
 בַּמִּדְבָּר הַיָּצֵא מִגִּבְלֵי הָאֲמֹרִי כִּי אֶרְנוֹן גְּבֹול

NUMERI XXI

noi i serpenti. — E Mosè pregò in favore del popolo. (8) Ed il Signore disse a Mosè: Fatti un Saraf, e lo poni sopra una pertica, ed ognuno che sarà morso, lo guarderà e guarirà. (9) E Mosè fece un serpente di rame, e lo pose sur una pertica; e tosto che un serpente aveva morso alcuno, questi guardava il serpente di rame, e guariva. (10) Indi i figli d'Israel mossero e si accamparono in Ovòt. (11) Mossero poi da Ovòt, ed accamparonsi in Ijjè-haavarim, nel deserto ch'è di faccia al paese di Moàb, dalla parte del levar del sole. (12) Di là mossero, e s'accamparono nella valle di Zèred. (13) Di là partirono, e s'accamparono oltre l'Arnòn, nella landa ch'è fuori del(l' antico) territorio degli Emorei [ed apparteneva altra volta ai Moabiti]; poichè l'Arnòn è (attualmente) il con-

חולת (משלי י"ד כ"ט), ולמעלה ממנו (פסוק י"ז) קנר חפס יעשה חולת. (ד) הקלקל:

מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי: (יד) עַל־כֵּן
 יֹאמַר בְּסֵפֶר מַלְחָמַת יְהוָה אֶת־זֶה בְּסוּפָהּ
 וְאֶת־הַנִּחָלִים אֲרֹנוֹן: (טו) וְאִשָּׁל הַנִּחָלִים אֲשֶׁר
 נָטָה לְשֵׁבֶת עַד וְנִשְׁעַן לְגָבֹול מוֹאָב: (טז)
 וּמִשָּׁם בִּיאָרָה הַיָּדוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
 לְמֹשֶׁה אֲסֹף אֶת־הָעָם וְאֶתְנָה לָהֶם מַיִם: ס
 (יז) אִזְּאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי
 בְּאֵר עֲנוּ־לָהּ: (יח) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ
 נְדִיבֵי הָעָם בְּמַחֲקָק בְּמִשְׁעָנְתָם וּמִמְדְּבָר
 מִתְנָה: (יט) וּמִמִּתְנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל
 בָּמוֹת: (כ) וּמִבָּמוֹת הַגִּיאָ אֲשֶׁר בְּשֶׁדָה מוֹאָב
 רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְנִשְׁקָפָה עַל־פְּנֵי הַיְּשִׁימֹן: פ
 שְׁבִיעִי (רביעי במחזור) (כא) וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים
 אֶל־סִיחֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי לֵאמֹר: (כב) אָעֲבָרָה
 בְּאֶרְצְךָ לֹא נָטָה בְּשֶׁדָה וּבְכָרֶם לֹא נִשְׁתָּה

כמו אדמדם מאסאס. (יד) על כן יאמר בספר מלחמות ה': כתב רמז"מן
 שמה מביא כאן מה שהיה כתוב בספר ההוא, להיות זה לעדות לישראל שלא נכנסו
 בגבול מואב; ולא אמר כלום, שהרי לדעתו הס' ההוא היה מלכת איש יהודי, והיה
 כתוב בו הלא הנאר אשר אמר ה' למשה, גם שם הס' (ספר מלחמות ה') מורה שהוא

fine di Moàb, tra i Moabiti e gli Emorei. (14) Ond'è che fu detto [fu cantato] nella narrazione delle guerre del Signore: (Egli percosse ed abbattè la regione detta) Vahèv, a guisa d'un turbine, come pure le valli adjacenti all'Arnòn. (15) Quelle basse valli, che stendonsi verso la città residenziale, Ar [capitale del regno moabitico]; indi si arrestò al confine di Moàb [vale a dire: gl'Israeliti, nella guerra cogli Emorei, non entrarono nel territorio dei Moabiti]. — (16) E di là passarono in Beèr [nome di luogo, che vale pozzo]; quel Beèr, dove il Signore disse a Mosè: Aduna il popolo, ed io gli darò acqua. (17) Allora Israel cantò quest'Inno: Sorgi, o pozzo! Celebra-
telo in coro! (18) Pozzo, fatto dai principi, scavato dai primarj del popolo, colla verga del comando, coi loro bastoni d'appoggio. [Ecco come il popolo, invece di celebrare Iddio, che fece sgorgar l'acqua dal sasso, celebrò soltanto Mosè ed Aronne]. — Indi da quella landa passarono in Mattanà. (19) E da Mattanà in Nahhalièl, e da Nahhalièl in Bamòt. (20) E da Bamòt nella valle situata nel (così detto) campo di Moàb [cioè nel territorio in addietro moabitico], sottoposta alla cima del Pisgà, che guarda verso il deserto. (21) Ed Israel mandò ambasciatori a Sihhòn, re degli Emorei, con dire: (22) Concedi ch'io passi per la tua terra: non piegheremo (per pas-

מלאכת איש יהודי, כי אם בן ארבע איתיות הוא מיוחד לאלהי ישראל, וא"כ מה ראיה מדברי הם' ההוא? והכחן שאין זה (כדעת ראב"ע) ספר בפני עצמו, אבל ספר הוא כאן (כדעת רש"י ורשב"ם וקלעריקום) שם הפעולה, כמו ספור או ספירה (narratio), וזה נקראו בן הספרים, מפני שהם כוללים ספור דברים או ספירת דברים. והנה משה אומר כי אחר מלחמת סיחון ועוג, כשהיו ישראל מספרים דרך שיר ומשל ומליצה את מלחמות ה', היו מזכירים כי ה' עבר בסופה ובסערה את המקום הנקרא והם והנחלים והגיאיות הסמוכות לארנון, הלא הם הנחלים הסמוכים לער, כי הכל לקחו ישראל במלחמה, וכשען ה' ועמד בגבול מואב, שלא רצה ה' לעבור משם והלאה לכבוש ארץ מואב. השירים היו לשם ולתהלה בקרב ישראל, והתורה אוהבת להזכירם בעבור עצמם, ולא לתכלית אחרת, וכן יאמר למך לגשיו, וכן למטה על בן יאמר המושלים. (טו) ומשם בארץ: אין זה מספר מלחמות ה', אבל הוא דבק למעלה, משם נסעו. (יז) ענו לה: ואמרו לה בשריכם עלי בצר עלי בצר. (יח) במות: הן צמות ארנון שהזכיר למטה, וזה מואב כך נקרא כי היה למואב לפני, אע"פ שעכשו היה ביד

מִי בָאֵר בְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ עַד אֲשֶׁר-נִעְבֹּר
 גְּבֻלְךָ: (כג) וְלֹא-נָתַן סִיחֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר
 בְּגֻבְלוֹ וַיֹּאסֶף סִיחֹן אֶת-כָּל-עַמּוֹ וַיֵּצֵא
 לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל הַמְדִּבְרָה וַיָּבֵא יֵהָצֶה וַיִּלְחֶם
 בְּיִשְׂרָאֵל: (כד) וַיִּבְהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי-חֶרֶב וַיִּירֹשׁ
 אֶת-אֲרָצוֹ מֵאֲרָנֹן עַד-יָבֶק עַד-בְּנֵי עַמּוֹן כִּי
 עָזָה גְבוּל בְּנֵי עַמּוֹן: (כה) וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל-
 הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עָרֵי
 הָאֲמֹרִי בַּחֲשִׁבּוֹן וּבְכָל-בְּנֵי-יָהּ: (כו) כִּי חֲשִׁבּוֹן

NUMERI XX

sare) pei campi e per le vigne, non beremo l'acqua dei pozzi: cammineremo per la strada regia, sinchè avremo passato il tuo territorio. (23) Ma Sihhòn non accordò ad Israel di passare pel suo territorio, anzi Sihhòn adunò tutta la sua gente, ed uscì incontro ad Israel nel deserto, e giunto in Jàbass attaccò Israel. (24) Ed Israel lo mise a filo di spada, e conquistò il suo paese, dall'Arnòn sino al Jabbòk, (cioè) sino agli Ammoniti [e non più in là] poichè il confine degli Ammoniti è molto forte [e non potè essere superato da Sihhòn]. (25) Israel prese tutte quelle città e gl'Israeliti si stanziarono in tutte le città degli Emorei, in Hheshbòn, ed in tutte le città ad essa subordinate. (26) Poichè Hheshbòn era la città [la

האמורי. (כד) כי עז גבול בני עמון: גבול בני עמון היה עז לסיוחון, וסיוחון שלכד חלק מן-ארץ מואב לא לכד ארץ בני עמון כי גבולם היה עז, וישראל לא שלחו ידם בירושת אחיהם מואב ועמון, רק כמה שכבר כפל ציד האמורי, (כן פירש אדוני אבי ז"ל),

עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הוּא וְהוּא נִלְחָם
 בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹאשֹׁן וַיִּקַּח אֶת-כָּל-אֲרָצוֹ
 מִיָּדוֹ עַד-אֲרֹנִן: (כו) עַל-כֵּן יֹאמְרוּ הַמִּשְׁלִים
 בָּאוּ חֲשִׁבֹן תִּבְנֶה וְתִבְנוּן עִיר סִיחֹן: (כז) כִּי-
 אִישׁ יֵצֵא מִחֲשִׁבֹן לְהִבָּה מִקְרִית סִיחֹן אֲכָלָהּ
 עַר מוֹאָב בְּעָלֶי בָמוֹת אֲרֹנִן: (כח) אוֹיֵלָהּ
 מוֹאָב אֲבָדָה עַם-כְּמוֹשׁ נָתַן בָּנָיו פְּלִיטָם
 וּבִנְתָיו בְּשָׁכִית לְמֶלֶךְ אֱמֹרִי סִיחֹן: (כט) וַנִּירָם
 אֲבָר חֲשִׁבֹן עַד-דִּיבֹן וַנִּשִּׁים עַד-נֶפֶח אִשָּׁר*

NUMERI XXI

residenza] di Sihhòn re degli Emorei, ed egli aveva guerreggiato contro l'antecedente re di Moàb, ed aveagli preso tutt' il paese, sino all'Arnòn. (27) Quindi dicevano i poeti: Venite in Hheshbòn! Si restauri e si renda inconcussa la (nuova) città di Sihhòn. (28) Perocchè un fuoco è uscito da Hheshbòn, una fiamma dalla nuova città di Sihhòn; e divorò Ar [metropoli] dei Moabiti, ed i padroni dei siti elevati [e fortificati] dell'Arnòn. (29) Guai a te, Moàb; sei perduto, popolo (adoratore) di Ke-mòsh. Questi permise ch' i proprj figli fossero messi in fuga, e le proprie figlie divenissero captive del re emoreo Sihhòn. (30) Noi li saetammo, — è perduta Hheshbòn, è fatta preda

יבן מלחמי אח"כ לדון ינקח ואחרים). (כט) פלטים: כמים, ע' פירושי לשעיה מ"ה כ'.
 (ל) אשר עד מדבא: כפח היה סמוך למידבא, והזכירו המושלים זה, כי כפח לשון
 חפח כפח, ומידבא לשון דאבון כפח, גם דיבון מלשון מידבא. עד: לשון בנקר יאכל עד.

(*) נקד על ר'.

עַד־מִידְבָּא: (לא) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי:
 (לב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגְלֵי אֶת־יַעֲזָר וַיִּלְכְּדוּ
 בְּנֵתִיהָ וַיִּירָשׁ אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־שָׁם: (לג) וַיִּפְּנוּ
 וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ הַבָּשָׁן וַיֵּצֵא עֹגֹ מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן
 לִקְרֹאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמִּלְחָמָה אֲדָרְעִי:
 מַסְמָר (לד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַל־תִּירָא
 אֲתוֹ כִּי בִידְךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־
 אֶרְצוֹ וַעֲשִׂיתָ לוֹ כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ
 הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחִשְׁבֹּן: (לה) וַיִּכּוּ אֹתוֹ
 וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הַשָּׂאִיר
 לוֹ שְׂרִיד וַיִּירָשׁוּ אֶת־אֶרְצוֹ:

כב

(א) וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבֹת מוֹאָב
 מֵעֵבֶר לִירְדֵן יְרֵחוֹ: ס ס ס מ (ב) וַיֵּרָא
 בָּלָק בֶּן־צְפּוֹר אֶת כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל

(*) יורש קרי.

Divòn, — femmo estermínio sino a Nöfahh, ch'è presso di Medevà. — (31) Ora, stanziatosi Israel nella terra degli Emorei, (32) Mosè mandò ad esplorare Jaazèr, e presero le città da quella dipendenti, e distrussero gli Emorei ch'ivi erano. (33) Indi voltarono e salirono verso il Basciàn. ed Og re del Basciàn uscì loro incontro con tutta la sua gente, in Edrei, a dar loro battaglia (34) Ed il Signore disse a Mosè: Non temerlo, poichè io ti darò nelle mani lui e tutta la sua gente ed il suo paese; e lo tratterai come trattasti Sihhòn re degli Emorei, che abitava in Hheshbòn. (35) E (gl' Israeliti) percossero lui, e i figli suoi, e tutta la sua gente, senza lasciarne residuo, e s'impossessarono della sua terra.

XXII

(1) Indi i figli d'Israel partirono, e s'accamparono nelle pianure di Moàb, alle rive del Giordano (detto) di Gerico [cioè presso a quel tratto del Giordano ch'è rimpetto a Gerico]. (2) Ora Balàk figlio di Ssippòr, visto tutto ciò ch'Israel avea

(ב) וירא בלק בן צפור: בלק היה ככרי מואב, והיה ארמי, מארץ בני עמו של בלעם, וראה כי אנשי מואב אחזמו רעד מפני בני ישראל, עד שהתחילו לבקש עזרה או עלה ממדין, ובתירא שחא ימרדו בו באחרים מה יושבינו זה, והתחכם להביא להם תשובה ממרחק על ידי איש מבני עמו, הוא בלעם. א' בלעם היה עובד את ה' או עבד'ים? — היה עבד'ים, כי היה קוסם (יהושע י"ג) ואם היה עובד את ה' היה מתדבק בישראל, ולפחות לא היה הולך לקללם אחר שאמר לו ה' כי ברוך הוא, ולא היה הולך לקרואת נחשים כדי שיספון ה' לקללם אם היה יודע שהוא אל יחיד וזהם עם סגולתו, ומיד כשבא אל בלק היה לו להגיד לו כי זה העם בחר לו יי ושאזי אפשר שיאמץ בם; אבל מה שאמר לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי, כן היה מדרכי אמונתו לעבוד לכל אלוה כשינטרף לו, ועכשיו היה נרץ לאלהי העברים שיטוש את ישראל. = ב' מה היתה אומותו? — היה קוסם קסמים ומעונן ומכשף, והיה בקי בכל מיני עבודות שכימיו, והיה מגיד עתידות בקסמים, ומהיותו בקי בכל מיני עבודה היה עושה לכל אלוה והעבודות הרבות לפניה, ועי"כ היה מאמין שיקרב או ירחק האל ההוא מאדם או מגוי מיוחד. וידוע מכהה הרומיים כשגרים על

לֵאמֹרִי: (א) וַיָּגֵר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מֵאֵד בִּי
 רַב־הוּא וַיִּקֶּן מוֹאֵב מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ב) וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל־זִקְנֵי מְדִיָּן עֲתָה יִלְחָבוּ
 הֶקְהָל אֶת־כָּל־סִבְיֹתֵינוּ כְּלַחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת
 יָרֵךְ הַשָּׂדֶה וּבָלֶק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאֵב
 בָּעֵת הַהוּא: (ג) וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים אֶל־בָּלָעַם
 בֶּן־בְּעוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל־הַנֶּהָר אֶרֶץ בְּנֵי־
 עַמּוֹ לִקְרֹא־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה עָם יָצָא מִמִּצְרַיִם
 הִנֵּה כֹסֶה אֶת־עֵינֵי הָאָרֶץ וְהוּא יֵשֵׁב מִמֶּלִּי:

עיר משנעים אלהים שיעצוהו. והנה היה ידע אלהי ישראל כקרא ה', ושהוא חפץ
 בשנעיות ובפרים ובאילים. = ג' פעולותיו ברמיה או בתם לבב? — בתם לבב, כי
 היה מזדך או מקלל לפי מה שהיה רואה בחלום, או לפי מה שהיה עולה לו על ידי
 הקסמים והנחשים שהיה תמיד הולך לקראתם, שאם נאמר שהיו במרמה, ושאמר לינו פה
 הלילה כדי ליעול זמן, ואח"כ כי מאן ה' כדי להוקיר את עמנו, א"כ כשנא לקלל
 והוכרח לברך, היה לו להרגיש בקרבנו מעשה נסים, והיה לו לתרוד חרדה גדולה ולחדול
 מיד וללכת לו, ואם תאמר כי גם כל ברכותיו מלבו היו, כי ראה את ישראל מלמדים
 והבין שאם יקלס ימלא שקרן, א"כ למה נכתבה פרשה זו בתורה, ואיך אחר משה ולא
 אבנא ה' אלהיך לשמוע אל בלעם, ועוד למה הוסיף ארצנו ולא עתה, ומחץ פאתי מואב,
 שהיה זה משכית את עמנו בפני בלק. אבל נראה באמת שהיה עושה פעולותיו בתם
 לבב, כפי מה שמסרו לו רבותיו הקוסמים, והיה מאמין שיש כח בעבודת להשיג האלהים
 מחדה למדה, ואמר לינו פה הלילה, והשיבותי אתכם דבר כי היה סומך על החלומות,
 ואמר כאשר ידבר ה' אלי כי עשה איוו עבודה לאלהי העברים כדי שידעוהו בחלום
 אם רטנו שיק לקלל את עמו. = ד' היה נביא אם לא? — לא היה נביא, כי היה
 קוסם ועב"ס, רק בפעם הזאת שם ה' דבריו בפיו לכבוד ישראל. = ה' איך היתה
 כבודתו, מבלי שירגיש בעמנו מעשה נסים? — כשהיה נספר מזלך להכין עמנו לקללם.

fatto agli Emorei; (3) E ch' i Moabiti temevano oltremodo di quel popolo, perch' era numeroso, e ch' i Moabiti erano in angoscia, per paura dei figli d' Israel; (4) Come pure ch' i Moabiti dissero agli anziani di Midjan: « Ora questa moltitudine divorerà tutt' i nostri contorni, come un bue divora l' erba della campagna »: e Balàk figlio di Ssipòr essendo in quel tempo re di Moàb [e temendo ch' i suoi sudditi, mostrando propensione pei Midjaniti, loro consanguinei, potessero sbalzare dal trono lui, ch' era straniero]; (5) Mandò messi a Bi-leàm figlio di Beòr, in Pethòr, città sull' Eufrate, sua patria [di Balàk], per chiamarlo, con dirgli: Ecco un popolo è uscito dall' Egitto, ed ora cuopre la vista di queste terre, ed è stan-

היה ה' כותן בו לב מדש והתעוררות לנרך את ישראל, וע"י ההתעוררות האלהית ההוא היה כווא משליו למי דרכו במכת השיר, וגם הוא האמין כי מה' היתה זאת ושאלה העברים עושה זאת, ואמר בתם לבב הלא את אשר שים ה' בפי אותו אשמור לנבר. = ו' האתון דברה אם לא? לא ינבר מהאל לעשות שדבר, אבל לא היה אפשר שלא יחד בלעם ושני נעריו חרדה גדולה עד מות ולא היה אפשר שיהיה בו כח להשיב לה דבר, על כן יתכן שלא דברה כדבור של בני אדם, כי ותדבר אין כתוב כאן, אבל השמיעה בפי קול יללה שהיה מובן ממנו מה עשיתי לך כי הכיתני, והוא בכעסו השיב לעומתה ואמר באדם הנועך לבהמתו כי התעללת בי וכו', והיא חזרה ונעקה כאילו תאמר הלא אנכי אתך וכו', אז כחמרו רחמיו עליה ואמר לא, כלומר אין דרך הבהמה הזאת להתעלל בי, והנה אחת כי ה' פתח את פי האתון, כי כערה באופן משונה מעט ממה שהיה, אך לא היה הנם כל כך עד שינהל בלעם. והנה ה' שפתי תפתח אין ענינו דבור מו' מן העצב; גם קרוב הדבר שבלעם היה מתפאר בהבנת קולות העופות והמיות, ע"כ כששמע קולה פתח דבריה והשיב עליהם, על כן לא כנהלו נעריו, כי זה היה דרכו, אלא שהפעם הזאת היה גם כן אחת, אבל היה גם כן כחמרו ולא הרגישו בו ולא חרדו לא הם ולא בלעם. ועוד אם דברה, אך לא הטרקה ולא אמרה לו שיש גם דבר המפחידה מלכת? = ו' ומה ראה הקנ"ה להפך הקללה להכרעה? — ולמה לא הניח לבלעם שיקלל והוא ינבך? — מפני שלא הותר לישראל להתגרות במואב, ואם היה בלעם מקלל, היו בלעם ונלק מתפארים שהעילה קללתו להניל את המלך ואת העם אשר שכרוהו, כי לא ידעו כי ה' נזה אל תנר את מואב, ויאמרו כי הקללה הביאה בהם מרד לבב ופתחה גבורתם, ואולי ג"כ היו המואבים יונאים לקראתם בעם כד וביד חזקה כמו שעשה אדום (למעלה כ' כ'), והיו ישראל מתרסקים מפניהם מפני מלכות ה' כמו שעשו לאדום

(ו) וַעֲתָה לְכֶֽה־נָא אֶרֶה־לִי אֶת־הָעַם הַזֶּה
 כִּי־עַצֹּם הוּא מִמֶּנִּי אוֹכַל נִכְּה־בּוֹ
 וַאֲגַרְשֵׁנוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי יִדְעֹתִי אֵת אֲשֶׁר־
 תַּבְרֹךְ מִבְּרָךְ וַאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר: (ז) וַיֵּלְכוּ
 זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן וְקַסָּמִים בִּידֵם וַיָּבֹאוּ
 אֶל־בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבָרֵי בָלָק: (ח) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם לֵינוּ פֹה הַלַּיְלָה וְהִשְׁכַּתִּי אֶתְכֶם
 דָּבָר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה אֵלַי וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי־

NUMERI XXII

ziato vicino a me. (6) Or dunque vieni deh! maledicimi questo popolo, perocchè è potente più di me; ond'io possa percuoterne (qualche numero), ed allontanarlo dal paese; poichè so che chi benedici è benedetto, e chi maledici è maledetto. (7) Gli anziani di Moab e gli anziani di Midjan andarono, portando seco (la mercede della) divinazione, e giunti appo Bileam, gli esposero le parole di Balak. (8) Ed egli disse loro: State qui questa notte, indi vi darò risposta, secondo ch'il Signore mi parlerà. — E i principi di Moab restarono presso

והיה שם שמים ומתפלל. (ו) אולי אוכל נכה בו: אוכל וככה בו אני ועמי. בו, ולא אותם, אלא מכה מועטת, ככדי שיתרחק מעלי. (ז) כאשר ידבר ה' אלי: לא שהיה בלעם עובד את ה', אבל יודע היה כי אלהי ישראל כך היה שמו, וכשהיה רוצה לקלל שום אומה היה עובד את אלהים ומתפלל אליו שיסור מעליה, וקרוב לה מלאכו שהיה מכה הרומיים כשהיו נרים על עיר היו משנעים את אלהיה שיסורו משם, וכשהיו לוכדים העיר היו מביאים אליהם אל רומי והיו מקיימים להם היכלות; עיין Macrobii בספרו Saturnaliorum ספר ג' פרק ט'. ועכשיו שהיו מנקשים מחנו שיקלל את ישראל היה מנקש רשות מה' אלהי ישראל, ואח"כ (פסוק י"ח) אמר לא

מוֹאָב עַם-בְּלָעַם: (ט) וַיִּבֹּא אֱלֹהִים אֶל-בְּלָעַם
וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ: (י) וַיֹּאמֶר
בְּלָעַם אֶל-הָאֱלֹהִים בָּלָק בֶּן-צֶפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב
שָׁלַח אֵלַי: (יא) הִנֵּה הָעַם הֵיצֵא מִמִּצְרַיִם
וַיִּבְסוּ אֶת-עֵין הָאָרֶץ עֲתָה לְכָה קִבְּהָ לִּי אֲתוּ
אוּלִי אוֹכֵל לְהִלָּחֵם בּוֹ וְגִרְשִׁיתִיו: (יב) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים אֶל-בְּלָעַם לֹא תֵלֵךְ עִמָּהֶם לֹא תֵאָר
אֶת-הָעַם כִּי בָרוּךְ הוּא: שְׁנֵי (חֲמִישֵׁי בַמְּחֻבָּר)
וַיָּקָם בְּלָעַם בִּבְקָר וַיֹּאמֶר אֶל-שָׂרֵי בָלָק
לָכוּ אֶל-אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן יְהוָה לְתַתִּי לְהֵלֵךְ:

NUMERI XXII

Bileàm. (9) E Dio venne (in sogno) a Bileàm, e (gli) disse: Chi sono cotesti uomini che sono presso di te? (10) E Bileàm disse a Dio: Balàk figlio di Ssipòr re di Moàb me gli ha mandati (per dirmi): (11) Ecco (è qui vicino) il popolo ch'è uscito dall'Egitto, e cuopre la vista di queste terre. Or dunque vieni, e mel maledici; ond'io possa combatterlo ed allontanarlo. (12) E Iddio disse a Bileàm: Non andare con essi, non maledire quel popolo, perocchè è benedetto. (13) E Bileàm, alzatosi alla dimane, disse ai prncipi di Balàk: Andate al vostro paese, poichè il Signore ha ricusato di lasciarmi venire con voi.

אוכל לעצור את מי ה' אלהי, עשה עמו כאלו ה' הוא אלהיו, והיה מקומו שכל ימי
בן יתפיים לו אלהי ישראל ויתן לו רשות לקללם — ואולי אין צורך לכל זה, אלא
המורה הכניסה שם ה' בדברי בלעם, על דרך שהכניסו בדברי לנן (בא ברוך ה').

עֲמָכֶם: (יד) וַיִּקְוּמוּ שְׂרֵי מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל-בָּלָק
וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הֵלֶךְ עִמָּנוּ: (טו) וַיֹּסֶף עוֹד
בָּלָק שְׁלַח שְׂרָיִם רַבִּים וְנִבְכְּדִים מֵאֵלָּהּ:
(טז) וַיָּבֹאוּ אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹּה אָמַר בָּלָק
בֶּן-צְפּוֹר אֶל-נָא תִמְנַע מִהֵלֶךְ אֵלַי: (יז) כִּי-כִבֵּד
אַכְבֵּדְךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר-תֹּאמַר אֵלַי אֶעֱשֶׂה
וְלִכְהֶנָּא קִבְּהָ לִּי אֵת הָעַם הַזֶּה: (יח) וַיַּעַן
בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדִּי בָלָק אִם-יִתֶּן-לִי
בָּלָק מָלֵא בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹד
אֶת-פִּי יִהְיֶה אֵלָּהּ לַעֲשׂוֹת קִטְנָה אוֹ גְדוֹלָה:

NUMERI XXII

(14) E tosto i principi di Moàb recaronsi a Balàk, e (gli) dissero: Bileàm ricusò di venire con noi. (15) E Balàk tornò a mandare nuovamente dei principi numerosi, e ragguardevoli più dei primi. (16) E giunti appo Bileàm, gli dissero: Dice così Balàk figlio di Ssippòr: Deh! non ti rifiutare di venire da me. (17) Poichè io t'onorerò grandemente, e farò qualunque cosa mi dirai; ma vieni deh! maledicimi questo popolo. (18) E Bileàm, rispondendo ai servi di Balàk, disse: Se Balàk mi desse piena la sua casa d'argento e d'oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, mio Iddio, per fare

(*) קמ"ז כז"ק.

(יט) וַעֲתָה שְׁבוּ נָא בִּזְהָ גַם־אַתֶּם הַלַּיְלָה
וְאַדְעָה מִה־יִסָּף יְהוָה דְּבַר עֲמִי: (כ) וַיָּבֹא
אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם־
לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֶךְ אִתָּם וְאֶךְ־
אֶת־הַדְּבָר אֲשֶׁר־אָדַבְרָא אֵלֶיךָ אֹתוֹ תַעֲשֶׂה:
שְׁלִישִׁי (כא) וַיָּקָם בִּלְעָם בַּבֹּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת־
אֹתָנוּ וַיֵּלֶךְ עִם־שְׁרֵי מוֹאָב: (כב) וַיַּחֲרֶאֱפָה
אֱלֹהִים כִּי־הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתֵּיב מִלֵּאךְ יְהוָה
בַּדֶּרֶךְ לִשְׁטָן לוֹ וְהוּא רָכַב עַל־אֹתָנוּ וַיִּשְׁנִי

NUMERI XXII

alcuna cosa, piccola o grande. (19) Or dunque restate di grazia qui anche voi questa notte, ond'io sappia quello che nuovamente mi dirà il Signore. (20) E Dio venne a Bileàm di notte, e gli disse: Se codesti uomini sono venuti per chiamarti [cioè a consiglio, o per qualsiasi altro scopo, tranne quello che tu maledica quel popolo, locchè già sai non essere da me acconsentito], va pure con essi; farai però quello soltanto ch'io ti dirò. (21) E Bileàm, alzatosi la dimane, sellò la sua asina, e andò coi principi di Moàb. (22) E l'ira di Dio s'accese (contro Bileàm), perchè andava, ed un angelo del Signore si

(יט) ואדעה מה יוסף ה' דבר עמי: ואם לא יתנה שאלך לא אוכל ללכת, כי לא יועיל, ואז עשה אלו עבודה ומשד לפתותו; וה' שהיה ספן שילך וינרך ישראל אחר לו אם לקרוא לך לענה או לדבר אחר לך, כי נודחי אם לשחקללם נזח אלך לא היית מעכנס אחר שאמרתי לך כי נרוך הוא. (כב) ויחר אף אלהים כי הולך הוא: אחר שידע שאינם מנקהים ממנו דבר אחר, אלא לקללם, וה' עשה כדי לפרסם

נַעֲרָיו עָמּוּ: (כג) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה
 נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתַּט הָאֵתוֹן
 מִן־הַדֶּרֶךְ וַתִּלָּךְ בַּשָּׂדֶה וַיֵּךְ בַּלָּעַם אֶת־הָאֵתוֹן
 לַהֲטָתָהּ הַדֶּרֶךְ: (כד) וַיַּעֲמֵד מִלְאָךְ יְהוָה
 בְּמִשְׁעוֹל הַכֶּרְמִים גֵּרַר מוֹה וְגֵרַר מוֹה:
 (כה) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה וַתִּלְחֹץ
 אֶל־הַקִּיר וַתִּלְחֹץ אֶת־רִגְלָהּ בַּלָּעַם אֶל־הַקִּיר
 וַיִּסֹּף לַהֲכַתָּהּ: (כו) וַיּוֹסֶף מִלְאָךְ־יְהוָה עָבוֹר
 וַיַּעֲמֵד בַּמָּקוֹם זָר אֲשֶׁר אֵין־דֶּרֶךְ לַנָּשׁוֹת יָמִין
 וּשְׂמֹאל: (כז) וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה

NUMERI XXII

fermò sulla strada, per essergli d'ostacolo; mentre quegli cavalcava la sua asina, ed aveva seco due suoi giovani. (23) L'asina vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada nuda in mano; e l'asina piegò dalla via, e andò pei campi; e Bileàm battè l'asina, per farla ritornare sulla strada. (24) E l'angelo del Signore si pose in un calle tra le vigne, (dov'eravi) muro di qua e di là. (25) E l'asina, visto l'angelo del Signore, si strinse al muro, e strinse un piede di Bileàm al muro; ed egli tornò a batterla. (26) E l'angelo del Signore tornò a passare, e si fermò in luogo stretto, dove non c'era via da piegare a destra o a sinistra. (27) E l'asina vedendo

חנתו לישראל, אך לא נכנסים גדולים לנלתי ימנע מלכת. (כד) גרר מוה וגרר מוה:

(*) קמץ ב"ק.

וַתִּרְבֶּץ תַּחַת בִּלְעָם וַיַּחֲרֹאף בִּלְעָם וַיִּךְ
 אֶת־הָאֲתוֹן בַּמֶּקֶל: (כח) וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי
 הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר לְבִלְעָם מִה־עַשִׂיתִי לָךְ כִּי
 הִבִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רָגֳלִים: (כט) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
 לָאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלָתָּ בִּי לוֹ יִשְׁחָרֵב בְּיָדִי
 כִּי עָמָה הִרְגִּיתִיךָ: (ל) וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן אֶל־
 בִּלְעָם הֲלוֹא אֲנֹכִי אֶתְנֶךָ אֲשֶׁר־רִכַּבְתָּ עָלַי
 מֵעוֹדֶךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה הֵסֵבְנָה הַסַּבָּנוֹת
 לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא: (לא) וַיַּגֵּל יְהוָה
 אֶת־עֵינָיו בִּלְעָם וַיֵּרָא אֶת־מִלְאָךְ יְהוָה נֹצֵב

NUMERI XXII

L'angelo del Signore, si coricò sotto Bileàm; e Bileàm, acceso d'ira, battè l'asina col bastone. (28) Allora il Signore sciolse la bocca all'asina, ed ella disse a Bileàm: Che cosa ti feci, per cui mi battesti già tre volte? (29) E Bileàm disse all'asina: (Lo feci) perchè ti prendi giuoco di me. Se avessi in mano una spada, t'avrei già uccisa. (30) E l'asina disse a Bileàm: Non sono io la tua asina, che cavalcasti dacchè existi sino a quest'oggi? Ho io mai usato di trattarti così? — Ed egli disse: No. (31) Allora il Signore aperse gli occhi a Bileàm, e questi vide l'angelo del Signore fermo sulla strada, colla spada nuda

מכאן ומכאן היה גדר, והוא קיר, ואמר הקיר כרס. (ל) ההסבן חסבנתי: לעון וכל

(*) קמץ ב"ק.

בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבוֹ שִׁלְפָּה בִּידּוֹ וַיִּקַּד וַיִּשְׁתַּחוּ
 לְאִפּוֹ: (לב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶאךָ יְהוָה עַל-מָה
 הִכִּיתָ אֶת-אַתְנָחֶזֶה שְׁלוֹשׁ רָגְלִים הִנֵּה אָנֹכִי
 יֵצְאתִי לִשְׁטֵן כִּי-יִרְט הַדֶּרֶךְ לְנִגְדִי: (לג) וַתֵּרָאֵנִי
 הָאֲתוֹן וַתֵּט לִפְנֵי יְהוָה שְׁלֹשׁ רָגְלִים אוֹלֵי
 נִטְתָּה מִפְּנֵי כִי עָתָה גַם-אַתָּה הִרְגָתִי
 וְאוֹתָהּ הֶחְיִיתִי: (לד) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל-מֶלֶאךָ
 יְהוָה חָטָאתִי כִי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נֹצֵב

NUMERI XXII

in mano; e s'inclinò e si prostrò sulla propria faccia. (32) E l'angelo del Signore gli disse: Perchè battesti la tua asina già tre volte? Son io che sono uscito, per esserti d'ostacolo; imperocchè deve ben essere disastroso un viaggio fatto a mio dispetto. (33) E l'asina mi vide, e declinò davanti di me già tre volte. (Potevi pensare che) forse declinava per paura di me. Sì, quasi t'avrei ucciso, lasciando essa in vita. (34) E Bileam disse all'angelo del Signore: Ho fallato [nel batterla],

דרכי הסכנחה (תהלים קל"ט ג') ענין בקיאות והרגל. (לב) לנגדי: כמו אין חכמה ואין תבונה ואין עזה לנגד ה' (משלי כ"א ל'). ירמ: בלי ערבי praecipitium, exitium. (לג) אולי נטתה מפני: אתה שאתה בקי בקסמים, כשראית אותה נוטה מן הדרך לא פעם אחת אבל שלש פעמים, היה לך למשוב אולי ברוזן האל נטתה, כי הוא שלח לה חיזה מוכע שיעכב הליכתה; ועתה שהקשית ערפך ללכת ראוי היה שאתה אומך, והיא ראויה לחיות, חלף ממה שאמרת לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. אולי נטתה, מקרא קצר, היה לך למשוב אולי נטתה. אנקלוס תרגם כאילו כמוב לולי נטתה מפני, רק בחימוש כ"י על קלף שלי מותרם מאיס סטת מן קדמי.

לְקִרְאָתִי בַדֶּרֶךְ וְעָתָה אֲסִרְעָ בְּעֵינֶיךָ אֲשׁוּבָה
 לִי: (לח) וַיֹּאמֶר מִלֵּאךְ יְהוָה אֵל-בִּלְעָם לֵךְ עִם-
 הָאֲנָשִׁים וְאַפֶּס אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדָּבָר אֵלֶיךָ
 אַתָּה תִּדְבָּר וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם-שְׂרֵי בָלָק:
 (לו) וַיִּשְׁמַע בָּלָק כִּי-בָא בִלְעָם וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ
 אֶל-עִיר-מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-גְּבוּל אֲרָנָן אֲשֶׁר
 בְּקֶצֶה הַגְּבוּל: (לז) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בִּלְעָם
 הֲלֹא שְׁלַח שְׁלַחַתִּי אֵלֶיךָ לְקִרְאָתְךָ לָמָּה
 לֹא-הִלַּכְתָּ אֵלַי הָאֲמָנָם לֹא אוֹכַל בַּבֶּדֶךְ:
 (לח) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל-בָּלָק הִנֵּה-בָאתִי אֵלֶיךָ
 עָתָה הִיכָל אוֹכַל דְּבַר מְאוּמָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
 יֵשׁוּם אֱלֹהִים בְּפִי אַתָּה אֲדַבֵּר: רביעי (ששי במחובר)

NUMERI XXII

poich'io non sapeva che tu m'aspettavi sulla via. Or dunque, se ti dispiace, retrocederò. (35) E l'angelo del Signore disse a Bileàm: Va pure con questi uomini, purchè parli quello soltanto ch'io ti parlerò. — E Bileàm andò coi principi di Balàk. (36) E Balàk, inteso che veniva Bileàm, gli uscì incontro a Ir-Moàb, (città) confinante coll'Arnòn, situata (cioè) all'estremità del territorio (moabitico). (37) E Balàk disse a Bileàm: Non t'avea io mandato a chiamare? Perchè non venivi a me? Non sono fors'io capace d'onorarti? (38) E Bileàm disse a Balàk: Or eccomi venuto a te; e tuttavia sta forse in me di

(למ) וַיֵּלֶךְ בִּלְעָם עִם-בָּלָק וַיָּבֹאוּ קִרְיַת חֲצֹזֹת;
 (מ) וַיִּזְבַּח בָּלָק בָּקָר וַצֹּאן וַיִּשְׁלַח לְבִלְעָם
 וְלִשְׂרָיִם אֲשֶׁר אֵתוֹ: (מא) וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּקַּח בָּלָק
 אֶת-בִּלְעָם וַיַּעֲלֵהוּ בְּמֹת בָּעַל וַיֵּרָא מִשָּׁם
 קֶצֶה הָעָם:

כג

(א) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-לִי בָזָה
 שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וְהִנֵּן לִי בָזָה שִׁבְעָה פָרִים
 וְשִׁבְעָה אֵילִים: (ב) וַיַּעַשׂ בָּלָק כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר

NUMERI XXII-XXIII

pronunziare alcuna parola? Quello ch' Iddio mi porrà in bocca, quello (soltanto) pronunzierò. (39) E Bileàm andò con Balàk, e si recarono in Kirjàt-Hhussòt. (40) E Balàk scannò buoi e pecore, e ne regalò Bileàm, e i principi ch'erano con lui. (41) Alla dimane poi Balàk prese Bileàm, e lo fece salire in (un luogo elevato, detto) Bamòt-Baal, da dove vide una parte del popolo.

XXIII

(1) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (2) E Balàk esegui quanto disse Bileàm, e Balàk e Bileàm immolarono un

(מ) וישלח: ענין מחנה, כמו ויתנה שלמים (מ"א ט' ט"ז).

בִּלְעָם וַיַּעַל בָּלָק וּבְלָעָם פָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
 (ג) וַיֹּאמֶר בִּלְעָם לְבָלָק הִתִּיצֵב עַל-עֲלֹתֶיךָ
 וְאִלְכָה אוֹלִי יִקְרָה יְהוָה לִקְרָאתִי וְדַבֵּר
 מִה־יֵּרָאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לָךְ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי: (ה) וַיִּקְרַ
 אֱלֹהִים אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת-שִׁבְעַת
 הַמִּזְבְּחֹת עָרַכְתִּי וָאָעַל פָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:
 (ו) וַיֵּשֶׁם יְהוָה דָּבָר בְּפִי בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב
 אֶל-בָּלָק וְכֹה תִדְבֹר: (ז) וַיָּשָׁב אֵלָיו וְהִנֵּה
 נָצַב עַל-עֲלֹתָיו הוּא וְכָל-שָׂרֵי מוֹאָב: (ח) וַיֵּשֶׂא
 מִשָּׁלוֹ וַיֹּאמֶר מִן-אֲרָם יִנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ-מוֹאָב

NUMERI XXIII

toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (3) Indi Bileàm disse a Balàk: Aspetta presso al tuo olocausto, ed io andrò [mi ritirerò], attendendo ch'il Signore mi si manifesti, e quella qualunque cosa che mi farà vedere ti annunzierò. — E andò alla cima (del monte). (4) E Dio si manifestò a Bileàm, il quale gli disse: (Ti) ho presentati i sette altari, ed ho immolato un toro ed un montone sopra ciaschedun altare. (5) Ed il Signore pose la parola in bocca a Bileàm, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (6) Tornò appo lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con tutt'i principi di Moàb. (7) E proferì la sua poesia, e disse: Da Aràm

(ג) אוֹלִי יִקְרָה וגו': הִיא עוֹשֶׂה פְעֻלֹת וּמִמּוֹכֵן הִיא יוֹנֵא לוֹ מַעֲנֶה. שָׁפִי: כְּמוֹ
 שֶׁאִי עֵינֶיךָ עַל שְׁפִיִּים (יְרֵמִיָּה ג' ז') (רֹא"צֵע). (ז) וְלִכְהָ זַעֲמָה: שְׁלַח נָהֵם זַעֵם הָאֵל.

מִהָרִי־קָדָם לָכֶּה אֶרְהֶ־לִּי יַעֲקֹב וּלְכֶּה זַעֲמָה
 יִשְׂרָאֵל: (ח) מָה אֶקֶב לֹא קֵבָה אֵל וּמָה אֶזְעַם
 לֹא זַעַם יְהוָה: (ט) כִּי־מֶרְאֵשׁ צָרִים אֶרְאֶנּוּ
 וּמִגִּבְעוֹת אֲשׁוּרֵנּוּ הֵן־עַם לְבָדָד יִשְׁכֹּן וּבְגוֹיִם
 לֹא יִתְחַשְּׁב: (י) מִי מָנָה עֶפְרַיִם יַעֲקֹב וּמִסְפָּר
 אֶת־רֵבֶעַ יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׁרָיִם
 וּתְהִי אַחֲרֵיתִי כְּמֹהוּ: (יא) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
 בָּלָעַם מָה עֲשִׂיתָ לִּי לִקְבֹּ אִיבִי לְקַחְתִּיךָ
 וְהִנֵּה בִּרְכַת בָּרַךְ: (יב) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אַתָּה
 אֲשֶׁר יֹשִׁים יְהוָה בְּפִי אֶתוֹ אֲשַׁמֵּר לְדַבָּר:
 חֲמִישִׁי (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלָק לָךְ־נָא אֲתִי אֶל־
 מְקוֹם אַחֵר אֲשֶׁר תֵּרְאֶנּוּ מִשָּׁם אֶפְסָ קִצְחוּ
 תִּרְאֶה וְכָלוּ לֹא תִרְאֶה וּקְבֹנוּ־לִי מִשָּׁם:

(ח) הפעלות שהיה עושה היו מוזיחות אותו מן העמדות הטבעיות והיה באקסטנזיות של כבואה, או תאמר של מוגיטומוס מיוכי, ואז לא היה דברו תלוי ברכובו, מה שאין כן בזולת השערה ההיא, היה יכול לקלל ברכובו, אבל בלך לא הביאו כדי שיקלל במעמדו הטבעי, אלא במעמד למעלה מן הטבע. (ט) לבדד יושבון: שאינו נחשב בכלל הגוים, כי אין לו אדמה. איזה דבר טוב יש באמרו כי אין ליעקב אדמה? א"כ אינו אומר כי לבדד יושבון הכוונה כבדל מן הגוים, ועי"כ לא כוונה מן הדרך הטובה והישרה, ולפיכך ה' אלהיו עמו להנלית. ועל הדרך הזה אינו מפרש ובגוים לא יתחשב, כלומר לא שם עמו בכלל הגוים, וכמו שמשמשת המלה שהיא התפעל, וקרוי לזה פירש רל"בג

[dalla Mesopotamia] faceami (qui) accompagnare Balàk re di Moàb, dai monti dell'oriente (con dire): Vieni maledicimi Giacobbe; vieni, imponi la celeste ira ad Israel. (8) Come maledirei, cui Dio non maledice? E come imporrei l'ira celeste, a chi il Signore non ha in ira? (9) Sì, dalla cima delle rupi il veggo, e dai colli il miro: veggo un popolo che separato soggiorna, e tra le nazioni non è annoverato. (10) Chi potrebbe numerare la polvere di Giacobbe [cioè Giacobbe, ch'è innumerabile come la polvere], o contare la quarta parte d'Israel? Possa io morire la morte dei giusti, e sia il mio avvenire eguale al suo! (11) E Balàk disse a Bileàm: Che mai mi facesti? Io t'ho preso [t'ho fatto venire], perchè maledicessi i miei nemici, e tu in cambio li benedicesti. (12) E quegli rispondendo disse: Ciò ch' il Signore mi pone in bocca, quello debb' io fedelmente pronunziare. (13) E Balàk gli disse: Vieni deh! meco in un altro luogo, d'onde lo vedrai, però ne vedrai una parte, e nol vedrai tutto; e di là mel maledirai.

(ש"ס). ומה שכתוב (דברים ל"ב י"ב) הוא סמך לפירוש זה. (י) ומספר: נא השם במקום המקור, כמו לישע את משיך (מקוק ג' י"ג), כהפכת אלהים את סדום, והמקור נא במקום הפועל המוגבל הראוי, והזמן והגוף והמספר מובנים מן הפועל שלפניו, כמו וטוב מאויביהם והרעו בשוכניהם, הרעו היהודים ואבד, ילדה ועזב, וכתון אותו על כל ארץ מזרים, ויתקעו בשופרות וכו' הכדים אשר בידם, ראה העברתי מעליך עוכך והלכש אותך מחללות, כי נחתם וספוד, והנה ומספר את = וספור את = וספור ספור את. ואולי ומספר הם שתי חלות ומי ספר (הכ"ל). את רבע ישראל: דגל אחד, ואולי בלעם כשראה קנה העם לא ראה אלא דגל אחד, ובלק אמר לו שהוא כל ישראל, ולפיכך רה"ק הכריחמו להזכיר רבע ישראל, כי לא היה רואה רק רובע אחד. פות ישרים: אנקלום תרגם דקשטוהי, ואחריו רש"י ישרים שנסה, ולא כן הוא פשט הכתוב, אך כל ישראל קרואים כאן ישרים (בייחם לשאר אומות). פות ישרים: אולי קרא לישראל ישרים ע"ש שיעקב נקרא ישרון (הכ"ל) (בלל ד' ניסן תר"כ). (יג) אפס קצרו תראה וכלו וכו': גם בפעם הראשונה כתוב וירא משם קנה העם. אמר אני כי למעלה כי כשהעלהו צמות בעל אמר לו שמשם הוא רואה את כלם. וכאש לו, כי היה ירא שאם יראה רבויים לא יקללם, והכתוב העיד שלא ראה אלא קנה העם, ועכשיו אמר לו אפס קנהו תראה ולא כלו כמו שהיה בפעם הראשונה (לפי דברי בלק אל בלעם) ועכשיו הראהו חלק

וַיִּקְהֻלוּ שָׂדֶה צִפִּים אֶל־רֹאשׁ הַפְּסָגָה
 וַיִּבְן שִׁבְעָה מִזְבְּחַת וַיַּעַל פָּר וְאֵיל בְּמִזְבְּחָהּ׃
 (מז) וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הַתִּיצֵב כֹּה עַל־עֲלֹתֶךָ
 וְאַנְכִי אֶקְרָה כֹּה׃ (מז) וַיִּקֶּר יְהוָה אֶל־בָּלָעָם
 וַיֵּשֶׁם דָּבָר בְּפִיו וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלָק וְכֹה
 תִּדְבָּר׃ (ח) וַיָּבֹא אֵלָיו וְהָנוּ נֹצֵב עַל־עֲלֹתוֹ
 וְשָׂרֵי מוֹאָב אֹתוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מִה־דָּבָר
 יְהוָה׃ (יד) וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר קוּם בָּלָק וּשְׁמָע
 הָאֲזִינָה עָרִי בְּנוֹ צֶפֶר׃ (ט) לֹא אִישׁ אֵל וַיִּבְיֹב
 וּבֶן־אָדָם וַיִּתְּנָחֶם הֵהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה
 וּדְבָר וְלֹא יִקְיִמְנָה׃ (ט) הִנֵּה בָרֶךְ לִקְחָתִי
 וּבִרְךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה׃ (כא) לֹא־הִבִּיט אֲוֶן בִּיעֲקֹב
 וְלֹא־רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵיו עִמּוֹ
 וַתִּרְוַעַת מֶלֶךְ בּוֹ׃ (כב) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם

פסוק הרבה מן הקלה שראה בפעם האחרת. (מז) אקרה כה: אומן עזמי לקראתו.
 (מז) צר"שי כאלם הפוקס בהמה, צר"שי כ"י שלי היה כמובן צר"מך ואח"ך הגיהו צר"וק,
 וכן ככון, והכוונה פותם פיה בפתג ורסן (מל' פקק). (יד) האזינה ערי: הע אזכך
 עד לי, וכן ועדיכס אתכונן, אזין עד תכונותיכס, התכונת עד רחבי ארץ, וכן דעת

(*) קמץ צו"ק.

(14) E lo condusse seco nel (così detto) Campo delle vedette, in cima del Pisgà; e costrusse sette altari, ed immolò un toro ed un montone sopra ciascun altare. (15) E (Bileàm) disse a Balàk: Aspetta qui presso al tuo olocausto, ed io mi presenterò (al Signore) costà. (16) Ed il Signore si manifestò a Bileàm, e gli pose la parola in bocca, e disse: Ritorna a Balàk, e pronuncia quanto segue: (17) Andò a lui, e lo trovò fermo presso al suo olocausto, con seco i principi di Moàb; e Balàk gli disse: Che cosa ha pronunziato il Signore? (18) E quegli proferì la sua poesia, e disse: Sorgi, Balàk, e ascolta; porgimi orecchio, figlio di Ssippòr. (19) Iddio non è un uomo, onde possa mentire; (non è) un figlio d'Adamo perchè possa pentirsi. Ha egli mai detto, e non eseguito; promesso, e non attenuto? (20) Ecco « Benedici! » ho ricevuto [mi fu comandato]. Egli ha data la benedizione, nè io posso ritirarla. (21) Egli non tollera di veder fatta ingiustizia a Giacobbe, di veder molestia recata ad Israël. Il Signore, Iddio suo, è con lui, e riceve tra esso acclamazioni da re. (22) Il Dio che li trasse dall'Egitto, è per essi qual fortissimo Reèm [unicorno?

ר' יונה. (כא) לא הביט און ביעקב: אין הקב"ה ישב ורואה שאמרים יעשו חסם לישראל, אבל ה' אלהיו הוא תמיד עמו להגילו מכל רע, והוא מקבל בקרב ישראל תרועת מלך, שהם מודים ומשבחים לו כשהוא מגילם מן הלה, כמו שמריעים במלולות ונקול שופר לכבוד המלך כשהוא חוזר בשלום אחרי הכותו את האויב. (כב) כתועפות ראם לו: תועפות משרש יעף, וענינו מחוק ותוקף, שיעף אדם להתגבר עליו, וכן תועפות הרים. ומלת לו חזרת לישראל, ה' הוא לישראל כחוק הראם, וקרוב לזה פירש ראב"ע למטה כ"ד ח'. ודע כי הסופרים שגשו לשון הפסוק המובא שם בראש הדבור, וכתבו אל מוניהם, במקום אל מוניהם, ועשו כן מפני שהוא אחר בצורתו דבור: ואל יטעון טוען בעבור מ"ם אל מוניהם, ומשבו כי אולי כך היה כתוב בספרו של ראב"ע אל מוניהם שם (כ"ד ח') כמו כאן, ואין הדבר כן, אלא כונת הראב"ע כך היא: ואל יטעון טוען, אם פירושך מתיב כאן (כ"ד ח'), איכנו מתיב למעלה (כ"ג כ"ב), כי שם כתוב מוניהם בל' רבים; כי אמנם כן משפט הלשון, כשמדבר על העם מדבר בלשון רבים ובל' יחיד אפילו בפסוק אחד, כמו והם תבו (ל' רבים) לרגלך ישא (ל' יחיד) מדברותיך, עד אנה יכאזיבו (ל"ר) העם הזה (ל"י). ודע כי בראב"ע כ"י על קלף שנידי משנת קס"א כתוב בראש הדבור (למטה כ"ד ח')

כְּתוּעַפֹת רְאִים לוֹ: (כג) כִּי לֹא־נִחַשׁ בִּיעֲקֹב
 וְלֹא־קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כִּיעַת יֹאמֶר לִיעֲקֹב
 וּלְיִשְׂרָאֵל מַה־פָּעַל אֵל: (כד) הֵן־עַם כָּל־בִּיא
 יָקוּם וּכְאֹרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁכַּב עַד־יֹאכֹל טָרֶף
 וְדַם־חַלְלִים יִשְׁתָּה: (כה) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־בָּלָעַם
 גַּם־קָב לֹא תִקְבְּנוּ גַם־בֶּרֶךְ לֹא תִכְרַכְנוּ:
 (כו) וַיַּעַן בָּלָעַם וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי
 אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־יִדְבֹר יְהוָה אֲתוֹ
 אֶעֱשֶׂה: שְׂשִׁי (שביעי במחובר) (כו) וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל־
 בָּלָעַם לִכְה־נָּא אֶקְחֶךָ אֶל־מְקוֹם אַחֵר אוּלִי
 יִישַׁר בְּעֵינַי הָאֱלֹהִים וְקִבְּתוּ לִי מִשָּׁם: (כז)
 וַיִּקַּח בָּלָק אֶת־בָּלָעַם רֹאשׁ הַפָּעוּר הַנִּשְׁקָף
 עַל־פָּנָיו הַיְּשִׁימִן: (כח) וַיֹּאמֶר בָּלָעַם אֶל־בָּלָק
 בָּנֵה־לִי בָזָה שְׂבָעָה מִזִּבְחֹת וְהִכֵּן לִי בָזָה
 שְׂבָעָה פָרִים וְשְׂבָעָה אֵילִם: (כט) וַיַּעַשׂ בָּלָק
 כַּאֲשֶׁר אָמַר בָּלָעַם וַיַּעַל פָּר וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

(*) קמץ נפגמא.

bufalo?]. (23) Non vale augurio intorno a Giacobbe, non giova divinazione intorno ad Israel [cioè: nessuno può prevederne l'avvenire]. Sì, Giacobbe, chiamato altresì Israel, deve ancora chiamarsi Ma-paàl-El [Oh! quali cose ha preparato Iddio! Vale a dire: Gli conviene ancora un terzo nome, il cui significato sia: Destinato da Dio a grandi cose]. (24) Veggo un popolo, il quale si erge a guisa di lionessa; si alza, che sembra un leone; nè si corica, senz'aver divorata qualche preda, e bevuto il sangue degli uccisi. (25) Allora Balàk disse a Bileàm: Non maledirlo, ma almeno non benedirlo. (26) E Bileàm, rispondendo a Balàk, disse: Non t'ho io già detto, che tutto ciò ch' il Signore pronunzierà, quello eseguirò? (27) E Balàk disse a Bileàm: Vieni deh! ch'io ti conduca in un altro luogo: forse piacerà a Dio, che tu mel maledica di là. (28) E Balàk condusse Bileàm alla cima di Peòr, che guarda verso il deserto. (29) E Bileàm disse a Balàk: Costruiscimi qui sette altari, ed approntami qui sette tori e sette montoni. (30) E Balàk eseguì quanto disse Bileàm, ed immolò un toro, ed un montone sopra ciascun altare.

אל מוניהו. (כג) כי לא נחש ביעקב: אין נחש וקסם מועיל לדעת מה שעתיד לבוא על ישראל, כי ה' גזר עליהם ענינים למעלה מן הטבע, ולמעלה מידעית המכשפים והקוסמים, וכמו שמפרש והולך בעת יאמר וגו'. בעת, לשון חזק, וכן פירשתי בעת הראשון (ישעיה ח' כ"ג). יאמר ליעקב ולישראל: אין טעם להזכיר שני השמות זה אחר זה במאמר אחד, אבל לכך הזכיר שניהם, מפני שהוא רוצה להוסיף עליהם עוד שם שלישי, כלומר העם הזה שהוא נקרא יעקב וישראל, ראוי לקרוא לו ג"כ מה פעל אל. והנה ידוע כי שמות הרבה יש בלש"ק שאין נורתם נורת שם, אלא נורת מאמר שלם, כגון עמנו אל, שאר ישוב, עמי אתה. וכן כתבאל, כתניה, יהונתן, חננאל, כתניה, יוחנן, אין ענינם כתון, קטון מהאל, אלא פירושו: ה' נתן, האל נתן וכו', וכן חזקיה אין ענינו (כדעת געזעכיום) חזק האל, אלא האל הוא חזק וחזקף שלי, ורבים כאלה. גם ידוע כי שרש פעל כאמר גם על המתעבה והענף והגזרה וההכנס לעשות דבר מה, כגון מכון לשבתך פעלת ה', הוי חושני און ופועלי רע על משכבותם, אף בלב עולות תפעלון. והנה מה פעל אל פירושו מה גזלני הדברים שגזר והכין האל! ובאמרו שראוי לקרוא שם זה לישראל, משמע שהעם הזה מעומד ומזומן לענינים גדולים וכבדים. (כו) אקדך: כמו קדם כא אל.

כד

(א) וַיֵּרָא בַלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינַי יְהוָה לְבָרֶךְ
 אֶת־יִשְׂרָאֵל וּלֹא־הָלַךְ כְּפָעַם־בְּפָעַם לִקְרֹאת
 נֹחָשִׁים וַיָּשֶׁת אֶל־הַמַּדְבָּר פָּנָיו: (ב) וַיֵּשֶׂא
 בַלְעָם אֶת־עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת־יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן
 לַשִּׁבְטִיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: (ג) וַיֵּשֶׂא
 מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר נָאֻם בַּלְעָם בָּנוּ בָעֵר וְנָאֻם
 הַגִּבֹּר שְׁתֵּם הָעֵינַן: (ד) נָאֻם שָׁמַע אִמְרֵי־אֵל
 אֲשֶׁר מִחֻזָּה שְׂדֵי יַחֲזֶה נִפְלָא וְגִלּוֹי עֵינָיִם: (ה) מַה־
 טָבוּ אֱהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֶיךָ יִשְׂרָאֵל: (ו)
 בְּנִחְלִים נָפְטוּ בְּנִגְתָּ עָלַי נָהָר בְּאֵהָלִים נָטַע
 יְהוָה בְּאֲרָזִים עַל־מַיִם: (ז) יוֹל־מַיִם מִדְּלִיּוֹ
 וַיִּזְרְעוּ בְּמַיִם רַבִּים וַיִּרְם מֵאֲנָג מִלְכּוֹ וַתִּנְשֵׂא

(א) ולא הלך וגו': לא עשה הסעולות שהיה רגיל לעשות אשר לא נזכרו בכתוב רק כחזונו במלות אֶקְרָא כה. והנה עתה רצה לקלל מבלעדי רצון ה', וישת אל המדבר פניו לקלל מדעתו ולתת בהם עין הרע, על כן אין כתוב כאן ויקר אלהים, כי לא קדמו לו פעולות שילדק בהם לפי דעתו המזל אליו ה', ע"כ כתוב ותהי עליו רוח (ז) צראש עמוד סימן צ"ה שח"ו.

simo il suo impero. (8) Il Dio ch' il trasse dall' Egitto, è per lui qual fortissimo Reëm. Esso quindi mangerà le genti a lui nemiche, rosicheranne le ossa, e le proprie frecce ne insanguinerà. (9) Egli si piega, si corica, a guisa di leone, o di leonessa, e chi lo farebbe alzare? — Chi ti benedice sia benedetto; e chi ti maledice, maledetto! (10) E Balàk s' accese d' ira verso Bileàm, e si battè le palme; indi Balàk disse a Bileàm: Io t' ho chiamato a maledire i miei nemici, e tu gli hai già per tre volte benedetti. (11) Or dunque fuggitene al tuo paese. Io pensava d' onorarti, ma ecco ch' il Signore non ti vuole onorato. (12) E Bileàm disse a Balàk: Non mi son io espresso anche coi messi che mi mandasti con dire: (13) Se Balàk mi desse piena la sua casa d' argento e d' oro, non potrei trasgredire un comando del Signore, per fare nè bene, nè male di mio senno; quello che parlerà il Signore, quello solo parlerò? — (14) Or dunque io me ne vado al mio popolo; vieni ch' io ti comunichi ciò che questo popolo farà al tuo in tempi lontani. (15) E proferì la sua poesia, e disse: Parole di Bileàm figlio di Beòr, e parole dell' uomo dall' oc-

יִצְחָק: כמו למען תחמץ רגלך בדם, עיין רש"י. והנה אחר שאמר ועלמותיהם יגרם היה בלבו לומר ודמם ישמה, כמו למעלה לא ישכב עד יאכל ערף ודם חללים ישמה, אלא שם מדבר באריה, וכאן מדבר בישראל, ולא רנה לייחס להם שתיית הדם שהוא דבר נחשב ובפרט לישראל, על כן יקם שתיית הדם אל המים (על דרך אשכיר קני מדם), ואמר ותניו יחמץ, יכבד קניו בדמם, ובאחת כוונה אכני מפירוש רש"י, כי לדעתו יאכל גוים קרוי חחר לאל, ולדעתי הוא חחר לישראל. יגרם: הוא נשיכה ומזינה, כמו ושתיית אותה (את הכוס) ומזינת ואת קרשית תגרימי (יחזקאל כ"ג ל"ד). (יא) **מנעך ה' מכתבו:** הזכיר שם בן ד' לא שהיה בלק עובדו, אלא לפי שהזכירו בלעם בכל דבריו ולהיותו אלהי ישראל, (יד) **לכה איעצך:** היועץ מודיע דבר כעלם, וכן כאן הוא אומר להודיעו מה שהיה כעלם מחכו, ודוגמתו מה יעצת ללא חכמה (איוב כ"ו ג'), וכן מלאתי את כ"ב לר' יוסף קרא (הביאו ר' וואלף הייזנהיים בהצננת המקרא) ולהחכם ר' וואלף מאיר כ"י במעמר, והנה רנה ה' שיגיד בלעם לבלק את אשר יעשה ישראל למואב באחרית הימים, כלומר בימים רחוקים (בימי דוד), כדי שידע שאין רנון ה' שיתגר בו מלחמה אלא אחר כמה דורות, שלא יאמר בלק: עם כל מה שהפך ה' הקללה

וַיֹּאמֶר נָאִם בְּלָעַם בְּנֵי בְעֹר וְנָאִם הַגִּבֹּר שְׁתֵּם
הָעֵינַי: (מז) נָאִם שִׁמְעֵ אִמְרֵי־אֵל וַיֹּדַע דַּעַת
עֲלִיּוֹן מִחֲזֶה שְׂדֵי יַחֲזֶה נִפְלָ וּגְלוֹי עֵינָיִם:
(מ) אֲרֹאֲנוּ וְלֹא עָתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דֶּרֶךְ
כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֹׁכֵט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֲזִי
פָּאֲתֵי מוֹאָב וְקִרְקֵר כָּל־בְּנֵי־שֵׁט: (מא) וְהִיָּה
אֲדוֹם יִרְשָׁה וְהִיָּה יִרְשָׁה שְׂעִיר אִיבֵי וַיִּשְׂרָאֵל
עָשָׂה חֵיל: (מב) וַיֵּרֶד מִיַּעֲקֹב וְהָאֵבִיד שָׂרִיד
מִעִיר: (מג) וַיֵּרָא אֶת־עַמְלֵק וַיֵּשָׂא מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר
רֹאשִׁית גּוֹיִם עַמְלֵק וְאַחֲרִיתוֹ עַדִּי אֲבֹד:
(מד) וַיֵּרָא אֶת־הַקִּינִי וַיֵּשָׂא מִשְׁלֹ וַיֹּאמֶר אִיתָן
מוֹשֶׁכֶךְ וְשֵׁים בְּסַלַּע קִנְךָ: (מה) כִּי אִם־יְהִיָּה

לברכה, הנה ישראל לא יכלו לי. (מז) יודע דעת עליון: מחשבת ה' וגזירותיו.
(מח) ומחז: כמו למען תמחץ רגלך דם, ומזיו ימחץ. פאתי: שתי פאות, כלומר מן
הקצה אל הקצה. וקרקר כל בני שט: בירמיה וקדקד, והיה אפשר לומר שנפל
טעות סופרים בירמיה במלת וקדקד, אבל כך דרך ירמיה לשנות לשונות זולתו, וכן
הכותים כתוב כאן וקדקד, ואם לא היו ידועים למזייפים וזולמי יד, הייתה הכנסת
הזאת ישרה נעימי. ונוסח וקרקר פירושו ענין הריסה מן מקרקר קיר (ישעיה כ"ב
ה'), ואין הפירוש הזה ישר נעימי בפסוק ההוא (עיין שם פירושו). ואולי הוא מן קרקרומיהן
(עיין ערך) שהם השוללים, מלאן קרקע, וכן כאן הכוונה יפיל לארץ. בני שט:

(*) מלרע.

chio aperto. (16) Parole di colui che ode i detti di Dio, e conosce la mente dell'Altissimo; che vede visione divina, prosteso, ma chiaroveggente. (17) Il veggo, e non è di questi tempi; il miro, e non è prossimo; spunta un astro da Giacobbe, e sorge uno scettro [un imperante, cioè il re Davide] da Israel; ed insanguina i fianchi di Moàb, ed abbatte tutte le genti romorose. (18) L'Idumea diverrà (paese di) conquista, diverrà (il monte) Seir una conquista de' suoi nemici; ed Israel farà prodezze. (19) Diverrà potente uno di Giacobbe, e sperderà delle città (nemiche) ogni residuo. (20) Indi vide Amalèk, e proferì la sua poesia, e disse: Primaria tra le genti è Amalèk, ma il suo avvenire è (d'andare) in perdizione. (21) Poscia vide il Kenita, e proferì la sua poesia, e disse: Fortissimo egli è il luogo di tua dimora, ed è situato nella roccia il tuo nido [perchè i Keniti, discendenti dal suocero di Mosè, vissero nella Palestina in mezzo agl' Israeliti]. (22) Imperocchè se dovesse venire estermiato il Kenita.... [cioè dovrebbero esserlo anche gl' Israeliti. Anche questi però dovevano soccombere sotto gli Assiri e i Babilonesi]. — Sino a quando deve l'Assiro tenerti in cattività? [cioè gl' Israeliti non resteranno sempre nella schiavitù babilonese, ma ritor-

כמו השאח והשבר (איכה ג' מ"ו), ענין שאים ושאון, כמו שהבין ירמיה (מ"ח מ"ה).
 (יד) והיה ארם ירשה וכו': ל' ירשה אוביו קשה מאד, והרמ"בן בפירושו שני כתב:
 אדם ושעיר הם אוביו של ישראל יהיו ירשה, וגם זה לא יתכן, כי אדם ושעיר
 אינם אלא אחד. ואולי שיעורו והיה ירשה שעיר ירשה אוביו ע"ד המשכן משכן
 הצדוק, הארון ארון הנרית. (יט) וירד: אכלוס היה קורא וירד, וקלת סיוע לזה
 מלת והאניד שהוא עבר מהספק. (כ) ראשית: כמו ראשית שמנים יתשמו (עמוס
 ו' ו'), ראשיתם אשר יתנו לה' (במדבר י"ח י"ב). (כא) ע' ושמע יתרו. ושים: פעול
 משרש שים, כמו מילים משרש מול. (כב) כי אם ידחה לבער קין עד פה אשור
 תשבך: הרי אלו שני מאמרים, והראשון מקרא קצר, זה פירושו: אתה הקיני איתן
 מושבך, ואשריך אתה יושב בקרב ישראל, שהרי אם יהיה לבער קין. אז נריך גם
 ישראל וגלו מעל אדמתם, כי בלא זה אי אפשר שגלה הקיני. ומיד התנבא על גלות
 ישראל, ואמר עד מה, עד מתי אשור תשבך? כלומר גלות ישראל באשור ובבל לא תמשך
 ימים רבים. והנה יהיה לבער הוא כמו ובה והיתה לבער (ישעיה ו' י"ג), וקין הוא

לְבַעַר קִיץ עַד-מָה אֲשׁוּר תִּשְׁכַּךְ: (כג) וַיֵּשֶׁא
 מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֹוִי מִי יִחְיֶה מִשְׁמוֹ אֵל: (כד) וַעֲיֹם
 מִיַּד כַּתִּים וַעֲנֹו אֲשׁוּר וַעֲנוּ-עָכָר וְגַם-הוּא
 עָדִי אֶבְדִּי: (כה) וַיָּקָם בְּלָעָם וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב לְמִקְמוֹ
 וְגַם-בָּלָק הֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ: פ

כה

(א) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּשִׁטִּים וַיַּחַל הָעָם לַזֹּנוֹת
 אֶל-בָּנוֹת מוֹאָב: (ב) וַתִּקְרְאֵן לָעָם לְזִבְחֵי
 אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן:
 (ג) וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעֹור וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה
 בְּיִשְׂרָאֵל: (ד) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה קַח אֶת-
 כָּל-רֹאשֵׁי הָעָם וְהוֹקֵעַ אוֹתָם לַיהוָה נִגְדֹּה
 הַשֶּׁמֶשׁ וַיֵּשֶׁב חֲרוֹן אַף-יְהוָה מִיִּשְׂרָאֵל:
 (ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֹגוּ אִישׁ
 אֶנְשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעֹור: (ו) וְהִנֵּה אִישׁ

(*) חלעיל.

neranno in patria]. (23) E proferì la sua poesia, e disse: Ah! chi potrà vivere (incolume), dopo che Dio l'avrà posto [l'Assiro, al mondo]? (24) E navi (verranno) dalla parte dei Kittei [Greci], ed opprimeranno l'Assiro, ed opprimeranno i Transeufratensi; ed anch'esso [l'impero d'Alessandro e de' suoi successori] alla perdizione. (25) E tosto Bileàm se n'andò, e ritornò al suo paese; ed anche Balàk andò per la sua via.

XXV

(1) Israel stette in Scittim, ed il popolo cominciò a fornicare colle figlie di Moàb. (2) Invitavano il popolo ai sacrifici fatti ai loro dèi, ed il popolo mangiava, e si prostrava ai loro dèi. (3) Gli Israeliti si congiunsero al Bàal Peòr [cioè presero parte al suo culto, che consacrava la prostituzione], e l'ira del Signore s'accese in Israel. (4) Ed il Signore disse a Mosè: Prendi tutt' i capi del popolo, e fa che vengano [dietro loro indagine] impiccati (i colpevoli), al Signore, in faccia al sole [alla pubblica vista]; onde retroceda da Israel l'acceso sdegno del Signore. (5) E Mosè disse ai giudici d'Israel: Uccidete ciascheduno quegli uomini della sua giurisdizione, che si sono congiunti al Bàal Peòr. (6) Ed ecco un Israelita s'avanza, e

כֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ, וְהָיָה לְעֵדָה בְּעַלֵּי הַטְּעָמִים כַּפֹּלֶאֶת מִמֶּנִּי. (בג) אֹרִי
פִּי יִדְוֶה: מִי יוּכַל לְחַיֵּת בְּלִי כֹזֶק אֶחָד שֵׁשִׁים הָאֵל אֶת אֲשֶׁר בְּעוֹלָם, כִּמְ"שׁ אִי
אֲשֶׁר שָׁבַת אִפִּי. (כד) וְצִים וְגו': רֹא"בֵּע וְקִלְעִרִיקוֹס מִפְּרָשִׁים זֶה עַל אֶלְכֶסְכֶּדֶר
וְכֹכֵן, יוֹסֵף בִּלְאֻיִּים וְאַחֲרָיו גִּי' מִפְּרָשִׁים כְּתִים Cipro וְשָׂאֵר הָאִיִּים.

(א) וַיִּדְחַל הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב: כִּרְאָה כִּי תַחֲלֶה הַחֵל לִזְנוֹת בְּלִבָּהּ,
וְהָיָה כִּמְשָׁךְ שֶׁנֶּכְשִׁים קָרְאוּ אוֹתָם לְזָנוּתָם, וְהָיוּ שֶׁתַּחֲמוּ לְאַלְהֵיהֶן וְתַחֲבָרְוּ עִמָּהֶן בַּעֲבֹדֹת
בְּעַל פְּעוּר. וְהָיָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַחֵל לִזְנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב, וְלֹא הָיָה בֹּזֵה שׁוֹם כֹּכֵל מִלֵּד
הַמּוֹאָבִים, כִּי הֵם לֹא הִפְקִירוּ אֶת בָּנוֹתָם, רַק יִשְׂרָאֵל זָנוּ עִם הַבָּלְטִי מְנוּעוֹת, וְאַחֲ"כ
כִּשְׁתַּחֲוּ לְאַלְהֵיהֶן, אִזְּ הַמִּדְיָנִים (בַּעֲנַת בִּלְעָם שֶׁהָיָה אִזְּ בְּקֶרֶבָם) הִתְנַחֲלוּ
לְהַפְקִיר אֶת בָּנוֹתָם הַיּוֹתֵר מְנוּעוֹת וְהַיּוֹתֵר מְשׁוּבָּוֹת, כִּגוֹן כֹּזֵב בֵּת נֶאֱמַר מִדִּין, כִּדִּי
לְהַטְמִיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲסִיר מֵעַלֵּיהֶם אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְהַשְׁתַּחֲוֹת. (ג) וַיִּדְרֹךְ אֶת־ה'

מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל־אָחִיו אֶת־
הַמְּדִינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָל־עַדְת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל וְהָמָּה בָכִים פָּתַח אֱהֹל מוֹעֵד׃ מַסְמָר
(ח) וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן
וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ׃ (ט) וַיָּבֹא
אַחֵר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַקָּהָה וַיִּדְקֹל אֶת־
שְׁנֵיהֶם אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־
קִבְתָּהּ וַתַּעֲצֹל הַמִּגְפָּה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
(י) וַיְהִיו הַמֵּתִים בַּמִּגְפָּה אַרְבַּעַה וְעֶשְׂרִים
אַלְף׃ פ פ פ פ כֹּא (י) וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ (יא) פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן
הַכֹּהֵן הִשִּׁיב אֶת־חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּקִנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי׃ (יב) לָכֵן אֶמַּר הַנְּנִי נָתַן
לֹו אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם׃ (יג) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ
אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֵנָּה עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קִנְאָה
לְאֵלֵהֶיו וַיִּכְפֹּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (יד) וְשֵׁם אִישׁ

(*) ז' זעירא.

(*) ו' קטיעא.

presenta a' suoi fratelli una Midjanita, alla vista di Mosè, ed alla vista di tutta l'assemblea dei figli d'Israel, i quali pian-gevano all'ingresso del padiglione di congregazione. (7) Ma Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aron sacerdote, visto ciò, s'alzò di mezzo all'assemblea, e prese in mano una lancia. (8) Andò dietro a quell'Israelita, ed entrò nella tenda, e li trafisse amendue, l'uomo israelita, e la donna, nella tenda di lei. E tosto s'arrestò la mortalità, ch'era sopravvenuta nei figli d'Israel. (9) E i morti in quella mortalità furono venti-quattro mila. (10) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (11) Pinehhàs figlio d'Eleazzaro, figlio d'Aronne sacerdote, fece retrocedere la mia ira d'in su i figli d'Israel, mostrandosi zelante per me [vendicando l'oltraggio a me fatto] ond'io non esterminei i figli d'Israel nella mia indignazione. (12) Quindi annunziagli, ch'io gli do la mia promessa di pace [cioè di benivoglienza]. (13) Questa sarà per lui, e per la sua progenie dopo di lui, una promessa di sacerdozio perenne; in premio che mostrò zelo pel suo Dio, e con ciò propiziò pei figli d'Israel. (14) L'Israelita poi rimaso morto, che fu (cioè) ucciso colla Midjanita, si chiamava Zimri, figlio di Salù, (ed era)

בישראל: שלח בם המגפה (ר"י). (ז) ויקרב אל ארזי את המדינית: להפאר בם ולהראות להם מי האשה אשר מצא לו, שהיא בת נשיא ארזי, ואחר שהקריבה לפני אחיו חזר עמה לאחוריו אל הקנה להשתעשע עמה. והנה הקנה היתה של האשה המדינית, וזה טעם ואת האשה אל קבתה (לדעתי וכנר הטעמים); וספר הכתוב זה להגיד שצחו של פינחס שלא כחירא חבוא בין המדינים להרוג בת נשיאם. והנה קודם שיתחילו השופטים לדון ולהרוג, בא זמרי ופינחס הרגו, ומיד קעברה המגפה, והשופטים לא הוכרחו עוד לעשות משפטם, כי לא כאמר קח את כל ראשי העם אלא למען יאזב חרון אף ה' מישראל, וכבר שב על ידי פינחס. (ח) אל קבתה: לדעת צעלי הנקד והטעמים קבתה אינכה ענין קנה, אבל (כדעת אנקלוס) ענין בקנות, ולפי הפשט היה ראוי להטעים וינא אחר איש-ישראל אל-הקנה וידקר את-שניהם את-איש ישראל. (יג) ברית כהונת עולם: לפי הפשט הכוונה כדעת רש"י בערל"ב

יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת־הַמִּדְיָנִית
 וּמְרִי בֶן־סֵלּוּא נִשְׂיָא בֵּית־אָב לִשְׁמֹעַנִי;
 (מ) וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֶּכָּה הַמִּדְיָנִית כּוֹזְבִי בַת־
 צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא: פ
 (מז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (יח) צֹרֹר
 אֶת־הַמִּדְיָנִים וְהַכִּיתֶם אוֹתָם: (יח) כִּי־צֹרְרִים
 הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר־נִכְּלוּ לָכֶם עַל־
 דְּבַר פְּעֹר וְעַל־דְּבַר כּוֹזְבִי בַת־נִשְׂיָא מִדְיָן
 אַחֲתָם הַמֶּכָּה בְּיוֹם־הַמָּגֵפָה עַל־דְּבַר פְּעֹר:
 (יט) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמָּגֵפָה * פ

NUMERI XXV

principe d'un casato dei Simeoniti. (15) E la Midjanita uccisa chiamavasi Cozbi figlia di Ssur, il quale era capo delle genti d'un casato tra i Midjaniti. (16) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Trattate ostilmente i Midjaniti, e batteteli. (18) Perocchè essi vi sono nemici: (lo furono) colle macchinazioni che usarono contro di voi nel fatto di Peòr, e (lo sono ancora) a motivo di Cozbi, figlia d'un principe di Midjan, loro sorella, che fu uccisa nel giorno della mortalità, per l'affare di Peòr.

שֶׁהַכֹּהֲנִים הַגְּדֹלִים יִהְיוּ מִזְרַעו, וַעֲיִין רל"ג. (יח) כִּי צֹרְרִים הֵם לָכֶם: הַכּוֹחַ
 בַּפִּירוֹשׁ הָרִאשׁוֹנ״ע, הֵיוּ תֹרְרִים לָכֶם לִשְׁעֶבֶר בְּנִכְלִיָּהֶם אֲשֶׁר נִכְּלוּ לָכֶם לְהַטְעִימָכֶם, וַיְהִי
 תֹרְרִים לָכֶם לַעֲתִיד מִשְׁאֲחָתֶם אַחֲכֶם עַל דְּבַר כּוֹזְבִי שֶׁהָרָגָה.

(*) פִּסְקָא נֶאֱמַע פְּסוּק.

כו

(א) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן-
 אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר: (ב) שְׂאוּ אֶת-רֹאשׁי כָל-
 עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
 לְבֵית אֲבֹתָם כָּל-יֵצֵא צֶבֶא בְּיִשְׂרָאֵל: (ג)
 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֶרְבַת
 מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: (ד) מִבֶּן עֶשְׂרִים
 שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאִשְׁרֹ צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שְׁנֵי

NUMERI XXVI

XXVI

(1) Ora, dopo la mortalità, il Signore disse a Mosè e ad Eleazzaro figlio d'Aronne sacerdote, quanto segue: (2) Fate il novero di tutta la congrega dei figli d'Israel, dall'età di vent'anni in su, distinti per casati, tutti quelli ch'in Israel escono nell'esercito. (3) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote gliene parlarono nelle pianure di Moàb, vicino al Giordano di Gerico, con dire: (4) (È d'uopo numerarvi), dall'età di vent'anni in poi, com' il Signore comandò (altra volta) a Mosè ed ai figli

(ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ לֵאמֹר: (ד) מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאִשְׁרֹ צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיצְאִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: שְׁנֵי

(ה) ראובן בכור ישראל בני ראובן חנוך
 משפחת החנכי לפלוא משפחת הפלאי:
 (ו) לחצרון משפחת החצרוני לברמי משפחת
 הברמי: (ז) אלה משפחת הראובני ויהיו
 פקדיהם שלשה וארבעים אלף ושבע
 מאות ושלשים: (ח) ובני פלוא אליאב:
 (ט) ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם
 הוא דתן ואבירם קרואי העדה אשר הצו
 על-משה ועל-אהרן בעדת-קרח בהצתם
 על-יהוה: (י) ותפתח הארץ את-פיה ותבלע

NUMERI XXIII

d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto [vedi Capo I]. (5) (E numerati, risultarono:) Ruben, primogenito d'Israel: i figli di Ruben: Hhanòch, (da cui) la famiglia dei Hhanochiti; (e così) di Pallù è la famiglia dei Palluiti. (6) Di Hhessròn la famiglia dei Hhessroniti, di Carmì, la famiglia dei Carmiti. (7) Sono queste le famiglie dei Rubeniti, e i loro registrati furono quarantatrè mila, settecento e trenta. (8) I figli di Pallù: Eliàv. (9) E i figli d'Eliàv: Nemuèl, e Dathàn e Avirà; quei medesimi Dathàn e Avirà, membri dell'assemblea, i quali poi contrastarono con Mosè ed Aronne, nella congrega di Còrah, contrastando (anzi) col Signore. (10) E la terra aperse la sua bocca, ed inghiottì essi e (la tenda di) Còrah, simultaneamente alla

* קריאי קרי.

אֹתָם וְאֶת־קָרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בְּאֶכָּל הָאִשׁ
 אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתַיִם אִישׁ וַיְהִיו לָנֶם: (יא) וּבְנֵי־
 קָרַח לֹא־מָתוּ: ס (יב) בְּנֵי שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם
 לְנִמְוֹאֵל מִשְׁפַּחַת הַנִּמְוֹאֵלִי לִיִּמִין מִשְׁפַּחַת
 הַיִּמִּינִי לִיִּכִין מִשְׁפַּחַת הַיִּכִּינִי: (יג) לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת
 הַזֶּרַחִי לְשֹׁאֹל מִשְׁפַּחַת הַשֹּׁאֹלִי: (יד) אֶלֶף
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעוֹנִי שְׁנַיִם וָעֶשְׂרִים אֶלֶף
 וּמֵאֹתַיִם: ס (טו) בְּנֵי גָד לְמִשְׁפַּחְתָּם לְצַפּוֹן
 מִשְׁפַּחַת הַצַּפּוֹנִי לַחֲגִי מִשְׁפַּחַת הַחֲגִי לִשׁוֹנִי
 מִשְׁפַּחַת הַשׁוֹנִי: (טז) לְאֹזְנִי מִשְׁפַּחַת הָאֹזְנִי
 לְעֵרִי מִשְׁפַּחַת הָעֵרִי: (יז) לְאַרְדּוֹד מִשְׁפַּחַת

NUMERI XXVI

morte dei sollevati, quando (cioè) il fuoco consumò i dugento
 cinquant'uomini, e servirono d'esempio. (11) Ma i figli di Còrahh
 non morirono. (12) I figli di Simeone, distinti per famiglie:
 di Nemuèl la famiglia dei Nemueliti, di Jamìn la famiglia dei
 Jaminiti, di Jachin la famiglia dei Jachiniti. (13) Di Zèrahh la
 famiglia dei Zarhhiti, di Sciaùl la famiglia dei Sciauliti. (14)
 Sono queste le famiglie dei Simeoniti, (e i loro registrati fu-
 rono) ventidue mila e dugento. (15) I figli di Gad, distinti
 per famiglie: di Ssefòn la famiglia dei Ssefoniti, di Hhagghi
 la famiglia dei Hhagghiti, di Sciuni la famiglia dei Sciuniti.
 (16) D' Ozni la famiglia degli Ozniti, di Eri la famiglia degli Eriti.
 (17) D'Aròd la famiglia degli Aroditi, d'Areli la famiglia degli

הָאֲרוּדֵי לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֲרָאֵלִי: (יח) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גַד לַפְּקָדִיָּהֶם אַרְבָּעִים אֵלֶּף
 וַחֲמִישׁ מֵאוֹת: ס (יט) בְּנֵי יְהוּדָה עַר
 וְאוֹנָן וַיָּמָת עַר וְאוֹנָן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (כ) וַיְהִיו
 בְּנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחָתָם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁלְנִי לְפָרֶץ מִשְׁפַּחַת הַפְּרָצִי לְזֶרַח
 מִשְׁפַּחַת הַזִּרְחִי: (כא) וַיְהִיו בְּנֵי־פָרֶץ לְחֶצְרֹן
 מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרָנִי לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת הַחֲמוּלִי:
 (כב) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לַפְּקָדִיָּהֶם שְׁנֵי־עָשָׂר
 וַיְשָׁבְעִים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת: ס (כג) בְּנֵי
 יִשָּׁשְׁכָר לְמִשְׁפַּחָתָם תּוֹלַע מִשְׁפַּחַת הַתּוֹלָעִי

NUMERI XXII

Areliti. (18) Sono queste le famiglie dei figli di Gad, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) quarantamila cinquecento. (19) I figli di Giuda: Er ed Onàn; ma questi Er ed Onàn morirono (senza prole) nel paese di Canaan. (20) Indi i figli di Giuda, distinti per famiglie, furono: di Scelà la famiglia dei Scelaniti, di Pèress la famiglia dei Parssiti, di Zèrahh la famiglia dei Zarhhiti. (21) E i figli di Pèress furono: di Hhesròn la famiglia dei Hessroniti, di Hhamùl la famiglia dei Hhamuliti. (22) Sono queste le famiglie di Giuda, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) settantasei mila cinquecento. (23) I figli d'Issachàr, distinti per famiglie: Tolà (da cui) la famiglia dei Tolaiti, (e così) di Puvvà la famiglia

לַפֹּזָה מִשְׁפַּחַת הַפּוֹנִי: (כד) לִישׁוֹב מִשְׁפַּחַת
 הַיִּשְׁבִּי לַשְּׁמֹרָן מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֹרְנִי: (כה) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת יִשְׁשָׁכָר לַפְּקַדִּיָּהם אַרְבָּעָה וְשֵׁשִׁים
 אָלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: (כו) בְּנֵי זְבוּלֹן לַמִּשְׁפָּחָתָם
 לְסָרַד מִשְׁפַּחַת הַסִּרְדִּי לְאֵלֹן מִשְׁפַּחַת
 הָאֵלֶנִּי לִיְחִיֵּאל מִשְׁפַּחַת הַיְּחִיֵּאלִי: (כז) אֵלֶּה
 מִשְׁפַּחַת הַזְּבוּלֹנִי לַפְּקַדִּיָּהם שְׁשִׁים אָלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ס (כח) בְּנֵי יוֹסֵף לַמִּשְׁפָּחָתָם
 מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם: (כט) בְּנֵי מְנַשֶּׁה לַמְּכִיר מִשְׁפַּחַת
 הַמְּכִירִי וּמְכִיר הוּלִיד אֶת־גִּלְעָד לְגִלְעָד
 מִשְׁפַּחַת הַגִּלְעָדִי: (ל) אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אֵיעָזֶר

NUMERI XXVI

dei Puniti. (24) Di Jasciùv la famiglia dei Jasciuviti, di Scimròn la famiglia dei Scimroniti. (25) Sono queste le famiglie d'Issachàr, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) sessantaquattro mila, trecento. (26) I figli di Zevulùn, distinti per famiglie: di Sèred la famiglia dei Sarditi, di Elòn la famiglia degli Eloniti, di Jahhleèl la famiglia dei Jahhleeliti. (27) Sono queste le famiglie dei Zevuloniti, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) sessantamila cinquecento. (28) I figli di Giuseppe, distinti per famiglie: Manasse ed Efraim. (29) I figli di Manasse: di Machir la famiglia dei Machiriti, Machir poi generò Ghileàd [che formò una famiglia a sè]. Di Ghileàd la famiglia dei Ghileaditi. (30) Sono questi i

מִשְׁפַּחַת הָאִיעֲזִרִי לְחֵלֶק מִשְׁפַּחַת הַחֶלְקִי:
 (לא) וְאִשְׂרֵי־אֵל מִשְׁפַּחַת הָאֲשֵׁרֵאֵלִי וְשֵׁם
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁכְמִי: (לב) וְשִׁמִּידָע מִשְׁפַּחַת
 הַשִּׁמִּידָעִי וְחֹפֶר מִשְׁפַּחַת הַחֶפְרִי: (לג) וְצֹלְפָחַד
 בֶּן־חֹפֶר לֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם־בָּנוֹת וְשֵׁם
 בָּנוֹת צֹלְפָחַד מַחֲלָה וְנַעֲמָה חַגְלָה מִלְכָּה
 וְתִרְצָה: (לד) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה וּפְקֻדֵיהֶם
 שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אָלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: ׀
 (לה) אֵלֶּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפַּחָתָם לְשׁוֹתָלַח
 מִשְׁפַּחַת הַשֹּׁתְלָחִי לְבָכָר מִשְׁפַּחַת הַבְּכָרִי
 לְתַחַן מִשְׁפַּחַת הַתַּחְנִי: (לו) וְאֵלֶּה בְנֵי שׁוֹתָלַח

NUMERI XXVI

figli di Ghileàd: Ièzer, (da cui) la famiglia degl' Iezriti, (e così)
 di Hhèlek la famiglia dei Hhelkiti. (31) E Asrièl, (da cui) la
 famiglia degli Asrieliti, e Scèchem, (da cui) la famiglia dei
 Scichmiti. (32) E Scemidà, (da cui) la famiglia dei Scemidaiti,
 e Hhèfer, (da cui) la famiglia dei Hhefriti. (33) E Sselofhhàd
 figlio di Hhèfer non ebbe figli, ma sole figliuole; e le figlie
 di Sselofhhàd ebbero nome: Mahhlà, e Noà, e Hhoglà, e Milcà,
 e Tirssà. (34) Sono queste le famiglie di Manasse, e i loro re-
 gistrati (furono) cinquantadue mila settecento. (35) Sono questi
 i figli d'Efraim, distinti per famiglie: di Sciuthèlahh la fami-
 glia dei Sciuthalhhtiti, di Bècher la famiglia dei Bachriti, di
 Tàbhan la famiglia dei Tahhaniti. (36) E questi sono i figli

לְעֶרֶן מִשְׁפַּחַת הָעֵרָנִי: (לז) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְפָקְדֵיהֶם שָׁנִים וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אֵלֶּה בְּנֵי־יוֹסֵף לְמִשְׁפַּחְתָּם: ס
 (לח) בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבָלַע מִשְׁפַּחַת
 הַבְּלָעִי לְאַשְׁבֵּל מִשְׁפַּחַת הָאֲשְׁבֵּלִי לְאַחִירָם
 מִשְׁפַּחַת הָאֲחִירָמִי: (לט) לְשׁוּפָם מִשְׁפַּחַת
 הַשׁוּפָמִי לְחוּפָם מִשְׁפַּחַת הַחוּפָמִי: (מ) וַיְהִי
 בְּנֵי־בָלַע אֶרֶד וְנַעֲמָן מִשְׁפַּחַת הָאֶרְדִּי לְנַעֲמָן
 מִשְׁפַּחַת הַנַּעֲמִי: (מא) אֵלֶּה בְּנֵי־בִנְיָמִן
 לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקָדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף
 וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: ס (מב) אֵלֶּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפַּחְתָּם

NUMERI XXVI

di Sciuthèlahh: di Eran la famiglia degli Eraniti. (37) Sono queste le famiglie dei figli d'Efraim, distinte in altrettante numerazioni, (formanti insieme) trentadue mila cinquecento. Sono questi i figli di Giuseppe, distinti per famiglie. (38) I figli di Benjamin, distinti per famiglie: di Bela la famiglia dei Balleiti, d'Ashbèl la famiglia degli Ashbeliti, d'Ahhiràm la famiglia degli Ahhiramiti. (39) Di Scefufàm la famiglia dei Sciufamiti, di Hhufàm la famiglia dei Hhufamiti. (40) I figli di Bela furono Arde e Naamàn: (di Arde) la famiglia degli Arditi, di Naamàn la famiglia dei Naamiti. (41) Sono questi i figli di Benjamin, distinti per famiglie, e i loro registrati (furono) quarantacinque mila seicento. (42) Sono questi i figli di Dan,

לְשׁוֹחָם מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹחֲמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת דָּן
 לְמִשְׁפַּחָתָם: (מג) כָּל־מִשְׁפַּחַת הַשּׁוֹחֲמִי
 לִפְקָדֵיהֶם אַרְבַּעַּה וְשֵׁשִׁים אָלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת:
 ס (מד) בְּנֵי אֲשִׁר לְמִשְׁפַּחָתָם לִימָנָה מִשְׁפַּחַת
 הַיִּמָּנָה לְיִשְׁשִׁי מִשְׁפַּחַת הַיִּשְׁשִׁי לְבִרְיָעָה
 מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: (מה) לְבָנֵי בְרִיעָה לְחֶבֶר
 מִשְׁפַּחַת הַחֶבֶרִי לְמִלְכִּיא מִשְׁפַּחַת הַמִּלְכִּיאִי:
 וְשֵׁם בֵּת־אֲשִׁר שָׂרָח: (מו) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת
 בְּנֵי־אֲשִׁר לִפְקָדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אָלֶף
 וְאַרְבַּע מֵאוֹת: ס (מז) בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחָתָם

NUMERI XXVI

distinti per famiglie: di Sciuhhàm la famiglia dei Sciuhhamiti. Sono queste [cioè questa sola è tutte] le famiglie di Dan, suddivise in altre (minori) famiglie. (43) Tutte le famiglie dei Sciuhhamiti, tutti (cioè) i loro registrati (furono) sessanta-quattro mila quattrocento. (44) I figli d'Ascèr, distinti per famiglie: di Imnà la famiglia degl'Imniti, di Ishvì la famiglia degl'Ishviti, di Berià la famiglia dei Beriiti. (45) Dei figli di Berià: di Hhèver la famiglia dei Hhevriti, di Malkièl la famiglia dei Malkieliti. (46) E la figlia d'Ascèr ebbe nome Sèrah. (47) Sono queste le famiglie d'Ascèr, distinte in altrettante numerazioni (formanti insieme) cinquantatré mila quattrocento. (48) I figli di Naftali, distinti per famiglie: di Jahhsèèl

ולמעלה כאשר לזה ה' נפסם אחרת נלחם ממלרים. (מו) ושם בית אשר שרח:
 כתב רמ"ן לפי כוסח אנקלום שהיה לפניו כי שרח היתה נקראת בת אשר, והיתה

לַיַּחֲזִיאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחֲזִיאֵל לְגֻנִי מִשְׁפַּחַת
 הַגֻּנִי: (מט) לַיִצָּר מִשְׁפַּחַת הַיִצָּר לְשֵׁלֻם
 מִשְׁפַּחַת הַשִּׁלְמִי: (נ) אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת נַפְתָּלִי
 לְמִשְׁפַּחְתָּם וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אָלֶף
 וָאַרְבַּע מֵאוֹת: (נא) אֵלֶּה פְקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 שֵׁשׁ־מֵאוֹת אָלֶף וָאַלֶּף שֶׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:
 פ שְׁלִישִׁי (נב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (נג) לְאַלֶּה תַחֲלֹק הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר
 שְׁמֹת: (נד) לְרֹב תְּרֹבָה נַחֲלָתוֹ וּלְמֶעַט תִּמְעֵיט

NUMERI XXVI

la famiglia dei Jahhsseeliti, di Guni la famiglia dei Guniti.
 (49) Di Jèsser la famiglia degl'Issriti, di Scillèm la famiglia
 dei Scillemiti. (50) Sono queste le famiglie di Naftali, suddivise
 in altre (minori) famiglie, e i loro registrati (furono)
 quarantacinque mila e quattrocento. (51) Ella è questa la
 somma dei figli d'Israel: seicentunmila settecento trenta.
 (52) Indi il Signore parlò a Mosè, con dire: (53) A questi
 (casati) verrà divisa la terra in retaggio, secondo il numero
 dei nomi [registrati in ciascun casato]. (54) Al molto numero
 assegnerai retaggio maggiore, ed al poco numeroso darai
 retaggio minore: a ciascheduno (dei casati) secondo il
 numero de' suoi registrati [degli individui che lo compongono]

צת אשתו מאיט אחר והיתה יורשת נחלה, לפיכך מזכרה. (נג) לאלה: בני אבות.

נִחַלְתוּ אִישׁ לְפִי פָקֶדְיוֹ יִתֵּן נִחַלְתּוֹ: (כח) אִךְ
 בְּגוּרָל יִחַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ לַשְּׁמֹת מִשּׁוֹת־
 אֲבֹתָם יִנְחִלוּ: (כח) עַל־פִּי הַגּוּרָל תִּחַלֵּק נִחַלְתּוֹ
 בֵּין רֹב לַמַּעַט: ס (כח) וְאֵלֶּה פָקֶדְיֵי הָלוֹי
 לַמִּשְׁפַּחָה לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֹׁנִי לַקָּהָת
 מִשְׁפַּחַת הַקָּהָתִי לְמִרְיֵי מִשְׁפַּחַת הַמִּרְיִי:
 (כח) אֵלֶּה יִמְשַׁפַּחַת לְוִי מִשְׁפַּחַת הַלְבִּי מִשְׁפַּחַת
 הַחֲבֹרָנִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי מִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי
 מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וְקָהָת הוֹלֵד אֶת־עַמְרָם:

NUMERI XXVI

si assegnerà la sua possessione. (55) Però colla sorte si spartirà la terra: dietro il nome della tribù di suo padre riceverà ognuno la sua possessione [cioè la sorte fissava ad ogni tribù il sito ch'essa doveva occupare nella terra promessa (v. Giosuè Capi XV-XIX); veniva poi il retaggio d'ogni tribù diviso tra le varie famiglie, secondo il numero de' loro individui]. (56) Assegnato dalla sorte (ad ogni tribù) il suo retaggio, verrà questo diviso secondo il maggiore o minor numero degl'individui. (57) E quest'è la recensione dei Leviti, distinti per famiglie: di Gheresciòn la famiglia dei Gheresciuniti, di Kehàt la famiglia dei Kehathiti, di Merari la famiglia dei Merariti. (58) Sono queste le famiglie di Levi: la famiglia dei Livniti, la famiglia dei Hhevroniti, la famiglia dei Mahhliti, la famiglia dei Musciti, la famiglia dei Corhhiti. E

במספר שמות: למי מספר הנגרים שכל בית אב. (כח) אך בגורל: הגורל הית

(נמ) וַיֵּשֶׁם אִשְׁתּוֹ עִמָּוָם יוֹכָבֵד בַּת־לֵוִי אֲשֶׁר
 יָלְדָה אֹתָהּ לֵוִי בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעִמָּוָם
 אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֵת מָרִים אֲחֵתָם: (ס)
 וַיּוֹלֵד לְאֶהֱרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־
 אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתָמָר: (סא) וַיָּמָת נָדָב וְאֲבִיהוּא
 בְּהַקְרִיבָם אִשְׁזָרָה לִפְנֵי יְהוָה: (סב) וַיְהִיו
 פְּקָדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אָלֶף כָּל־זָכָר מִבֶּן־
 חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה כִּי לֹא הִתְּפַקְדּוּ בַּתּוֹךְ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בַּתּוֹךְ בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל: (סג) אֵלֶּה פְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן

NUMERI XXVI

Kelàt generò (anche) Amrà. (59) La moglie d'Amrà ebbe nome Jochèved (ed era) figlia di Levi, nata a Levi in Egitto. Essa procreò ad Amrà Aronne e Mosè, e Mirjàm loro sorella. (60) Ad Aronne nacquero Nadàv ed Avihù, Eleazzaro ed Ithamàr. (61) E Nadàv ed Avihù morirono, presentando innanzi al Signore un fuoco estraneo. (62) I loro registrati, tutt' i maschi (cioè), dall' età d' un mese in su, furono ventitrè mila; poichè non vennero numerati tra' figli d' Israel, non essendo stata loro assegnata possessione tra i figli d' Israel. (63) Quest' è la recensione fatta da Mosè ed Eleazzaro sacer-

קונע העל שבו ינחל כל בית אב, אך השיעור היה לפי המספר (רמ"ב). (נמ) יוכבד
 בת לוי ובי: לא קא להזכיר שם אמה של יוכבד, כמו ואותו ילדה אחרי אנשלוס
 (מ"א ח' ו').

אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבַת מוֹאָב
עַל יַרְדֵּן יִרְחוֹ: ^(סד) וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ
מִפְּקוּדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבַּר סִינַי: ^(סה) כִּי־אָמַר יְהוָה
לָהֶם מוֹת יָמָתוּ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם
אִישׁ בִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וִיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: ס

כו

^(א) וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צֹלֶפְחָד בֶּן־חֲפָד בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנֵתָיו מַחֲלָה נָעֵה
וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וַתִּרְצָה: ^(ב) וַתַּעֲמֹדנָה לִפְנֵי
מֹשֶׁה וּלִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי הַנָּשִׂאִים
וְכָל־הָעֵדָה פָּתַח אֱהֹל־מוֹעֵד לֵאמֹר: ^(ג) אֲבִינוֹ
מָת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנוֹעֲדִים עַל־יְהוָה בְּעֵדַת־קָדֶשׁ כִּי־בַחֲטָאוֹ
מָת וּבָנִים לֹא־הָיוּ לוֹ: ^(ד) לָמָּה יִגְרַע שֵׁם־

dote, i quali numerarono i figli d'Israel nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (64) E tra questi non vi fu alcuno appartenente alla recensione fatta da Mosè ed Aronne sacerdote, i quali numerarono i figli d'Israel nel deserto di Sinai. (65) Perocchè il Signore ha pronunziato intorno ad essi, che morrebbero nel deserto; e non ne rimase alcuno, tranne Calèv figlio di Jefunnè, e Giosuè figlio di Nun.

XXVII

(1) Allora s'avanzarono le figlie di Sselofhhàd, figlio di Hhèfer, figlio di Ghileàd, figlio di Machir, figlio di Manasse, appartenente alle famiglie di Manasse figlio di Giuseppe [cioè Sselofhhàd non avendo avuto figli, non formava una famiglia a sè]; e questi sono i nomi delle sue figliuole: Mahhlà, Noà, Hhoglà, e Milcà, e Tirssà. (2) Si presentarono a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote, ed ai principi, ed a tutta l'assemblea, all'ingresso del padiglione di congregazione, con dire: (3) Nostro padre è morto nel deserto; egli però non fece parte della congrega di coloro che si sollevarono contro al Signore nella lega di Còrahh [nel qual caso avrebbe potuto rimanere ingojato dal terreno, insieme coi figli, e forse poteva la legge condannare anche il suo nome all'obblivione]; ma, per qualche suo peccato, è morto senz'aver figli. (4) Perchè ha da mancare il nome di nostro padre di mezzo agli altri della sua famiglia, per non aver avuto alcun figliuolo? Assegna a noi

(ג) בחטאו מת ובנים לא היו לו: כוונת הכנות היתה לומר שלא היו לו מעולם בנים, לא שהיו לו ומתו, ולפיכך הזכירו שלא היה בעדת קרית, שאם היה באותה עדה היה אפשר שמת ובניו יחדו, ואז היה אפשר למשה שישנין אם אינכן ואינכן חטאו ומתו אין רגון ה' שיתקיים שמו, עכשו שלא מתו, אבל לא כולדו, למה יגרע? כי בחטאו מת: הוא מת בחטא שחטאו כל שאר היולאים מחמרים שכלם מתו

אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תָּנָה
 לָנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוּ: (ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה
 אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי יְהוָה: פ רביעי (ו) וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ז) כֵּן בָּנוֹת צִלְפַּחֲדָי
 דְּבָרְתָּ נָתַן תִּתֵּן לָהֶם אַחֲזַת נַחֲלָה בְּתוֹךְ
 אַחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת אֲבִיהֶן
 לָהֶן: (ח) וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ
 כִּי־יָמוֹת וּבֶן אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 לְבָתּוֹ: (ט) וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וּנְתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 לְאֶחָיו: (י) וְאִם־אֵין לוֹ אֲחִים וּנְתַתֶּם אֶת־

NUMERI XXVII

una possessione, in mezzo ai fratelli di nostro padre. (5) E Mosè presentò la loro quistione al Signore. (6) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (7) Rettamente parlano le figlie di Sse-lofhhad. Tu devi assegnar loro una possessione ereditaria in mezzo ai fratelli del loro padre, farai cioè passare in esse il retaggio spettante al padre loro. (8) Ed ai figli d'Israel parlerai, con dire: Quand'uno muoja, e non abbia alcun figlio, trasporterete il suo retaggio nella sua figliuola. (9) E se non ha alcuna figlia, darete la sua eredità ai suoi fratelli. (10) E se

במדבר, כמו שזכר ה' (למעלה י"ד כ"ט) במדבר הזה יכלו וגו' (ע"ס). (ז) והעברת: מחלה אחר מה יעשה להן בפעל (כתן תתן להם וכו'), ואח"כ פירש הטעם, כל' תתן להן מה שהיה ראוי לאביהן; הראשון הוא המסובב, והשני הוא הסבה, והו"ו למירוש.

(*) ו' רבתי.

נַחֲלָתוֹ לְאֶחָיו אָבִיו: (יא) וְאִם־אֵין אֲחִים לְאָבִיו
וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאָרֹוּ הַקָּרֵב אֵלָיו
מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרֶשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְחֶקֶת מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ
(יב) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה עֲלֶה אֶל־הָרֹ
הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יג) וּרְאִיתָהּ אֹתָהּ וְנֹאסַפְתָּ אֶל־
עַמִּיךָ גַּם־אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר נֹאסַף אֶהְרֹן אַחִיד: (יד)
כַּאֲשֶׁר מְרִיתֶם פִּי בְּמַדְבַּר־צֹן בְּמִרְיַבֹּת

NUMERI XXVII

non ha fratelli, trasporterete la sua eredità nei fratelli di suo padre. (11) E se non vi sono fratelli di suo padre, darete la sua eredità al suo carnal parente, il più vicino a lui tra quelli della sua famiglia, e quegli la possederà (per intero). [Trattandosi di proprietà fondiaria, sembra che la legge voglia, ch'in mancanza di stretti congiunti, l'eredità, piuttosto ch'esser divisa fra molti lontani parenti, passi in quello tra essi che le sia confinante]. Questa sarà pei figli d'Israel una norma giuridica, com' il Signore comandò a Mosè. (12) Indi il Signore disse a Mosè: Sali su codesto monte, detto degli Avàrim, e vedi la terra che ho assegnata ai figli d'Israel. (13) E poi che l'avrai veduta, ti raccoglierai ai tuoi popoli, anche tu, come si è raccolto Aronne tuo fratello. (14) Come avete

(יג) וּרְאִיתָהּ אֹתָהּ וְנֹאסַפְתָּ: רָאָה לְהִרְאוֹת לוֹ אֶת הָאָרֶץ, שִׁירָאָה שִׁירָאֵל קְרוּבִים
אֵלֶּה, וְשָׁלַח הָיָה כָּל יְגִיעוֹ לְרִיק. (יד) בְּרַעֲיָ כָּפַל טַעוֹת, וְכַתְּבוּ עַל אִשָּׁר לֹא קִדְּשָׁתֶם

הַעֲדָה לְהַקְדִּישְׁנִי בַּמַּיִם לְעִינֵיהֶם הֵם מִי־
 מְרִיבֵת קָדֵשׁ מְדַבֵּר־צֵן: ס (מז) וַיְדַבֵּר
 מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֵאמֹר: (מז) יִפְקֹד יְהוָה אֱלֹהֵי
 הָרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר אִישׁ עַל־הָעֵדָה: (יז) אֲשֶׁר־
 יֵצֵא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר יָבֹא לַפְּנִיָּהִם וְאֲשֶׁר
 יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת יְהוָה
 כְּצֹאֵן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה: (יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה

NUMERI XXVII

[l'uno egualmente che l'altro] nel deserto di Ssin, nel(l'occasione del) contrasto della congrega, disubbidito al mio comando di santificarmi nell'acqua [cioè di parlare al sasso, e farne uscir l'acqua colla sola parola], alla loro vista. — Sono quelle le acque (dette) di Merivà, di Cadèsh, nel deserto di Ssin. (15) E Mosè parlò al Signore, con dire: (16) Il Signore, Iddio degli spiriti di tutt'i mortali, costituisca sopra questa congrega un uomo, (17) Il quale li preceda nell'uscire (alla guerra), e li preceda nel rientrare; che sia cioè atto a condurli fuori, ed a ricondurli; onde la congrega del Signore non sia come pecore senza pastore. (18) Ed il Signore disse

והוא פסוק בסוף האזינו, וכ"ל כי הדבור הוא על הפסוק הסמוך, ותחלת הדבור היתה להקדישני במים, ורש"י פירש על אשר לא קדשתם, והמעתיקים השמיטו מלות להקדישני במים, והם כתובות בס' הזכרון. (מז) אלהי הרוחות: נותן הלצנות והכוחות של כל אדם. (יז) אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם: יש במשמע אפילו אדם כל שהוא, אשר יותן כתר מלכות נראש, והוא יונא ונא נראש הנגא בלי שיהיה כדאי להכנהיגם, לפיכך הוסיף ואשר יוציאם ואשר יביאם. וצוית אותנו: כמו וינחור ה' לכניד על עמו (ש"א י"ג י"ד), כויתו שופטים על עמי (ש"ב י' י"א), אולי שרש השרש

אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוֹן אִישׁ
 אֲשֶׁר־רוּחַ בּוֹ וְסָמַכְתָּ אֶת־יָדְךָ עָלָיו: (יט)
 וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֶי כָל־
 הָעֵדָה וְצִוִּיתָה אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: (כ) וְנָתַתָּה
 מִהוֹדְךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל־עַדְתְּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל: (כא) וּלְפָנֶי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן יַעֲמֹד וְשָׁאֵל
 לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פִּיו יֵצְאוּ
 וְעַל־פִּיו יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ

NUMERI XXVII

a Mosè: Prenditi Giosuè figlio di Nun, uomo animoso [coraggioso, energico]; e gli poserai la mano sul capo. (19) E lo presenterai ad Eleazzaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea, ed alla loro presenza lo nominerai (tuo successore). (20) E [nel posargli la mano sul capo] gl'impartirai della tua maestà, onde tutta la congrega dei figli d'Israel (gli) ubbidisca. (21) Egli poi starà davanti [cioè ai comandi] d'Eleazzaro sacerdote, il quale consulterà per lui la decisione degli Urim, davanti al Signore. Dietro gli ordini di lui [d'Eleazzaro] usciranno, e dietro gli ordini di lui rientreranno, egli [Giosuè],

הוא ילכו, הליכה, ומה ליון קרוב למזנה. (ב) ונתתה מהודך עליו: עין יש"ר.
 (כא) ושאל לו: אין ספק שהכוונה שאלעזר ישאל צעזר יהושע, כמו היום התלמי
 לשאל לו באלהים (שמואל א' כ"ב ט"ו). והמזכיר בכת"ש חזק חזק מתרגום אכקלום
 ויב"ע משמע שהכוונה על יהושע, והוא טעות, כי הם תרגמו ושאל ליה, והכוונה
 צעזורה, וכן ב"ש א' כ"ב ט"ו לשאל לו באלהים מתורגם למשאל ליה.

וְכָל־הָעֵדָה: (כב) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לִפְנֵי אֶלְעָזָר
 הַכֹּהֵן וּלְפָנָי כָּל־הָעֵדָה: (כג) וַיִּסְמַךְ אֶת־יָדָיו
 עָלָיו וַיְצַוְהוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: פ

כח

חֲמִישִׁי (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 (ב) צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־
 קַרְבְּנִי לַחֲמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְדּוּ
 לַהֲקָרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ: (ג) וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה

NUMERI XXVII-XXVIII

e con lui tutt'i figli d'Israel, e tutta l'assemblea. (22) E Mosè fece com' il Signore gli comandò: prese Giosuè, e lo presentò ad Eleazzaro sacerdote, ed a tutta l'assemblea. (23) Gli posò le mani sul capo, e lo nominò (suo successore), com' il Signore ha ordinato per l'organo di Mosè.

XXVIII

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di' loro: Il mio sacrificio, il mio cibo, (l'alimento cioè) de' miei fuochi, odore propiziatorio, siate esatti ad offrirmelo nel tempo prescritto. (3) E soggiungerai ad essi: Egli è questo il sacrificio da ardersi, che offrirete al Signore:

הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כִּבְשִׁים בְּנֵי־
 שָׁנָה תְּמִימִים שְׁנַיִם לַיּוֹם עֲלֶה תְּמִיד: (ה) אֶת־
 הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי
 תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: (ו) וְעֲשִׂירִית הָאִיפָה
 סֵלֶת לַמִּנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִית רְבִיעֵת
 הֶהָיִן: (ז) עֲלֹת תְּמִיד הָעֲשִׂיָּה בְּהַר סִינִי לְרִיחַ
 נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: (ח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הֶהָיִן
 לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נִסְךְ שֹׁכֵר לַיהוָה:
 (ט) וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים
 בַּמִּנְחָת הַבֹּקֶר וְכִנְסֹכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ
 נִיחָח לַיהוָה: פ (י) וּבֵיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, due ogni giorno, in olocausto quotidiano. (4) Un agnello farai [sacrificherai] la mattina, e l'altro agnello farai verso notte. (5) Con un decimo d'Efa di fior di farina, per offerta farinacea, intrisa con un quarto d'Hin d'olio vergine. (6) (Egli è questo l')olocausto quotidiano, che fu già fatto nel monte Sinai, in odore propiziatório, sacrificio da ardersi al Signore. (7) E la sua libazione (sarà) un quarto d'Hin; si verserà (cioè) in luogo sacro una libazione di pretto vino, al Signore. (8) E l'altro agnello farai verso notte, aggiungendovi l'offerta farinacea e la libazione, come a quello della mattina. È sacrificio da ardersi al Signore, odore propiziatório. (9) E nel giorno di Sabbath due

כְּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת
 מִנְחָה בָּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: (י) עֲלֹת שִׁבְתָּ
 בַּשִּׁבְתּוֹ עַל־עֲלֹת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: פ
 וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה (יא)
 פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׁים
 בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: (יב) וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים
 סֵלֶת מִנְחָה בָּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי

NUMERI XXVIII

agnelli nati entro l'anno, immacolati, e due decimi (d' Efà) di fior di farina intriso coll'olio, per offerta farinacea, colla relativa libazione. (10) Tale sarà l'olocausto d'ogni Sabato, oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa libazione. (11) E nei vostri capi di mese offrirete in olocausto al Signore giovani tori due, ed un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (12) E tre decimi di fior di farina intriso coll'o-

(יא) וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם: שָׁחֹט מִזְבֵּחַ לַיהוָה מִזְבֵּחַ, כִּי גֹס קֹדֶשׁ מִתֵּן תּוֹרָה הִיוּ מִזְבֵּחַ לַלֵּבָנָה, אֲזַל אֵין הַכּוֹוֹנָה שֶׁהִיוּ חֻגִּים רִאשֵׁי חֲדָשִׁים כְּדַעַת הַסְּפֻרָּה; וְאֵין רִאשֵׁי חֻגִּים שֶׁכָּתוּב אֲזַר כְּסִמְתָּ שֶׁסּ בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה (שְׁמוֹאל א' כ' י"ט) שֶׁרָאשׁ חֲדָשׁ לֹא הִיָּה אֲזַלֵּם יוֹם מַעֲשֶׂה, כִּי פִירוּשׁ בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה הַיָּדוּעַ (ש"א י"ט י'), וְכֵן בְּשִׁבְעֵי חֻגִּים (לְמַטָּה פֶּסוּק כ"ו) אֵין עֲכִיבוּ שֶׁהִיוּ חֻגִּים חֹג שִׁבְעֹת קֹדֶשׁ מִתֵּן תּוֹרָה, אֲזַל שֶׁהִיוּ מִזְבֵּחַ שִׁבְעֹת, שֶׁהִיוּ מִלְפִּיִם מִתֵּי יֵהִיָּה יוֹם הַקִּלְיָר אוֹ (כְּדַבְרֵי דַע"א) בְּשִׁבְעֹת שֶׁכָּבַר נִוְיָתִי אֲחִיכֶם לְמַכּוֹת. (יב) רַע"י נִאֲמָרוּ כְּמַשְׁפֵּט כִּסְכֵי פֶר, הוּא כּוֹלֵל הַמִּנְחָה עִם הַנִּסְכִּים, כִּי כֵן נִלְשָׁן חֻמִּים הֵיאָ כְּקִרְאָת מִנְחָת כִּסְכֵי, וּבְפִרְשָׁת כִּסְכֵי שֶׁהִזְכִּיר כֹּאן רַע"י (וְהֵיאָ לְמַעַל סִימָן ע"ו) כְּתִבְּאָרוּ גַם הַמִּנְחָה וְגַם הַנִּסְכִּים.

(*) הַנ' פְּתוּחָה.

עֲשׂוּנִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל
הָאֶחָד: (יג) וְעֶשְׂרֵן עֲשָׂרוֹן סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד עָלָה רֵיחַ נִיחָח אִשָּׁה
לַיהוָה: (יד) וְנִסְבִּיהֶם חֲצִי הַהֵין יִהְיֶה לַפָּר
וּשְׁלִישִׁת הַהֵין לְאֵיל וּרְבִיעֶת הַהֵין לִכְבֹּשׁ יֵין
זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:
(טו) וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֹטֵאת לַיהוָה עַל-
עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכוּ: ס שְׁשִׁי (טז) וּבְחֹדֶשׁ
הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ פֶּסַח
לַיהוָה: (יז) וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ הַזֶּה

NUMERI XXVIII

lio, in offerta farinacea, per ciaschedun toro; e due decimi di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun montone. (13) Ed un decimo di fior di farina intriso coll'olio, in offerta farinacea, per ciaschedun agnello. (Egli è) un olocausto, odore propiziatorio, sacrificio da ardersi al Signore. (14) E quanto alle loro libazioni, vi sarà mezzo Hin di vino per ogni toro, e un terzo d' Hin per ogni montone, ed un quarto d' Hin per ogni agnello. Quest'è l'olocausto d'ogni capo di mese, per (tutti) i mesi dell'anno. (15) Ed un capro in sacrificio d'aspersione sarà fatto al Signore, oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa libazione. (16) Nel mese primo, ai quattordici del mese (si farà il) sacrificio pasquale al Signore. (17) E al decimoquinto giorno del medesimo è

חַג שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת יֹאכֵל: (יח) בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן מִקְרֵא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבָדָה לֹא
תַעֲשׂוּ: (יט) וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים
בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאֵיל אֶחָד וְשִׁבְעָה כִּבְשִׂים בְּנֵי
שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: (כ) וּמִנְחָתְכֶם סֹלֶת כָּלוּלָה
בְּשֶׁמֶן שְׁלִישָׁה עֶשְׂרֹנִים לֶפָר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים
לְאֵיל תַּעֲשׂוּ: (כא) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לְכִבֵּשׁ
הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבְשִׂים: (כב) וְשִׁעִיר חַטָּאת
אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (כג) מִלֶּבֶד עֹלֹת הַבָּקָר
אֲשֶׁר לְעֹלֹת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה: (כד)
כֹּאֵלָה תַעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשָּׁה

NUMERI XXVIII

festa: per sette giorni si mangeranno pani azzimi. (18) Nel giorno primo è santa convocazione, alcun'opera servile non farete. (19) E presenterete in sacrificio da ardersi, olocausto, al Signore, giovani tori due, ed un montone, e sette agnelli nati entro l'anno: (tutti) da provvedersi immacolati. (20) Colla relativa offerta farinacea di fior di farina intriso coll'olio: farete (cioè) tre decimi per ogni toro, e due decimi pel montone. (21) E un decimo farai per ciascheduno dei sette agnelli. (22) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (23) Farete questi (sacrifici) oltre all'olocausto matutino, spettante all'olocausto quotidiano. (24) Altrettanto fa-

רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל-עוֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה
 וְנִסְכּוֹ: (כח) וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה
 לָכֶם כָּל-מִלְאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: ס
 (כו) וּבַיּוֹם הַבְּכוּרִים בְּהַקְלִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
 לַיהוָה בִּשְׁבַע־תִּיכֶם מִקְרֵא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
 כָּל-מִלְאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (כו) וְהִקְרַבְתֶּם
 עוֹלָה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר
 שְׁנַיִם אֵיל אֶחָד שְׁבַעַה כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה:
 (כח) וּמִנְחָתָם סֶלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן שְׁלִשָּׁה
 עֶשְׂרִנָּיִם לֶפֶר הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרִנָּיִם לְאֵיל
 הָאֶחָד: (כט) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד

NUMERI XXVIII

rete ogni giorno, per sette giorni, qual cibo, sacrificio (cioè) da ardersi al Signore, odore propiziatorio; (e ciò tutto) si farà colla relativa libazione, oltre all'olocausto quotidiano. (25) E nel giorno settimo avrete [farete] santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (26) E nel giorno delle primizie, quando (cioè) presenterete al Signore un'offerta (della derrata) nuova, al termine delle consuete settimane, avrete santa convocazione, non farete alcun' opera servile. (27) E presenterete in olocausto al Signore, in odore propiziatorio, giovani tori due, un montone, sette agnelli nati entro l'anno. (28) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll' olio, tre decimi per ogni toro, due decimi pel montone. (29) E un

לִשְׁבַּעַת הַכֹּבָשִׁים: (ב) שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר
עֲלֵיכֶם: (ג) מִלֶּבֶד עַל־ת הַתִּמְדִּיר וּמִנְחָתוֹ
תַעֲשׂוּ תַמִּימִם יְהִי־לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם: פ

כט

(א) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מִלְאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ
יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: (ב) וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶיהָ
לִרְיָח נִיחָח לַיהוָה פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵילָן
אַחַד כֹּבָשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַת תַּמִּימִם: (ג)

NUMERI XXVIII-XXIX

decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (30) Un capro (in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (31) Oltre all'olocausto quotidiano, e la relativa offerta farinacea, farete (questi sacrifici), da provvedersi immacolati, colle relative libazioni.

XXIX

(1) E nel mese settimo, al primo del mese, avrete santa convocazione, non farete alcun'opera servile; sarà per voi un giorno di suonata clamorosa. (2) E farete in olocausto al Signore, in odore propiziatore, un giovine toro, un montone,

וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שֶׁלֹּשָׁה עֶשְׂרִינִים
 לִפָּר שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים לְאֵיל: (ח) וְעֶשְׂרֹן אֶחָד
 לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכִּבֻּשִׁים: (ט) וּשְׁעִיר־
 עִזִּים אֶחָד חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: (י) מִלֶּבֶד
 עֲלֹת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכֵיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה לַיהוָה:
 ס (יא) וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא־
 קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־
 מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: (יב) וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (3) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone. (4) E un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (5) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, per propiziare per voi. (6) Oltre all'olocausto del capo di mese, colla relativa offerta farinacea, ed all'olocausto quotidiano colla relativa offerta farinacea; come pure le loro libazioni, giusta la relativa legge (XXVIII. 14). (Tutto ciò farete) in odore propiziatório, sacrificio da ardersi al Signore. (7) E ai dieci del medesimo settimo mese avrete santa convocazione, ed affliggerete le vostre persone [col digiuno]. Alcun' opera non farete. (8) E presenterete in olocausto al Si-

(ג) בעל מנחת שי כתב כי גם ומנחתם של ובחדש השביעי הוא בפשטא זקף.
 ובת"כ כ"י משנת ק"ז אשר ביד רמ"ג מנאחי כל ומנחתם שנפרשה במרכא.
 ואזוי כן כזון, כמו וכסכו יין רביעית ההין. (ו) וענינתם: ע' ויקרא י"ו כ"ט.

לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד
 כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם;
 (ט) וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה
 עֶשְׂרֹנִים לַפֶּרֶךְ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד;
 (י) עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לִכְבֹּשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת
 הַכִּבְשִׁים; (יא) שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד
 חֲטָאת הַכֹּפָרִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכֵיהֶם: ס שְׁבִיעִי (יב) וּבַחֲמִשָּׁה עֶשְׂרֵי יוֹם
 לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

ignore, odore propiziatorio, un giovine toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, da provvedersi da voi, immacolati. (9) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi pel toro, due decimi pel montone, (10) Un decimo per ciascheduno dei sette agnelli. (11) Un capro in sacrificio d'aspersione oltre al(l'altro) sacrificio d'aspersione [consistente in un toro ed un capro, Levit. XVI., da farsi] per propiziare [ibid. 11 e 15], ed all'olocausto cotidiano, colla relativa offerta farinacea; (il tutto) colle relative libazioni. (12) Ed ai quindici del mese settimo avrete santa convocazione, alcun' opera servile non farete, e celebrerete

(יא) פִּירוֹשׁ רַע"י עַל וּנְסִכֵּיהֶם נִכוּן, וְהוּא כַּגֹּד הַטַּעֲמִים, אֲךָ קָשָׁה כִּי בְיוֹם הָרִאשׁוֹן
 מִיָּמֵי הַזֶּה אֵין כְּתוּב וּמִנְחָתָם וּנְסִכֵּיהֶם (פֶּסוּק י"ד) אֲלֹא וּמִנְחָתָם בְּלִדָּה; א"כ וּנְסִכָּה
 שֶׁנֶּפְסוּק ט"ז נֵרֶךְ שִׁיהִי מוֹסֵב עַל הַמּוֹסְפִין, שֶׁלֹּא כֹזֵר לֵהֵם נִסְכִּים; אֲזַל וּנְסִכָּה

מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חֵג לַיהוָה
שִׁבְעַת יָמִים: (יג) וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶה אִשָּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי
אֵילִם שְׁנָיִם כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עֶשְׂרֵי
תְּמִימִם יִהְיוּ: (יד) וּמִנְחָתָם סֵלֶת בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי
פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד לְשְׁנֵי הָאֵילִם:
(טו) וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן לַכִּבֵּשׁ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה
עֶשְׂרֵי כִבְשִׂים: (טז) וְשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת
מִלֶּבֶד עֲלֹת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס
(יז) וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנָיִם עֶשְׂרֵי

NUMERI XXIX

per sette giorni festa al Signore. (13) E presenterete in olocausto al Signore, sacrificio da ardersi, odore propiziatório, giovani tori tredici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, che siano immacolati. (14) Colla relativa offerta farinacea, di fior di farina intriso coll'olio, tre decimi per ciascuno dei tredici tori, due decimi per ciascuno dei due montoni, (15) E un decimo per ciascheduno dei quattordici agnelli. (16) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relativa offerta farinacea e libazione. (17) E nel giorno secondo giovani tori dodici, montoni due,

(*) כקוד על ו'.

אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנִי־שָׁנָה אֶרְבָּעָה עֶשֶׂר
 תְּמִימִם: (יד) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לְאֵילִם
 וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (יט) וּשְׂעִיר־עִזִּים
 אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ
 וְנִסְכֵּיהֶם: פ (כ) וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עֶשְׂתִּי־
 עֶשֶׂר אֵילִם שְׁנַיִם כִּבְשִׁים בְּנִי־שָׁנָה אֶרְבָּעָה
 עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כא) וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים
 לְאֵילִם וּלְכִבְשִׁים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (כב)
 וּשְׂעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד
 וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כג) וּבַיּוֹם הָרִבִּיעִי

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (18) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (19) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (20) E nel giorno terzo, tori undici, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (21) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (22) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (23) E nel giorno quarto tori dieci, montoni due,

לשון נקבה אינו חוזר חלף לעולת החמיד. (יד) במספרם במשפט: לפי מספר הפרים האילים והכבשים, וכפי המשפט הקבוע, כל כך לכל פר לכל איל ולכל כבש.

פָּרִים עֲשֶׂה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
 אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כד) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם
 לַפָּרִים לָאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט:
 (כה) וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת מִלֶּבֶד עַל־תֵּ
 הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כו) וּבָיִום
 הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים
 בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (כז) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לַפָּרִים לָאֵילִם וְלִכְבָּשִׂים בְּמִסְפָּרָם
 כַּמִּשְׁפָּט: (כח) וּשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד מִלֶּבֶד עַל־תֵּ
 הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס (כט) וּבָיִום
 הַשֵּׁשִׁי פָּרִים שְׁמֹנֶה אֵילִם שְׁנַיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־

NUMERI XXIX

agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (24) Coll' offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (25) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (26) E nel giorno quinto tori nove, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (27) Coll' offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (28) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (29) E nel giorno sesto tori otto, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati.

יִשְׁנֶה אֶרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (ל) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם
 בְּמִשְׁפָּט: (לא) וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבָד
 עֹלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכֵּיהָ: ס (לב) וּבִיּוֹם
 הַשְּׂבִיעִי פָרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׁים
 בְּנֵי־יִשְׁנֶה אֶרְבַּעַה עֶשֶׂר תְּמִימִם: (לג) וּמִנְחָתָם
 וְנִסְכֵּיהֶם לִפְרִים לְאֵילִם וְלִכְבָּשִׁים בְּמִסְפָּרָם
 בְּמִשְׁפָּטָם: (לד) וְשַׁעִיר חַטָּאת אֶחָד מִלְּבָד
 עֹלֹת הַתְּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ: ס מִפְּטֹר
 (לה) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֹרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל־

NUMERI XXIX

(30) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (31) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazioni. (32) E nel giorno settimo tori sette, montoni due, agnelli nati entro l'anno quattordici, immacolati. (33) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative ai tori, ai montoni, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la loro legge. (34) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (35) Nel giorno ottavo avrete congregazione [nel Tempio], alcun'opera servile non fa.

(לה) עצרת: כמו קדש נוס קראו עזרה (יואל ח' י"ד), קדשו עזרה לבעל (מלכים ב' י' כ'), עזרת בוגדים (ירמיה ט' א'), ועיין ישעיה ח' י"ג.

מִלֶּאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (ל) וְהִקְרַבְתֶּם
עֲלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פֶּר אֶחָד אֵילָן
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:
(לו) מִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם לַפֶּר לְאֵיל וְלִכְבָּשִׁים
בְּמִסְפָּרָם כַּמִּשְׁפָּט: (לז) וְשִׁעִיר חַטָּאת אֶחָד
מִלְּבָד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכָּיהָ: (לח) אֵלֶּה
תַּעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבָד מִנְּדָרֵיכֶם
וּנְדָבָתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם
וּלְשִׁלְמֵיכֶם:

NUMERI XXIX

rete. (36) E presenterete in olocausto al Signore, sacrificio da ardersi, odore propiziatorio, un toro, un montone, agnelli nati entro l'anno sette, immacolati. (37) Coll'offerta farinacea e libazioni, relative al toro, al montone, ed agli agnelli, giusta il loro numero, secondo la legge. (38) Ed un capro in sacrificio d'aspersione, oltre all'olocausto quotidiano, e relative offerta farinacea e libazione. (39) Queste cose [questi sacrifici] farete al Signore nelle vostre solennità, oltre ai vostri voti, alle vostre offerte, ai vostri olocausti, ed alle vostre offerte farinacee, ed alle vostre libazioni, ed ai vostri sacrifici di contentezza.

ל

(א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּכָל
 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ פ פ
 מִב (ב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
 (ג) אִישׁ כִּי־יִדְרֹךְ נָדָר לַיהוָה אוֹהֶשֶׁבֶע שְׁבָעָה
 לְאַסֵּר אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כָּכָל־
 הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה: (ד) וְאִשָּׁה כִּי־תִדְרֹךְ נָדָר
 לַיהוָה וְאִסְרָה אֶסֶר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנַעֲרִיהָ:
 (ה) וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרָהּ וְאִסְרָהּ אֲשֶׁר־אִסְרָה
 עַל־נַפְשָׁהּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָל־נִדְרֶיהָ
 וְכָל־אֶסֶר אֲשֶׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם:
 (ו) וְאִם־הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ בַּיּוֹם שָׁמְעָה כָּל־
 נִדְרֶיהָ וְאִסְרֶיהָ אֲשֶׁר־אִסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא
 יָקוּם וַיְהִי וְיִסְלַח־לָהּ כִּי־הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ:
 (ז) וְאִם־הִיוּ תַּהֲיֶיהָ לְאִישׁ וְנִדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ

XXX

(1) E Mosè espose ai figli d'Israel tutto ciò ch'il Signore comandò a Mosè. (2) Indi Mosè parlò ai capi delle tribù dei figli d'Israel, con dire: Ecco quanto il Signore ha comandato. (3) Quand'uno faccia un voto al Signore, o un giuramento, obbligandosi a qualche privazione; non deve profanare [violare] la sua parola, ma eseguirà quant'è uscito della sua bocca. (4) Se poi una femmina faccia un voto al Signore, o si obblighi a qualche privazione, (e ciò mentr'è ancora) nella casa paterna, nell'età sua giovanile; (5) Ed il suo padre oda il suo voto, o l'obbligazione che si è assunta, ed il suo padre non le dica parola: resteranno validi tutt'i suoi voti, e qualunque obbligazione si sarà assunta, sarà valida. (6) Ma se suo padre vi si oppone nel giorno stesso, in cui ne viene in cognizione: tutt'i suoi voti, e gli obblighi che si sarà assunti, saranno nulli; ed il Signore le perdonerà, poichè suo padre vi si è opposto. (7) Se ella poi passa a marito, avendo sopra di sè i suoi voti, o gl'impegni da lei assunti colle proprie labbra;

(ב) וידבר משה אל ראשי המטות: הולך משה להודיע לראשי המטות שאין להם שלטון בדברים שצין איש לאשתו וצין איש לבתו בענין הכדרים, שאם תבוא אשה ותנעק לכניהם שאין בעלה מביאה לקיים כדרה, יאמרו לה הוא ראשי ולא אנחנו, ומזה יש להצין שאם האיש ענמו שכר יבוא לפני הכנשיאים הרשות בידם להתיר לו לפי ראות עיניהם, ומכאן להתיר כדרים מן התורה. כי אמנם בני הבית משועבדים לבעל הבית, ובעל הבית משועבד לכנשיא המטות. (ג) ידור נדר לה': להקריב אימה קרבן. או ישבע שבועה לאסור אסר על נפשו: הוא בעניני עיכוי כפס. ובכת"ה הכדר קבלת החיוב לעשות, והאסר שלא לעשות. השבע: מקור במקום זמן מוגבל. (ו) מבטא: יש בכחו המייצגות שאדם מייצג ענמו לעשות או שלא לעשות, כמו כי תשבע לבטח

מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ:
 (ח) וְשָׁמַע אִישָׁה בְּיוֹם שָׁמְעוֹ וְהַחֲרִישׁ לָהּ
 וְקָמוּ נִדְרֶיהָ וְאֶסְרָה אֲשֶׁר-אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ
 יִקְמוּ: (ט) וְאִם בְּיוֹם שָׁמַע אִישָׁהּ יִנִּיא אוֹתָהּ
 וְהִפָּר אֶת-נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְּטָא
 שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אֶסְרָה עַל-נַפְשָׁהּ וִיהוֶה יִסְלַח
 לָהּ: (י) וְנָדָר אֱלֹמֶנָה וְגִרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר-אֶסְרָה
 עַל-נַפְשָׁהּ יִקּוּם עָלֶיהָ: (יא) וְאִם-בֵּית אִישָׁה
 נִדְרָה אוֹ-אֶסְרָה אֶסֶר עַל-נַפְשָׁהּ בְּשִׁבְעָה:
 (יב) וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהַחֲרִישׁ לָהּ לֹא הִנִּיא אֶתָּה

NUMERI XXX

(8) E suo marito ne venga in cognizione quando che sia, e non le faccia parola: saranno validi i suoi voti, e gli obblighi che si è assunti saranno vevoli. (9) Ma se nel giorno ch'il suo marito ne viene in cognizione, vi si oppone; egli rende nullo il voto ch'ell'ha sopra di sè, e l'impegno da lei colle sue labbra assunto; ed il Signore le perdonerà. (10) Quanto poi ai voti d'una vedova, o d'una donna ripudiata; qualsiasi obbligo ch'ella si assuma, sarà valido per essa. (11) E se una fa un voto, o assume un obbligo con giuramento, in casa di suo marito; (12) E suo marito ne venga in cognizione, e non le faccia parola, (cioè) non vi si opponga: saranno validi

נשפמים להרע או להטיב, וכן יבטל נשפמיו. (ח) ביום שמעו: עיין שמות ל"ב ל"ד.

וְקָמוּ כָּל-נְדָרֶיהָ וְכָל-אִסֵּר אֲשֶׁר-אָסְרָה עַל-
 נַפְשָׁהּ יָקוּם: (יג) וְאִסְיָהּ יִפֹּר אַתָּם וְאִישָׁהּ
 בַּיּוֹם שָׁמְעוּ כָּל-מוֹצֵא שְׂפָתֶיהָ לְנְדָרֶיהָ
 וּלְאִסֵּר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ הַפֶּה וַיְהִי
 יִסְלַח-לָהּ: (יד) כָּל-נֶדֶר וְכָל-שְׁבַעַת אִסֵּר
 לַעֲנֹת נַפֶּשׁ אִישָׁהּ יִקְיָמוּ וְאִישָׁהּ יִפְרֹנוּ:
 (טו) וְאִסְיָהּ יִחְרֹשׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אַל-
 יוֹם וַיְהִי אֶת-כָּל-נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת-כָּל-אִסְרֶיהָ
 אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּים אַתָּם כִּי-יִחְרֹשׁ לָהּ בַּיּוֹם

NUMERI XXX

tutti i suoi voti, ed ogni obbligo che si sarà assunto sarà valevole. (13) Ma se il suo marito gli annullerà nel giorno che ne verrà in cognizione; alcuna espressione delle sue labbra, (alcuno cioè) dei suoi voti, e degli assunti obblighi, non avrà validità: il suo marito gli ha annullati, ed il Signore le perdonerà. (14) Qualunque voto, e qualunque giuramento vincolante ad affliggere la persona [cioè a qualche privazione], spetterà al marito ratificarlo, e spetterà al marito annullarlo. (15) E se il marito le serberà il silenzio da un giorno all'altro [cioè pel corso di ventiquattr'ore]; egli ha ratificati tutt' i suoi voti, o tutti gli obblighi da lei assunti: gli ha ratificati, non avendole fatto parola nel dì che n' ebbe cognizione.

וְקָמוּ נְדָרֶיהָ: רָאוּי לְהִיּוֹת בְּזוֹקָה, וְכֵן הוּא בְּחֻמַּשׁ יוֹסֵטִיכֵינָאן. (טו) מִיּוֹם אַל יוֹם:
 רָשׁ"י חֹמֶר מַעַת לַעֲוֹת (סִפְרִי) וְרָשׁ"י אִיזוֹ כְּתֻבָּה קִמָּח שֶׁ; וּבְנִדְרִים (ע"ו ע"ב) ר'
 יוֹסֵי דִר יְהוּדָה וְר' חֲלֵעֹזֶר דִּר ר' שְׁמֵעוֹן חֹמְרִים מַעַת לַעֲוֹת, וְאִמֵּר רִנָּל אֵין הִלְכָּה

שָׁמְעוּ: (מ) וְאִם־הִפֹּךְ יִפְּרֹךְ אַתֶּם אַחֲרַי שְׁמָעוּ
וְנָשָׂא אֶת־עֹנֶהָ: (נ) אֱלֹהֵי הַחֲקִים אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב
לְבֵתוֹ בְּנִעְרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: פ שְׁנִי

לא

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) נָקֻם
נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחֲרֵי תֹאסֹף
אֶל־עַמִּיק: (ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר
הִחַלְצוּ מֵאֲתֶכֶם אֲנָשִׁים לְצָבָא וַיְהִי עַל־
מִדִּין לָתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדִּין: (ד) אֵלֶּךָ לַמָּטָה
אֵלֶּךָ לַמָּטָה לְכֹל מַטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלָחוּ
לְצָבָא: (ה) וַיִּמָּסְרוּ מֵאֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל אֵלֶּךָ לַמָּטָה
שְׁנַיִם־עֶשֶׂר אֵלֶּךָ חֲלוּצֵי צָבָא: (ו) וַיִּשְׁלַח אַתֶּם
מֹשֶׁה אֵלֶּךָ לַמָּטָה לְצָבָא אַתֶּם וְאֶת־פִּינְחָס
בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצָבָא וְכָל־יְהֹוָה הַקֹּדֶשׁ וְחֻצְצֹרוֹת
הַתְּרוּעָה בִּידּוֹ: (ז) וַיַּצְבֹּאוּ עַל־מִדִּין כָּאֲשֶׁר

(16) Se poi gli annullerà (un giorno o più) dopo d'averli intesti; egli porterà la pena della di lei contravvenzione [cioè la moglie rispetterà la volontà del marito, e riguarderà come nullo il fatto voto; il marito però avendolo annullato fuori del tempo accordatogli dalla legge, incorre in peccato]. (17) Sono questi gli statuti, ch' il Signore comandò a Mosè, (intorno ai rapporti) tra marito e moglie, come pure tra padre e figlia, sinch' è fanciulla, (e vive) nella casa paterna.

XXXI

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Vendica i figli d' Israel dai Midjaniti, indi ti raccoglierai alla tua gente. (3) E Mosè parlò al popolo, con dire: Arminsi tra voi alcuni per la pugna, per recarsi contro Midjàn, ad esercitare sui Midjaniti la vendetta del Signore. (4) Mille per tribù, da tutte le tribù d' Israel, manderete alla pugna. (5) Vennero quindi scelti tra le migliaja d' Israel mille per tribù, dodici mila uomini atti a portare le armi. (6) Mosè li mandò alla pugna mille per tribù, e con essi (mandò) alla guerra Pinehhàs figlio d' Eleazzaro sacerdote, il quale aveva con sè gli arredi sacri e le trombe clamorose. (7) Vennero a battaglia contro i Mi-

כחותיו הזוג, זהו מה שהביא לרש"י לפסוק כת"ק, וכן פסק גם הרמ"ם הלכות נדרים פרק י"ב, ומכל מקום לפי פשט המקרא כראין דברי אותו הזוג ורש"י. (טז) כי תחמיו היא וקייצת לשמוע לו, כרא"נע. אחררי שמעו: אחר כ"ד שעות, ולא שקיים אותם (כדברי רש"י), אלא שהחריט, וכשא את עוכה.

(ב) מלת אחר ענינה ואח"כ, כמו בראשית י"ח ה', וב"ב י"ג, וב"ד כ"ה, הושע ג' ה', משלי כ"ד כ"ז. (ג) לחת נקמת ה': וכן וכתמי את נקמתי בדרוס (יחזקאל כ"ה י"ג) וכספך ונקמה נקמתכו מחבו (ירמיה כ' י'), כראה עומק הוראת מלילת נחיתת נקמה dar soddisfazione, וכשאחריה צי"ת ענינה בנזק פלוני, וכשאחריה למ"ד היא לתועלת פלוני: הכותן נקמות לי, והלוקח נקמה הוא המקבל soddisfazione. ונקם עיקרו נחם. (ה) וימסרו: אבקלוס, וכן כל' ערבי, ענין ברירה. (ו) וכלי הקדש: אין כראה שהוא הארון, כי היה הכתוב אומר שהלכו עמו הלויים כושאי הארון, גם לא

צֹהַ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּהֲרֹגוּ כָּל־זָכָר; (ח) וְאֶת־
מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חֲלָלֵיהֶם אֶת־אֹוִי וְאֶת־
רֶקֶם וְאֶת־צֹר וְאֶת־חֹור וְאֶת־רַבֵּעַ חֲמִשָּׁת
מַלְכֵי מִדְיָן וְאֵת כָּל־עַם בֶּן־בְּעֹור הָרְגוּ בַּחֶרֶב;
(ט) וַיָּשָׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־נָשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם
וְאֵת כָּל־בְּהֶמְתָּם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־
חֵילָם בָּזְזוּ; (י) וְאֵת כָּל־עֲרִיֹהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם

NUMERI XXXI

djaniti, come il Signore comandò a Mosè, ed uccisero ogni maschio. (8) E tra gli altri da essi uccisi uccisero anche i re dei Midjaniti, Evi (cioè), e Rèkem, e Ssur e Hhur e Reva, cinque re di Midjan; come pure Bileàm figlio di Beòr uccisero collo spada. (9) I figli d'Israel menarono prigioni le donne dei Midjaniti, e la loro figliuolanza; e predarono tutte le loro bestie, e tutte le loro gregge, e tutte le loro ricchezze. (10) E tutte le città da essi abitate, e tutte le loro castella

הַיָּזְזוּ כִּי לֹא הָיָה לָבֹשׁ בְּגָדֵי כ"ג, וְאֶלְעָזָר אָבִיו חֵי, גַּם לֹא כַדְבָּרֵי קְלִירִיקוֹס שְׁכָלִי
הַקֵּדָשׁ הָם הַם הַמְנוֹנוֹרוֹת, כִּי הַמְנוֹנוֹרוֹת אֵינָן קִדְשׁ, לְפִיכָךְ לֹא יֵדְעוּ מִה הֵם, וְאֹלֵי
הַם הָאוֹרִיס וְחוֹמִיס (כְּתָרְנוֹס יְרוּשָׁלַיִם), וְלָנוֹרֵךְ הַמְלַחְמָה לִקַּח אֹחֹס אַע"פִּי שֶׁלֹּא לְבַשׁ
בְּגָדִי כְּהוֹנֶכֶ. (ח) וְאֵת בָּלְעָם הָרְגוּ: בַּמִּקְרָה, כִּי הָיָה שָׁם, וְהֵם הָרְגוּ כָּל זָכָר,
וּבִיהֻשֶׁעַ י"ג שְׁהֲרִגוּהוּ עַל חֲלָלֵיהֶם. מִשֶּׁה לֹא הָלַךְ לֹא לְמַלְחַמַת עֲמֻלָּק וְלֹא לְמַלְחַמַת מִדְיָן,
אֲבָל הָיָה בַּמְלַחְמַת סִיחָן וְעוֹג, כִּי אֵלּוּ הָיוּ לְכַבֹּשׁ א"י שֶׁהִיא עֵיקָר שְׂבוּעַת ה' וְשִׁלְיֻמוֹת
מִשֶּׁה, וְאוֹתָן לֹא הָיוּ עֵיקָר אֲלֵא לְנִקְמָה. וַיִּחַ"ף ז"ל אֲחֻזָּר כִּי מִשֶּׁה כָּשָׂאֵר אֲבָל רֹבֵס
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי גַם כֹּאֵן וְגַם בַּעֲמֻלָּק לֹא הִלְכוּ כָּל הָעָם וְלֹא רֹבֵס לְמַלְחָמָה, וְכִכּוֹן.
סִיחָם לֹא הָלַךְ כֹּשֶׁר צָדָא אֲלֵא כְּהֵן, וְלְפִיכָךְ קִנְף מִשֶּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵל וְלֹא עֲלֵיו

וְאֵת כָּל-טִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: (יא) וַיִּקְחוּ אֶת-
כָּל-הַשָּׁלָל וְאֵת כָּל-הַמִּלְקוֹחַ בְּאֶרֶם
וּבְבִהֶמָּה: (יב) וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל-עֶרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְּׂבִי וְאֶת-
הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת-הַשָּׁלָל אֶל-הַמַּחֲנֶה אֶל-עֵרְבַת
מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: ס שְׁלִישִׁי (שני
במחזובדין) (יג) וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל-
נְשֵׂאֵי הָעֵדָה לִקְרֹאתָם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:
(יד) וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים
וְיִשְׂרֵי הַמָּאוֹת הַבָּאִים מִצִּבְא הַמִּלְחָמָה:
(טו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל-נַקְבָּה:

NUMERI XXXI

incendiarono. (11) Indi presero tutte le spoglie, e quanto avevano predato di persone e d'animali; (12) E recarono a Mosè e ad Eleazzaro sacerdote ed alla congrega dei figli d'Israel, i prigionieri, e la preda, e le spoglie, nel campo, nelle pianure di Moab, presso il Giordano di Gerico. (13) E Mosè, ed Eleazzaro sacerdote, e tutt' i principi della congrega, uscirono loro incontro, fuori del campo. (14) E Mosè andò in collera contro i comandanti dell'esercito, (contro cioè) i Capi di mille e i Capi di cento, reduci dalla spedizione di guerra. (15) E Mosè

(מז) הֵן הִנֵּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלֹעַם
 לַמָּסֶר־מַעַל בִּיהוָה עַל־דָּבָר פָּעוּר וַתְּהִי
 הַמִּגֶּפֶה בַּעֲדַת יְהוָה: (מח) וַעֲתָה הֲרֹגוּ כָל־זָכָר
 בַּטָּף וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הֲרֹגוּ:
 (מט) וְכָל הַטָּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב
 זָכָר הֲחִיו לָכֶם: (נ) וְאַתֶּם חֲנוּ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה
 שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָרֹג נָפֶשׁ וְכָל י נִגַע בַּחֲלָל
 תַּתְּחַטְּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם
 וּשְׂבִיכֵיכֶם: (ס) וְכָל־בָּגֶד וְכָל־כְּלִי־עוֹר וְכָל־
 מַעֲשֵׂה עוֹזִים וְכָל־כְּלִי־עֵץ תַּתְּחַטְּאוּ: ס
 (סא) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַצִּבָּא
 הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (סב) אַךְ אֶת־הַזֶּהָב וְאֶת־
 הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַבְּרֹזָל אֶת־הַבָּדִיל
 וְאֶת־הָעֹפֶרֶת: (סג) כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֹא בָאֵשׁ
 תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהַר אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא
 וְכָל אֲשֶׁר לֹא־יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמֵּי־
 (סד) וּכְבִּסְתֶם בְּגִדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטַהַרְתֶּם

disse loro: Avete lasciato in vita tutte le femmine? (16) Sono pur desse che hanno indotti i figli d'Israel, per consiglio di Bileàm, a commettere infedeltà contro il Signore nel fatto di Peòr, dietro di che fu la mortalità nella congrega del Signore. (17) Or dunque uccidete, tra gl'individui di tenera età, ogni maschio; come pure ogni femmina in istato di conoscere uomo, atta (cioè) al concubito, uccidete. (18) E tutti gl'individui di tenera età tra le femmine, che non conoscono il concubito, serbate in vita per voi. (19) E voi restate fuori del campo sette giorni, e fatevi aspergere [coll'acqua del Capo XIX] nel giorno terzo e nel giorno settimo, voi e i vostri prigionieri, chiunque (cioè) abbia ucciso qualche persona, e chiunque abbia toccato qualche ucciso. (20) Come pure vi farete aspergere ogni abito, ed ogni arnese di pelle, ed ogni lavoro fatto di pelo di capra, ed ogni arnese di legno. (21) Ed Eleazzaro sacerdote disse agli uomini dell'esercito, stati alla guerra: È questa la prescrizione (da servire) di legge, ch' il Signore comandò a Mosè. (22) Però l'oro, e l'argento, il rame, il ferro, lo stagno ed il piombo; (23) Ogni cosa (cioè) che può passare pel fuoco, la passerete pel fuoco, indi sarà pura; però dovrà (anche) venire aspersa coll'acqua di spruzzamento; e tutto ciò che non può passare pel fuoco, passerete per l'acqua. (24) E laverete i vostri panni nel giorno settimo, e diverrete

והלך הכהן כי היתה נקמת ה', וכנזר סינחם כי היה המתחיל במלואו. (טז) ברבר בלעם: בלעם בלכחו מעם בלק לשון אל ארצו עבר במדין ושם שמע כי ישראל הסלו לזנות אל בנות מואב ומתוך כך היו משתחוים לאלהיהן, ואז הבין כי זה לבדו הוא הדרך המוכשר להחליט את ישראל, וכתן עצה לבני מדין שיטלו גם את בנותם היותר קשובות, כדי לנחות את ישראל ולהסיתם לעבוד את אלהיהן, ועל ידי כן אלהי ישראל יעזוב אותם. מִסַּר בְּלִי סוּרִי ausus est, opus aggressus est. (יז) יורדת אִישׁ: ראויה להפעל, וכן כל תלוץ, כל הראוי לתלוץ מתכיו למלחמה. (יח) אחם ושביכם: הכהן כהרמ"בן גם השבויים יתחטאו כדי שלא יטמאו אתכם בצגדיהם. ומה שכתב רש"י "לא שהגויים מקבלים טומאה ולריבין הזאה" אינם שני דברים, כי ודאי הגוי מקבל טומאה, אבל הוא דבר אחד. והכוונה: לא שהגויים כשקבלים טומאה יטמרכו להזאה. זה מני הרבה בל"הק. (כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש: לפי הפשט אין הכוונה כלל על גיעולי גויים, ואין הכוונה הזאת

וְאַחֵר תִּבְּאוּ אֶל־הַמִּחֲנֶה: ס רביעי (כח) וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כו) שָׂא אֶת רֹאשׁ
 מַלְקוֹחַ הַשְּׂבִי בָאָדָם וּבַבְּהֵמָה אֹתָהּ וְאֶלְעֹזֶר
 הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה: (כו) וְחֲצִיתָ אֶת־
 הַמַּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא
 וּבֵין כָּל־הָעֵדָה: (כח) וְהִרְמַתָּ מִכֶּם לַיהוָה
 מֵאֶת אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים לַצָּבָא אֶחָד
 נָפֶשׁ מִחֲמֵשׁ הַמָּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבָּקָר
 וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאן: (כט) מִמִּחְצִיתָם תִּקְחוּ

NUMERI XXXI

puri, e poscia entrerete nel campo. (25) Ed il Signore disse a Mosè, quanto segue: (26) Fa l'enumerazione del bottino e dei prigionieri, delle persone (cioè) e degli animali; (la farai, dico) tu, insieme con Eleazzaro sacerdote, ed i capi dei casati della congrega. (27) Indi dividerai il bottino (in due parti uguali) tra quelli che hanno sostenuta la battaglia, che sono (cioè) usciti alla spedizione, e tutta la congrega. (28) Leverai poi un tributo al Signore, (pigliando) dai guerrieri usciti alla spedizione un individuo ogni cinquecento, tanto delle persone, come dei buoi, degli asini e del bestiame minuto. (29) Dalla

מִדְּבַר אֵלָּא בְּטוֹמֵאָה, שֶׁהֵי וְעַד כְּתִיב, וְאֵם לַעֲבֹד גּוֹיִם מִה נִזְכָּר לְהַזְכִּיר
 הַזֶּה וְהַכֶּסֶף, שֶׁאֵין תַּשְׁמִיעַם עַל יְדֵי הָאֹדֶר, כִּי אֲנֵעֵדָה וְנִמְיָד הֵיוּ לָהֶם, לֹא קִדְרוֹת
 כֶּסֶף חֶדֶד, וְעוֹד מִי כֹדֶה אֵין עֵכֶז אֵלָּא מִי אֶחָד הַפֶּה, וְכִמו שֶׁהֵבִין גַּם רַ"י; לִכְךָ
 כִּרְאָה שֶׁהִתָּה הוֹרָאת שֶׁעַד לְהוֹסִיף הַרְחֵקָה וְחִיעוּב לְכָל מִדִּין, תִּלָּךְ מִה שֶׁמֵּטְאוּ עַל

וְנָתַתָּה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: (א)
 וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אָחִיו מִן־
 הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם מִן־הַבְּקָר מִן־הַחֲמֹרִים
 וּמִן־הַצֹּאן מִכָּל־הַבְּהֵמָה וְנָתַתָּה אֹתָם לְלוֹוִים
 שְׁמִרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה: (א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה
 וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
 (ב) וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֶר הַכֹּז אֲשֶׁר בָּזְזוּ עִם
 הַצֹּבָא צֹאן שְׁש־מֵאוֹת אֵלֶף וְשִׁבְעִים אֵלֶף
 וַחֲמִשָּׁת אֲלָפִים: (ב) וּבִקְרָ שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֵלֶף:
 (ג) וַחֲמֹרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אֵלֶף: (ג) וְנֶפֶשׁ

NUMERI XXXI

metà spettante a quelli prenderete (uno per cinquecento), e darai ad Eleazzaro sacerdote, qual tributo al Signore. (30) E dalla metà spettante ai figli d'Israel prenderai un individuo, tratto ogni cinquanta, sì delle persone, quanto dei buoi, degli asini, e del bestiame minuto, (in somma) di tutti gli animali; e li darai ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore. (31) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote eseguirono quanto il Signore comandò a Mosè. (32) Ora il bottino, rimasto dopo quello che la gente della spedizione avea predato, consistè in capi di bestiame minuto seicento settantacinque mila. (33) E animali bovini settantadue mila. (34) E asini sessantun mila.

ידי שהתקרבו אל נכות מדין. (א) אחיו: כלכל, והטעם בגורל או במקרה וכלל
 ברירה (כת"ע), ואולי הוא כמו כסיד בארמי שהוא תרגום של מכס. (ב) עיין רש"י.

אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר
 כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף: (לז) וַתְּהִי
 הַמַּחֲצָה חֶלֶק הַיִּצְאָאִים בַּצֵּבָא מִסֵּפֶר הַצֹּאֵן
 שְׁלֹש־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְשִׁבְעֵת
 אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: (לח) וַיְהִי הַמִּכְס לַיהוָה
 מִן־הַצֹּאֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ וּשְׁבַע־עִים: (לח) וַהֲבִקֹר
 שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
 וּשְׁבַע־עִים: (מ) וַחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וַחֲמִשׁ
 מֵאוֹת וּמִכְסָם לַיהוָה אֶחָד וּשְׁשִׁים: (מ) וְנֶפֶשׁ
 אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף וּמִכְסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
 וּשְׁלֹשִׁים נֶפֶשׁ: (מא) וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־מִכְסֵּי תְרוּמַת

NUMERI XXXI

(35) E persone, femmine (cioè) ignare del concubito, tutte insieme trentaduemila anime. (36) Ora la metà, la porzione (cioè) degli usciti alla spedizione, diede il numero di trecentotrentasette mila e cinquecento capi di bestiame minuto. (37) Ed il tributo al Signore, dal bestiame minuto, fu di seicentosettantacinque capi. (38) E d'animali bovini trentasei mila, ed il tributo al Signore ne fu di settantadue. (39) E d'asini trentamila e cinquecento, ed il tributo al Signore ne fu di sessantuno. (40) E di persone sedicimila, delle quali il tributo al Signore fu di trentadue anime. (41) E Mosè diede il tributo levato pel Signore,

יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
 מֹשֶׁה׃ חֲמִישִׁי (מב) וּמִמַּחְצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
 חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאֲנָשִׁים הַצְבָּאִים׃ (מו) וְהָיִ
 מַחְצֵת הָעֶדָה מִן־הַצֹּאן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֵלֶּף
 וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף שִׁבְעַת אֲלָפִים וַחֲמִישׁ מֵאוֹת׃
 (מד) וּבָקָר שִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף׃ (מה) וַחֲמֹרִים
 שְׁלֹשִׁים אֵלֶּף וַחֲמִישׁ מֵאוֹת׃ (מו) וְנֶפֶשׁ אָדָם
 שִׁשָּׁה עֶשֶׂר אֵלֶּף׃ (מז) וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמַּחְצֵת בְּנֵי־
 יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאָחֳזִי אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־
 הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹוִים שְׁמֹרֵי
 מִשְׁכַּן מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־

NUMERI XXXI

ad Eleazzaro sacerdote, come il Signore comandò a Mosè. (42) E dalla metà spettante ai figli d'Israel, la quale Mosè aveva presa dagli uomini combattenti; (43) La qual metà spettante alla congrega consisteva in bestiame minuto trecento trentasette mila e cinquecento capi, (44) E animali bovini trentasei mila, (45) E asini trentamila e cinquecento, (46) E persone sedici mila; (47) Di tale metà (dico) spettante ai figli d'Israel, Mosè prese uno, tratto ogni cinquanta, sì delle persone, che degli animali, e li diede ai Leviti, aventi cura del tabernacolo del Signore, come il Signore comandò a Mosè.

מִשֶּׁה׃ (מח) וַיִּקְרְבוּ אֶל־מִשֶּׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר
 לְאֶלְפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי הַמֵּאוֹת׃
 (מט) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מִשֶּׁה עֲבַדֶּיךָ נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ
 אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ
 אִישׁ׃ (נ) וַנִּקְרָב אֶת־קֶרְבֵּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר
 מֵצָא כְּלִי־זָהָב אֶצְעָדָה וְצִמִּיד טַבַּעַת עָגִיל
 וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ (נא) וַיִּקַּח
 מִשֶּׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵתָם כָּל
 כְּלֵי מַעֲשֶׂה׃ (נב) וַיְהִי כָּל־זָהָב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר
 הָרִימוּ לַיהוָה שְׁנֵשָׁה עֶשֶׂר אֶלֶף שִׁבְע־מֵאוֹת
 וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל מֵאֵת שְׂרֵי הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שְׂרֵי
 הַמֵּאוֹת׃ (נג) אֲנָשֵׁי הַצָּבָא בָּזְזוּ אִישׁ לוֹ׃ (נד) וַיִּקַּח
 מִשֶּׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי
 הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבֹאוּ אֹתוֹ אֶל־אַהֲל־מוֹעֵד
 וַכְּרוּן לְבְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה׃ פ שְׁשִׁי

(שלישי במחוברין)

(48) Indi presentaronsi a Mosè i comandanti delle migliaia di quella spedizione, sì i Capi di mille, quanto i Capi di cento. (49) E dissero a Mosè: I tuoi servi fecero il novero delle truppe che ci furono affidate, e non ci manca alcun individuo. (50) Presentiamo quindi un'offerta al Signore, ciascheduno quegli arredi d'oro che ha trovati, braccialetti, manigli, anella, orecchini, e Cumàz, per propiziare per le nostre persone davanti al Signore. (51) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote ricevertero da essi l'oro, (consistente in) arredi d'ogni sorta. (52) E tutto l'oro, da essi recato in tributo al Signore, fu Sici sedicimila settecento cinquanta, (cui Mosè ed Eleazzaro ricevertero) dai Capi di mille e dai Capi di cento. (53) (Poichè) gli uomini della spedizione predarono ciascun per sè [e l'offerta fu fatta dai soli Capi]. (54) E Mosè ed Eleazzaro sacerdote, ricevuto l'oro dai Capi di mille e di cento, lo recarono nel padiglione di congregazione, per ricordo innanzi al Signore a favore dei figli d'Israel.

(פד) פקודי הקיל בראותם תשועה כפלאה כזו שלא כפקד מהם איש התעוררו לתת תודה לה' וכופר לעתיד שלא ישלוט בהן עין הרע, ולא משום כי תשא את ראש, כי המזוה היא איכנה אלא כשימוכו העם כלו ואם היה מפני המזוה היה להם להשיא בקע לגלגלת דוקא, העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, והם לא עשו כן. והנה ר' מאיר חתנו של רש"י ואבי רש"ם ראה כי יש קצת דמיון בין עבין זה לעבין כי תשא, וראה כי אין הדמיון אלא, ע"כ אמר כי לפני הקשכון כדורו לתת כך, ולפיכך כתבו יותר מן המזוה. ולדעתי אין כאן מזוה כלל, והם לא כדורו, אבל אמר שראו שלא כפקד מהם איש התכדנו וכתבו. (ממ) ולא נפקד ממנו איש: השרים משתפים עמם עם אנשי הנבא בחרם ממונו, וכן באחרם לכפר על כפשותיו. בלי זהב וכו': ע' שמות ל"ה כ"א. (נב) זה שכתבו פקודי הקיל לא היה ממה שחלפו על השני בלבד אלא גם ממה שבוזו בנתיים וממה שחלפו על הקללים, וכל זה היה מה שהגיע לתקום של שרי האלפים והמאות ולא מחלק אנשי הנבא, זה טעם מאת שרי האלפים, ומאת שרי המאות (שמהם ואלעזר קבלו הזהב מאת השרים) וסמוך לו אנשי הנבא בוזו איש לו, כלומר ולא כתבו מאומה.

לב

(א) וּמִקְנֵה יֵרֵב הָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי-
 גָד עֲצוֹם מְאֹד וַיֵּרְאוּ אֶת-אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת-
 אֶרֶץ גִּלְעָד וְהִנֵּה הַמָּקוֹם מְקוֹם מִקְנֵה:
 (ב) וַיָּבֹאוּ בְנֵי-גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה
 וְאֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל-נְשֵׁי־הָעֵדָה לֵאמֹר:
 (ג) עֲטָרוֹת וְדִיבָן וַיַּעֲזֹר וְנִמְרָה וְחִשְׁבּוֹן וְאַעֲלָה
 וּשְׁבֶם וְנָבו וּבָעֵן: (ד) הָאֶרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה
 לִפְנֵי עַדְתִּי יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֵה הִוא וְלֹעֲבָדֶיךָ

NUMERI XXXII

XXXII

(1) Ora i figli di Ruben e i figli di Gad avevano gran copia di bestiame, e veduto ch'il paese di Jaazèr ed il paese di Galaad erano luoghi da bestiame [cioè di buoni pascoli]; (2) I figli di Gad e i figli di Ruben andarono e dissero quanto segue a Mosè, e ad Eleazzaro sacerdote ed ai principi della congrega: (3) Ataròt e Divòn e Jaazèr e Nimrà e Hheshbòn ed Elalè e Sevàm e Nevò e Beòn; (4) Questo paese ch' il Signore diede vinto alla congrega d' Israel, è un paese da (nutrir) be-

מִקְנֶה: ס (ה) וַיֹּאמְרוּ אִם־מִצְאָנוּ חַי בְּעֵינֶיךָ
 יִתֵּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת לְעַבְדֶּיךָ לְאַחֲזָהּ אֶל־
 תַּעֲבָרְנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבָנֵי־
 גָּד וּלְבָנֵי רָאוּבֵן הָאֲחִיכֶם יָבֹאוּ לְמַלְחָמָה
 וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה: (ז) וְלָמָּה תִנְּוֹאוּן אֶת־לֵב
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעַבֹּל אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן
 לָהֶם יְהוָה: (ח) כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשַׁלְחִי
 אֹתָם מִקְדָּשׁ בְּרִנֵּעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאָרֶץ:
 וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֲשִׁכּוֹל וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרֶץ
 וַיָּבִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־

NUMERI XXXII

stiate, e i tuoi servi hanno bestiame. (5) Indi soggiunsero: Se abbiamo incontrato grazia appo te, venga accordato questo paese in possessione ai tuoi servi; non volere che passiamo il Giordano. (6) E Mosè disse ai figli di Gad ed ai figli di Ruben: Dunque i vostri fratelli andranno alla guerra, e voi starete qui? (7) E perchè volete distornare l'animo dei figli d'Israel dal passare alla terra, ch'il Signore ha loro assegnata? (8) Altrettanto han fatto i vostri padri, allorch'io li mandai da Cadèsh-Barnèa per vedere il paese. (9) Andarono sino alla valle d'Eshcòl, e videro il paese; indi stornarono l'animo dei figli d'Israel, onde non andassero alla terra ch'il Signore

(*) מִכֵּאוֹן קָרִי.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: ^(י) וַיַּחֲרֹאֲף
יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁכַּע לֵאמֹר: ^(יא) אִם־
יֵרְאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֲלִים מִמִּצְרַיִם מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וְיַמְעֵלָה אֶת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
לְאַבְרָהָם לֵיִצְחָק וְלִיעֲקֹב כִּי לֹא־מְלָאוּ
אֲחֵרָי: ^(יב) בְּלֹתִי כָל־בֶּן־יִפְנֶה הַקִּנְיִי וַיְהוֹשֻׁעַ
בֶּן־נֹון כִּי מְלָאוּ אֲחֵרֵי יְהוָה: ^(יג) וַיַּחֲרֹאֲף
יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּעַם בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה
עַד־תֵּם כָּל־הַדֹּר הָעֹשֶׂה הָרָע בְּעֵינֵי יְהוָה:
^(יד) וַהֲנֵה קִמַּתֶּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תִּרְבּוּרַת
אֲנָשִׁים חַטָּאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־

NUMERI XXXII

avea loro assegnata. (10) Allora il Signore, adiratosi, giurò, con dire: (11) Quegli uomini che sono usciti dell' Egitto, avendo vent'anni o più, non debbono vedere la terra che ho giurata ad Abramo, Isacco e Giacobbe; posciachè non mi furono pienamente fedeli; (12) Eccettuati soltanto Calèv figlio di Jefunnè kenizzita e Giosuè figlio di Nun, poichè furono pienamente fedeli al Signore. (13) Il Signore, acceso di sdegno contro Israel, li fece andar vagando pel deserto quarant'anni, sino a che ebbe fine tutta quella generazione che fece ciò che spiace agli occhi del Signore. (14) Ed ora sorgete voi a rimpiazzare i vostri padri, qual riproduzione d' uomini peccatori, ad accrescere nuovamente l' acceso sdegno del Signore verso

יְהוָה אֶל-יִשְׂרָאֵל: (מז) כִּי תָשׁוּבִן מֵאַחֲרָיו
וַיִּסַּף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וְשַׁחַתְתָם לְכָל-הָעָם
הַזֶּה: ס (מז) וַיִּגָּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֻרְתָּ
צֹאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטַפָּנוּ: (מח)
וַאֲנַחְנוּ נַחֲלֵץ חֲשִׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֲשֶׁר אִם-הִבִּיאֲנָם אֶל-מְקוֹמָם וַיֵּשֶׁב טַפָּנוּ
בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: (מח) לֹא
נָשׁוּב אֶל-בְּתִינוּ עַד הַתְּנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אִישׁ נַחֲלָתוֹ: (מט) כִּי לֹא נִנְחַל אִתָּם מֵעַבְר

NUMERI XXXII

Israel. (15) Perocchè voi ritraendovi dal seguirlo [cioè dall'obbedirgli], egli seguirà a lasciarlo ancora nel deserto, e voi così cagionerete un guasto a tutto questo popolo. (16) Ed eglino accostaronsi a lui e dissero: Fabbricheremo qui per le nostre mandre dei recinti da bestiame, e città per la nostra figliuolanza. (17) Indi prontamente ci armeremo (per marciare) innanzi ai figli d'Israel, sino a tanto che gli avremo condotti al loro luogo; e la nostra figliuolanza resterà nelle città fortificate, per timore degli abitanti del paese. (18) Non torneremo alle nostre famiglie, sino a che i figli d'Israel (non) abbiano preso possesso ciascheduno del suo retaggio. (19) Imperocchè non vogliamo possedere con essi al di là del Gior-

(מז) גְדֻרְתָּ צֹאן: הזכירו חמלה הנאן והמקנה, כי עיקר שאלתם היה בשגל
המקנה (תלמידי יהודה לנאמן), ודברי רש"י לקוחים מן במדבר רבא, ועיין שם דברי

לִירֵדָן וְהִלָּאָה כִּי בָאָה נַחֲלָתָנוּ אֵלֵינוּ מֵעֵבֶר
 הִירֵדָן מִזְרָחָה: פ שביעי (רביעי במחבורין) (כ) וַיֹּאמֶר
 אֲלֵיהֶם מִשָּׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
 אִם־תִּחְלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה: (כא) וְעֵבֶר
 לָכֶם כָּל־חֲלוּץ אֶת־הִירֵדָן לִפְנֵי יְהוָה עַד
 הָוְרִישׁוֹ אֶת־אִיכּוֹ מִפְּנֵיו: (כב) וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ
 לִפְנֵי יְהוָה וְאַחֵר תֵּשְׁבוּ וְהֵייתֶם נָקִים מִיְּהוָה
 וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהֵייתָ הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאֶחָזָה
 לִפְנֵי יְהוָה: (כג) וְאִם־לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן הִנֵּה
 חֲטָאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמְצָא

NUMERI XXXII

dano, avendo già avuto il nostro retaggio alla riva orientale
 del Giordano. (20) E Mosè disse loro: Se eseguirete questa
 cosa, se v'armerete (e marcerete) davanti al Signore alla
 guerra; (21) Se cioè chiunque tra voi è atto a portare le armi
 passerà il Giordano davanti al Signore, sino a che Egli [il
 Signore] avrà scacciato dal suo cospetto i suoi nemici; (22) Ed
 il paese verrà sottomesso davanti al Signore, e (soltanto) dopo
 ciò ritornerete (qui); se (in somma) vi renderete scarichi
 (d'ogni obbligo) verso il Signore e verso Israel: allora questa
 terra diverrà vostra proprietà davanti al Signore [cioè col suo
 consentimento]. (23) Ma se non farete così, ecco, voi pecche-
 rete verso il Signore; ed abbiate in considerazione (il castigo

אֶתְכֶם: (כד) בְּנוֹ-לֶכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וּגְדֵרֹת
 לְצִנְאֲכֶם וְהִיצֵא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: (כה) וַיֹּאמֶר
 בְּנֵי-גֹד וּבְנֵי רְאוּכֵן אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבֹדֶיךָ
 יַעֲשׂוּ כַאֲשֶׁר אֲדֹנִי מִצֹּה: (כו) טַפְּנוּ נַשִּׁינוּ
 מִקְנֵנוּ וְכָל-בְּהֶמְתָּנוּ יִהְיוּ-שֵׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד:
 (כז) וְעֲבֹדֶיךָ יַעֲבֹדוּ כָל-חֲלוּץ צָבָא לִפְנֵי יְהוָה
 לַמִּלְחָמָה כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי דִבֶּר: (כח) וַיֵּצֵאוּ לָהֶם
 מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן
 וְאֶת-רָאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם-יַעֲבֹדוּ בְנֵי-גֹד

NUMERI XXXII

del) vostro peccato, il quale saprà cogliervi. (24) Fabbricate adunque città per la vostra figliuolanza, e recinti pel vostro bestiame; indi eseguite quanto colla vostra bocca avete promesso. (25) E i figli di Gad e i figli di Ruben dissero a Mosè: I tuoi servi faranno, come il mio Signore comanda. (26) La nostra figliuolanza, le nostre donne, le nostre mandre, e tutt' il nostro bestiame, resteranno ove sono, nelle città di Galaad. (27) E i tuoi servi, chiunque (cioè) è atto a portare le armi, e far parte dell'esercito, passeranno davanti al Signore, alla guerra, come dice il mio Signore. (28) E Mosè diede intorno ad essi gli ordini ad Eleazzaro sacerdote, ed a Giosuè figlio di Nun, ed ai Capi dei casati delle tribù dei figli d'Israel. (29) Disse (cioè) loro Mosè: Se i figli di Gad e i figli di Ru-

וּבְנֵי־רְאוּבֵן יֵאָמְרוּ אֶת־הִירְדֵּן כָּל־חֲלוּץ
לְמַלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם
וְנָתַתֶּם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאַחֲזָהּ׃
(א) וְאִם־לֹא יַעֲבִרוּ חֲלוּצִים אֹתְכֶם וְנֹאחֲזוּ
בְּתֹכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן׃ (בא) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי
רְאוּבֵן לֵאמֹר אַתָּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵל־
עַבְדֶּיךָ כֵּן נַעֲשֶׂה׃ (לב) נַחֲנוּ נַעֲבֹד חֲלוּצִים
לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַתָּנוּ אַחֲזַת נַחֲלָתֵנוּ
מִעֲבֹד לִירְדֵּן׃ (ג) וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לְבְנֵי־גָד

NUMERI XXXII

ben, chiunque è atto a portare le armi, passeranno con voi il Giordano, (e andranno) alla guerra davanti al Signore, ed il paese verrà a voi sottomesso: darete loro in proprietà la terra di Galaad. (30) E se non passeranno armati con voi, dovranno stabilirsi tra voi nella terra di Canaan. (31) E i figli di Gad e i figli di Ruben, risposero, con dire: Eseguiremo esattamente quanto il Signore ha parlato rapporto ai tuoi servi. (32) Noi passeremo armati davanti al Signore nella terra di Canaan, e a noi resterà la nostra proprietà ereditaria di qua del Giordano. (33) E Mosè assegnò ai medesimi, ai figli (cioè) di Gad,

מוֹסֶה כְּעִימִים וְעוֹנִים. (א) וְנֹאחֲזוּ בְּתוֹכְכֶם׃ תִּקְחוּ מֵהֶם כָּל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְתִגְרְשׁוּ
מֵהֶם כְּשִׁיהֶם וְעִם וְתַתְּנוּ לָהֶם אַחֲזָה הָרְאוּיָה לָהֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן שִׁכְנֹשׁ אֹתָהּ לָהֶם
כֹּאֲשֶׁר יַעֲבִרוּ שָׁם (רמ"ב), וְאוּלֵי אֵין כּוֹרֵץ שִׁכְנֹשׁ הֵם, כִּי כָל יִשְׂרָאֵל כָּנְעוּ לְהוֹרִישׁ אֶת
הַכְּנַעֲנִי, וְאִם לֹא יֵבֹאוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וְגַד אִתָּם הִיא לָהֶם לְכֹנֹשׁ אֶת הָאָרֶץ וְלִתְּתָהּ
לָהֶם מִלֶּקֶס. (ג) וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה׃ עַד כָּאן לֹא זָכְרוּ בְּנֵי מִנְשֶׁה, וְנִרְאָה כִּי אֲחֵר

וּלְבָנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי יִשְׁבָּט יִמְנָשֶׁה בֶּן־יִוסֵּף
 אֶת־מַמְלַכַּת סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת־מַמְלַכַּת
 עֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן הָאָרֶץ לְעֵרִיָּה בְגִבְלֹת עֲרֵי
 הָאָרֶץ סָבִיב: (לד) וַיִּבְנוּ בְנֵי־גָד אֶת־דִּיבֶן וְאֶת־
 עֲטָרֹת וְאֶת עֲרֵעֹר: (לה) וְאֶת־עֲטָרֹת שׁוּפָן וְאֶת־
 יַעֲזֹר וַיִּגְבְּהָה: (לו) וְאֶת־בֵּית נִמְרָה וְאֶת־בֵּית
 הָרֶן עֲרֵי מִבְצָר וַיְגִדְרֹת צָאן: (לז) וּבְנֵי רְאוּבֵן
 בָּנוּ אֶת־חֶשְׁבֹּן וְאֶת־אֶלְעֵלָא וְאֶת קִרְיַת־יִם:
 (לח) וְאֶת־נֶבֹ וְאֶת־בָּעַל מְעֹן מִוְסַבֶּת שֵׁם

NUMERI XXXII

ed ai figli di Ruben, ed alla metà della tribù di Manasse, figlio di Giuseppe, il regno di Sihhòn re degli Emorei, ed il regno d'Og re di Basciàn; il paese diviso nelle sue città [cioè assegnò a ciascheduna di esse tribù alcune determinate città] coi confini (fra tribù e tribù); le città del paese (coi confini fissati) tutt'attorno [v. Giosuè XIII]. (34) Indi i figli di Gad restaurarono Divòn, e Ataròt, ed Aroèr; (35) E Atrot Sciofan e Jaazèr, e Jogbehà; (36) E Bet-Nimrà, e Bet-Haràn; (formandone) città forti, e recinti da bestiame. (37) E i figli di Ruben restaurarono Hheshbòn, ed Elalè, e Kirjathàim; (38) E Nevò e Baal Meòn. — i cui nomi erano stati cangiati [dagli

הסככים משה עם בני ראובן וגד לתת את שאלתם, הלכו בני מכיר ולכדו הגלעד ואז הסככים משה גם עם חצי מטה מנשה שיתיישבו בעבר הירדן, ומלות ולחצי שבת מנשה בן יוסף הכתובות כאן נכתבו על שם סוף המאורע, ואין מוקדם ומאוחר בתורה.

וְאֶת־שִׁבְמָה וַיִּקְרְאוּ בְשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת
הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ: (לט) וַיֵּלְכוּ בְנֵי מַכִּיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה גִלְעָדָה וַיִּלְכְּדָהּ וַיֹּרֶשׁ אֶת־הָאֶמְרִי
אֲשֶׁר־בָּהּ: מַפְסֵר (מ) וַיֵּתֶן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד
לְמַכִּיר בֶּן־מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ: (מא) וַיֵּאִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חֹתֵיהֶם וַיִּקְרָא אֶתְהֶן
חֹת יֵאִיר: (מב) וַנִּבַּח הַלֵּךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנְתָּ
וְאֶת־בְּנֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח בְּשֵׁמוֹ: פ פ פ

NUMERI XXXII

Emorei, che aveanle prese ai Moabit] — e Sivmà; e posero (gli antichi) nomi alle città che ristaurarono. (39) E i figli di Machir figlio di Manasse andarono in Galaad, e se n'impossessarono, scacciando gli Emorei ivi esistenti. (40) E Mosè diede Galaad a Machir figlio di Manasse, e questi vi si stabilì. (41) E (la progenie di) Jair figlio di Manasse andò, e s'impadronì dei loro villaggi, e li denominò Villaggi di Jair. (42) E Nòvahh andò, e s'impossessò di Kenàt e delle città ad essa subordinate, e le pose il proprio nome Nòvahh.

(*) ה' רמב.

לג

מג (א) אֱלֹה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵצְאוּ
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאָתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן;
 (ב) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם
 עַל־פִּי יְהוָה וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם;
 (ג) וַיֵּסְעוּ מִרַעְמֶסֶס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּחֹמֶשׁ
 עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח

NUMERI XXXIII

XXXIII

(1) E questi sono i viaggi dei figli d'Israel, usciti dalla terra d'Egitto, divisi a schiere, condotti da Mosè ed Aronne.
 (2) Mosè, per ordine del Signore, registrò i luoghi delle loro partenze, viaggio per viaggio; e questi sono i loro viaggi luogo per luogo. (3) Partirono da Ramessès nel mese primo, nel decimo quinto giorno di esso primo mese; alla dimane del sacrificio pasquale i figli d'Israel uscirono colla mano

(ב) ויכתוב משה את מוצאיהם: אין הכוונה מקומות שיצאו משם, אלא מקומות שהגיעו שמה, מקומות הנתיבה, וזה מפני שלא הייתה ביאורם אל ארץ כושנית וערי חומה, אלא למקומות שנמדבר, והנה מלאנו וילאו אל מדבר זור (שמות ט"ו כ"ב), ולא אמר ויבאו, כי הביאה למקום פתוח יציאה תקרא, לפיכך נכתב גם כאן מולאיהם

יֵצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיַד דָּמָה לְעֵינַי כָּל־מִצְרַיִם;
 (ד) וּמִצְרַיִם מִקְבָּלִים אֹתָם אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה
 בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר וּבְאֵלֵהֶם עָשָׂה יְהוָה
 יִשְׁפָּטִים: (ה) וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵרַעְמֶסֶם וַיַּחֲנוּ
 בְּסִכָּת: (ו) וַיִּסְעוּ מִסִּכָּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם אֲשֶׁר
 בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר: (ז) וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיֵּשְׁבּוּ עַל־פְּי
 הַחִירֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בַּעַל צֶפּוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי
 מִגְדֹּל: (ח) וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירֹת וַיַּעֲבְרוּ בְּתוֹךְ
 הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים
 בְּמִדְבַר אֵתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה: (ט) וַיִּסְעוּ מִמָּרָה
 וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וּבְאֵילָם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינֹת

NUMERI XXXIII

alta, alla vista di tutti gli Egizi. (4) Nel mentre che gli Egizi seppellivano quelli tra essi, ch' il Signore avea percossi, (cioè) tutt' i primogeniti; ed anche dei loro dèi avea il Signore fatto eccidio. (5) Partiti i figli d' Israel da Ramessès, s' accamparono in Succòt. (6) Indi partirono da Succòt, e s' accamparono in Ethàm, situato nell' estremità del deserto. (7) Partiti da Ethàm, tornarono presso Pi-hahhiròt, situato dirimpetto a Baal Sefòn, e s' accamparono davanti Migdòl. (8) Indi partiti da Penè hahhiròt, passarono per mezzo il mare, verso il deserto, e fecero un viaggio di tre giorni nel deserto di Ethàm, e s' accamparono in Marà. (9) Partiti da Marà si recarono in Elim. In Elim vi sono dodici fonti d' acqua e settanta palme,

מִים וְשִׁבְעִים תַּמְרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם: (י) וַיֵּסְעוּ
 מֵאֵילָם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף: שְׁנִי (יא) וַיֵּסְעוּ מִים־
 סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין: (יב) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין
 וַיַּחֲנוּ בְּדִפְקָה: (יג) וַיֵּסְעוּ מִדִּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאֵלוֹשׁ:
 (יד) וַיֵּסְעוּ מֵאֵלוֹשׁ וַיַּחֲנוּ בְּרַפִּידִם וְלֹא־הָיָה
 שָׁם מִים לָעַם לִשְׁתּוֹת: (טו) וַיֵּסְעוּ מִרַפִּידִם
 וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינִי: (טז) וַיֵּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי
 וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתְּאוּהָ: (יז) וַיֵּסְעוּ מִקִּבְרֹת
 הַתְּאוּהָ וַיַּחֲנוּ בַּחֲצֵרֹת: (יח) וַיֵּסְעוּ מִבַּחֲצֵרֹת
 וַיַּחֲנוּ בְּרֹתְמָה: (יט) וַיֵּסְעוּ מִרֹתְמָה וַיַּחֲנוּ בְּרִמֹן
 פָּרִץ: (כ) וַיֵּסְעוּ מִרִּמֹן פָּרִץ וַיַּחֲנוּ בְּלִבְנָה:

NUMERI XXXIII

e vi s'accamparono. (10) Partiti da Elim, s'accamparono presso il mar rosso. (11) Partiti dal mar rosso, s'accamparono nel deserto di Sin. (12) Partiti dal deserto di Sin, s'accamparono in Dofcà. (13) Partiti da Dofcà, s'accamparono in Alùsh. (14) Partiti da Alùsh, s'accamparono in Refidim, ed ivi il popolo non aveva acqua da bere [v. Esodo XVII]. (15) Partiti da Refidim, s'accamparono nel deserto di Sinai. (16) Partiti dal deserto di Sinai, s'accamparono in Kivròt-hattaavà. (17) Partiti da Kivròt-hattaavà, s'accamparono in Hhasseròt. (18) Partiti da Hhasseròt, s'accamparono in Rithmà. (19) Partiti da Rithmà, s'accamparono in Rimòn Pèress. (20) Partiti da Rim-

(כא) וַיִּסְעוּ מִלִּבְנֵה וַיַּחֲנוּ בְרֶסֶה: (כב) וַיִּסְעוּ
 מִרֶסֶה וַיַּחֲנוּ בְקֵה־לָתָה: (כג) וַיִּסְעוּ מִקֵּה־לָתָה
 וַיַּחֲנוּ בְהַר־שֹׁפֵר: (כד) וַיִּסְעוּ מִהַר־שֹׁפֵר וַיַּחֲנוּ
 בַּחֲרָדָה: (כה) וַיִּסְעוּ מִחֲרָדָה וַיַּחֲנוּ בְּמִקְהֶל־ת: (כו)
 וַיִּסְעוּ מִמִּקְהֶל־ת וַיַּחֲנוּ בְּתַחַת: (כז) וַיִּסְעוּ
 מִתַּחַת וַיַּחֲנוּ בְּתַרְחָ: (כח) וַיִּסְעוּ מִתַּרְחָ וַיַּחֲנוּ
 בְּמַתְקָה: (כט) וַיִּסְעוּ מִמַּתְקָה וַיַּחֲנוּ בְּחִשְׁמֹנָה: (ל)
 וַיִּסְעוּ מִחִשְׁמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּמִסְרוֹת: (לא) וַיִּסְעוּ
 מִמִּסְרוֹת וַיַּחֲנוּ בְּבִנֵי יַעֲקֹן: (לב) וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי
 יַעֲקֹן וַיַּחֲנוּ בְּחַר הַגִּדְגָּד: (לג) וַיִּסְעוּ מִחַר הַגִּדְגָּד

NUMERI XXXIII

mòn-Pèress, s'accamparono in Livnà. (21) Partiti da Livnà, s'accamparono in Rissà. (22) Partiti da Rissà, s'accamparono in Kehelàtha. (23) Partiti da Kehelàtha, s'accamparono nel monte Scèfer. (24) Partiti dal monte Scèfer, s'accamparono in Hharadà. (25) Partiti da Hharadà, s'accamparono in Makhelòt. (26) Partiti da Makhelòt, s'accamparono in Tàhhat. (27) Partiti da Tàhhat, s'accamparono in Tèrahh. (28) Partiti da Tèrahh, s'accamparono in Mithcà. (29) Partiti da Mithcà, s'accamparono in Hhasmonà. (30) Partiti da Hhasmonà, s'accamparono in Mosseròt. (31) Partiti da Mosseròt, s'accamparono in Benè Jaacàn. (32) Partiti da Benè Jaacàn, s'accamparono in Hhor hagghidgàd. (33) Partiti da Hhor hagghidgàd,

וַיַּחֲנוּ בַּיַּמִּינִתָּהּ: (לד) וַיִּסְעוּ מִיַּמִּינִתָּהּ וַיַּחֲנוּ
בְּעֵבְרָנָה: (לה) וַיִּסְעוּ מִעֵבְרָנָה וַיַּחֲנוּ בְּעֵצִין
גִּבֹּר: (לו) וַיִּסְעוּ מִעֵצִין גִּבֹּר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־צֹן
הוּא קָדֵשׁ: (לז) וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר
בְּקֶצֶה אֶרֶץ אֲדוֹם: (לח) וַיַּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן
אֶל־הַר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בְּשָׁנַת
הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחֵר לַחֹדֶשׁ: (לט) וְאַהֲרֹן בֶּן־
שָׁלֹשׁ וָעֶשְׂרִים וּמֵאָה שָׁנָה בָּמָתוֹ בְּהַר הָהָר:
ס (מ) וַיִּשְׁמָע הַכֹּהֵן עֲרֹד מֶלֶךְ עֲרֹד וְהוּא־יָשָׁב
בְּנֶגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בֶּבְאֵ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: (מא) וַיִּסְעוּ

NUMERI XXXIII

s'accamparono in Jotvâtha. (34) Partiti da Jotvâtha, s'accamparono in Avronà. (35) Partiti da Avronà, s'accamparono in Essjòn-Ghèver. (36) Partiti da Essjòn-Ghèver, s'accamparono nel deserto di Ssin, ossia Cadèsh. (37) Partiti da Cadèsh, s'accamparono nel monte Hor, all'estremità dell'Idumea. (38) Ed Aronne sacerdote, per comando del Signore, salì sul monte Hor, e vi morì; (locchè avvenne) nell'anno quarantesimo dall'uscita dei figli d'Israel dalla terra d'Egitto, nel mese quinto, al primo del mese. (39) Ed Aronne aveva cento ventitrè anni, quando morì nel monte Hor. (40) Ed il Cananeo, re d'Aràd, abitante la parte australe della Cananea, intese ch' i figli d'Israel s'avanzavano [vedi Capo XXI]. (41) Indi partirono

מֵהַר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְצִלְמֹנָה: (מב) וַיֵּסְעוּ מִצִּלְמֹנָה
 וַיַּחֲנוּ בְּפֹונֶן: (מג) וַיֵּסְעוּ מִפֹּונֶן וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ:
 (מד) וַיֵּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּגִבּוֹל
 מוֹאָב: (מה) וַיֵּסְעוּ מֵעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּרִיבְזָן גָּד:
 (מו) וַיֵּסְעוּ מִרִּיבְזָן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמָן דְּבַלְתִּימָה:
 (מז) וַיֵּסְעוּ מֵעֵלְמָן דְּבַלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ בְּהַרֵי
 הָעֵבְרִים לִפְנֵי נָבוֹ: (מח) וַיֵּסְעוּ מֵהַרֵי הָעֵבְרִים
 וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: (מט) וַיַּחֲנוּ
 עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְּשֻׁמָּת עַד אֲבֵל הַשָּׁטִיִּם
 בְּעֶרְבַת מוֹאָב: ס שלישי (חמישי במחוברין) (נ) וַיַּדְבֵּר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ

NUMERI XXXIII

dal monte Hor, e s'accamparono in Ssalmonà. (42) E partiti
 da Ssalmonà, s'accamparono in Punòn. (43) Partiti da Punòn,
 s'accamparono in Ovòt. (44) Partiti da Ovòt, s'accamparono
 in Ijjè-haavarim, al confine di Moàb. (45) Partiti da Ijjim, s'ac-
 camparono in Divòn-Gad. (46) Partiti da Divòn-Gad, s'accam-
 parono in Almòn Divlathàima. (47) Partiti da Almòn-Divlathà-
 ima, s'accamparono nei monti d'Avarim, dirimpetto a Nevò.
 (48) Partiti dai monti d'Avarim, s'accamparono nelle pianure
 di Moàb, presso il Giordano di Gerico. (49) S'accamparono
 cioè presso al Giordano, da Bet-Hajscimòt sino Avèl-Hashshit-
 tim, nelle pianure di Moàb. (50) Ed il Signore parlò a Mosè
 nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico, con dire:

לֵאמֹר: (נא) דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אֶרֶץ
 כְּנָעַן: (נב) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
 מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדֶתֶם אֶת כָּל־מִשְׁכֵּיתָם וְאֶת
 כָּל־צִלְמֵי מַסַּכְתֶּם תֹּאבְדוּ וְאֶת כָּל־בְּמוֹתֶם
 תִּשְׁמִידוּ: (נג) וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבֶתֶם־
 בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ
 אֹתָהּ: (נד) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגֹרֶל
 לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלִמְעַט
 תִּמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אֶל אִשְׁר־יֵצֵא לוֹ שָׁמָּה
 הַגֹּרֶל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ:

NUMERI XXXIII

(51) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (52) Scaccerete dal vostro cospetto tutti gli abitanti del paese, e guasterete tutte le loro pietre effigiate; come pure tutte le loro immagini di getto guasterete, e tutte le loro consacrate alture distruggerete. (53) Scaccerete (gli abitanti di) quella terra, e l'abiterete; poichè a voi ho assegnato quel paese, perchè abbiate a possederlo. (54) Vi spartirete la terra, a sorte tra le vostre famiglie; al (casato) molto numeroso assegnerete retaggio maggiore, ed al poco numeroso darete retaggio minore; ciascheduno possederà là [in quella plaga, o provincia], dove gli sarà venuta la sorte: ognuno avrà il suo retaggio presso quelli della sua tribù paterna.

(נח) וְאִם-לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם
וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׂכִים בְּעֵינֵיכֶם
וְלִצְנִינִם בְּצַדִּיכֶם וְצָרְרוּ אֹתְכֶם עַל-הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: (נח) וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר דִּמְיָתִי
לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֶעֱשֶׂה לָכֶם: פ

לד

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (ב) צֹו
אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי--אַתֶּם

NUMERI XXXIII-XXXIV

(55) E se non discaccerete dal vostro cospetto gli abitanti del paese; allora quelli che ne lascerete rimanere saranno per voi chiodi negli occhi, ed aculei nei fianchi; e v'angustieranno nel paese che abiterete. (56) E ciò ch'io pensava di fare ad essi, farò a voi.

XXXIV

(1) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (2) Comanda ai figli d'Israel, e di' loro: Quando entrerete nella terra di Canaan, quest'è il paese che v'appatterrà in retaggio, (questa

על מקומות הניאה והמכנייה. (נח) לשכרים: עיין רש"י, וכן במדבר סורי מתורגם
כאן כִּבְּלָא, וכן היירווימוס clavi. צנינים: מזה בל"מ כטון מפני שהוא חד ומריף
(ילקח בארדו).

בָּאִים אֶל-הָאָרֶץ כְּנָעַן וְאֵת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּלוּ
 לָכֶם בְּנַחֲלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לִגְבֻלְתֶּיהָ: (ג) וְהָיָה
 לָכֶם פְּאֵת-נֹגֵב מִמִּדְבַּר-צֹן. עַל-יְדֵי אֲדוּם
 וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל נֹגֵב מִקְצֵה יַם-הַמֶּלַח קִרְמָה:
 (ד) וְנֹסֵב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֹּגֵב לַמַּעֲלָה עַקְרָבִים
 וְעֵבֶר צִנֹּה וְהָיָה תוֹצְאָתוֹ מִנֹּגֵב לַקֶּדֶשׁ בְּרִנְעַ
 וַיֵּצֵא חֲצֵר-אֲדָר וְעֵבֶר עֲצֻמָּנָה: (ה) וְנֹסֵב הַגְּבוּל
 מֵעֲצֻמֹּן נַחֲלָה מִצָּרִים וְהָיוּ תוֹצְאָתוֹ הַיַּמָּה:
 (ו) וְגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וְגְבוּל

NUMERI XXXIV

cioè è) la terra di Canaan, coi suoi confini. (3) Avrete il lato meridionale dal deserto di Ssin, presso all'Idumea; ed il vostro confine meridionale sarà [comincerà] dall'estremità orientale del lago salso [Asfaltide]. (4) Il vostro confine volterà al mezzodì della salita d'Acrabbim, e passerà a Ssin; indi andrà a riuscire al mezzodì di Cadèsh-Barnèa, poi riuscirà in Hhassàr Addàr, e passerà in Assmòn. (5) Indi il confine volterà da Assmòn verso il torrente dell'Egitto, e andrà a riuscire al mare [mediterraneo]. (6) Quanto poi al confine occidentale, avrete il mare grande [mediterraneo] per confine.

(ד) צנֹה: הוא מדבר צִנֹּה. עֵין יְהוֹשֻׁעַ ט"ו. (ה) נַחֲלָה מִצָּרִים: איכנו כילום.

(*) והיו קרי.

זֶה־יְהִי־לָכֶם גְּבוּל יָם: (ז) וְזֶה־יְהִי־לָכֶם
גְּבוּל צָפוֹן מִן־הַיָּם הַגָּדֹל תִּתְּאוּ לָכֶם הַר
הַהָר: (ח) מִהַר הַהָר תִּתְּאוּ לְבֵא חַמַּת וְהָיוּ
תּוֹצְאוֹת הַגָּבֹל צָרְדָּה: (ט) וַיֵּצֵא הַגָּבֹל וּפְלִנָּה
וְהָיוּ תּוֹצְאוֹתָיו חֲצֵר עֵינָן זֶה־יְהִי־לָכֶם גְּבוּל
צָפוֹן: (י) וְהִתְּאוּתֵם לָכֶם לַגְּבוּל קְדָמָה מִחֲצֵר
עֵינָן שְׂפָמָה: (יא) וַיֵּרֶד הַגָּבֹל מִשְׁפַּם הַרְבֵּלָה
מִקְדָּם לְעֵין וַיֵּרֶד הַגָּבֹל וּמַחֲה עַל־כֶּתֶף יָם־
כִּנְרֶת קְדָמָה: (יב) וַיֵּרֶד הַגְּבוּל הַיִּרְדְּנָה וְהָיוּ
תּוֹצְאוֹתָיו יָם הַמֶּלַח זֹאת תְּהִיָּה לָכֶם הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

Questo sarà per voi il confine occidentale. (7) E questo sarà per voi il confine a settentrione: dal mare grande tirerete una linea al monte Hor. (8) Dal monte Hor tirerete una linea verso Hhamàt, ed il confine andrà a riuscire a Ssedàd. (9) Indi il confine riuscirà a Zifròn, e andrà a terminare a Hhassàr-Enàn. Questo sarà per voi il confine settentrionale. (10) Tirerete poi una linea pel confine orientale da Hhassàr-Enàn a Scefàm. (11) Il confine scenderà da Scefàm a Rivlà, all'oriente dell'Ain [Fonte]; e scendendo (ancora) il confine, toccherà il lato orientale del lago di Kinnèret [Genesaret]. (12) Indi il confine scenderà al Giordano, e andrà a terminare al lago

(ז) תתאו: לשון תה, ואין זה הור ההר שמת בו אהרן, ועיין כ"הש. (יז) כל נשיא

לַגְּבֻלַּתֶּיהָ סָבִיב: (יג) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגֻזְלָהּ
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתַשְׁעַת הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי
 הַמִּטָּה: (יד) כִּי לִקְחוּ מִטָּה בְּנֵי הָרָאוּבֵנִי
 לְבֵית אֲבֹתָם וּמִטָּה בְּנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם
 וַחֲצֵי מִטָּה מִנִּשְׁאָה לִקְחוּ נַחֲלָתָם: (טו) שְׁנֵי
 הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה לִקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר
 לַיַּרְדֵּן יִרְחוּ קֶדְמָה מִזֶּרְחָה: פ רביעי (שש במחובר)
 (טז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (יז) אֵלֶּה
 שְׁמֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ

NUMERI XXXIV

salso [Asfaltide]. Questa sarà per voi la terra, coi suoi confini tutt'attorno. (13) E Mosè comandò ai figli d'Israel, con dire: Quest'è la terra che vi spartirete a sorte, la quale il Signore ha comandato di dare alle nove tribù e mezza. (14) Poichè la tribù dei Rubeniti, quanti sono i suoi casati [cioè tutta intera], e la tribù dei Gaditi, quanti sono i suoi casati, e metà della tribù di Manasse, hanno ricevuto il loro retaggio. (15) Queste due tribù e mezza hanno ricevuto il loro retaggio alla riva orientale del Giordano di Gerico. (16) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (17) Sono questi i nomi degli uomini, che prenderanno possesso del paese, per conto vostro, [cioè che regoleranno l'estrazione, indi suddivideranno la terra tra le famiglie d'ogni tribù]: Eleazzaro sacerdote, e Giosuè figlio

אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן: (ד) וְנָשִׂיא אֶחָד
 נָשִׂיא אֶחָד מִמֵּטָה תִקְחוּ לַנָּחַל אֶת־הָאָרֶץ:
 (ה) וְאֵלֶּה שֵׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לַמֵּטָה יְהוּדָה כָּלָב
 בֶּן־יִפְנָה: (ו) וּלַמֵּטָה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־
 עֲמִיהוּד: (ז) וּלַמֵּטָה בְּנִימֵן אֶלִיָּדָר בֶּן־כְּסִלּוֹן:
 (ח) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־דָן נָשִׂיא בָקִי בֶן־יִגְלִי: (ט) לְבְנֵי
 יוֹסֵף לַמֵּטָה בְּנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חֲנִיָּאל בֶּן־
 אִפַּד: (י) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא קִמּוּאֵל
 בֶּן־שַׁפְטָן: (יא) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־זְבוּלֹן נָשִׂיא
 אֶלִיָּצֶפֶן בֶּן־פֶּרֶנָּךְ: (יב) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־יִשְׁשָׁכָר
 נָשִׂיא פִלְטִיָּאל בֶּן־עֵזֶן: (יג) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־אֲשֵׁר
 נָשִׂיא אַחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי: (יד) וּלַמֵּטָה בְּנֵי־
 נַפְתָּלִי נָשִׂיא פְּרָהֶאֱל בֶּן־עֲמִיהוּד: (טו) אֵלֶּה
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַנָּחַל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ
 כְּנָעַן: פ חמישי

di Nun. (18) Prenderete eziandio un principe per ciascuna tribù, per prender possesso della terra. (19) E questi sono i nomi di essi uomini: per la tribù di Giuda, Calèb figlio di Jefunnè. (20) E per la tribù dei figli di Simeone, Samuel figlio d'Ammihùd. (21) Per la tribù di Binjamin, Elidàd figlio di Kislòn. (22) E per la tribù dei figli di Dan, principe, Bukki figlio di Joghli. (23) Pei figli di Giuseppe: per la tribù dei figli di Manasse, principe, Hhannièl figlio di Efòd, (24) E per la tribù dei figli d'Efraim, principe, Kemuèl figlio di Sciftàn. (25) E per la tribù dei figli di Zevulùn, principe, Elissafàn figlio di Parnàch. (26) E per la tribù dei figli d'Issachàr, principe, Paltièl figlio d'Azzàn. (27) E per la tribù dei figli d'Ascèr, principe, Ahhihùd figlio di Scelomì. (28) E per la tribù dei figli di Naftali, principe, Pedahèl figlio d'Ammihùd. (29) Sono questi quelli ch'il Signore ha incaricati di mettere i figli d'Israel in possesso della terra di Canaan [cioè di fargliene il riparto].

יעלה הגורל בשביל ששטו, וכמו שכתב רש"י: כל נשיא אפוטרופוס לששטו. (י"ט) הנשיאים שבראשם במדבר ושואו כבר מתו, ואלו כבדו תחתם; רק השלשה הראשונים לא היו נשיאים, כי כל ששט היה צורך נשיאו והק"ב ראה לתת כבוד לכלב אע"פ שלא היה נשיא, גם צורך בשמואל בן עמייהו ובאלידד בן כסלון אע"פ שלא היו נשיאים; ואולי שנים אלה היו ידועים ואהובים לכלב, ואולי כלב לא היה מקבל הפקודה הזאת אם לא היה יודע ומכיר את חבדיו שיהיו גם הם אנשים נדיקים, כדי שלא ינטרף להיות במדינה עמהם כמו שאירע לו עם המרגלים. ואולי מפני שהיו שלשת האנשים האלה מכירים ואהובים זה את זה כמשך ששט יהודה נתן מארצו לששט שמעון (יהושע י"ט ט') (ד' אדר תר"כ). (כ"ט) לְנִדָּל: כאן הוא הַעֵל, והוא לַחֲלֹק בין אנשי הששט החלק אשר ינא בטרל.

לה

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב
עַל־יַרְדֵּן יִרְחוֹ לֵאמֹר: (ב) צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנָתַנוּ לַלְוִיִּם מִנְחָלָת אֲחֻזָּתָם עָרִים לְשִׁבְתָּ
וּמִגֵּרָשׁ לָעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם: (ג)
וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשִׁבְתָּ וּמִגֵּרֵיהֶם יִהְיוּ
לְבִהְמָתָם וּלְרִכְשָׁם וּלְכָל חֵיתָם: (ד) וּמִגֵּרֵשֵׁי
הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה
אֵלָּה אִמָּה סְבִיב: (ה) וּמִדָּתָם מִחוּץ לָעִיר אֶת־

(ד' ה') מקיר העיר וחווצה אלף אמה סביב ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו': בתרגום יוסי המיוחס לשנעיים זקנים כתוב אלפים אמה בפסוק ד' כמו בפסוק ה', וקלת ריקי מוח כפתו אחריו, וחשנו וכתבו כי טעות כפלה בספרינו; אבל כל שאר המתרגמים הקדמונים תרגמו בפסוק ד' אלף אמה, וגם בתורת השמרונים כתוב אלף אמה. והנה כבר הסכימו גדולי החוקרים כי כשיחלף בספר קדמון חלף כסמאות, וזהו הכסמא האחת ככונה בלשון ומתעצת על הדעת, והאחרת זרה ובלתי מוכנת, אין למהר ולשפות שהזרה היא מוטעית והאחרת היא האמתית, אבל פעמים רבות הדבר הוא נהפך, כי קרוב הדבר שהסופרים שהעתיקו הספר כשחלפו לשון זר ובלתי מוכן תקבולו, אבל רחוק הוא שאם מתחלה היה הלאשון ככון ומוכן ישימו במקומו דברים זרים ובלתי מוכנים, חס לנן החכם דע ראססי בהקדמתו לספרו על חלופי הכסמאות: Quaelibet lingua et actas suas habet anomalias et anallogias; nec omnes, nec semper grammaticae scripserunt sacri auctores. Unde non temere rejicienda

XXXV

(4) Ed il Signore parlò a Mosè nelle pianure di Moàb, presso il Giordano di Gerico, con dire: Comanda ai figli d'Israel, che del retaggio di loro possessione diano ai Leviti delle città da abitare; come pure tutt' attorno alle città diano ai Leviti un pomerio [cioè uno spazio non fabbricato, nè coltivato]. (3) Le città serviranno ad essi per abitarvi; e i loro pomerj serviranno pel loro bestiame, per la loro roba, e per tutt' i bisogni della loro vita. (4) I pomerj delle città che darete ai Leviti, saranno, dalle mura della città in fuori, mille braccia tutt' attorno. (5) E [nelle città non murate] misure-

lectio anomala. Imo anomala lectio plerumque verior. Facillimum namque est anomalis analoga a scribis substitui, analogis anomala difficillimum. (Var. lect. Canones critici 38. 39). ונכמה מקומות הראיתי גם אני בספרי אהבה גר כי הנכסאות היותר זרות הן הן לפי כוונת המתרגם, ואותן שנראות יותר ישרות ויותר מסכימות עם לשון הפסוק, אינן אלא תקונים שנקשו לתקן הסופרים האחרונים, שלא הבינו דעת המתרגם ולא הלכו בנתיבותיו. והכני שואל לאותן שכתבו (Paris, 1833) 1000 שנסחת השנעים היא הנכונה, היכן מלאו מעתיק כל כך קסר לב שיכתבו 2000 במקום 1000, ומיד בפסוק שאחריו יראה בואו ענין בעצמו כתוב ארבע פעמים 2000, ולא יבין שטעה למעלה בכתבו 1000? ואף אם היה בישראל סופר אחד שנשתנה בזה וכתב אלף במקום אלפים, היכן שכל שאר המעתיקים הלכו אחריו נענים אטומות, ולא דקו בשאר ספרים קדמונים, ולא תקנו המעוות? ואם כוללה הטעות בימי השופטים או בימי המלכים, המדעתי; אבל כוללה לדעתם בימי בית שני, שהרי בנוסח השנעים נאמרה לפי דעתם הכנסת הישרה. והנה בבית שני ידוע בלא ספק שהיה ס' התורה מפורסם באומה, והיו קוראים בו בשבת באזני כל העם, והיו הפרושים והזרזקים מדקדקים ומספלים בהנחת דברי התורה, ואיך יתכן שיתפשט בכל ישראל שבו גדול כזה בכל הספרים, עם היות שעדיין (לפי דעתם של אלו) היו בעולם קצת ספרים בלתי מזוהים, כגון הספר אשר ממנו העתיקו השנעים? ואיך לא יפקחו האנשים האלה את עיניהם ויראו כי כנסת השנעים אינה אלא תקון שנקו

פֶּאת־קֶרֶמָה אֲלֵפִים בָּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־נֹגֶז
 אֲלֵפִים בָּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־יָם אֲלֵפִים בָּאַמָּה
 וְאֶת פֶּאת צִפּוֹן אֲלֵפִים בָּאַמָּה וְהָעִיר בְּתוֹךְ
 זֶה יִהְיֶה לַיהוָה מִגְרֵשׁ הָעָרִים: ^(ח) וְאֶת הָעָרִים
 אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי הַמִּקְלָט
 אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָנֶס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַל־יָהֶם תִּתְּנוּ
 אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: ^(ט) כָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר

האלכסנדרים מדעתם, בכוונה להסיר הסתירה הכראית בשני המקראות? נעזוב אפוא מוגיה חכם, וכשית לבנו לסתירת המקראות, והנה כבר הראיתי בזה"ע תקפ"ט עמוד קי"ד כי בטח אין שני הכתובים האלה כותרים זה את זה, כי באחד כתוב מקיר העיר וחומה, ובאחד כתוב מחוץ לעיר, והנה המוגרש היה נמשך אלף אמה מחוץ לחומה, אבל מחוץ לעיר כלומר מחוץ לבתים, היה אלפים אמה, כי כמו שהיו מניחין מקום פנוי בלי שדות וכרמים מחוץ לחומה, כן היו מניחין מקום פנוי בלי בתים לפנים מן החומה; והמכה, הזה מלאכהו אלל הרומיים בתחלת הוייתם, כי Romulus בנתו עיר רומי הניח מקום פנוי (Pomerium) קלתו מן הבתים אל החומה אשר לא יבנה בו, וקלתו מקיר העיר וחומה, אשר לא יעבד בו ולא יזרע. ופירושי זה קרוב לפירוש רש"י, ודבריו הם דברי ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי לפי גרסת הברייתא המובאת בערוכין כ"ו ב'. רק בזאת אין פירושי דברי ר' אליעזר הגלילי ורש"י, כי לדעתם אלף המיטוכים הם לשדות וכרמים, ולדעתי אף המיטוכים הם מוגרש ואסורים בזריעה וכטעיה, וכמו שהכתוב מסיים זה יהיה להם מוגרש הערים. ויש לחמוה על רש"י שפסקו ב' פירש מוגרש: ריח מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנו לעיר, ואין ראשין לבנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה; ואח"כ בפסוק ד' כתב והמיטוכים לשדות וכרמים. ומסור התמיהה כשנשים אל לבנו כי דבריו בפסוק ב' הם דברי עולמו, ודבריו בפסוק ד' הם דברי ר' אליעזר הגלילי; ולשון הכתוב ומוגרשם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל חיותם, משמע שאין המוגרש לשדות וכרמים. ואין לטעון ממה שכתוב (ויקרא כ"ה ל"ד) וזהה מוגרש עריהם לא ימכר, כי אמנם שדה איכנו תמיד כעבד, אבל כל אדמה פנויה נקראת שדה, כמו שאומרים תית השדה.

rete fuori della città al lato orientale duemila braccia, al lato meridionale duemila braccia, al lato occidentale duemila braccia, ed al lato settentrionale duemila braccia, colla città in mezzo [cioè misurando dalla città propriamente detta, ossia da dove cominciano le case, il pomerio doveva esser maggiore, perchè le città murate avevano anche uno spazio vuoto tra le case e le mura]. Tale sarà per essi (lo spazio de) i pomerj delle città. (6) Le città che darete ai Leviti (saranno) le sei città d'asilo, che assegnerete per rifugio dell'omicida (involontario); ed oltre a quella darete quarantadue città. (7) Le

גם בניתוקאל מ"ח י"ז כתב רש"י: והיה מוגרש לעיר, כל מוגרשי עיר שצמקרא מקום פנוי לא בתים ולא שדה. והרמב"ם (ואחריו ידידי הסכס י"ז כ"י) כתב (הלכות שמיטה ויוכל פרק י"ג) שהמוגרש הוא שלשת אלפים אמה לכל רוח מקיר העיר וחוצה אלף הראשונים מוגרש, ואלפים שמודיין חוץ למוגרש לשדות וכרמים, זה לקח מדברי ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי לפי מה שהם שנויים במשנה (סוטה כ"ז ב'); אך האמת הוא שרבו הקדוש במשנתו קינר דברי ר' אליעזר וסמך על המצניס שניכורו כמו שהבינה רש"י, ובברייתא (ערובין כ"ו ב') הדברים מפורשים יותר, ח"ל: תניא אחר ר' אליעזר בר' יוסי תמוס ערי לוי אלפים אמה, לא מהן אלף אמה מוגרש, והשאר שדות וכרמים. הרי מפורש כי לא שלשת אלפים, אלא אלפים אמה היה המוגרש לדעת ר' יוסי הגלילי. ולענין משמעות הכתוב הכה אם היו ג' אלפים אמה מוגרש מקיר העיר וחוצה, מה ראה הכתוב לתקן בניהם, ולהזכיר תחלה אלף אמה, ואח"כ אלפים? ומה שהרמב"ם מחלק בין אלו לאלו, אלו למוגרש, ואלו לשדות וכרמים, זה יתכן בלשון חכמים, אבל בלשון המקרא אין הענין כן, אלא כל מה שהוא מוגרש אסור בזריעה ונטיעה, כמו שפירש רש"י ז"ל כאן ובניתוקאל מ"ח. והרמב"ם ז"ל הלך בדרך אחרת, ולדעתו האלפים אמה הזכירים בפסוק ה' הם מדת ללעות המרובע הכולל המוגרש והעיר, והאלף אמה סביב עינים חמש מאות אמה מכלן וחמש מאות אמה מכלן, והעיר נריך שתהיה אלף אמה על אלף אמה, כזה:

ט	א	ב	י
ה			ז
ו		עיר	ח
יא	ג	ד	י"ב

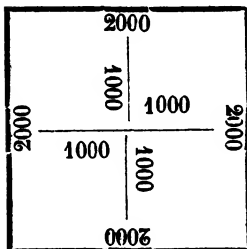
הרי כאן מרובע גדול מורכב מששה עשר מרובעים קטנים, וכל אחד מהמרובעים הקטנים מדתו חמש מאות אמה על חמש מאות אמה, כמלא המרובע הגדול אלפים על אלפים, וארבעת המרובעים התיכונים הם העיר, והיא אלף אמה על אלף אמה, המרובעים א' ב' הם המוגרש מכל אחד, וכן ג' ד' הוא המוגרש מכל אחד, וכן ה' ו' וכן ז' ח', כל אחד מאלה המוגרשים הארבעה

תָּתַנּוּ לְלוֹיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עֶיר אֹתָהֶן
וְאֶת־מִגְרִישֵׁיהֶן: (ח) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תָּתַנּוּ
מֵאַחֲזֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֶב תִּרְבּוּ וּמֵאֵת
הַמֶּעֶט תִּמְעָטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחֹלוּ
יִתֵּן מֵעָרָיו לְלוֹיִם: פ שְׁשִׁי (שביעי במחובר)

מדתם חמש מאות אמה על אלק אמה, והכה כל אחד מהם מדתו כחצי מדת העיר, וארבעתם יחד מדתם כפלים במדת העיר, ובסוק ומדותם מחוץ לעיר באלה הוסיף הקרנות, והם המרובעים ט' י', י"א י"ב, כי באמרו אלק אמה סביב הכוונה חמש מאות אמה לכל רוח כנגד העיר, ולא הזויות, וכשאמר ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה, באלה ללמד שיהיה המגרש מרובע אזה מכל זדדיו, ומדתו אלפים באמה, כמאל מוסיף ארבעה המרובעים אשר בזויות. כמאל לפי זה כי העיר היא החלק הרביעי מהכל, כי העיר ד' מרובעים, והכל הוא י"ו. זאת נראית כוונת הרב ז"ל, והארכתי בזה מפני שהמאמר הביא דבריו בקטור, ועשה אותם בלתי מובנים. ומה שאמר שהפסוק השני הוסיף להם מגרש שלא כנגד העיר כשיעור הראשון שכנגד העיר, וכן בסוף הדבור כתב: וכונן הוא שיהיו אלק אמה אשר נתן להם סביב כנגד העיר למגרש שלא יזרע, והאלף אשר הוסיף בכתוב השני בארבע הפאות, לשדות וברמים, כוונתו על אורך הקוין המרובעים, לא על המקום הנכלל בהם, כי בתחלה היה המגרש בצורת שתי וערב ומדת כל הקוים המרובעים היה אלק, והפסוק השני מוסיף עוד אלק, ועושה כל הקוים אלפים באמה. — ואמנם הפירוש הזה אין הדעת סובלתו, כי איך יתכן שתהיה כל עיר אלק אמה על אמה, לא פחות ולא יותר? ואם היתה כוונת התורה לדבר מדע ור כזה, איך לא הזכירה דבר מזה, ולא אמרה שיעקב בכל ערי הכנענים מ"ד עיר שתהיה מדת אלק אמה על אלק אמה, ואותן יתנו ללוים? והכני שאל היחבן כי משבן עיר הממלכה למסותן לא היתה אלא אלק על אלק? והנה היא היתה מערי הלויים (יהושע כ"א ל"ז). וכן עשתרות עיר עוג היתה ללוים (ניהושע כ"א כ"ז כתוב בעשתרה, וכד"ה א' י' כ"ו כתוב עשתרות), ומי יאמר כי עיר ממלכת עוג לא היה ארכה רק ק"א פעמים באורך ערשו של עוג? גם פירושו על אלק אמה סביב הוא דחוק ורמק ממשמעות המלות, ולא היה לו לומר אלא חמש מאות אמה סביב. ועוד באמרו סביב כבר נכללו גם הקרנות. גם בפסוק השני מלות מחוץ לעיר יתרות כאשר העיר ר'

città che darete ai Leviti saranno in tutto quarantotto, tutte coi loro pomerj. (8) Di queste città che darete dai possedimenti dei figli d'Israel, ne prenderete di più dal più numeroso [cioè dalla tribù più numerosa], e ne prenderete di meno dal meno numeroso; ciascheduno [vale a dire ogni tribù], se-

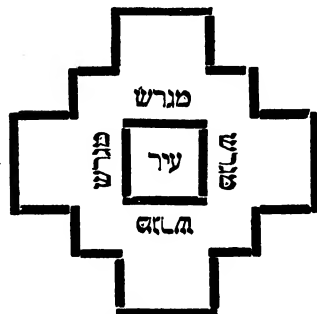
אלה מורתי. וקלעריקום הלך גם הוא בשעת הרמז"ן בפירוש אלפים אחת, שהם מדת כלעות המרובע הכולל המוגרש והעיר, אך לא אחר שיהיה העיר אלף על אלף, אבל

פירש מקיר העיר וחומה, ממרכז העיר, כזה:

אבל שיהיה חלת קיר כאחרת על המרכז, הוא דבר שאין לו על מה שיסמוך. המלה הזאת כמלאת במקרא יותר משבועים פעמים, והוראתה תמיד כותל וחומה, לא מרכז; ואם נחיר לעצמנו להחליף קיר במרכז, נעשה הלשון עיר פרושה אין חומה. ומלבד כל זה, אם תהיה העיר גדולה, לא ישר לה מוגרש אלא מעט, או לא כלום, או לא יספיקו האלפים אחת למדת העיר בלא

שום מוגרש. וקלעריקום הוכרח לומר שלא נחנו ללויים ערים גדולות. והנה כבר ראינו שנתנו ללויים את חשבון ואת עשתרות, ועוד מלאכו שנתנו להם את גבעון (יהושע כ"א י"ז) אשר היתה עיר גדולה (שם י"ב). וראו' ראה כי לא יתכן לפרש קיר על המרכז, ופירש מקיר העיר וחומה, כמשמעה, מקיר החומה, ואע"פ כן פירש כקלעריקום שאלפים בואם היא מדת כלעות המרובע הכולל המוגרש והעיר, ואלף אחת הם מן העיר עד סוף המוגרש, ומן העיר העלים עינו, כאילו היא נקודה שאין לה מדה. ותמיהה גדולה היא בעיני, ויותר אמתה על אחד מכבדי חכמי ישראל שהלך אחריו, וכתב שבה ותהלה לפירושו. ובעל הרכסים לבקעה סקל לפניו חסלה חדשה, ואמר כי הספוק הראשון כותן ללויים אלף אחת סביב לעיר מכל עבריה, והפסוק השני אומר שיתחילו עוד שנית למדוד מן העיר וחומה אלפים אחת, אבל לא סביב

סביב, רק ככה העיר, ולא בארבע קרנותיה, כזה: וכמה הוא רחוק שיהיה המוגרש עולה ויורד על הדרך הזה! מלבד כי אין בכתוב רמז שיהיה החלק השני מן המוגרש דוקא ככה לעיר, ואמר שהחלק הראשון הוא סביב סביב, מסתמא גם השני יהיה סביב סביב. ואחרי החפוש והמקירה בכל הדעות אשר מלאתי לחכמי ישראל ולחכמי האומות בענין מדת המוגרש, הכני מוכרח לאשר ולקיים פירושי אשר כתבתי בזה"ע תקפ"ט.

(ט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל-
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֲבָרִים
 אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן: (יא) וְהִקְרִיתֶם לָכֶם
 עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְגַם שְׂמָה
 רָצַח מִכָּה-נֶפֶשׁ בְּשִׁנְגָּה: (יב) וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים
 לְמִקְלָט מִגֹּאֲל וְלֹא יָמוּת הָרָצָח עַד-עֲמֻדוֹ
 לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: (יג) וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ
 שֵׁשׁ-עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם: (יד) אֵת יְשֻׁלָּשׁ
 הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים
 תִּתְּנוּ בְּאַרְץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה: (טו) לְבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל וּלְגֵר וּלְתוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ-
 הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוֹס שָׁמָּה כָּל-מִכָּה-

(יא) כר"י ולא כרס"ב. (יב) למקלט מגואל: תחלה קראו גואל למי שהוא גואל
 אחת קרובו אשר מוכר אותה מפני דלותו, ואחר כן קראו גואל הדם למי שנוקם
 נקמת קרובו הנהרג, ואח"כ קראו לו ג"כ גואל סתם. והנה בדורות הראשונים, נהגו
 יהיו העמים מסודרים תחת מלך ושירים, ואופטים ושוערים, היתה כל משפחה נוקמת
 נקמתה ממשפחה אחרת, והקרוב יותר אל הנהרג היה חייב לנקום מיתמו; והתורם
 העמידה שופטים ושוערים, ונטלה הנקמה מיד היחידים, ומסרה אותה לכל העדה.
 והנה כשהיתה הרמיזה בזדון, יתכן להשקיט את הגואל, כי יאמרו לו: הכח להם לשופטים,
 הם יחקרו הדבר, ואם בן מות הוא ימיתוהו; אבל כשהיתה ההריגה בשגגה, לא היה
 אפשר להשקיט את הגואל, ולהכריחו לראות מי שהרג את אביו או את אחיו כשאר
 בלל עובד, כי היה נראה לו ולכל יודעיו ומכיריו כאילו אינו חושב את אביו ואת

condo la parte che riceverà in retaggio, darà delle sue città ai Leviti. (9) Ed il Signore parlò a Mosè, con dire: (10) Parla ai figli d'Israel, e di' loro: Quando avrete passato il Giordano, e sarete entrati nella terra di Canaan; (11) Vi destinerete in opportuna situazione, alcune città, le quali saranno per voi città d'asilo, ove fuggirà l'omicida, che avesse ucciso una persona per inavvertenza. (12) Tali città vi serviranno d'asilo, contro il Go'el [ricuperatore, v. Levit. XXV. 25, 48, 49 — i consanguinei consideravansi tenuti non solo ad assistersi, ma anche a vendicarsi reciprocamente; locchè poteva dar luogo ad abusi, cui questa legge tende ad ovviare —]; in guisa che l'omicida non abbia a morire innanzi che siasi presentato all'assemblea per essere giudicato. (13) Tali città che vi destinerete per città d'asilo, saranno sei. (14) Tre città assegnerete di qua dal Giordano, e tre città destinerete nella terra di Canaan: saranno città d'asilo. (15) Pei figli d'Israel, e pel forestiero e l'avventiccio (dimoranti) tra essi, queste sei città serviranno d'asilo, ove abbia a fuggire chiunque per inav-

אחיו, מאחר שאינו נוקם את כקמתם. והדעת הזאת לא היה אפשר לעקור אותה בנת
אחת, וראתה החכמה האלהית שאם יהיה גואל הדם כעבד מיתה בנקמו את קרובו
הכהרג בשגגה, עדיין לא ימנעו כל הגואלים ולא רובם מעצות כקמת קרוביהם, ועל
ידי זה ירבו הנהרגים ללא תועלת, וגם (כאשר העירכי תלמידי ר' אליעזר אליה איגל
מלבנו) יגדל הנער והנזק במשפחה אחת, כי אחר שקרה לה המקרה הרע שנהרג
אחד מאנשיה בשגגה, עוד יהיה אחד מהם כעבד מיתה על שנקם כקמת אחיו; גם
איננו רחוק שבשגגה שיהיה הגואל יולד ליהרג, יתקומם העם על השופטים, וירבו
קלקלות באומה, לפיכך מה עשתה התורה? הכינה זכות לגואל לנקום מיתת קרובו,
אבל קבעה מקום מקלט לנפש שמה הרוצח, ולא יוכל הגואל לבוא שם ולהרגו. והנה
ידוע כי אצל הגויים הקדמונים היו ההיכלות והמזבחות מקום מקלט לעוברי עברה,
והתורה בטלה המנהג הזה, ואמרה מעם מזבחי תקחנו למות (ואולי זה טעם ה' מי
יגור בזהלך, וכן מי יעלה בזהר ה'), ורק השאירה מקלט לעושה בשגגה, והנה לא היה
אפשר שיהיה המקלט בבית המקדש, כי אחד היה בכל אדמת ישראל, ויקשה לרובם
לנוס מכל ערי ישראל עד המקום אשר יבחר ה', לכך נבחרו שש ערים מפורדות כה
וכה, נאופן שתייבנה מזמכות לכל רוצח (כטעם והקרייתם לכם ערים, כפירוש רש"י
ולא כראב"ע), ובנבחרו מתוך ערי הלויים, כי השבט כלו היה קדש, וראוי שתייבנה

נֶפֶשׁ בִּשְׁנֵינָהּ: (מז) וְאִם־בְּכָלִי בְּרִזָּל יִהְיֶהוּ וַיָּמָת
 רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ: (יז) וְאִם בְּאֶבֶן יָד
 אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ הִכְּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת
 יוֹמָת הָרֹצֵחַ: (יח) אֹו בְּכָלִי עֵץ־יָד אֲשֶׁר־יָמוּת
 בּוֹ הִכְּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ:
 (יט) גֹּאֲלֵ הַדָּם הוּא יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפָנָעוֹ־
 בּוֹ הוּא יִמָּתְנוּ: (כ) וְאִם־בִּשְׁנֵינָהּ יִהְיֶדְפְּנוּ אוֹ־
 הַשְּׁלִיךְ עָלָיו בְּצָדִיחַ וַיָּמָת: (כא) אֹו בְּאִיבָה
 הִכְּהוּ בִידּוֹ וַיָּמָת מוֹת־יוֹמָת הַמִּכָּה רֹצֵחַ
 הוּא גֹאֲלֵ הַדָּם יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפָנָעוֹ־בוֹ:
 (כב) וְאִם־בְּפֶתַע בְּלֹא־אִיבָה הִדְּפוּ אוֹ־הַשְּׁלִיךְ
 עָלָיו כָּל־כָּלִי בְּלֹא צָדִיחַ: (כג) אֹו בְּכָל־
 אֶבֶן אֲשֶׁר־יָמוּת בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל
 עָלָיו וַיָּמָת וְהוּא לֹא־אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבְּקֶשׁ
 רָעָתוֹ: (כד) וַיִּשְׁפְּטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין
 גֹּאֲלֵ הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה: (כה) וְהִצִּילוּ

עריהם למקלט. (יז) ואם באבן יד: הוסיף מלת יד באבן ובעץ, כי מריק שיהיה הכלי מוטלטל ביד אחת, שאם היתה אבן גדולה המונחת על גבי קרקע, וכן כלי עץ

vertenza avesse ucciso un individuo. (16) Ora, s'egli l'ha percosso con qualche arnese di ferro, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasì morire l'omicida. (17) Se lo percosse con una pietra maneggevole con una mano, tale però che ne potesse morire, e quegli (ne) morì; un omicida egli è; facciasì morire l'omicida. (18) Come pure se lo percosse con un arnese di legno maneggiabile con una mano, tale però che ne potesse morire, e colui (ne) morì; un omicida egli è: facciasì morire l'omicida. (19) Il Goèl [prossimo congiunto] dell'ucciso, egli stesso farà morire l'omicida: col ferirlo egli stesso lo farà morire. (20) E se con odio l'ha urtato, o gli gittò addosso qualche oggetto, avvertitamente, e colui (ne) morì; (21) Oppure lo percosse ostilmente colla mano, e quegli (ne) morì: facciasì morire il percotitore, egli è un omicida: il Goèl dell'ucciso farà morire l'omicida, col ferirlo. (22) Se però l'ha urtato per un caso impreveduto, non ostilmente; o gli gettò addosso qualche arnese inavvertitamente; (23) O maneggiando, senza vederlo, una qualche pietra, della quale potesse morire, gliela lasciò cadere addosso; senza che gli fosse nemico, nè uomo che cercasse il suo male: (24) L'assemblea deciderà tra il percotitore ed il Goèl dell'ucciso, secondo queste leggi. (25) E l'assemblea salverà l'omicida (involontario) dalle mani

גדול, אין כאן הכאה, אלא הדפה או הפלה, ואז לריכים השופטים לבחון, אם היה בשגגה וְיָדָה או במקרה, אבל בכלי ברזל לא הוסיף יד, כי רוב כלי הברזל עשויים לטלטלם ביד. (יט) בפגעו בו הוא ימיתנו: כ"ל שאין זה ענין פגעה ומזיאה כפירות רש"י וכתרגום רמב"ן, אלא הריגת אדם שאין צידו להתקומם ולהליל עצמו כקראת פגיעה, כמו קום אתה-ופגע בכו (שופטים ד' כ"א), לפגוע בכהני ה' (שמואל ב' י"ז), גש פגע בך (שמואל ב' א' ט"ו), לך פגע בך (מלכים א' ב' כ"ט), אשר פגע בשני אנשים לדיקים (שם שם ל"ב); בפסוק האחרון הזה היתה ההריגה בזמרה, ואזכר ועמשה לא היו כשורים מיוחד, וציתר המקראות הנזכרים הנה ההרגים היו אסורים בזקים, או לא היו צידם כלי זין, וגם אימת המלך היתה עליהם, ויודעים היו כי לשוא יבקאו להליל עצמם, אף כאן כ"ל כי השופטים היו מוסרים את הרוצח בזדון, ציד גואל הדם, אסור בזקים, וזה טעם כתבו אותו ציד גואל הדם ומת (דברים י"ט ב'). (כ) בצדירה: מל' ואשר לא לדה, והטעם בכוונה. או בשגגה ירהפנו: בזהרף אחר בשגגה, ובמכה אחר באיבה, ע' בה"ע תק"פז עמוד 149. (בר) ער

הַעֲדָה אֶת־הַרְצָח מִיֵּד גֹּאֵל הַדָּם וְהַשִּׁיבוּ
 אֹתוֹ הַעֲדָה אֶל־עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס
 שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־
 מִשָּׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (כו) וְאִם־יֵצֵא יֵצֵא
 הַרְצָח אֶת־גְּבוּל עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס
 שָׁמָּה: (כז) וּמֵצֵא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מֵחוּץ לַגְּבוּל
 עֵיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הַרְצָח אִין
 לוֹ דָּם: (כח) כִּי בְעֵיר מִקְלָטוֹ יֵשֶׁב עַד־מוֹת
 הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב
 הַרְצָח אֶל־אֶרֶץ אַחֲזָתוֹ: (כט) וְהָיוּ אֱלֹהֵי לָכֶם
 לַחֲקֹת מִשְׁפָּט לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:
 (ל) כָּל־מִכְּהֶ־נֶּפֶשׁ לְפִי עֲדִים יִרְצַח אֶת־הַרְצָח
 וְעַד אֶחָד לֹא־יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת: (לא) וְלֹא־
 תִּקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רָצַח אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת
 בִּי־מוֹת יוֹמָת: (לב) וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לָנוֹס אֶל־

מוֹת חֶב־הַג: הַכֹּהֵן כְּדַבְּרֵי רַע"ה, מִפְּנֵי שֶׁאִין כָּל הַשּׁוֹגְגִים שׂוֹים כֵּתָן לָהֶם עוֹשֶׂה
 בְּלִמְתִּי שׁוֹה, שׁוֹגֵג לְפִי רָצוֹן הָאֵל, וְהִיא חֹפֶשׁ לְמוֹת קְרוֹב לְמֹה שֶׁכָּתַב בַּעַל מִנְחָה בְּלוּלָה
 כְּדִי שִׁיחָה הַכ"ה הַקֹּדֶשׁ אֶחָד לָעַם, וְתִרְצֶה הַשְׁמִיחָה בְּאֻמָּה בְּקוּמוֹ, כִּי יֵשׁוּבוּ הַגּוֹלִים
 לְאַרְצָם, אֲךָ קָשָׁה כִּי הַכְּתוּב אָמַר עַד מוֹת הַכ"ה וְלֹא עַד עוֹמוֹד כֵּהֵן אַחֵר, וְאוֹלִי

del Goël dell'ucciso, e l'assemblea lo farà ritornare alla città dell'asilo, dov'era fuggito; ed egli vi resterà sino alla morte del sommo sacerdote, unto coll'olio sacro. (26) Se però l'omicida uscirà fuori del confine della città d'asilo, dov'era fuggito; (27) Ed il Goël dell'ucciso lo trovi fuori del confine della sua città d'asilo, ed il Goël dell'ucciso uccida l'uccisore; questi non ha sangue [v. Esodo XXII. 1, 2]. (28) Perocchè egli deve rimanersi nella sua città d'asilo, sino alla morte del sommo sacerdote; e (soltanto) dopo la morte del sommo sacerdote, l'omicida tornerà nella terra di sua possessione. (29) Queste (leggi) saranno per voi una norma giuridica, per tutte l'età avvenire, in tutto il vostro territorio. (30) In qualunque caso che uno uccida una persona, ci vorrà la deposizione di testimonj, perchè si faccia morire l'omicida; ed un (solo) testimonio non potrà deporre contro un individuo, perch'ei muoja. (31) E non accetterete riscatto per la vita d'un omicida, che sia reo di morte; ma dev'essere fatto morire. (32) Nè accetterete riscatto per uno

יעבור זמן זמן בין זה לזה, וקרוב להאמין, שלא היו שוהין בלא כה"ג. וחולי י"ל כי הכהן מכפר על השגגות על ידי הקרבנות שהוא מקריב, והכהן הגדול מכפר עוד יותר, כי לכך נזהר לשאת ביום הכפורים, ומיחת הכ"הג היא כפרה שאין למעלה ממנה, והיא תכפר על הרגיותה בשגגה, שהיא קשה מכל שאר השגגות. (כו) אין לו דם: אין הגואל חייב על הריגתו, גברא קטילא קטל (רש"י). (ל) כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרוצח: הרי זה Nominativus absolutus, כמו הגור תמים פעלו, וכמהו רבים, וכן עם מלת כל מנאכו כל איש זכר זכר ונא כער הכהן (שמואל א' ב' י"ג) כל אשר יזכיר אותה אליו יפחד (ישעיה י"ט י"ז), וכן כאן שיעורו: יהיה מי שיהיה שיכה כפש (כלומר אם יקרה אחד, יהיה מי שיהיה, יכה כפש), אז לפי עדים ירצח (הגואל) את הרוצח, ויפה תרגם רמב"מ. ובלשון רש"י כפלה טעות בספרים, והסופרים חלקו פירושו לשנים; ואינו אלא דבור אחד כל מכה כפש וגו', הנא להרגו על שהכה את הכפש (רש"י). וזה שנו. ולענין מלת ירצח יפה העיר בעל הרכסים לנקמה שהיא כנגד מה שנאמר למעלה גואל הדם הוא ימית את הרוצח, ורצח גואל הדם את הרוצח, אבל ביד בית דין לא יצדק לשון רציחה. (לא) ולא תקחו כפר לנפש רצח: יפה אמרו בש"ס אבל לוקמין כפר לענין אידידים עין תחת עין. (לב) ולא תקחו כפר לגוס אל עיר מלקטו: הכון כפירוש רש"י לגוס, למי שכבר כס. כפי העי"ן רובם פעלים עומדים, על כן לא יבוא

עֵיר מְקַלְטוֹ לָשׁוּב לְשֹׁבֵת בְּאֶרֶץ עַדְמוֹת
הַכְּהֵן: (לג) וְלֹא־תִחַנְּפוּ אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִחַנְּיָה אֶת־הָאֶרֶץ וְלֹא־אֶרֶץ
לֹא־יִכָּפֹר לָדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדָם
שָׁפְכוּ: (לד) וְלֹא תִטְמֵא אֶת־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם
יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי
יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ שביעי

זהם ציכוי פעול, רק מעט (כמו מוליס מן מול, שמה או שמה מן שם או שים), אבל יבוא זהם הפעול להוראה אחרת, והוא להורות מי שכבר עשה הפעולה, כגון שובי מלחמה, הוא פעול, ואין ענינו כהוראת הפעול, אך ענינו מי שכבר עב, וכן וסורי בארץ יבתו (ירמיה י"ז י"ג) אותם שכבר סרו ממני, גולה וסורה (ישעיה מ"ט כ"א) שכבר כתרקה ממקומה, וכן ותצט עיני בשורי, באתם שלפכים היו מצביעים בי, וכן כאן לטוס לורתו לורת פעול, והוראתו מי שכבר כס. וכיוצא בזה שבועי שבויות להם (יחזקאל כ"א כ"ח) שכבר נשבעו, וכן בלשון חכמים אומרים כפולה, והכוונה בזהם שפלה, וכן אמרו הפייטנים אחי כהרים, והכוונה האיש אשר זה מארס כהרים; נשבע, כפל, ואתה, כלם פעלים עומדים שאינה מקבלים פעול, ובא הפעול זהם להורות מי שכבר עשה הפעולה ההיא. והנה גם בלשונות איירופא כמלא לורת הפעול משמשת בפעלים העומדים להורות על מי שכבר עשה הפעולה ההיא, כגון דער געליעבטע (l'uomo amato, l'homme aimé) הוא פעול, דער געקאממעכט (l'uomo fuggito, l'homme fui) דער געפלאהעכט, דער תארים המורים כי פלוני כבר עשה הפעולה ההיא, כבר בא, כבר כס. אבל מה שהביא רש"י כוגי ממועד, כי מוליס היו טעות היא בידו, כי כוגי הוא כפעל משרש יגה, ומוליס הוראתו הוראת פעול ממש, כי מול הוא פועל יוצא; אבל צעיקר הענין דבריו ככונים מאד. ורד"ק במכלול (בציכונים מכמי העי"ן) לא הביין כלל ענין הפעול הזה המורה על העבר, ואמר כי בא השורק תחת מולם. גם בעלי הנקוד כראש שלא הבינו כדעת רש"י, ולפיכך נקדו לטוס בקמץ, על דרך המקור. (לג) ולא תחניפו את הארץ: אין ענינו שעבדען (כתרגום רמב"מ), ואף לא להראות לעינים הפך

che sia fuggito in una città d'asilo, perchè torni ad abitare nel (suo) paese prima della morte del sacerdote. (33) E non fate ch'il paese divenga colpevole, poichè il sangue, quello rende colpevole il paese [cioè l'omicidio impunito chiama la celeste vendetta su tutta la nazione]; nè la terra può purgarsi del sangue ch'in essa venne versato, se non se col sangue di colui che lo versò. (34) E non fate che divenga impuro il paese, dove abitate, nel quale io ho sede; perocchè io, il Signore, ho sede in mezzo ai figli d'Israel.

האמת (כדברי המזכיר), אבל ארץ חֲכָף עֲבִינוּ הַשָּׂחָה וקלקול, ותאר חֲכָף עֲבִינוּ בלשון מקרא איש כשחט ורע מעללים, ועם לא תחכימו את הארץ כי העצרות הגדולות גורמות קלקול באדמת בני החוטא ומציאות על הגוי כלו רעות ולרות, ובפרט הרעב, כמו שאמר ישעיה (כ"ד ה') והארץ תכסה חמת יושביה כי עברו תורות חלפו חק, וירמיה (ג' ז' ג') ותחכימי ארץ בזכותך וברעתך וימנעו רביצים ומלקוש לא היה, וקודם לכן אמר הן ישלח איש את אשמו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר האשבו אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ ההיא, כלומר אם יהיו בני אדם מחליפות כשותיהם זה לזה, אז מתקלקל הארץ ההיא ויצא עליה רעב. והנה שפיכות דמים היא עברה שאין למעלה ממנה, על כן גם היא תקלקל את הארץ, וכן אמר המשורר (ק"ו ל"ח) וישפכו דם כקי וכו' ותחנף הארץ בדמים. — ורק דורות האחרונים כשתה שמוש ארץ חֲכָף ואמרו יחכיף בתלקות (דכיל י"א ל"ב), וכן בלשון חכמים חכופה עכיבה חלקת לשון, כידוע, אך אין זו הוראת השרש בלשון המקרא. וגוי' אמר כי חֲכָף כגור משרש טכף, וקרוצים לזה דברי ר"ג פירשן שכתב: כי לא לפניו חֲכָף יבא, והארץ תכסה, לשון טומאה, ואח"כ כתב: ילאה חכופה, לעשות חֲכָף, לשון טכף. ומכאן בן סרוק פירש יחכיף, יחייב. והסבס Gussetius בשבטו כי חֲכָף בלשון מקרא אחד הוא עם חֲכָף שבלשון חכמים, שב כי השרש מורכב משתי מלות חֲכָף, וכן שבטתי אני בילדותי, ובאחד משירי שכתבתי זה שלשים שנה אחרתי:

ובני תִּצְדָק וּבְנֵי חָם וַיִּשָּׂר
 לֹא יִשְׁיִגוּן לְעַד כְּבוֹד וַעֲשֹׂר.
 כִּי יֵאָן בְּשִׁפְתָם חֵן: כִּי מֵה תִּחְנֶף?
 אֵיכָנֶנּוּ בַק חֵן פֶּתִי. וַאֲדָר יִמָּצֵא
 רָצוֹן וְחֵן, אִם תִּחְנֶף יִשְׁנֵא?

לו

(א) וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־
 גִלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף
 וַיִּדְבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי הַנְּשָׂאִים רָאשֵׁי
 אָבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (ב) וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנֵי
 צֹנָה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָה בְּגֹרֶל
 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲדֹנֵי צֹנָה בִּיהוָה לָתֵת אֶת־
 נַחֲלַת צִלְפָּחָד אַחִינוּ לְבָנָתָיו: (ג) וְהָיוּ לְאַחֵד
 מִבְּנֵי שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרָעָה

NUMERI XXXVI

XXXVI

(1) Indi si presentarono i capi dei casati della famiglia dei figli di Ghileàd figlio di Machir figlio di Manasse, (una) delle famiglie dei figli di Giuseppe; e parlarono davanti a Mosè, e davanti ai principi, capi dei casati dei figli d'Israel.

(2) E dissero: Il Signore ti ha, mio signore, comandato di distribuire ai figli d'Israel la terra in retaggio a sorte; e tu pure, mio signore, avesti dal Signore il comando di assegnare il retaggio spettante a Sselofhhad nostro consanguineo, alle figlie di lui. (3) Ora, quando esse divengano mogli d'alcuni

נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹכַח עַל נַחֲלַת
הַמִּטָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגִּדְלֵי נַחֲלָתָנוּ
יִגְרָעוּ: (ד) וְאִם־יִהְיֶה הַיָּבֵל לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל
וְנוֹסְפָה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר
תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מִטָּה אֲבֹתֵינוּ יִגְרָע
נַחֲלָתָן: (ה) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי
יְהוָה לֵאמֹר בֶּן מִטָּה בְּנֵי־יוֹסֵף דְּבָרִים: (ו) זֶה
הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְבָנוֹת צִלְפָּחַד לֵאמֹר
לְטוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים אַךְ לְמִשְׁפַּחַת
מִטָּה אֲבִיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים: (ז) וְלֹא־תִסָּב
נַחֲלָה לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּטָּה אֶל־מִטָּה כִּי אִישׁ

NUMERI XXXVI

dei figli delle (altre) tribù dei figli d'Israel, il loro retaggio verrà detratto dal retaggio dei nostri padri, e si aggiungerà al retaggio di quella tribù, nella quale si mariteranno, ed il retaggio che ci sarà toccato in sorte, resterà menomato. (4) E quando pure i figli d'Israel avranno il Giubileo, il loro retaggio resterà aggiunto a quello della tribù in cui si mariteranno, ed il retaggio della nostra tribù paterna verrà a perdere il retaggio delle medesime. (5) E Mosè comandò ai figli d'Israel, per ordine del Signore, con dire: Rettamente parlano quelli della tribù dei figli di Giuseppe. (6) È questa la cosa ch' il Signore ha comandato intorno alle figlie di Sse-lofhhàd: Si maritino a chi loro aggrada, ma si maritino in

בְּנַחֲלַת מִטָּה אָבְתִּיו יִדְבְּקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל;
 (ח) וְכָל־בֵּת יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמָּטוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְאַחֵר מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה
 לְמַעַן יִירָשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אָבְתִּיו;
 (ט) וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה מִמִּטָּה לְמִטָּה אַחֵר כִּי־
 אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מָטוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל;
 מִפְּטוּר (י) כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֹן
 בָּנוֹת צִלְפָּחָד: (יא) וְהָיִינָה מַחֲלָה תִרְצָה
 וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְנָעָה בָּנוֹת צִלְפָּחָד לְבְנֵי
 דֹּדֵיהֶן לְנָשִׁים: (יב) מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי־מֹשֶׁה בֶּן־
 יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וְהָיָה נַחֲלָתָן עַל־מִטָּה
 מִשְׁפַּחַת אֲבִיהֶן: (יג) אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמִּשְׁפָּטִים
 אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:

ח ז ק:

qualche famiglia della tribù di loro padre. (7) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve, presso i figli d'Israel, passare da una ad altra tribù; ma i figli d'Israel resteranno attaccati ciascheduno al retaggio della propria tribù paterna. (8) Ed ogni figlia, di qualunque delle tribù dei figli d'Israel, la quale sia erede di retaggio (fondiario), si mariterà ad uno che appartenga ad alcuna delle famiglie della tribù di suo padre; in guisa che i figli d'Israel posseggano ciascheduno il retaggio de' suoi padri. (9) Ed alcun retaggio (fondiario) non deve passare da una ad altra tribù, ma le tribù dei figli d'Israel devono conservare ciascheduna il proprio retaggio. (10) Come il Signore comandò a Mosè, così fecero le figlie di Sselofhhàd. (11) E Mahhlà, Tirssà, Hhoglà, Milcà e Noà, figlie di Sselofhhàd, si maritarono ai figli dei loro zii. (12) Quindi maritatesi nelle famiglie dei figli di Manasse figlio di Giuseppe, il loro retaggio rimase presso la tribù, cui apparteneva la famiglia del padre loro. (13) Sono questi i precetti e le leggi ch' il Signore comandò ai figli d'Israel, per l'organo di Mosè, nelle pianure di Moàb, presso al Giordano di Gerico.

(יב) ממשפחותיהם לגושים: לאנשים ממשפחות. ותחזי וגו': כוספה עליהן זה טעם חלת על, שאל"כ הי"ל נמטה, אם היה ענינו שנשארה בזהו מטה. הן אחת כי לא כוסף דבר על חלת המטה, אבל כוספה כחלתן על משפחה משנא משפחתן.

In alcuni esemplari incorsero i seguenti errori:

Pag.	Lin.	Errata	Corrige.	Pag.	Lin.	Errata	Corrige
48	ult.	נִמְמָאָה	נִמְמָאָה	138	6	הַאֲנָשִׁים	הַאֲנָשִׁים
79	8	וְעֹשִׂים	וְעֹשִׂים	230	7	וַיֹּאמֶר	וַיֹּאמֶר
98	9	וַאֲכָלוּ חֶדֶשׁ	וַאֲכָלוּ חֶדֶשׁ	248	5	מִבְּמָא	מִבְּמָא
114	7	טֹב	טֹב	254	ult.	וַתִּתְּרָהֶם	וַתִּתְּרָהֶם
132	7	פֶּרֶשׁ	פֶּרֶשׁ	263	2	הָאָרֶץ	הָאָרֶץ

